

INNKALLING TIL MØTE

Møtestad: Revsnes hotell
Dato: 28.02.2018
Tid: 09:00

Setesdalsamarbeid

Bykle, Valle, Bygland,
Eyje og Hornnes

09:00 Brann IKS – ekstraordinær GF

Styremøte og orienteringar umiddelbart etter dette.

Orienteringar i møtet:

- Fylkesmannen – landbruksdirektøren – Tore Haugum
- Setesdal vidaregåande skule – Birgit Attestog

Medlemene vert med dette kalla inn til møte.

Varamedlemar og tilsette som får innkallinga, møter berre etter særskild innkalling.
Vert du av lovlege grunnar hindra i å møte, må du melde frå til Setesdal regionråd på tlf. 37 93 75 00.

Jon Rolf Næss
Utvallsleiar

Marie Johnnysdotter Pedersen
utvalssekretær

Saksnr	Innhald
PS 1/18	Godkjenning av innkalling og sakliste
PS 2/18	Godkjenning av møteprotokoll frå møte 14.12.17
PS 3/18	Styreleiar orienterar
PS 4/18	Dagleg leiar orienterar
PS 5/18	Leiar rådmannsutvalet orienterar
PS 6/18	Fylkeskommunen orienterar
PS 7/18	Referatsaker
RS 1/18	Referatsaker - styremøte 28. feb 2018
PS 8/18	Delegerte saker
DS 1/18	Svar på søknad om etableringsstøtte
DS 2/18	Svar på søknad om støtte til piloutvikling - marknadsavklåring - nettløysing
DS 3/18	Svar på søknad om tilskot til nydyrking, Gnr/bnr: 19/10
DS 4/18	Svar på søknad om tilskot til dyrking
DS 5/18	Svar på søknad om tilskot til nydyrking 1/11 Øvre Dåsvand
DS 6/18	Svar på søknad om tilskot til nydyrking på Tveit gnr. 19, bnr. 5
DS 7/18	Svar på søknad om tilskot til nydyrking
PS 9/18	Drøfting/orienteringssaker
PS 10/18	Orientering ymse repr / utval
PS 11/18	Førespurnader
PS 12/18	Konstituering - val av representantar til representasjon
PS 13/18	Offentleg innkjøp - innkjøpssamarbeid og lokal verdiskaping
PS 14/18	Høyringsuttale - planprogram Regionplan Agder 2030 - Setesdal regionråd
PS 15/18	Handsaming - søknad om deltaking i MARA- prosjektet Drøfting/orienteringssaker
DR 1/18	Førespurnad - Åseral kommune - observatørstatus - Setesdal regionråd
PS 16/18	Stipendordning profesjonelt styre
PS 17/18	Selskapsorganisering - Evjeklinikken AS - invitasjon emisjon
PS 18/18	Søknad - Ose Water Drøfting/orienteringssaker
DR 2/18	Drøfting - Setesdal bilruter

PS 1/18 Godkjenning av innkalling og sakliste

SAKSFRAMLEGG

Setesdalsamarbeid

Bykle, Valle, Bygland,
Eyje og Hornnes

Saksmappenr.: 2011/64-4	Sakshandsamar:	Arkiv: 033	23.02.2018
Saksnummer:	Dato:	Utval	

Godkjenning av møteprotokoll frå møte 14.12.17

Tilråding:

Møteprotokoll vert lagt fram for godkjenning.

Saksutgreiing:

1. Bakgrunn for saka
2. Saksopplysningar
3. Vurderingar

Valle, den 23.02.2018

Signe Sollien Haugå
dagleg leiar

Vedlegg:

MØTEPROTOKOLL

Møtestad: Bykle Hotell

Dato: 14.12.2017

Tid: 09:00

Faste medlemar som møte:

Namn	Funksjon	Representerte
Jon Rolf Næss	Leder	BYKLE KOMMUNE
Kay A. Jeiskelid	Medlem	BYKLE KOMMUNE
Steinar Kyrvestad	Medlem	VALLE KOMMUNE
Vidar Frøysnes	Medlem	BYGLAND KOMMUNE
Leiv Rygg	Medlem	BYGLAND KOMMUNE
Bjørn Alfred Ropstad	Nestleder	E OG H KOMMUNE
Lars Reidar Vasland	Medlem	E OG H KOMMUNE

Varamedlemar som møte:

Namn	Møtte for	Representerte
Olav Hovet	Knut Hagen	VALLE KOMMUNE

Frå administrasjonen møte:

Namn	Stilling
Marie J. Pedersen	Utvallssekretær
Signe Sollien Haugå	Dagleg leiar

Andre som møte:

Namn	
Aud Sunniva Fuhr	Rådmann i Valle kommune
Aasmund Lauvdal	Rådmann i Bygland kommune
Jens Arild Johannessen	Rådmann i Evje og Hornnes kommune

Bykle,

Marie Johnnysdotter Pedersen
Utvallssekretær

Saksnummer	Innhald
PS 96/17	Godkjenning av innkalling og sakliste
PS 97/17	Godkjenning av møteprotokoll 22.11.2017
PS 98/17	Godkjenning av møteprotokoll 06.12.2017
PS 99/17	Styreleiar orienterar
PS 100/17	Dagleg leiar orienterar
PS 101/17	Leiar rådmannsutvalet orienterar
PS 102/17	Fylkeskommunen orienterar
PS 103/17	Referatsaker
RS 32/17	Invitasjon til workshop om Klimasats onsdag 17. januar 2018 kl. 13 - 1530 på Scandic Bystranda i Kristiansand
RS 33/17	Rapport studietur Berekraftig byggeri i Setesdal
RS 34/17	Referat - rådmannsmøte Setesdal , 25.okt 2017
RS 35/17	Rådmannsmøte 8.november 2017 - referat
PS 104/17	Delegerte saker
PS 105/17	Drøfting/orienteringssaker
PS 106/17	Orientering ymse repr / utval
PS 107/17	Førespurnader
PS 108/17	Søknad om støtte til landsskytterstemne - Evje
PS 109/17	Høyringsuttale - framlegg til endringar i Vassføresegna
PS 110/17	Aktuelle tiltak i høve iverksetting av FOUoI / Kompetansestrategien i 2018
PS 111/17	Søknad om støtte - utviklingsarbeid KVS Bygland

PS 96/17 GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKLISTE

Saksprotokoll i Setesdal Regionråd - Styre - 14.12.2017

Handsaming:

Ingen merknader til innkalling og saksliste.

Vedtak:

Innkalling og saksliste – godkjent. Samrøystes.

PS 97/17 GODKJENNING AV MØTEPROTOKOLL 22.11.2017

Saksprotokoll i Setesdal Regionråd - Styre - 14.12.2017

Handsaming:

Ingen merknad til møteprotokoll frå styremøte 22.11.2017

Vedtak:

Protokoll frå møte 22. nov 2017 – godkjent – Samrøystes.

PS 98/17 GODKJENNING AV MØTEPROTOKOLL 06.12.2017

Saksprotokoll i Setesdal Regionråd - Styre - 14.12.2017

Handsaming:

Ingen merknad til møteprotokoll frå styremøte 06.12.2017

Vedtak:

Protokoll frå møte 6. desember 2017 – Godkejnt – Samrøystes.

PS 99/17 STYRELEIAR ORIENTERAR

Saksprotokoll i Setesdal Regionråd - Styre - 14.12.2017

Handsaming:

Styreleiar orienterte om førespurnad vedrørande regional- og utviklingsmidlane frå KMD til Fylkeskommunen.

Framlegg frå Jon Rolf Næss:

Rv 9. Det vart orientert om utfordringar med å sikre kontinuitet og tilstrekkeleg med midlar til anleggsstart for Bjørnarå-Optestøyl – ref. komitemerknad.

Framlegg frå Kay Jeiskelid :

Regionrådet vil oppmode Fylkeskommunen om å løyve 15 mill. – i tillegg til dei 10 mill. som staten har løyvd til Rv 9 i 2019-budsjettet, til oppstart for Bjørnarå- Trydal – For åra 2019-2020 har staten løyvd 55 + 55 mill for fullføring av vegstrekninga Bjørnarå – Trydal.

Dagleg leiar gjorde merksam på høyringsfrist for Handlingsprogram til nasjonal transportplan.

Framlegg frå styreleiar:

Styreleiar og dagleg leiar får fullmakt til å avgi høyringuttale til handlingsprogrammet til nasjonal transportplan for Regionrådet.

Steinar Kyrvestad tok opp DAB-dekning langs Rv 9.

Dagleg leiar blir bedt om å sjekke opp DAB-dekninga i dalen..

Vedtak:

Styret ber dagleg leiar legge fram ei sak i høve dette, samd at Fylkeskommunen blir bedt om å orientere i høve tema i neste styremøte. Styreleiar og dagleg leiar får fullmakt til å avgi uttale i tråd med drøftinga i møtet.

Regionrådet vil oppmode Fylkeskommunen om å løyve 15 mill. – i tillegg til dei 10 mill. som staten har løyvd til Rv 9 i 2019-budsjettet, til oppstart for Bjørnarå- Trydal – For åra 2019-2020 har staten løyvd 55 + 55 mill for fullføring av vegstrekninga Bjørnarå – Trydal.

Dagleg leiar orienterar Styreleiar og dagleg leiar får fullmakt til å avgi høyringuttale til handlingsprogrammet til nasjonal transportplan for Regionrådet.

Dagleg leiar blir bedt om å sjekke opp DAB-dekninga i dalen..

Alle framlegg til vedtak samrøystes vedteke.

PS 100/17 DAGLEG LEIAR ORIENTERAR

Saksprotokoll i Setesdal Regionråd - Styre - 14.12.2017

Handsaming:

Dagleg leiar orienterte om m.a. om gjeremål innfor tema;

- Drift / merkantil/økonomi
- Infrastruktur (rv 9 – fiber Bygland nord)
- Interkommunalt samarbeid (rådmannsmøte , rapport lokal verdiskaping – offentlege innkjøp)
- Næringsutvikling: aktuelle saker, prosjektoppfølgning og redusert kapasitet i 1.lina.
- Kompetanse: oppfølging pågåande og nye studietilbod – formidling Kompetansetorget UiA.

Styret drøfta førespurnad om styrerepresentasjon av dagleg leiar i Folkehøgskulen Helse

Vedtak:

Styret godkjenner ikkje styredeltaking i Folkehøgskulen Helse

Styret tek orienteringa elles til etterretning.

Samrøystes.

PS 101/17 LEIAR RÅDMANNSUTVALET ORIENTERAR

Saksprotokoll i Setesdal Regionråd - Styre - 14.12.2017

Handsaming:

Aasmund Lauvdal orienterte frå Rådmannsutvalet og tema i sist møte:

- Ungdområd: arbeid med siktemål lik møtegodtgjering. Ser tiltaket som viktig
- Drøfting utkast til rapport – lokal verdiskaping – offentlege innkjøp.
- Høyringsuttaler til framlegg om endringar Vassføresegna.
- Regional utvikling – fylkessamanslåing – nedsett arbeidsgruppe for å konkretisere framlegg til satsingar for Setesdal – som utgangpunkt for politisk drøfting.
- IKS representantskap: innsitllingar som valkomite.
- Organisering av næringsarbeidet - 1.lina i kommunane p.t.- operativt arbeid / kapasitet lokalt.
- NAV Setesdal – førebuing partnerskapsmøte
- Næringsarbeid, framtida med Nav og å få til meir samarbeid.

Vedtak:

Styret tek orienteringa til etterretning. Samrøystes.

PS 102/17 FYLKESKOMMUNEN ORIENTERAR

Saksprotokoll i Setesdal Regionråd - Styre - 14.12.2017

Handsaming:

Ingen til stade.

PS 103/17 REFERATSAKER

Saksprotokoll i Setesdal Regionråd - Styre - 14.12.2017

Handsaming:

Steinar Kyrvestad hadde merknad til referat frå rådmannsmøte 25.okt 2017 – vedrørande nemninga K14 – Innlandet Agder.

Vedtak:

Referatsakene teke til etterretning. Samrøystes.

RS 32/17 INVITASJON TIL WORKSHOP OM KLIMASATS ONSDAG 17. JANUAR 2018 KL. 13 - 1530 PÅ SCANDIC BYSTRANDA I KRISTIANSAND

RS 33/17 RAPPORT STUDIETUR BEREKRAFTIG BYGGERI I SETESDAL

RS 34/17 REFERAT - RÅDMANNSMØTE SETESDAL , 25.OKT 2017

RS 35/17 RÅDMANNSMØTE 8.NOVEMBER 2017 - REFERAT

PS 104/17 DELEGERTE SAKER

Saksprotokoll i Setesdal Regionråd - Styre - 14.12.2017

Handsaming:

Ingen delegerte saker.

PS 105/17 DRØFTING/ORIENTERINGSSAKER

Saksprotokoll i Setesdal Regionråd - Styre - 14.12.2017

Handsaming:

Ingen orienteringar i møtet.

PS 106/17 ORIENTERING YMSE REPR / UTVAL

Saksprotokoll i Setesdal Regionråd - Styre - 14.12.2017

Handsaming:

Ingen orienteringar i møtet.

PS 107/17 FØRESPURNADER

Saksprotokoll i Setesdal Regionråd - Styre - 14.12.2017

Handsaming:

Ingen førespurnader motteke.

PS 108/17 SØKNAD OM STØTTE TIL LANDSSKYTTERSTEMNE - EVJE

Saksprotokoll i Setesdal Regionråd - Styre - 14.12.2017

Handsaming:

Tilrådinga vert samrøystes vedteke.

Vedtak:

Styret løyver kr. 100.000 til arrangøren av landsskytterstemnet i 2018. Støtta blir føreslege løvyd gjennom omdisponering av løyving til tv-produksjon som ikkje vart , ref. PS 60/17 – frå fond 55699931.

Styret vil ta stilling til løyving for påfølgjande år i samband med budsjettet 2019 og 2020. Til søknaden for 2019 vil det vere ønskjeleg å få utdjupa korsleis profilering og markandsføring kan føregå i samarbeid med Visit Setedal.

Tilråding:

Styret løyver kr. 100.000 til arrangøren av landsskytterstemnet i 2018. Støtta blir føreslege løvyd gjennom omdisponering av løyving til tv-produksjon som ikkje vart , ref. PS 60/17 – frå fond 55699931.

Styret vil ta stilling til løyving for påfølgjande år i samband med budsjettet 2019 og 2020. Til søknaden for 2019 vil det vere ønskjeleg å få utdjupa korsleis profilering og markandsføring kan føregå i samarbeid med Visit Setedal.

PS 109/17 HØRYINGSUTTALE - FRAMLEGG TIL ENDRINGAR I VASSFØRESEGNA**Saksprotokoll i Setesdal Regionråd - Styre - 14.12.2017****Handsaming:**

Tilrådinga vert samrøystes vedteke.

Vedtak:

Setesdal regionråd stør ikkje dei føreslegne endringane i naturmangfaldslov og vassføresegna som er til høyring.

Regionrådet tilrår at vassforvaltingsplanane bør handsamast som regionale planar etter plan- og bygningslova, eller at fylkeskommunen bør ha den formella rolle i vassforvaltingsarbeidet og i framtida.

Regional plan etter plan og bygningslova er eit godt verktøy for å fremme sektorovergripande og heilskapleg vassforvaltning, og for å nå måla om godt vassmiljø.

Organiseringa som er i dag er viktig for å sikre god politisk forankring i kommunane, engasjere lokalsamfunna og aktiv involvering av ulike interessentar/partar knytt til vassressursane.

Det regionale nivå som fylkeskommunane representerer bør framleis ha plan- og prosessansvar for dei regionale vannforvaltingsplanane med tiltaksprogram fordi fylkeskommunen har ein omfattande rolle som regionale samordnar og samfunnsutviklar.

Omfattande endringar i vannforskrifta må ev gjerast på grunnlag av evaluering av prosess og måloppnåing knytt til vannforvaltingsplanar, tiltaksplaner.

Styret syner elles vurderingane i saksframlegget, til høyringsuttale frå Aust-Agder fylkeskommune frå Bykle kommune og Valle kommune og sluttar seg til desse.

Tilråding:

Setesdal regionråd stør ikkje dei føreslegne endringane i naturmangfaldslov og vassføresegna som er til høyring.

Regionrådet tilrår at vassforvaltingsplanane bør handsamast som regionale planar etter plan- og bygningslova, eller at fylkeskommunen bør ha den formella rolle i vassforvaltingsarbeidet og i framtida.

Regional plan etter plan og bygningslova er eit godt verktøy for å fremme sektorovergrepande og heilskapleg vassforvaltning, og for å nå måla om godt vassmiljø.

Organiseringa som er i dag er viktig for å sikre god politisk forankring i kommunane, engasjere lokalsamfunna og aktiv involvering av ulike interessentar/parter knytt til vassressursane.

Det regionale nivå som fylkeskommunane representerer bør framleis ha plan- og prosessansvar for dei regionale vannforvaltingsplanane med tiltaksprogram fordi fylkeskommunen har ein omfattande rolle som regionale samordnar og samfunnsutviklar.

Omfattande endringar i vannforskrifta må ev gjerast på grunnlag av evaluering av prosess og måloppnåing knytt til vannforvaltingsplanar, tiltaksplaner.

Styret syner elles vurderingane i saksframlegget, til høyringsuttale frå Aust-Agder fylkeskommune frå Bykle kommune og Valle kommune og sluttar seg til desse.

PS 110/17 AKTUELLE TILTAK I HØVE IVERKSETTING AV FOUOI / KOMPETANSESTRATEGIEN I 2018

Saksprotokoll i Setesdal Regionråd - Styre - 14.12.2017

Handsaming:

Styret vil få høve til å ta endeleg stilling til ev deltaking i Interreg prosjektet når søknadsgrunnlaget er konkretisert /ligg føre.

Vedtak:

Styret sluttar seg til skissert opplegg for vidare arbeid med «Berekraftig rural utvikling». Styret er positive til vidare arbeid med siktemål å bli partner i Interreg prosjektet som skal sjå på mobile – desentraliserte/distribuerte løysingar i distrikt.

Tilråding:

Styret sluttar seg til skissert opplegg for vidare arbeid med «Berekraftig rural utvikling». Styret er positive til vidare arbeid med siktemål å bli partner i Interreg prosjektet som skal sjå på mobile – desentraliserte/distribuerte løysingar i distrikt.

PS 111/17 SØKNAD OM STØTTE - UTVIKLINGSARBEID KVS BYGLAND

Saksprotokoll i Setesdal Regionråd - Styre - 14.12.2017

Handsaming:

Tilrådinga vert samrøystes vedteke.

Vedtak:

Styret løyver kr. 100.000,- til KVS Bygland til marknadsføring- og rekrutteringstiltak. Løyvinga blir ytt frå ansvar 5303 – næringsramme.

Tilråding:

Styret løyver kr. 100.000,- til KVS Bygland til marknadsføring- og rekrutteringstiltak.

Løyvinga blir ytt frå ansvar 5303 – næringsramme.

PS 3/18 Styreleiar orienterar

PS 4/18 Dagleg leiar orienterar

PS 5/18 Leiar rådmannsutvalet orienterar

PS 6/18 Fylkeskommunen orienterar

PS 7/18 Referatsaker

SAKSFRAMLEGG

Setesdalsamarbeid

Bykle, Valle, Bygland,
Eyje og Hornnes

Saksmappenr.: | Sakshandsamar: | Arkiv:
2018/18-1

05.02.2018

Saksnummer: | Dato: | Utval

Referatsaker - styremøte 28. feb 2018

Tilråding:

Styret tek referatsakene til etterretning.

Saksutgreiing:

1. Bakgrunn for saka
Styret tek referatsakene til orientering.

2. Saksopplysningar

Relevante dokument/korrespondanse mellom styremøta blir lagt fram for styret til orientering.

3. Vurderingar

Valle, den 05.02.2018

Signe Sollien Haugå
dagleg leiar

Vedlegg:

Statens vegvesen, Region Sør
postbok 723 Stoa
4808 ARENDAL
E-post:firmapost-sor@vegvesen.no

Stetesdalsamarbeid

Bykle, Valle, Bygland,
Eyje og Hornnes

Vår ref.: 2005/629-16 | Sakshandsamar:
Signe Sollien Haugå
ssh@setesdal.no

Dato
21.12.2017

HØYRINGSUTTALE - HANDLINGSPROGRAM 2018-2023 RIKSVEGAR - SETESDAL REGIONRÅD

Stetesdal og rv 9

Rv 9 –utbygginga blir sett som det viktigaste tiltaket for å sikre positiv regionutvikling i Stetesdal både når det gjeld mobilitet, transport for næringslivet og for intertrafikk for bu- og arbeidsmarknaden. Rv 9 er livsåre og overordna viktig for interaksjon mellom fjell og kyst – der Stetesdal er aktivum for helgeutfart, og ein ferie og fritidsdestinasjon for heile landsdelen. I framtida vil ein opprusta riksveg og kunne bli ein viktig trafikk-korridor mellom aust-vestsambandet E134 og hovudvegen på kysten E18/E39.

Vilje, forventingar og føringar for å sikre kontinuerleg og samanhengjande utbygging

I det regionale partnerskapet mellom Fylkeskommunen, Regionrådet/kommunane i Stetesdal og Statens vegvesen har ein omforeint ambisjon for slutføringa av Rv 9- prosjektet. Målet er gul midtstripe til Hovden innan 2023, og at ein skal sikre dette gjennom kontinuerleg og kostnadseffektiv utbygging.

Målsettingane er understøtta gjennom signal frå både transportkomiteen og Stortinget. Ein er difor undrande til at det ikkje er følgt opp i høyringsutkastet til handlingsprogram 2013-2023.

Transport og kommunikasjonskomiteen på Stortinget gjorde følgjande vedtak (Inst 460 S(2016-2017))

Komiteen viser til budsjettmerknader i Innst. 13 S (2014–2015), der komiteens flertall understreker betydningen av sammenhengende og effektiv utbygging av rv.

9. Komiteen viser til at komiteen ved flere budsjettbehandlinger har merket seg at en på rv. 9 Stetesdal utbedrer rv. 9 til et svært gunstig kostnadsnivå. Komiteen forventer at utbedringsarbeidet «Gul stripe til Hovden» fortsetter som en sammenhengende utbygging i samarbeid mellom lokale og regionale myndigheter.

Ein legg til grunn at målsettinga om «gul midtstripe til Hovden innan 2023 står fast.

Som det blir peika på i Fylkeskommunen si saksutgreiing har fortuseibar finansiering medverka til kontinuerleg og kostnadseffektiv planlegging, og oppdeling av anbod til gunstige priser. Tilsvarande har Vegvesenet rigga eit tilpassa prosjekteringsteam og byggeleiing som er budd på å halde utbyggingstakta og slutføre innan 2023.

Gjennom Konesjonskraftløyvingar medverkar Aust-Agder fylkeskommune til å sikre ønskja framdrift og medfinansiering – under føresetnad av statlege løyvingar. Som fylkeskommunen peikar på i si høyringsuttale må det no tilførast auke ressursar frå statleg hald i første planperiode for følgje opp Stortinget sitt tidlegare vedtak.

Regionrådet understreker tydinga av at staten løyver sin del for samstundes å utløyse midlar frå Konesjonskraftavtalen som kan sikre naudsynt framdrift no. Ein kan på ingen måte sjå at ein er tent med at føreslegne statleg ramme blir ståande – då det og kan medføre at midlar frå Konesjonskraftavtalen blir strekt ut tilsvarande og at sumeffekten blir langt seinare utbyggingstakt enn ønskjeleg.

Oppsummering

Setesdal regionråd ventar at ein gjennom handlingsprogrammet legg til rette for vidare kontinuerleg og kostnadseffektiv utbygging av RV 9 i tråd med Stortinget sitt vedtak knytt til handsaminga av Nasjonal transportplan og seinast vedtak i Stortinget desember 2017.

Setesdal regionråd syner til omfattande dialog og samarbeid for å sikre Rv 9 utbygginga som det viktigaste regionalutviklingstiltaket i Setesdal. Vi har den oppfatning at avtalen om konesjonskraft må følgjast opp og at ein må løyve i tråd med inngått avtale og føresetnader i partnerskapet nasjonalt, regionalt og lokalt.

Ein ventar at prosjektet blir tilført ekstra statleg ressursar i planperioden slik at det er mogleg å byggje ut resterande parsellar som ei samanhengjande utbygging. På denne bakgrunn ventar vi at den statlege ramma blir auka slik at det utbygginga av Bjørnarå – Optestøyl kjem i gong for fullt våren 2018.

Elles; sluttar vi oss til Aust-Agder fylkeskommune si uttale både når det gjeld resterande opprusting/utbygging av Rv 9 til tofeltsveg og når det gjeld å ruste opp og føreta breidde og høgdeutbetring av Fånefjellstunellen samtidig.

Førespurnad om møte

Vi tillet oss og å be om møte tidleg januar for å forsikre oss om omforeint framdrift. Der det snarare å naturleg å drøfte framskunding av utbygginga enn det motsette.

Det blir invitert til møte i Rv 9-prosjektet i Arendal tysdag 16. jan.2018 kl 10.

Med helsing
Setesdal regionråd

Jon Rolf Næss
Styreleiar

Signe Sollien Haugå
dagleg leiar

kopi:

Aust-Agder fylkeskommune

Serviceboks 606

4809

Arendal

Fra: Signe Sollien Haugå - Regionrådet (Signe.Hauga@setesdal.no)

Sendt: 08.01.2018 10:44:34

Til: Signe Sollien Haugå - Regionrådet

Kopi:

Emne: St.vedt om Rv 9 - des 2017

Vedlegg:

Prop. 1 S (2017-2018), Innst. 13 S (2017-2018), Vedtak 264

Stortinget ber regjeringen sikre og prioritere en rask, sammenhengende og effektiv utbygging av Kjevikeveien og rv. 9 Setesdal i tråd med føringene gitt i Innst. 460 S (2016-2017) Nasjonal transportplan.

Sendt fra min iPhone

Rv 9 gruppa

Setesdalsamarbeid

Bykle, Valle, Bygland,
Eyje og Hornnes

Vår ref.:
2017/12-25

Sakshandsamar:
Signe Sollien Haugå
ssh@setesdal.no

Dato
30.01.2018

REFERAT FRÅ MØTE I RV 9- GRUPPA

Stad: Fylkeshuset – Arendal

Dato: 16. januar 2018

Tilstade: Gro Bråten, Jon-Olav Strand, Ola Olsbu, Kjell-Inge Davik, Dagfinn Fløystad, Erling Jonassen, Sigurd Wiberg, Bjørn Ropstad, Jon-Rolf Næss, Steinar Kyrvestad og Signe Sollien Haugå

Forfall: Siri Mathiesen og Leiv Rygg Langerak.

Konstituering Rv 9- gruppa:

Leiar: Bjørn Ropstad

Arbeidsutval: styreleiar, ordfører i kommunen der det er utbyggingsparsell, Ola Olsbu og dagleg leiar. Fylkesordførar bistår ved behov.

Adm. arb.gruppe: blir vidareført.

Handlingsprogram riksvegar 2018-2023

Høyringsuttaler frå Aust-Agder fylkeskommune og Setesdal regionråd følgde utsending til møtet.

Endeleg handlingsprogram er venta i månadsskiftet jan/feb.

Omføreinte ønskje om kontinuitet og framdrift innan 2023.

Status politisk påverknadsarbeid

Utspel frå Mørland i transportkomiteen på Stortinget og vedtaket frå Stortinget fremja av Grøvan i desember 2017 er viktig for å sikre utbygginga framover.

Bjørnarå-Optestøyl

Hogstkontrakt ok – Konkurransgrunnlaget er i slutføring, truleg utlysing slutten av feb.

Utbygginga blir set i gong og forsert inn mot 25 mill i 2018, opning i 2019 – slutføring 2020.

Styrevedtak SR vedr. konsesjonskraftmidlar

AAFK og SVV held tett dialog om det er tenleg å ev nytte / forsere bruk av konsesjonskraftmidlar når ein får avklåra statlege bidrag i endeleg handlingsprogram – og før budsjettarbeid 2019.

Aktivitetar / påverknadsarbeid – milepeler fram mot 2023

- Møtefrekvens Rv9-styringsgruppa: ved behov (ca 2 ganger pr halvår)
- Orientering kvart styremøte SR for å sikre forankring.
- Drøfte samla finansiering/ restutbygging når handlingsprogrammet er vedteke..
- Politisk oppfølging informasjon-/dialogmøte med Sverre Myrli, Grøvan m.fl. – siste halvdel feb.
Ansv: Bjørn R / Jon R. Næss
- Oppdatering milepelsplan 2018 i etterkant av framlegginga av handlingsprogrammet.
- Oppdatere framdriftsplan/illustrasjon med nye kostnadsestimat
- Vidareføre felles framstøyt om prioriterte samferdselsprosjekt i Agder i sentrale aktørar.
- Vurdere ev behov for påverknadsarbeid inn mot budsjett 2019.

Ambisjonar

St.vedtaket frå desember 2017 gir føring for omdisponeringar eller tilleggsløyving i perioden.

Må syte for at alle parsellane er sett i gong i handlingsplanperioden. Treng 150 mill i tillegg i planperioden + restfinansiering i 2024 (Frøysnes)

Dagfinn Fløystad og Ola Olsbu drøftar korleis dette kan følgjast opp når Handlingsplan er lagt fram.

Tentativt telefonmøte i framkant av styremøtet 28.feb

Ymse:

Fånefjell: tryggingstiltak må gjennomførast våren 2018. Arbeida blir starta opp før sommaren. Det blir stengning av tunnelen ca frå medio august. Jobben blir fullført i løpet av av hausten.

Ref.

Signe Sollien Haugå

Kopi

Statens vegvesen

Bygland kommune
Kommunehuset
4745 BYGLAND
Att: Ordfører, rådmann

Behandlende enhet: Region sør   Saksbehandler/telefon: Jan Helge Egeland / 38121508   Vår referanse: 18/26721-1   Deres referanse: Vår dato: 15.02.2018

Informasjon om utbedring av Fånefjellstunnelen, Bygland kommune.

Statens vegvesen er i gang med eit landsomfattande rehabiliteringsprogram for riksveg-tunnelane, som og omfattar fleire tunnelar på Agder. I Vest-Agder har vi allereie utbetra fleire tunnelar, og arbeider no i Oddernestunnelen og Baneheitunnelen i Kristiansand. I Aust-Agder er vi godt i gang med å ruste opp Grimstadporten på E18.

Vårt neste tunnelprosjekt er utbetring av Fånefjellstunnelen på rv. 9, og vi ønskjer derfor å informere dykk om arbeidet som snart skal i gang. Vi viser og til det konstruktive møtet 8. februar i år, med kommunen, Agder kollektivtrafikk (AKT) og nødetatane. Der informerte vi om prosjektet, med trafikkavvikling, tunnelstenging og lokale konsekvensar i Setesdal som hovudtema.

Målet med å utbetra tunnelane er å auke tryggleiken i tunnelen, særleg med tanke på brann og trafikkulukker. Det er og eit krav om å gjere dette i Tunneforskrifta, som bygger på EU-direktivet for tunneltryggleik. I alt skal vi utbetra om lag 200 riksveg-tunnelar i heile landet, og 35 av desse er i Region sør.

Kva vi skal gjere i Fånefjellstunnelen:

- Skifte ut og supplere vatn- og frostsikringa, slik at vi slepp at det kjem inn vatn og at dette fryser til is om vinteren.
- Utvide fjellskjæringa nord for tunnelen for å betre siktforholda og gjere det enklare å drifte vegen om vinteren (det blir is i fjellskjæringa).
- Bygge havarilommer/stopplommer i dagsona på begge sider av tunnelen.
- Bygge nytt anlegg for overvatn i tunnelen, og reinseanlegg for tunnelvaskevattn like sør for tunnelen.
- Bygge nytt naudfortau gjennom heile tunnelen.
- Bygge nytt rekkverk langs vegen inn mot tunnelen, i begge dagsonene.
- Montere ny belysning i tunnelen.

Postadresse
Statens vegvesen
Region sør
Postboks 723 Stoa
4808 ARENDAL

Telefon: 22 07 30 00
firmapost-sor@vegvesen.no
Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Rigedalen 5
4626 KRISTIANSAND S

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Regnskap
Postboks 702
9815 Vadsø

- Montere nye evakueringslys gjennom heile tunnelen, og skilte den kortaste rømingevegen ut av tunnelen.
- Montere nye naudstasjonar (telefon og brannsløkkingsapparat) både i og utanfor tunnelen.
- Montere eit naudstyringspanel utanfor tunnelen på sørsida, slik at det blir mogleg for redningsetatane å stanse trafikk og gje meldingar over radio til trafikantar inne i tunnelen.
- Montere fjernstyrte bommar og raude stoppblinksignal utanfor tunnelen, slik at vi kan stoppe trafikken om det blir trong for det. Desse kan betenast frå vegtrafikksentralen i Porsgrunn (VTS).
- Sette opp kamera for overvaking i innkøyringa til tunnelen.
- Montere eit «trykknappsystem» for gåande og syklande, slik at desse kan ferdast tryggare gjennom tunnelen. Systemet aktiverer skilt og gult blinkande lys for å varsle bilistar langs rv. 9 om at det er mjuke trafikantar i tunnelen.
- Bygger eit nytt teknisk bygg på sørsida av tunnelen.
- Lager parkeringsplass litt sør for tunnelen slik at det blir mogleg å gå på den gamle vegen/turstien over tunnelen.

Framdrift – konsekvensar:

Statens vegvesen planlegg å kunngjere entreprisekontrakta for utbetring no i februar, og legg opp til å skrive kontrakt i april. Vi reknar med å starte sjøve arbeidet i mai og startar først med arbeidet i dagsonene. I denne perioden kan trafikken gå som vanleg på rv. 9, men sidan det vil vere anleggsaktivitet tett på vegen må vi snevre inn vegbana noko. Dette fører til litt redusert framkome. Vi arbeider ikkje i sommarferien.

Vi må dessverre stenge tunnelen heilt i ein periode. Arbeidet som skal gjerast i tunnelen er så omfattande og komplekse at vi ikkje kan gjere dette med vanleg trafikk i tunnelen. Vi gjer eit unntak når det gjeld skulebussar. Vi har ein avtale med AKT om at enkelte skulebussar slepp gjennom tunnelen saman med ein følgjebil.

Vi stenger Fånefjellstunnelen heilt i perioden 27. august – 27. september i år. I denne perioden vil trafikken på rv. 9 gå på omkøyringsveg fv. 304 – fv. 305 på strekninga Byglandsfjord sentrum til Storestraum, det vil seie på vestsida av Byglandsfjorden. Vanleg trafikk kan da køyre fritt, medan store køyretøy må køyre i kolonnar med følgjebil. Dette gjeld for begge retningane på omkøyringsvegen.

Frå og med 28. september kan trafikken gå som normalt gjennom tunnelen. Vi må framleis stenge tunnelen enkelte netter, men da kan trafikken gå med følgjebil gjennom tunnelen. Alt arbeidet i samband med utbetringa av Fånefjellstunnelen vil vere ferdig i løpet av november 2018.

Statens vegvesen vil ha kontor på anleggsriggen til entreprenøren.

Kontaktpersonar i Statens vegvesen:

Har du spørsmål om utbetringa av Fånefjellsstunnelen kan du ta kontakt med:

Byggeleder lokalt Steffen Køhler, e-post: steffen.kohler@vegvesen.no, tlf. 952 53 137.

Kommunikasjonsleiar Lars Helge Rasch, e-post: lars.rasch@vegvesen.no, tlf. 901 01 005.

Prosjektleiar Jan Helge Egeland, e-post jan-helge.egeland@vegvesen.no, tlf. 992 59 333.

Vi har laga ei eiga prosjektside på www.vegvesen.no/tunnelsor for Fånefjellsstunnelen. Her finn du oppdatert informasjon om arbeidet.

Til slutt vil vi beklage konsekvensane gjennomføringa av prosjektet får for kommunen, dei som bur og ferdast på vegen, næringa og andre.

Prosjektavdelinga
Med helsing

Jan Helge Egeland
Prosjektleiar

Kopi:

Valle kommune

Bykle kommune

Evje og Hornes kommune

Setesdal Regionråd

Setesdal brannvesen IKS

Responz AS, Bygland (ambulansse)

Prehospitale tjenester – Sørlandet sykehus

Agder politidistrikt

Agder kollektivtrafikk AS / Setesdal bilruter

NLF Agder og Rogaland

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

Aust-Agder fylkeskommune

KVS Bygland

Shell Bygland

Haugå Landhandel AS, Bygland

Joker Bygland

Setesdal hotel

Revsnes hotell

Neset Camping

Longerak Hyttesenter og Camping

Elgtun Landeskogen, Bygland

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

«MottakerNavn»
«Adresse»
«Postnr» «Poststed»
«MOTTAKEREPOST»

Setesdalsamarbeid

Bykle, Valle, Bygland,
Eyje og Hornnes

Vår ref.:	Sakshandsamar:	Dato
2017/110-6	Signe Sollien Haugå ssh@setesdal.no	19.12.2017

REFERAT - RÅDMANNSMØTE 18.DES. 2017

Referat – rådmannsmøte 6. des 2017

Godkjent

SMG

Forslag til revisjon avfallsplan skal til handsaming i eigarkommunane.
RM ber om forslag til saksutgreiing frå dagleg leiar i SMG.

Brann IKS

RM drøfta prosess framdrift relatert til revisjon av selskapsavtale og årleg prolongering.
Opprusting av brannstasjoner må gjennomførast uavhengig av dette –då lokalisering ligg fast av omsyn til bemanning og avstandskrav.
Beredskap – responstid – politi / brann – fordeling kostnader – trong for å sjå på kompensasjon.

Samskaping – UiA

Djupedal og Nordbø m.fl– blir invitert til 14. februar - Valle

Taksering – liner

Anne Ebeltoft – blir førespurt om å bistå ny økonomileiarar i høve fakta/historikk.

Neste rådmannsmøte

RM 17.jan blir i Iveland

Ref.

Signe Sollien Haugå

Med helsing
Setesdal regionråd

Signe Sollien Haugå
dagleg leiar

Fra: Jens Arild Johannessen (Jens.Arild.Johannessen@e-h.kommune.no)

Sendt: 22.01.2018 09:44:13

Til: Frantz Are Nilsen; Aud Sunniva Fuhr; Aasmund Lauvdal; Sten Albert Reisænen; Signe Sollien Haugå - Regionrådet

Kopi: Jens Arild Johannessen

Emne: Referat rådmannsmøte 17.01

Vedlegg:

Referat rådmannsmøte 17.01.18 - Iveland

-
- Eventuell høring av utkast til selskapskontroll Setesdal brannvesen IKS – frist 22.01
Ingen høring til utkast – avventer behandling i kontrollutvalg – deretter sak til kommunestyret
- Valle inn som medlem i LMT
Valle sender søknad til vertskommune. Søknad legges fram i neste møte i rådmannsutvalget 15.02
- Betaling for sekretariat i OSS/KOSS – fordeling på alle kommuner på Agder
Totalbeløp for Setesdal 2018 dekkes av LMT – ca kr 25.000
- Sluttrapport psykisk helse og rus - ettersendes
Rapporten tatt til etterretning. Går som referatskriv til SR.
- Personvernforordningen – ansvar og organisering både regionalt og lokalt
På bakgrunn av diskusjonen i møte lager Lars Erik en fremdriftsplan.
- Eventuelt
- Rådmannsutvalget etterlyser representantskapsmøte i SMG
- Invitere leder av LMT, og leder av helsenettverket, til rådmannsmøte i løpet av vinteren. Formålet er en orientering om arbeidet i helsenettverket.
- Ny dato for rådmannsmøte i juni - endres fra 13.06 til 22.06 (ber Signe endre i outlook)

Med vennlig hilsen

Jens Arild Johannessen

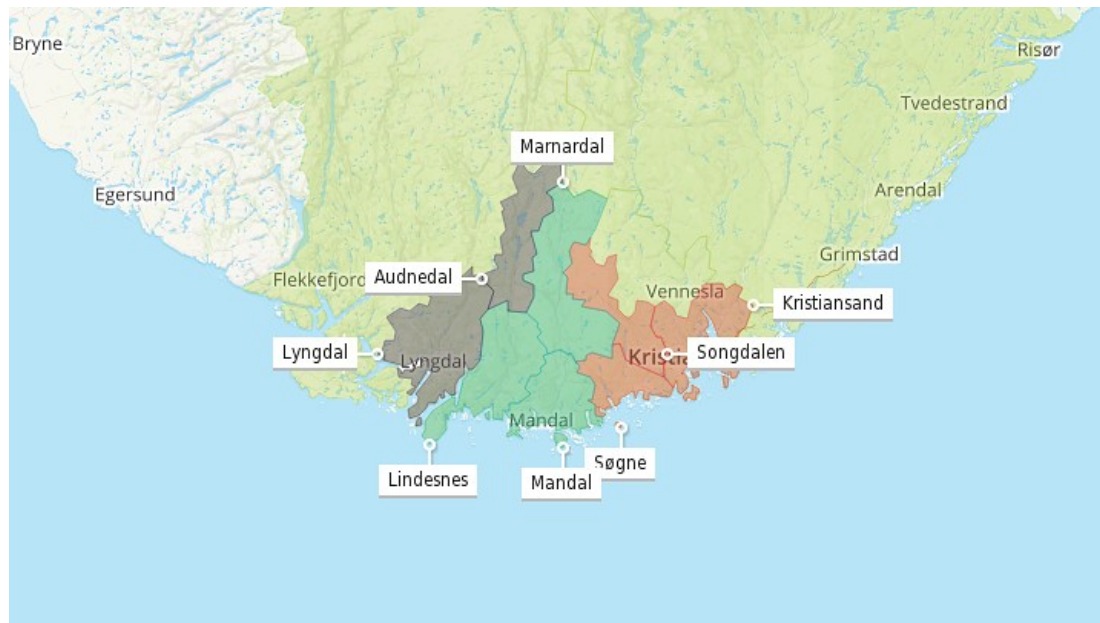
Rådmann

INNLANDET AGDER 2017

UTFORDRINGER OG MULIGE
LØSNINGER

KOMMUNEREFORM

- STYRKING AV KYSTKOMMUNENE
- LINGDAL, LINDESNES, KRISTIANSAND,
(GRIMSTAD, ARENDAL)

KOMMUNEREFORM

- STØRRE KOMMUNER...
- ...LANGS KYSTEN...
- ...I VEST
- AUST FREMDELES DOMINERT AV (RELATIVT) STORE ENHETER...
- ...LANGS KYSTEN
- STORE KOMMUNER = STERKERE STEMME
- MOT STAT
- MOT DET NYE AGDER

REGIONREFORM – ETT AGDER

- CA 300000 INNBYGGERE
- CA 80 % BOR LANGS KYSTEN
- 80 % AV VELGERNE BOR LANGS KYSTEN
- TO FYLKER – REGIONALE KONFLIKTER FLYTTET OPP ELLER TIL SIDEN
- ETT FYLKE – REGIONALE KONFLIKTER FLYTTES INN I FYLKESTINGET
- STATEN VIL «TREKKE SEG UT» AV REGIONALE KONFLIKTER

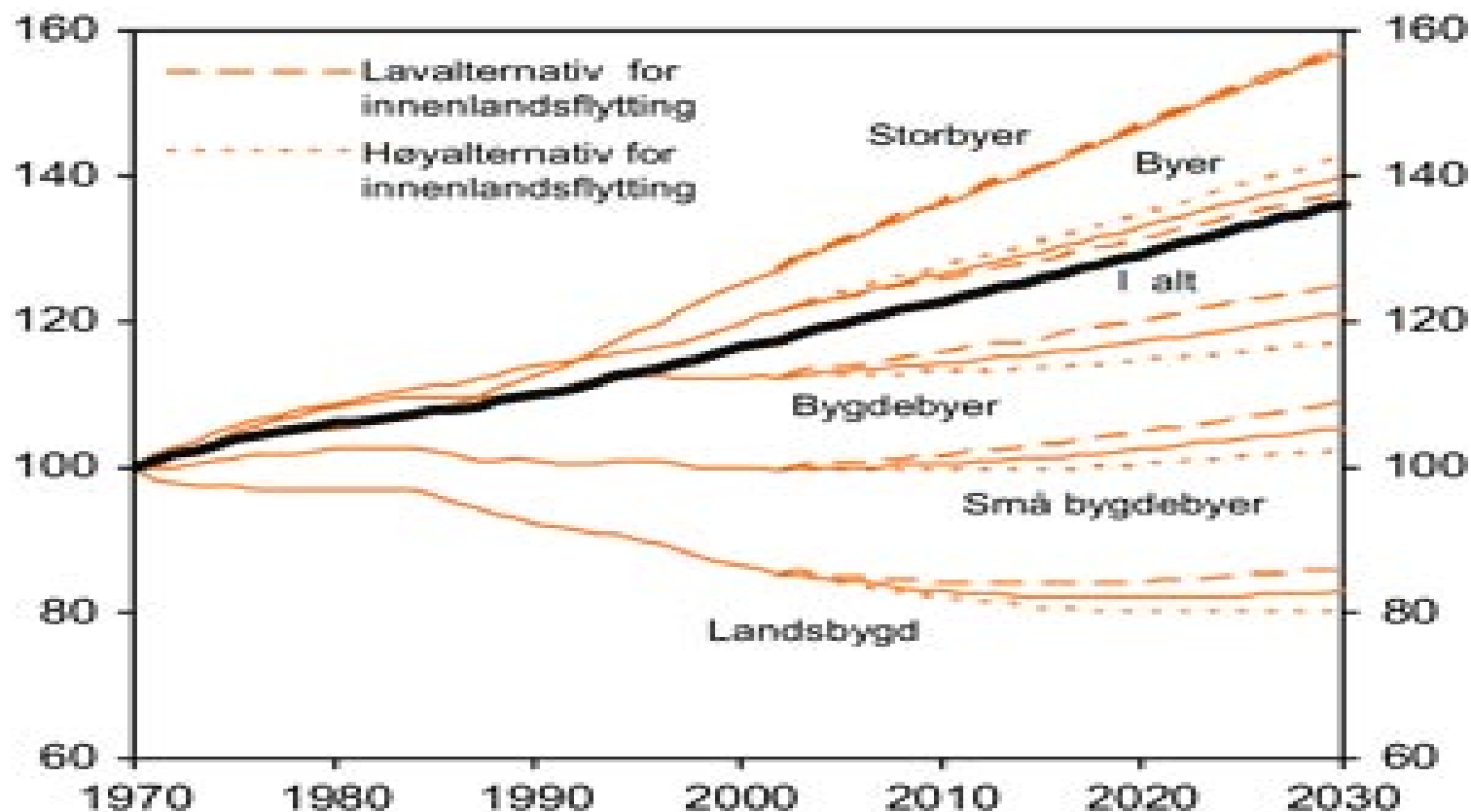
UTFORDRING 1: BEFOLKNING

BEFOLKNING 2017

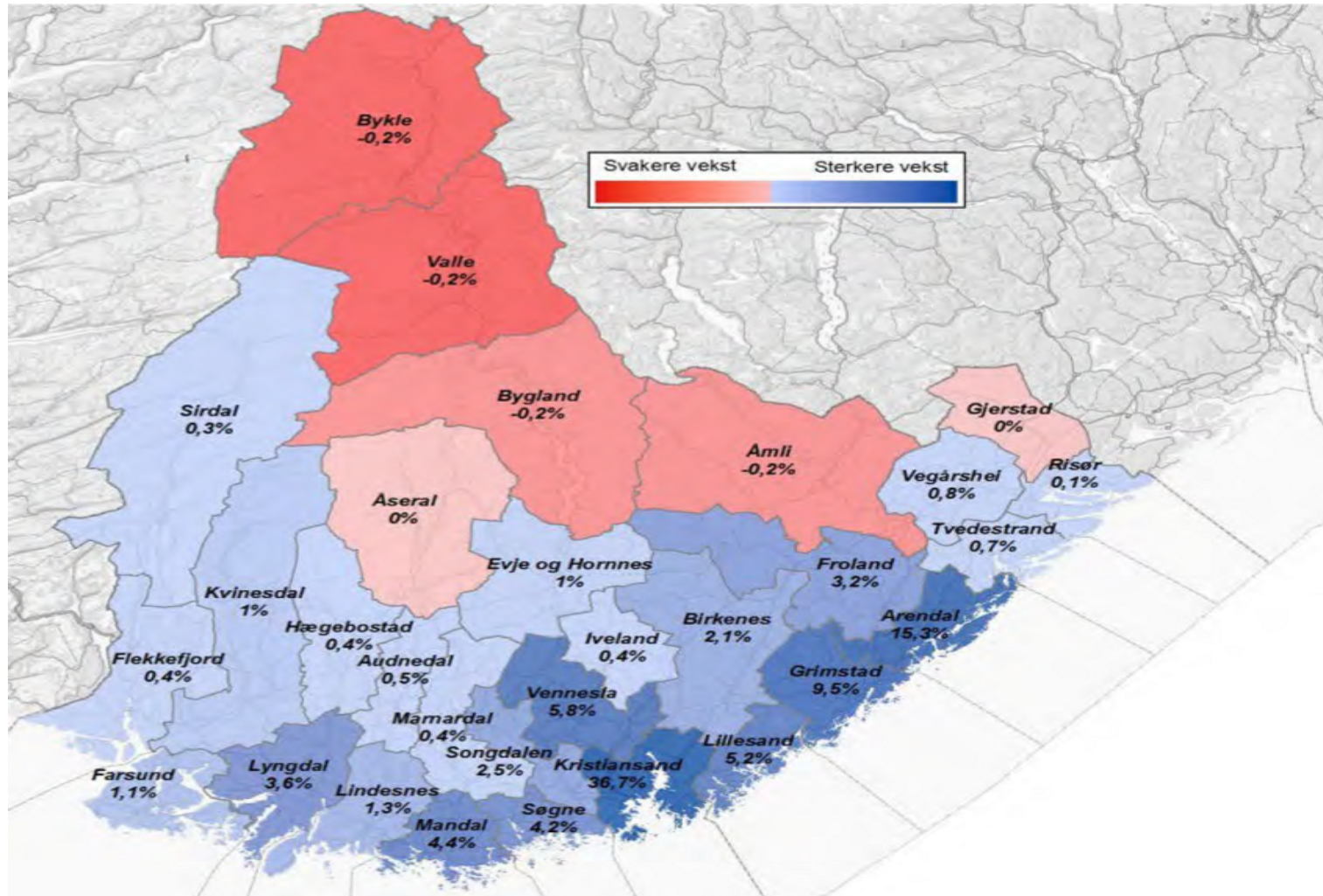
- BY(REGIONER) STYRKES
- BYGDER MED LANG AVSTAND/DÅRLIG KOMMUNIKASJON TIL BY(REGION) AVFOLKES

BEFOLKNINGSUTVIKLING ETTER REGIONTYPE

Befolkningsutvikling

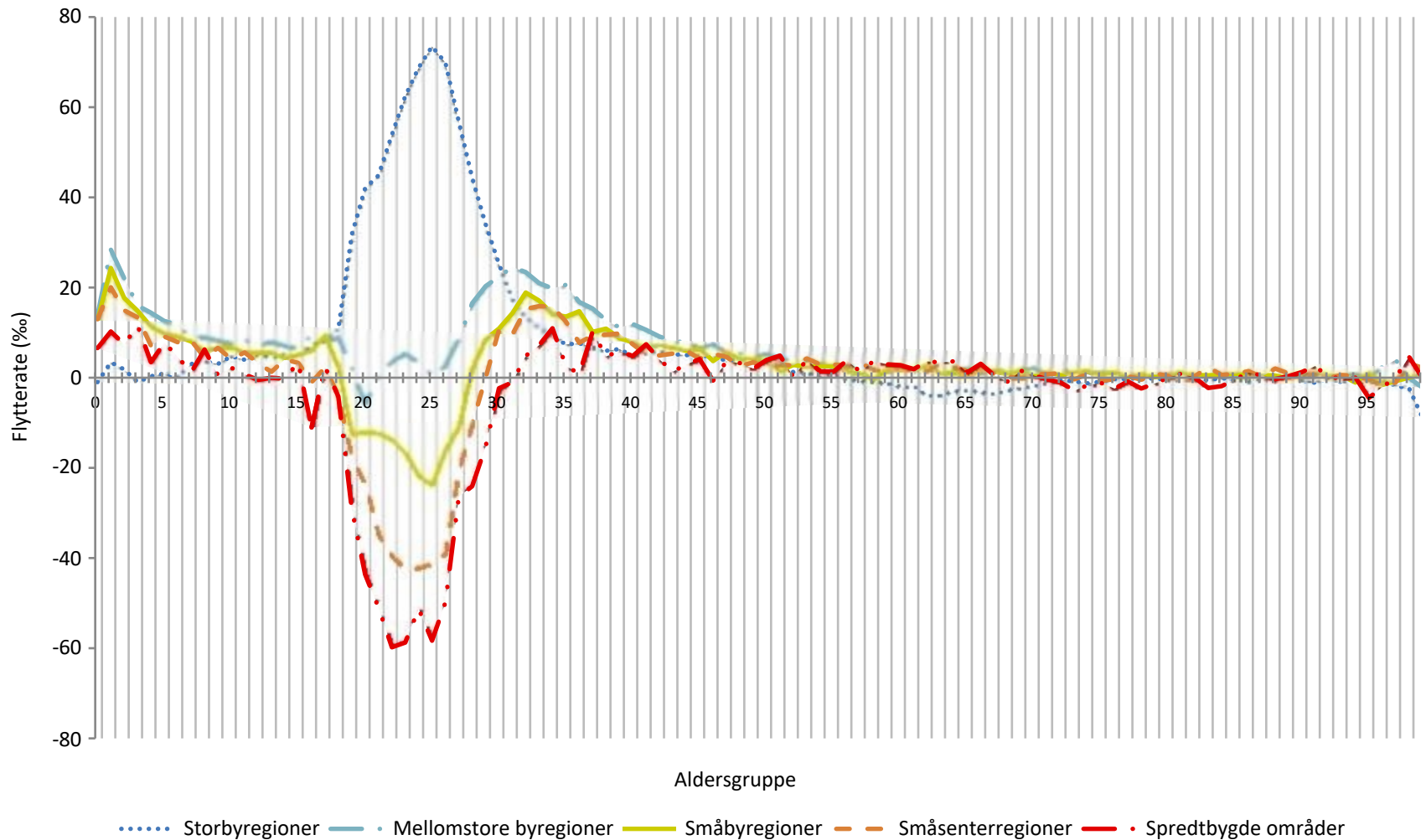
ANDEL BEFOLKNINGSVEKST AGDER 2010 - 2015

BEFOLKNING 2017

- UNGDOMMEN FLYTTER TIL BYEN...
- ...OG KOMMER SJELDEN TILBAKE...
- ...BORTSETT FRA PÅ FERIE.

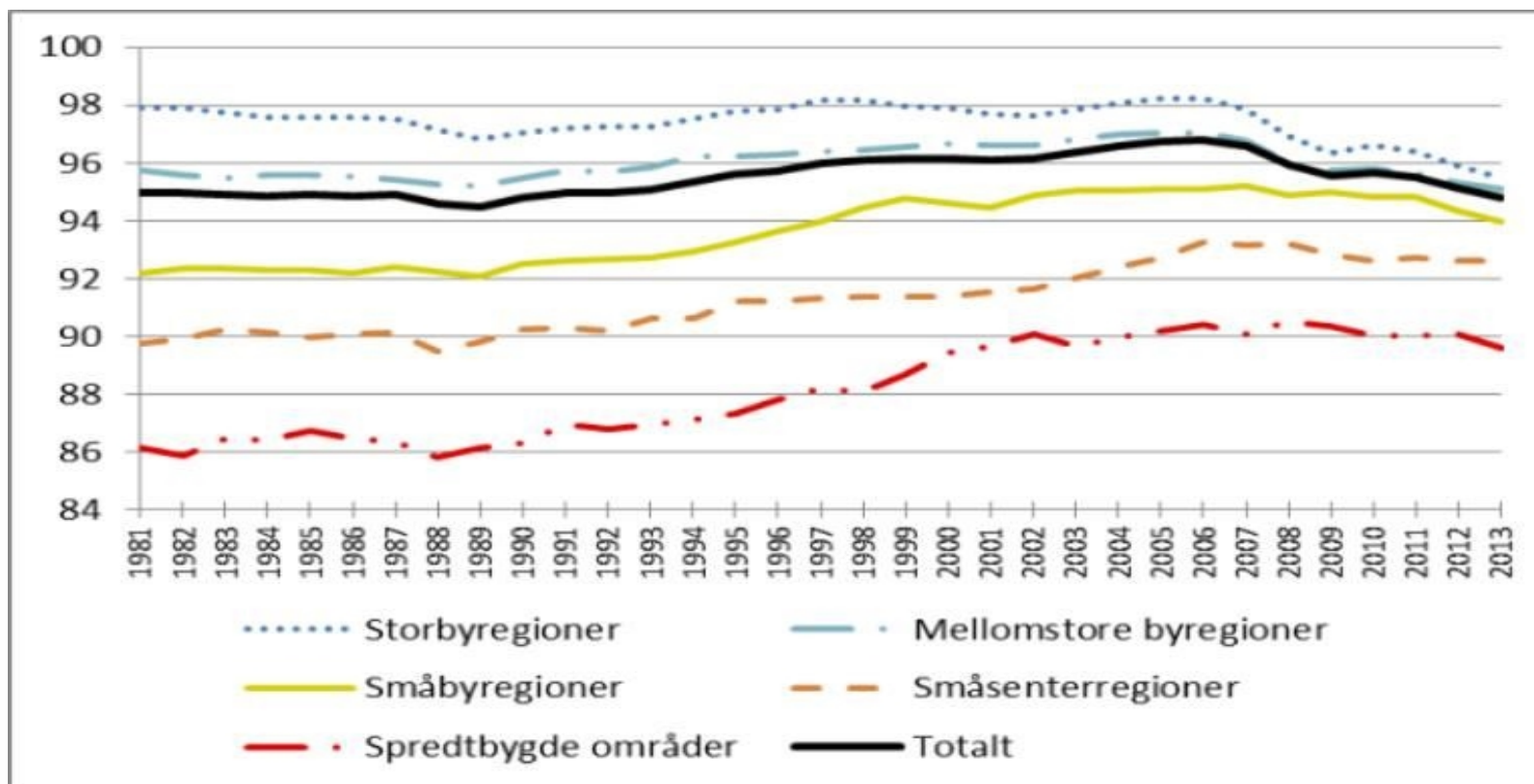
GJENNOMSNIITTLIG ÅRLIG NETTOFLYTTING ETTER ALDER

BEFOLKNING 2017

- FORTSATT BETYDELIG KJØNNS- OG ALDERSUBALANSE MELLOM BY OG BYGD

ANTALL KVINNER PER 100 MENN ETTER REGIONTYPE

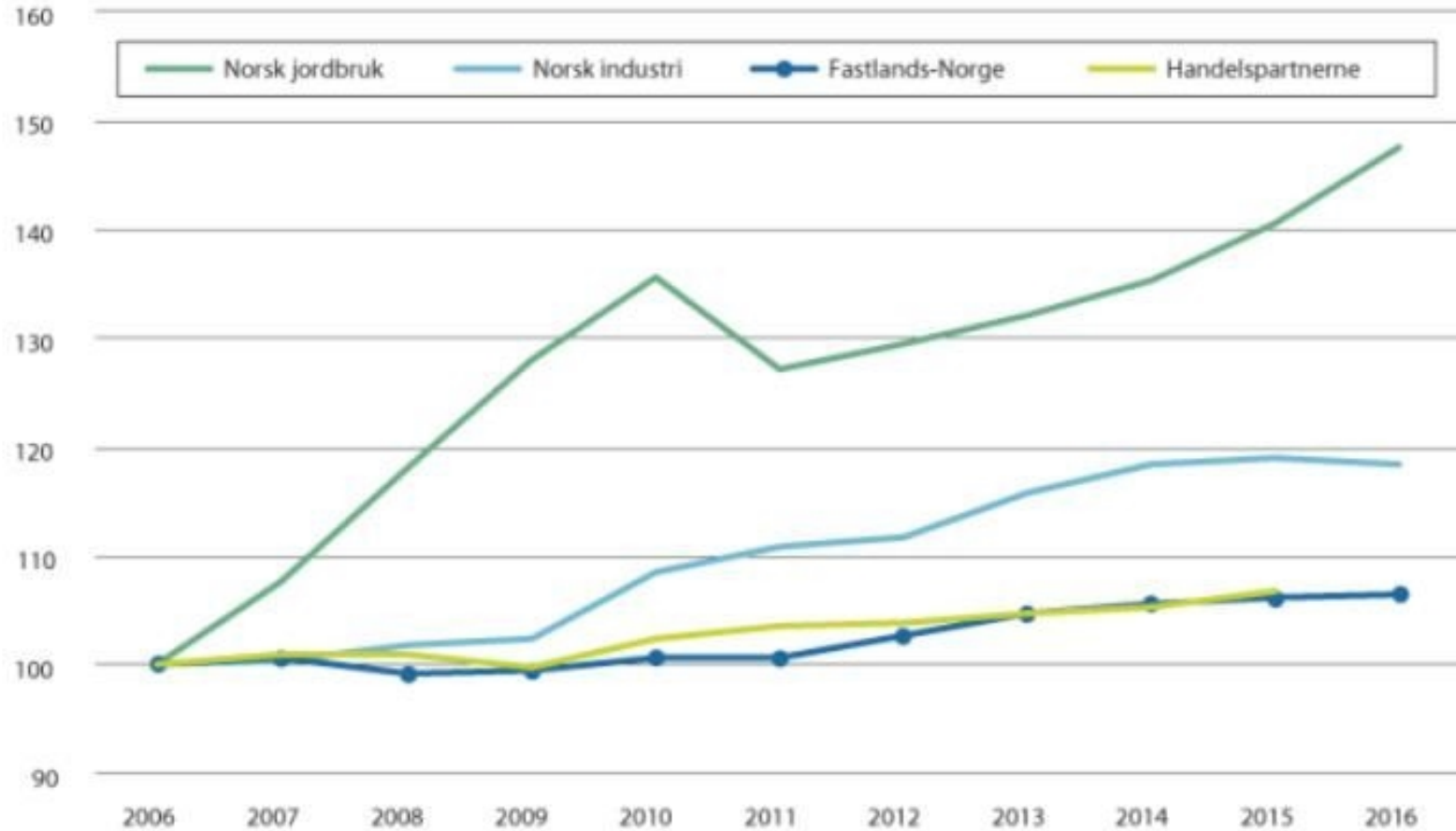

UTFORDRING 2: NÆRING OG SYSSELSETTING

NÆRING 2017 - LANDBRUK

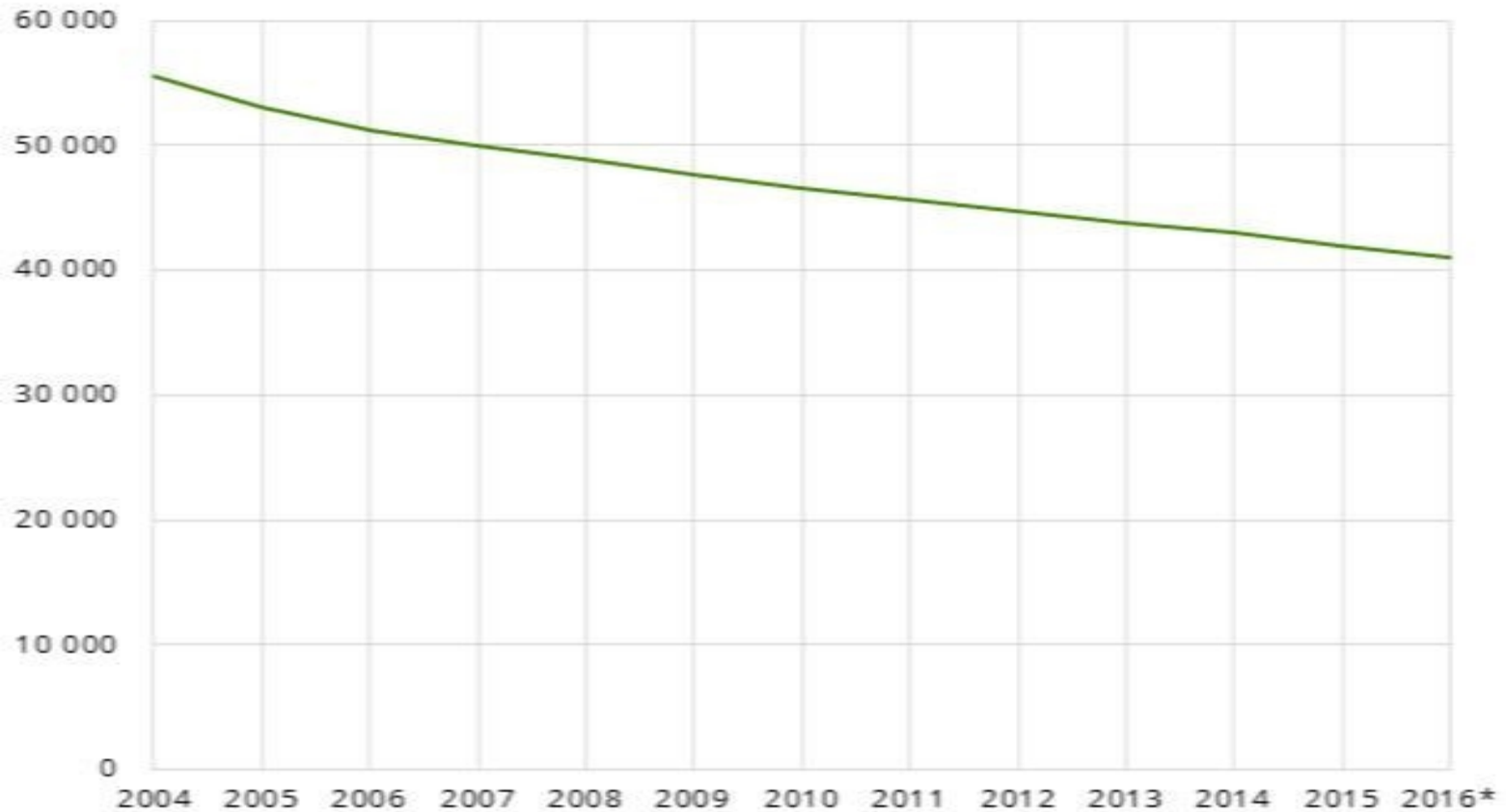
- DET TRADISJONELLE LANDBRUKET BYGGES NED
- REDUSERT LANDBRUKSAREAL (CA 4 % FRA 2005), OG BETYDELIG FÆRRE GÅRDSBRUK/ANSATTE (- CA 20 % FRA 2005)

UTVIKLING ARBEIDSPRODUKTIVITET

UTVIKLING ANTALL LANDBRUK

Figur 1. Talet på jordbruksbedrifter

Kilde: Statistisk sentralbyrå

NÆRING 2017 - LANDBRUK

- NOEN KIMER TIL SUKSESS MED KORTREIST, ØKOLOGISK MAT...
- ...MEN INNTJENINGEN ER GENERELT LAV
- FRA LANDBRUK TIL HAVBRUK

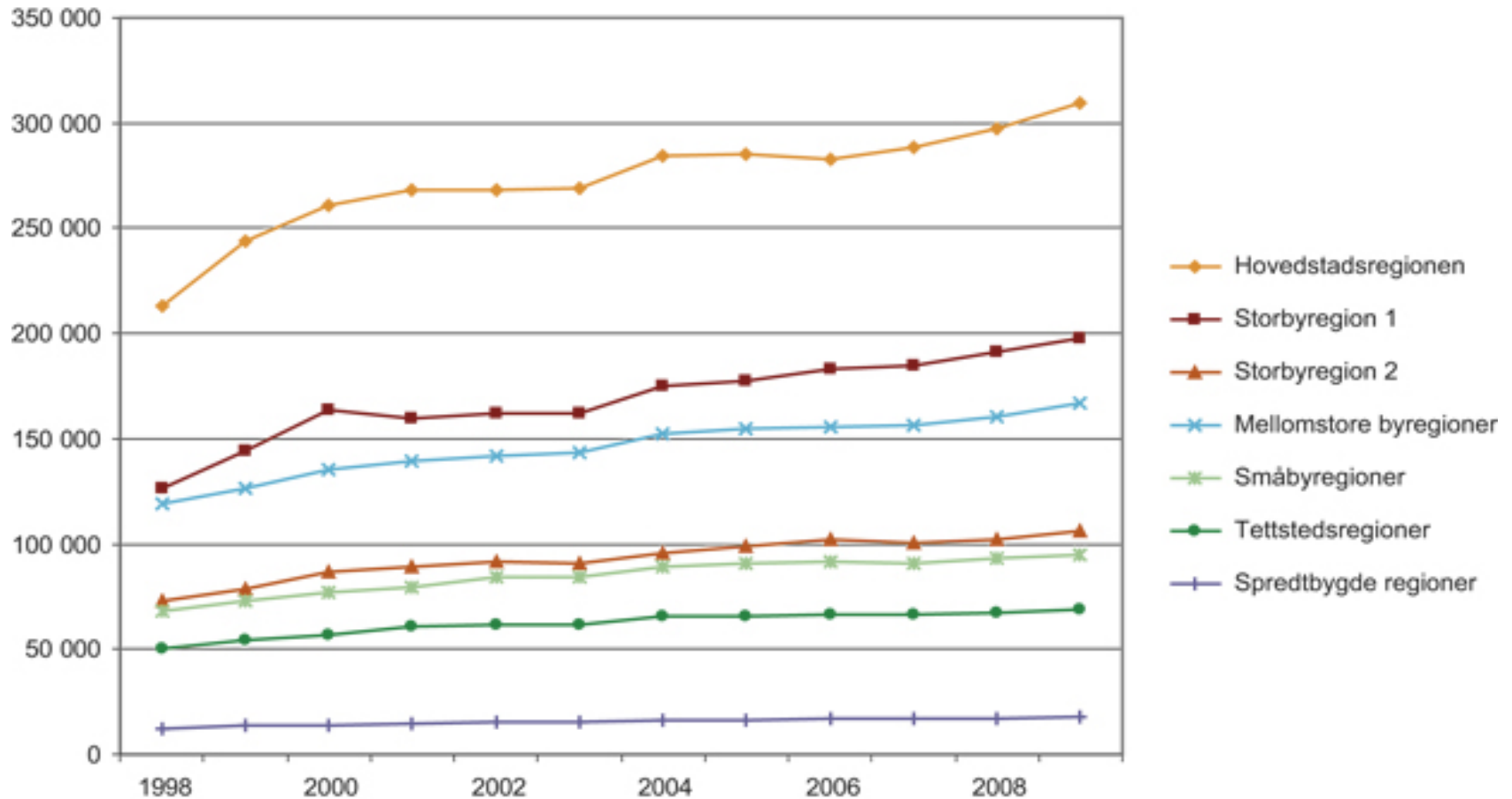
NÆRING 2017 – INDUSTRI

- GENERELT – NEDBEMANNING
- BEDRIFTSINTERNE OMSTILLINGER
- AUTOMATISERING OG «OUTSOURCING»
- MEN – ØKNING I KOMPETANSEINTENSIVE ARBEIDSPLASSER
- KORT SAGT – INGENIØRER O.L. FOR Å STYRE (MER) AUTOMATISERTE PROSESSER

NÆRING 2017 – KOMPETANSEINTENSIVE ARBEIDSPLASSER

- «SPESIALISERTE ARBEIDSPLASSER MED KRAV
TIL HØYERE UTDANNING»
- HØY VERDISKAPING/INNTJENING
- HØYE LØNNINGER
- HVOR ETABLERES DE?

KOMPETANSEINTENSIVE ARBEIDSPLASSER

OFFENTLIG SEKTOR 2017

- OFFENTLIG TJENESTEYTING KONSENTRERT LANGS KYSTEN
- REGIONAL ADMINISTRASJON KONSENTRERT I KYSTKOMMUNER

STATLIGE ARBEIDSPlassER

- AGDER ER EN PERIFERI
- AGDER ER LITE I NASJONAL SAMMENHENG
- KRISTIANSANDS- OG ARENDALSREGIONENE ER SMÅ
- «KAMPEN» VIL STÅ MELLOM STORBYREGIONENE

STØRRE KOMMUNER

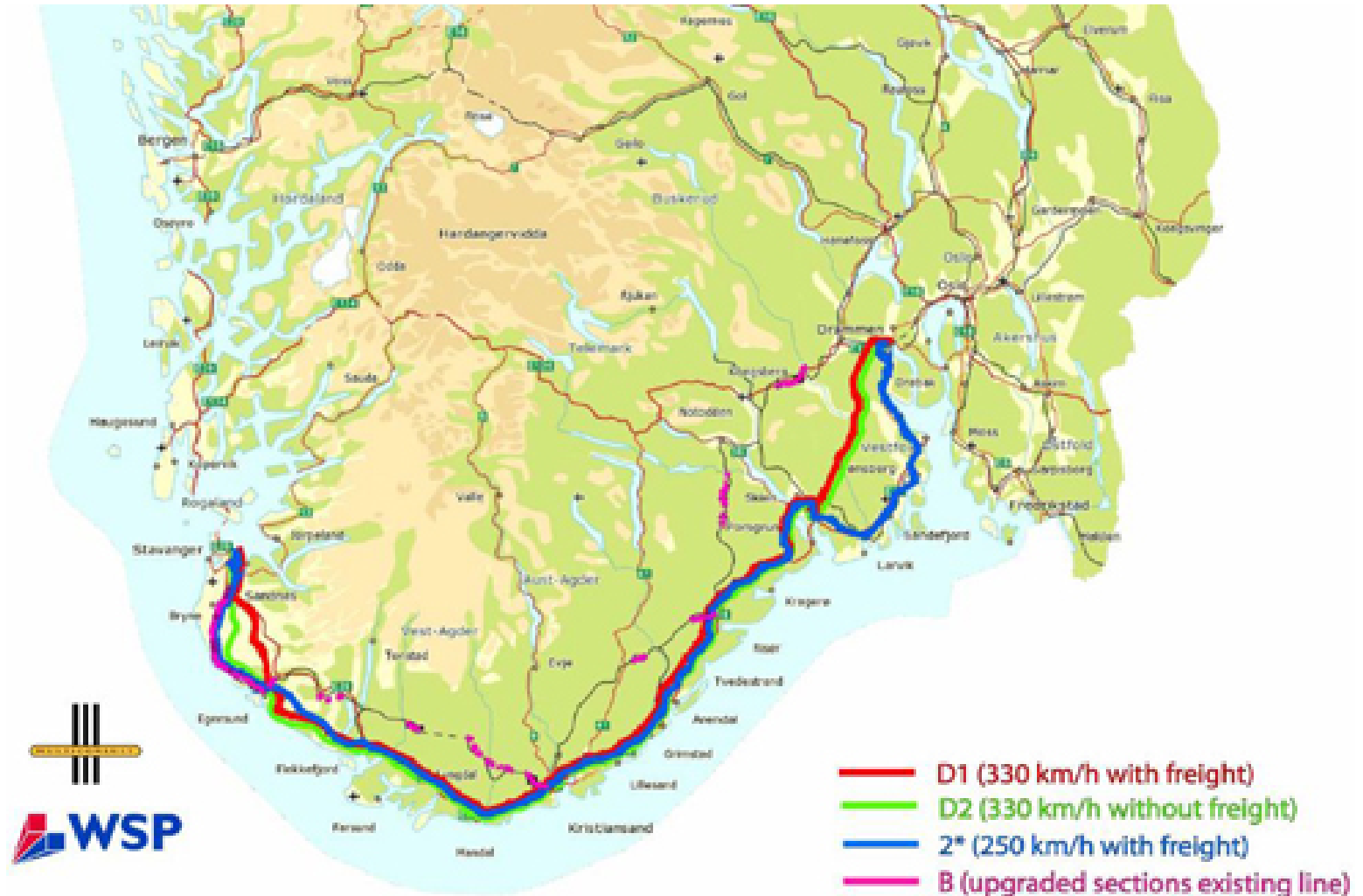
- MER SPESIALISERT ARBEIDSKRAFT
- «MAGNETER» FOR HØYT UTDANNEDE
- «MAGNETER» FOR STATLIGE ARBEIDSPLASSER
- «MAGNETER» FOR BEDRIFTSETABLERINGER
- STERKERE STEMME MOT FYLKE OG REGJERING/STORTING

UTFORDRING 3: INFRASTRUKTUR

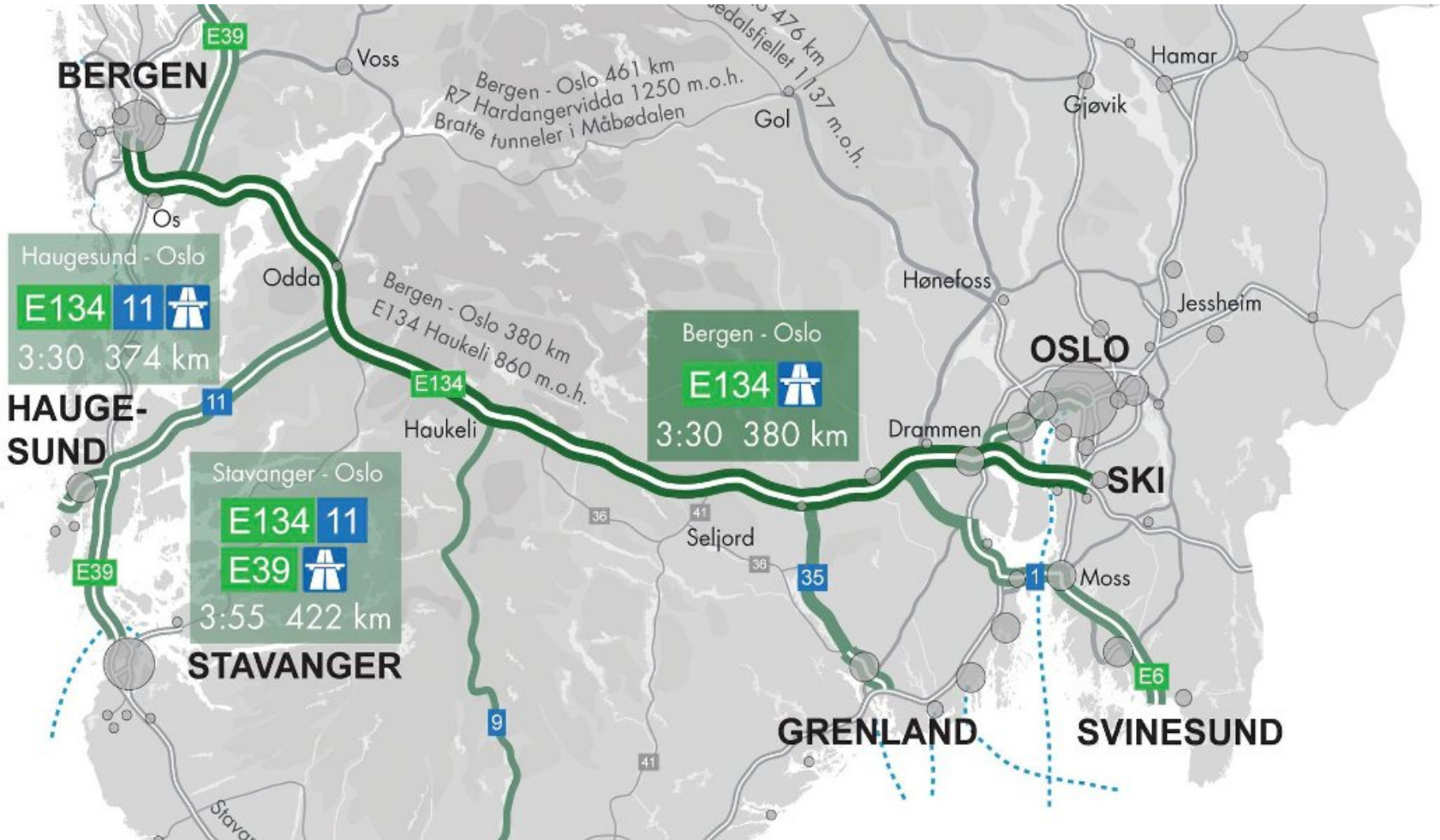
FORUTSETNING ET STERKT INNLAND - KOMMUNIKASJON

- GOD FORBINDELSE STORE BEFOLKNINGSSENTRA
- RIKSVEI 9 OG 41, FYLKESVEI 42 OG 43
- GOD FORBINDELSE INNAD I REGIONEN
- FYLKESVEI 42
- «NYE VEIER»

VEI 2017

VEI 2017

INFRASTRUKTUR - TOG

- SAMMENKOBLING VESTFOLDBANEN OG SØRLANDSBANEN
- FLERE AVGANGER
- FÆRRE STOPPESTEDER?
- SØRLANDSBANEN UT PÅ ANBUD

TOGSTREKNINGER PÅ ANBUD

FORSØK OPPSUMMERING

- NASJONALE OG GLOBALE TRENDER
  - SENTRALISERING
  - STRUKTURENDRING I NÆRINGSLIV
- FORSTERKES AV NASJONALE REFORMER
  - KOMMUNEREFORM
  - REGIONREFORM

HVA MED INNLANDET AGDER?

- SAMARBEID VIKTIGERE ENN NOEN GANG
- POLITISK-ADMINISTRATIVT
- TJENESTEYTING

REGIONREFORM

- STYRKER AKSEN KRISTIANSAND – ARENDAL
- GEOGRAFISKE SKILLELINJER «FLYTTES INN» I DET NYE FYLKESTINGET
- AGDER FYLKESTING BLIR EN MER SENTRAL ARENA
- HVEM HAR FLERTALL DER?
- HVILKE STEMME BLIR HØRT DER?

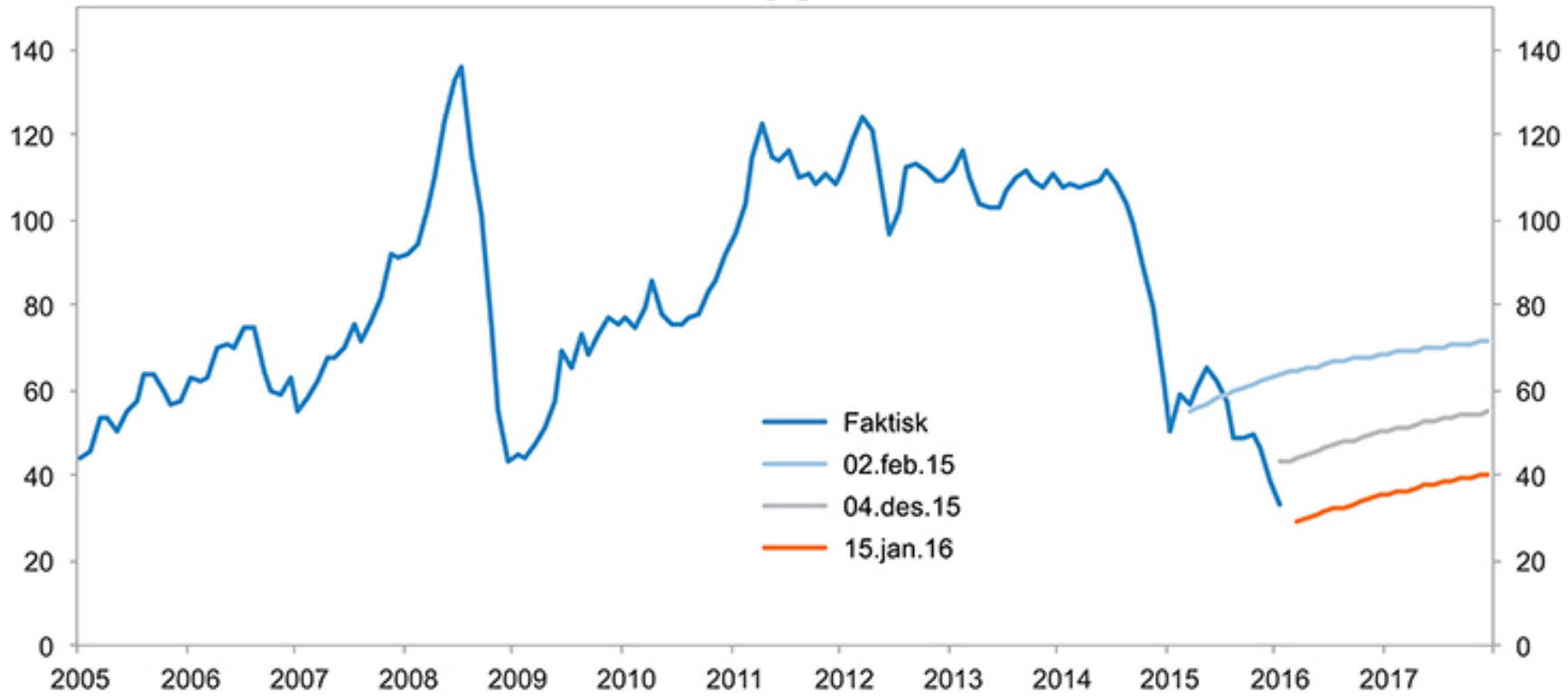
POLITISK-ADMINISTRATIVT SAMARBEID

- NOE SOM LIGNER REGIONRÅD
- EN STEMME UTAD – STAT OG FYLKE
- MÅ LØSE LOKALISERINGSKONFLIKTER
- FELLES PLANLEGGING (FYSISK OG SOSIALT)

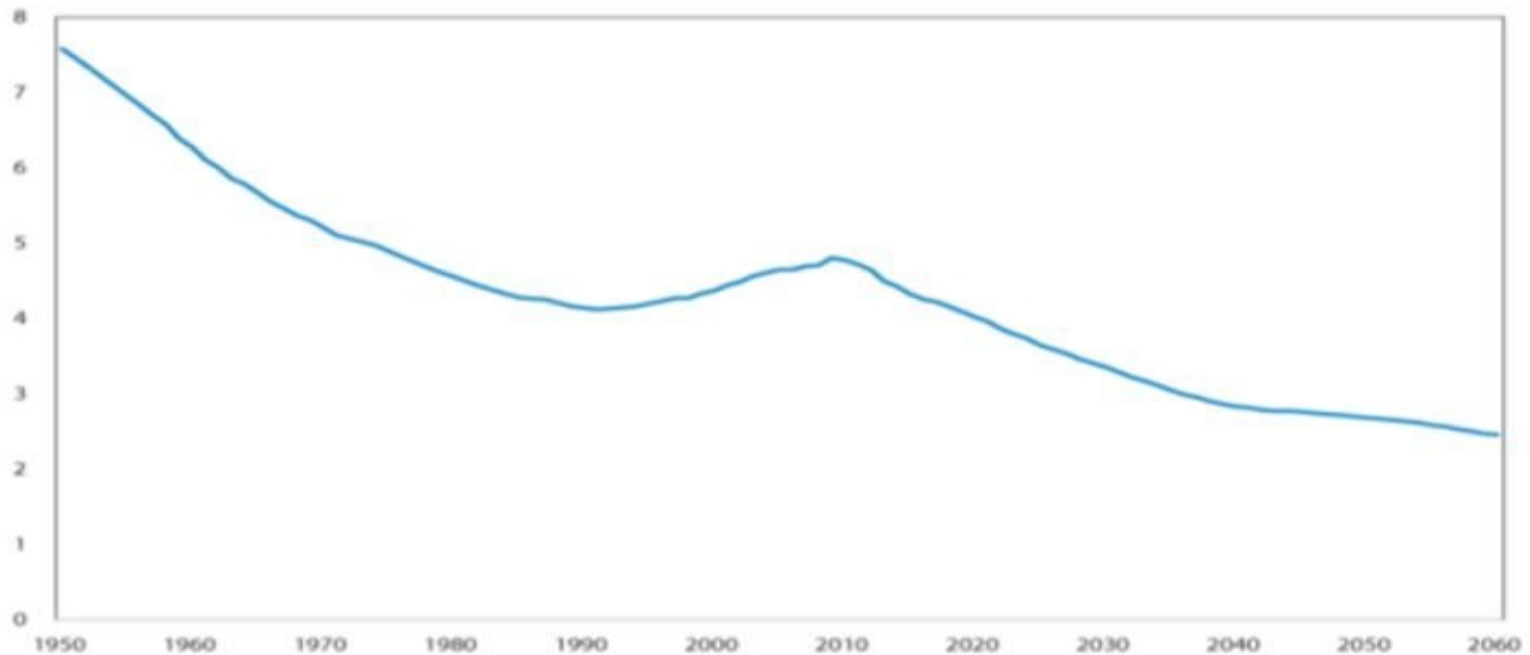
SAMARBEID TJENESTEYTING

- MER VERTSKOMMUNESAMARBEID
- REGIONALE SENTRA
- HVIS IKKE – DANSK STOREBRORMODELL (FØR 2007)
- A-, B- OG MULIGENS C-KOMMUNER
- KAN IKKE REGNE MED SAMME NIVÅ PÅ STATLIGE OVERFØRINGER TIL KOMMUNENE I DE NESTE TIÅRENE

Råoljepris

Figur 5.1 Forholdet mellom antall innbyggere mellom 20 og 66 år og antall som er 67 år og eldre

HOVEDUTFORDRING

- KOMMUNE- OG FYLKESGRENSER KOSTER IKKE NOE
- MEN SPREDT BEFOLKNING ER DYRT...
- ...NÅR ALLE HAR KRAV PÅ SAMME OFFENTLIGE TILBUD...
- ...OG DET OFFENTLIGE TILBUDET ER OMFATTENDE

SETESDAL REGIONRÅD

4747 VALLE

Vår ref.:
2018/56-2

Sakshandsamar:
Jorunn Sørli Tveiten
jorunn.tveiten@bygland.kommune.no

Dato
19.02.2018

MELDING OM VEDTAK: ENDRING AV VEDTEKTER - SETESDAL REGIONRÅD

Saksprotokoll i Kommunestyret - 08.02.2018

Handsaming:

Kommunestyret slutta seg samrøystes til innstillinga.

Vedtak:

Kommunestyret godkjenner framlegg til endringar i vedtektene for Setesdal regionråd.

Med helsing
Bygland kommune

Jorunn Sørli Tveiten
Arkivleiar

Om Bygland kommune har sendt dette dokumentet elektronisk, vil det mangle underskrift.

SETESDAL REGIONRÅD

4747 VALLE

Vår ref.:

2017/1535-9

Sakshandsamar:

Tallak Bjørnara

tallak.bjornara@bykle.kommune.no

Dato

08.02.2018

Melding om vedtak

Suppleringsval styremedlem Setesdal Regionråd

Saksprotokoll i Kommunestyre - 25.01.2018

Saka vart drøfta

Kommunestyret godkjenner vedtektsendringa i høve til tal på styremedlemmer.
Tone Avdal vert vald som nytt fast medlem ,med Ragnhild Bjåen som vara.

Rådmannen si tilråding:

Saka vert lagt fram for kommunestyret for handsaming

Med helsing
Bykle kommune

Tallak Bjørnara
rådgjevar

Brevet er elektronisk godkjent og sendast utan underskrift.

Saksmappe: 2017/1535
Sakshandsamar: TBJ
Dato: 18.01.2018

SAKSFRAMLEGG

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
6/18	Kommunestyre	25.01.2018

Suppleringsval styremedlem Setesdal Regionråd

Saksprotokoll i Kommunestyre - 25.01.2018

Saka vart drøfta

Kommunestyret godkjenner vedtektsendringa i høve til tal på styremedlemmer.
Tone Avdal vert vald som nytt fast medlem ,med Ragnhild Bjåen som vara.

Rådmannen si tilråding:

Saka vert lagt fram for kommunestyret for handsaming

SAKSUTGREIING

Samandrag/ konklusjon

Bakgrunn for saka

Vedtak i Setesdal Regionråd 14.12.17 jfr vedlagte møteprotokoll PS 8/17 Endring av vedtekter –tal styremedlem

Formelt grunnlag

Vurderingar og konsekvensar

Deltakarkommunane vert bedne om å oppnemne eit styremedlem (kvinne) og godkjenne vedtektsendringane.

Konsekvensar for folkehelse

Bykle 18.01.18

Rådmann

Vedlegg: Møteprotokoll Setesdal Regionråd

Melding om vedtak blir sendt til:

Sekretariatet Setesdal Regionråd

SETESDAL REGIONRÅD

4747 VALLE

Vår ref.:

2018/57-2

Sakshandsamar:

Jorunn Sørli Tveiten

lorunn.tveiten@bygland.kommune.no

Dato

19.02.2018

MELDING OM VEDTAK: VAL AV NYTT STYREMEDLEM TIL SETESDAL REGIONRÅD

Saksprotokoll i Kommunestyret - 08.02.2018

Handsaming:

Framlegg frå H/V v/ Anna Stella Karlsdottir:

Anne Eikerapen.

Ordføraren ba om gruppemøte.

Tilleggsframlegg frå ordføraren til framlegget frå H/V:

Vigdis Beisland går inn som første vararepr, Hallstein K. Homdrum held fram som andre vararepr.

Fellesframlegg:

Anne Eikerapen vert nytt styremedlem,

Vigdis Beisland går inn som første vararepr, Hallstein K. Homdrum held fram som andre vararepr.

Fellesframlegget vart samrøystes vedteke.

Vedtak:

Anne Eikerapen vert nytt styremedlem,

Vigdis Beisland går inn som første vararepr, Hallstein K. Homdrum held fram som andre vararepr.

Med helsing

Bygland kommune

Jorunn Sørli Tveiten

Arkivleiar

Om Bygland kommune har sendt dette dokumentet elektronisk, vil det mangle underskrift.

Sluttrapport Prosjekt psykisk helse og rus i Setesdal

Prosjektnavn:
Prosjekt psykisk helse og rus i Setesdal

Prosjektperiode:
Desember 2015 – desember 2017

Prosjektleder og ansvarlig for prosjektrapporten:
Johanne Warberg Lavold

Medforfattere til rapporten er:
Prosjektmedarbeider Gunn-Helene Neset
Prosjektgruppe

Sammendrag

I 2015 ble det søkt midler gjennom Fylkesmannen, til et samhandlingsprosjekt innenfor psykisk helse og rus. «Modellutvikling av samhandling om psykisk helse og rus som inkluderer aktuelle aktører på fagfeltet. Aktuelle aktører er: Bykle, Valle, Bygland, Evje og Hornnes, Evjeklinikken, Setpro, Spesialisthelsetjenesten ved ARA Byglandsfjord og NAV. Formålet er å etablere en modell for samhandling hvor *alle* tiltak samordnes og koordineres.»

Prosjektgruppen opprettet arbeidsgrupper for de 3 hovedområdene som det ble avdekket størst behov for å drive forbedringsarbeid på.

- Arbeidsgruppe 1: Helhetlige og sammenhengende tjenester
- Arbeidsgruppe 2: Brukermedvirkning og pårørendearbeid
- Arbeidsgruppe 3: Ettervern og sårbare overganger

Arbeidsgruppene kom fram til følgende tiltak:

- Ny giv for individuell plan og koordinatorrollen
- Drop-in
- Virtuell poliklinikk
- FACT-team: Styrket innsats rundt psykosepasienter
- FIT - Brukerevalueringsverktøy
- I Fight Depression - Selvmordsforebygging og depresjonsmestringsverktøy
- Mestringskurs for pårørende i Setesdal

Prosjektperioden har ikke gitt mulighet til å følge tiltakene så lenge at man kan si tydelig hvilke som er effektive, men dersom man er trofast til modellene og får disse godt forankret i organisasjonen, viser forskning fra andre steder at det gir gevinst i form av bedre og mer forutsigbare tjenester på sikt.

Innhold

Innhold	3
1.0. Innledning.....	4
1.1. Bakgrunn for prosjektet.....	4
1.2. Målsetning med prosjektet – hoved og delmål	4
1.3. Forbedringsmetode	5
1.4. Finansiering.....	6
1.5. Relevante dokumenter.....	6
1.6. Sentrale føringer og strategier	7
2.0 Organisering og gjennomføring.....	8
2.1. Prosjektorganisering.....	8
2.2. Gjennomføring av prosjektet (milepælsplan/aktivitetsplan)	10
3.0. Resultater og gevinster av prosjektet	14
3.1. Tiltak 1: Ny giv for individuell plan og koordinatorrollen	15
3.2. Tiltak 2: Drop-in	19
3.3. Tiltak 3: Virtuell poliklinikk.....	21
3.4. Tiltak 4: FACT-team	22
3.5. Tiltak 5: FIT – feedback informerte tjenester	25
3.6. Tiltak 6: I Fight Depression: Selvmordsforebygging og depresjonsmestringsverktøy 28	
3.7. Mestringskurs for pårørende Setesdal	30
4.0. Ønsker for fremtiden	32
4.1. Oppfølging etter prosjektperioden.....	32
4.2. Føringer og muligheter for fremtiden.....	32
4.3. Erfaringer av prosessen.....	33
5.0. Kilder	34

1.0. Innledning

1.1. Bakgrunn for prosjektet

Våren 2015 ble det søkt midler gjennom Fylkesmannen, til et samhandlingsprosjekt innenfor psykisk helse og rus. I 2012 hadde det blitt ferdigstilt et lignende prosjekt i kommunene. Dette prosjektet anbefalte en rekke tiltak som har blitt implementert i kommunene; kontordager for ARA poliklinikk ved Byglandsfjord, interkommunal ruskonsulentstilling, opprettelse av interkommunal rusmiddelpolitisk handlingsplan, interkommunal psykologstilling og opprettelse av interkommunal nettverksgruppe. Andre tiltak ble også anbefalt, men har i varierende grad blitt innført; kompletterende tjenester til Akuttambulanseteam, individuell plan, brukermedvirkning og selvhjelpsgrupper, barn som pårørende, kompetanseheving blant fagpersoner og bruk av tekniske hjelpemidler. (Rapport 2012)

Det ble nedsatt en stor prosjektgruppe med 16 deltakere, fra LMT, enhetsledere for Helse i kommunene, brukerrepresentanter, interkommunal ruskonsulent, NAV, Setpro, Evjeklinikken, SSHF ved ARA døgnet Byglandsfjord, og etter hvert også DPS. Denne prosjektgruppen hadde et større møte høsten 2015 som ble brukt til idemyldring og forsøk på å komme frem til et utfordringsbilde som prosjektets ansatte kunne jobbe videre med.

1.2. Målsetning med prosjektet – hoved og delmål

I søknaden om midler i 2015 ble formålet beskrevet slik:

«Modellutvikling av samhandling om psykisk helse og rus som inkluderer aktuelle aktører på fagfeltet. Aktuelle aktører er: Bykle, Valle, Bygland, Evje og Hornnes, Evjeklinikken, Setpro, Spesialisthelsetjenesten ved ARA Byglandsfjord og NAV.

Formålet er å etablere en modell for samhandling hvor *alle* tiltak samordnes og koordineres.»

En arbeidsgruppe ble nedsatt for å utarbeide en definisjon for begrepet «samhandlingsmodell» som utgangspunkt for arbeidet videre:

En samhandlingsmodell skal gi aktører en helhetlig plattform for oppgaver, avtaler og ansvarsfordeling, for å sikre pasientforløp, kvalitet og pasientsikkerhet.

I tillegg ble det vektlagt følgende målsetninger:

- Bedre den samlede ressursutnyttelsen i fagfeltet
- Bygge robuste fagmiljøer
- Etablere helhetlige og forutsigbare pasientforløp mellom spesialisthelsetjenesten, kommunehelsetjenesten, private aktører og NAV
- Bedre tjenestene overfor pasient/bruker

Det ble ikke satt konkrete, målbare resultatmål ved prosjektets startfase. Prosjektgruppedeltakernes interesser og mål med prosjektet tok tid å konkretisere. Resultatmål som ble diskutert var blant annet;

- skape flere møteplasser for fagpersoner
- færre røde og blodrøde tall i Brukerplanundersøkelsen

- bedring i opplevd tilfredshet med tjenestene blant brukere
- bedring i opplevd tilfredshet med tjenestene blant fagpersoner
- gi ledelsen i kommunene redskaper for å løse lovpålagte oppgaver

Tidsperspektivet til prosjektet har vært 2 år, med målsetning om å prøve ut tiltak underveis. Tiltakene har av ulike grunner blitt iverksatt først siste halvår 2017, enkelte vil ikke iverksettes før i 2018, og det vil ved prosjektets slutt være svært vanskelig å se noen konkrete langsiktige effekter innen 31.12.2017. Prosjektets måloppnåelse vil derfor basere seg på at de konkrete tiltakene som er innført har vist dokumenterbar effekt i andre regioner. I tillegg gjennomføres kvalitative intervjuer med involverte for å fange opp fagpersoner, ledere og brukeres opplevelse av prosjektets måloppnåelse.

1.3. Forbedringsmetode

Arbeidsmetode:

1. Få oversikt over gjeldende lover, regler og avtaler og visjoner som:
Primærhelsemeldingen, Utviklingsplanen, Strategiplanen og aktuelle samarbeidsavtaler mellom kommunene og SSHF som omhandler psykisk helse og rus, Nasjonal opptrappingsplan for rusfeltet, Helsesatsinga i Setesdal 2009 – 2012 Prosjektrapport, (listen er ikke uttømmende). Hva er lovpålagt? Hvordan bør Setesdal rigge samhandling innenfor psykisk helse og rus med tanke på sentrale føringer?
2. Utarbeide Milepælsplan med delmål, samt utarbeide effektmål slik at prosjektets mål kan oppnås. Evaluere prosjektplanen hvert prosjektgruppemøte.
3. Prosjektet skal, som Fylkesmannen ber om, prioritere aktivitet som retter seg mot
  - Utvikle modell for samhandling for psykisk helse og rus i Setesdal
  - Reell kapasitetsøkning i det samlede kommunale rusarbeidet
  - Styrkning av de lovpålagte kommunale helse- og omsorgstjenestene
  - Helhetlige og sammenhengende tjenester
  - Tilgjengelige, oppsøkende og brukernære tjenester
  - God kvalitet og kompetanse i tjenestetilbudet
4. Finne gode/relevante eksempler for samhandlingsmodeller.
5. Kartlegge samhandlingen mellom tjenester som tilbyr/kan tilby tjenester innenfor psykisk helse og rus i Setesdal. Dette for å kunne avdekke utfordringer og forbedre tilbudet i tjenestene og bedre samhandlingen.
6. Kartlegge brukeres (og pårørendes) behov og erfaringer i Setesdal. Som et ledd i å se utfordringer, forbedre tjenestetilbudet og bedre samhandlingen.
7. Prosjektet skal snakke med alle aktuelle tjenester/aktører
8. Der prosjektet avdekker utfordringer i samhandlingen mellom aktørene/tjenestene og manglende lovpålagte tjenester, kan arbeidsgrupper lage forslag til tiltak som sendes på høring i referansegruppen og godkjennes i styringsgruppen.
9. Vedtatte tiltak prøves ut underveis i prosjektperioden etter dialog med fagpersoner, i en form som tilpasses lokale behov.

10. Iverksatte tiltak evalueres før prosjektet avsluttes, og i samarbeid med involverte, vurderes de videreført
11. Prosjektleder må følge med på at prosjektet svarer på forventningene fra Fylkesmannen.
12. Prosjektleder rapporterer sammen med Leder LMT Setesdal årlig til Fylkesmannen.
13. Prosjektleder sørger for at en prosjektrapport utferdiges innen prosjektets slutt.
14. Prosjektet skal gjennomføres innenfor en tidsramme på ca. to år fra oppstart.

Kartleggingen av nåsituasjonen ble gjennomført vinter og vår 2016 ved hjelp av semi-strukturerte intervjuer med direkte involverte og indirekte involverte:

Veiledere ved Setpro AS, Leder, sosionom og psykiatrisk sykepleier ved Evjeklinikken, leder og nestleder ved ARA døgnenhet Byglandsfjord, fengselshelsetjenesten i Arendal fengsel avd Evje, enhetsledere for Helse og psykisk helsearbeidere i alle 4 kommuner, representant for Mental Helse, leder ved Setesdal Barnevern, leder og flere ansatte med ansvar for E-H kommune ved Midt-Agder Barnevern, leder for Frivillighetssentral Evje og Hornnes, ledere og veiledere hos NAV i alle kommuner, brukere av Kaffekjelen i Evje og Hornnes, ansatte i vurderingsteam hos ARA, leder i Atrop, koordinerende enhet i alle kommuner, veilednings- og oppfølgingslos NAV Arendal, helsesøstre og jordmødre i Bykle, Valle og Evje og Hornnes, lensmenn i alle 4 kommuner, leder og behandlere ved ARA Poliklinikk, leder ved DPS poliklinikk, fastleger i Evje og Hornnes kommune, leder og NAV Aust-Agder, prosjektleder ettervernsprosjekt i Arendal og Grimstad, leder ved Rio Restart, brukerrepresentant Alarm, pasienter ved DPS poliklinikk Byglandsfjord.

1.4. Finansiering

Prosjektet var finansiert gjennom lønnsmidler til 2 x 100 % stillinger, kr 10 000 i kurs og kompetanseheving per stilling. Drift for øvrig ble dekket av LMT Setesdal.

Tiltakene har vært jobbet frem med tanke på at det ikke skal være fordyrende eller påføre kommunen kostnader. LMT Setesdal har søkt og blitt tildelt midler til kommunene for enkelte av tiltakene. Det er tildelt 60 000 kr til prosjektet for å drifte opplæring i IP, og det er tildelt 35 000 kr til en av kommunene for innkjøp av iPader og lisenser.

1.5. Relevante dokumenter

Som grunnlag for å vurdere kartleggingen, og foreslå tiltak som er i tråd med gjeldende

lovverk, nasjonale og regionale føringer på feltet, er følgende dokumenter vurdert å være relevante:

- Veileder om rehabilitering, habilitering, individuell plan og koordinator
- OSA, Delavtaler mellom SSHF og kommuner,
- Utviklingsplan SSHF
- Primærhelsemeldingen
- Strategiplan SSHF 2015-2017
- Opptrappingsplanen for rusfeltet (2016–2020)
- Mestre hele livet – Regjeringens strategi for god psykisk helse (2017-2022)
- Sammen om mestring – Veileder i lokalt psykisk helsearbeid og rusarbeid for voksne

1.6. Sentrale føringer og strategier

Regjeringen har vedtatt fem overordnede mål for strategien for god psykisk helse. (Mestre hele livet, Regjeringens strategi for god psykisk helse 2017-2022)

- Psykisk helse skal være en likeverdig del av folkehelsearbeidet
- Inkludering, tilhørighet og deltakelse i samfunnet for alle
- Pasientens helse – og omsorgstjeneste
- Styrket kunnskap, kvalitet, forskning og innovasjon i folkehelsearbeidet og tjenestene
- Fremme god psykisk helse hos barn og unge

Andre sentrale retninger:

- Økt bruk av velferdsteknologi og internettassistert behandling
- En innbygger – en journal
- Pakkeforløp innen psykisk helse og rus-området
- Øke brukermedvirkning både på individnivå og på systemnivå
- Øke utbredelse av dokumentert effektive arbeidsmåter som Rask psykisk helsehjelp og ACT-team.
- Økt bruk av ambulerende og oppsøkende virksomhet
- Psykisk helse og rus må sees mer i sammenheng
- Kommunene må sørge for opplæring, veiledning og støttetilbud til pårørende
- Empowerment – vektlegging av brukerens egne ressurser og muligheter
- Recovery – fokus på pasientens iboende ressurser til å komme seg etter en funksjonsnedsettelse

2.0 Organisering og gjennomføring

2.1. Prosjektorganisering

Prosjektet var organisert med en prosjektleder og en prosjektmedarbeider. I tillegg ble det avholdt et stort oppstartmøte 29.10.2015 der det var invitert bredt for å fange opp aktuelle samarbeidspartnere. Etter dette ble det utpekt personer slik at alle de ulike aktørene hadde en representant inn i prosjektgruppa, som ved prosjektets oppstart besto av 16 medlemmer.

I løpet av de første månedene erfarte prosjektledelsen at det kom lite innspill og forslag på prosjektets retning. Prosjektledelsen innhentet kompetanse på prosjektledelse utenfra, Connie Bartholdt, og ble rådet til å redusere prosjektgruppa ned til maks 6 personer. Anbefalingen var at det var viktig å ha med personer som hadde god kapasitet, og var positive og entusiastiske til å drive forbedringsarbeid. Endringen i prosjektgruppen ble vedtatt i styringsgruppemøte 02.05.2016. Åtte måneder ut i prosjektperioden ble det levert en formell klage til prosjektgruppen, der enhetslederne ønsket å være representert i prosjektgruppen igjen. Klagen ble tatt til følge, enhetslederne har kommet inn i prosjektgruppen igjen og bidratt aktivt.

Tabell 1.

Prosjektgruppedeltakere – farget felt viser perioden medlemmet var i prosjektgruppen									
NAVN	Aktør	Periode							
		2016				2017			
		1. kv	2. kv	3. kv	4. kv	1. kv	2. kv	3. kv	4. kv
Anne Brit Dræge	Avdelingssjef DPS Aust-Agder/Rådgiver Klinikk for psykisk helse								
Anne Kjæreng	Setpro AS								
Anne Tordis Skjeggedal	NAV Evje og Hornnes								
Ellen Benum	LMT Setesdal								
Frode Verpe	Tjenesteleder Helse Bykle og Valle								
Gunn Helene Neset	Prosjektmedarbeider								
Jan Arvid Robstad	Enhetsleder ARA Byglandsfjord SSHF								
Johanne Warberg Lavold	Prosjektmedarbeider t.o.m. 31.12.16 Prosjektleder f.o.m. 01.01.17								
Jorunn Marie Butveit	NAV Evje								
Kathrine Hovet Pentheat	NAV leder Bygland								
Kjersti Plathe	Tjenesteleder Helse Bygland								
Lene Berglund Venheim	Evjeklinikken								
Marion Uleberg	Fengselshelsetjenesten/Fagforening								
Merete Almås	Prosjektleder t.o.m. 31.12.2016								
Sigmund Olav Syrtveit	Enhetsleder Helse Evje og Hornnes								

Sigrun Horrisland	Mental Helse								
Silje Rygnestad Nesvaag	Kommunepsykolog Bykle og Valle								
Sissel Vik	Setpro								
Wenche Hægeland	Ruskonsulent LMT Setesdal								

Tabell 2.

Styringsgruppedeltakere – farget felt viser perioden medlemmet var i styringsgruppen									
NAVN	Aktør	Periode							
		2016				2017			
		1. kv	2. kv	3. kv	4. kv	1. kv	2. kv	3. kv	4. kv
Jens Arild Johannessen	Rådmann Evje og Hornnes								
Ellen Benum	Leder LMT Setesdal								
Tobbi Kvaale	Klinikk for psykisk helse, SSHF								
Bente Hokland	NAV Aust-Agder								
Jan Gunnar Østerhus	Leder Setpro AS								
Alf Tore Moen	Daglig Leder Evjeklinikken								
Merete Almås	Prosjektleder LMT								
Johanne Warberg Lavold	Prosjektleder LMT								

I løpet av prosjektperioden har to aktører, Setpro AS, og Evjeklinikken AS, valgt å trekke seg fra prosjektgruppen og styringsgruppen.

Setpro AS, arbeidsmarkedsbedrift med tilhørighet i alle 4 prosjektkommuner, opplevde rollekonflikt knyttet til at deres oppdragsgiver NAV også var aktør i prosjektet. Setpro AS valgte å gå ut av prosjektet, i stedet ble det hentet inn representant fra NAV Aust-Agder.

Tanken bak å inkludere Evjeklinikken inn i prosjektet, var at det er en lokal klinikk, delvis eid av kommunene gjennom Setesdal regionråd. Evjeklinikken har allerede en rekke tilbud tilpasset en pasientgruppe med psykisk sykdom, og muligheter til at lokalmiljøet kan dra nytte av kompetanse og kapasitet. Evjeklinikken har hatt et ønske om å tilby kommunen å kjøpe tjenester, mens kommunene har vært innstilt på å tilby tjenestene selv. Evjeklinikken opplevde etter hvert at deres rolle i prosjektet ble marginalisert og så det derfor ikke hensiktsmessig å delta videre. I februar 2017 trakk derfor Evjeklinikken seg ut av styringsgruppe og prosjektgruppe, men fortsatte samarbeidet med prosjektansatte for å synliggjøre at det fortsatt er ønskelig med samarbeid med kommunale og andre lokale aktører fra Evjeklinikken sin side.

Ved nyttår 2017 ble det endring i prosjektledelsen. Prosjektleder Merete Almås gikk over i annen stilling i LMT, mens prosjektmedarbeider Johanne Warberg Lavold overtok som prosjektleder resten av perioden. Gunn Helene Neset kom inn som prosjektmedarbeider det siste året.

2.2. Gjennomføring av prosjektet (milepælsplan/aktivitetsplan)

2.2.1. Beskrivelse av førsituasjonen

Kartleggingen utført vinteren 2016, ble oppsummert i prosjektgruppemøte 18.04.2016, med oversikt over områder med utfordringer og noen forslag til tiltak for å bedre de svakhetene og utfordringene som var avdekket.

De viktigste utfordringene var:

- Manglende pårønderarbeid
- For lite kjennskap til og bruk av IP
- Vanskelig tilgang til tjenester fra Klinikk for Psykisk Helse i desentrale strøk
- Lite tilbud om ettervern/aktivitetstilbud på dagtid
- Manglende brukervedvirkning
- Sårbarhet i overganger mellom tjenestenivåer
- Boveiledning

Tilbakemeldingene fra prosjektgruppen var at det var noe prematurt å foreslå tiltak på det tidspunktet, og prosjektet ble bedt om å ikke jobbe videre med det som var forberedt så langt, men å rette prosjektet mer mot systemnivå.

Brukerplanundersøkelsen for 2015 ble gjennomgått for å få et innblikk i områder med behov for forbedring, og var også tenkt å kunne brukes for å måle bedring i løpet av prosjektperioden. Det har imidlertid blitt problematisert at brukerplanundersøkelsen ikke vil være valid til sammenlikning av data hverken på tvers av kommuner eller på ulike tidspunkter i hver kommune, da mye av vurderingene gjøres basert på skjønn, av få ansatte og i små kommuner. I enheter som er flinke og mest nøysomme til å registrere, vil det fremstå som det er størst problemer.

2.2.2. Få med alle – motivasjonsagenter

Da den endelige organiseringen av prosjektgruppen var på plass i oktober 2016, ble det besluttet å opprette arbeidsgrupper for de 3 hovedområdene som det ble avdekket størst behov for å drive forbedringsarbeid på.

Arbeidsgruppe 1: Helhetlige og sammenhengende tjenester

Arbeidsgruppe 2: Brukervedvirkning og pårønderarbeid

Arbeidsgruppe 3: Ettervern og sårbare overganger

Hver arbeidsgruppe møttes 3 ganger mellom november 2016 og februar 2017, og presenterte følgende forslag til tiltak, som prosjektgruppen og styringsgruppen prioriterte.

Tabell 3.

Prioriterte tiltak 13.03.17	
1	Styrke kompetanse og bedre motivasjon for individuell plan og koordinator
2	Ambulerende tjeneste fra Klinikk for psykisk helse ut i kommunene

3	Virtuell poliklinikk
4	Styrket innsats rundt psykosepasienter
5	Samarbeidsmøter
6	FIT - Brukerevalueringsverktøy
7	I Fight Depression - Selvmordsforebygging og depresjonsmestringsverktøy
8	Mestringskurs for pårørende i Setesdal

Andre tiltak som var anbefalt av arbeidsgrupper, men ikke ble prioritert av prosjektgruppe/styringsgruppe:

- Prosedyrer for tilbakeføring til kommunene
Avklare ansvarsforhold og ha tydelige sjekklister for hvilke initiativer som skal tas av hvem i hvilke faser i et forløp med forventede overganger, særlig mellom spesialisthelsetjeneste, fengsel og kommune.
- Samarbeid med frivillighet
Utnytte nettverk og lokalmiljø til å gi meningsfulle aktiviteter til mennesker med svak sosial tilknytning og begrenset personlig nettverk.
- Frisklivtiltak
Kommunene mangler lavterskeltilbud innen friskliv, som f.eks. fysisk aktivitet, kostholdsveiledning, røykeslutt.
- Avtale med Jegersberg om ettervern
Jegersberg som etterverntilbud kunne vært aktuelt for enkeltpersoner, siden det ikke finnes lokale tilbud.
- Prosedyrer for pårørendearbeid
Det er utviklet prosedyrer for oppfølging av barn og voksne som pårørende.

Gjennom møter med samarbeidsparter, ble det gjort justeringer av tiltakene, den endelige tiltaksoversikten er som følger:

Tabell 4

Prioriterte tiltak 26.09.17	
Høy prioritet, men ikke i prioritert rekkefølge	Forklaring
1 Ny giv for individuell plan og koordinatorrollen	<ul style="list-style-type: none"> • Stort behov for opplæring og god organisering/system for dette. • Ansvarsavklaring • Helhet og sammenheng for pasienter. • Forebygge at noe "glipper" i oppfølginga, selv om sentrale fagpersoner blir syke eller slutter.
2 Drop-in	<ul style="list-style-type: none"> • Likere tilbud til tross for store geografiske avstander. • Pasientene vil kunne oppleve større grad av helhet og sammenheng, når NAV, primær og spesialisthelsetjenesten samhandler på denne måten.

		<ul style="list-style-type: none"> • Bedre samarbeid mellom ulike NAV-kontor, mellom NAV og kommunenes psykisk helse og rus-tjeneste, og mellom NAV og Klinik for psykisk helse, der både DPS og ARA er deltakende.
3	Virtuell poliklinikk	<ul style="list-style-type: none"> • Kostnadssparende for pasienter og ansatte med tanke på reising. • Gjensidig kompetanseheving. • Pasientene vil kunne oppleve større grad av helhet og sammenheng, når primær og spesialisthelsetjenesten samhandler på denne måten
4	FACT-team: Styrket innsats rundt psykosepasienter	<ul style="list-style-type: none"> • Til stor nytte for pasientene. • Fremmer samarbeid, trygghet og forutsigbarhet i arbeidet. • Kan redusere frustrasjon over "systemet".
5	FIT - Brukerevalueringsverktøy	<ul style="list-style-type: none"> • Godt og anerkjent verktøy for brukermidvirkning. • Kan bidra til å forebygge at vi bruker egen og pasientenes tid og ressurser på noe som ikke er til hjelp. • Kan brukes som verktøy for å utvikle tjenestene. • Greit kostnadsnivå. • God motivasjon blant fagpersoner.
6	I Fight Depression - Selvmordsforebygging og depresjonsmestringsverktøy	<ul style="list-style-type: none"> • Fokus på selvhjelp • Tidlig intervensjon og forebygging skal prioriteres
7	Mestringskurs for pårørende i Setesdal	<ul style="list-style-type: none"> • Fokus på selvhjelp • Har forebyggende og helsefremmende tilnærming, heller enn reparasjon. • Kan nå målgruppe med generell informasjon, når bruker ikke gir samtykke til involvering av pårørende

Tiltaksbeskrivelser med beskrivelse, lovgrunnlag, fremdriftsplan, risiko- og sårbarhetsanalyse, og evaluering, se kapittel 3.0

2.2.3. Oppfølging av milepælsplan

Ifølge milepælsplanen skulle tiltak utprøves fra mars/april 2017. Så snart tiltakene var vedtatt og bestemt iverksatt i mars, ble det satt en rekke datoer for å komme i gang. Flere av tiltakene gjennomførte grundig opplæring og informasjonsarbeid våren 2017. Andre tiltak måtte fortsatt jobbes med og justeres i formen ut fra tilbakemeldinger fra prosjektgruppe og samarbeidsparter, mens andre var avhengig av tildeling av midler.

2.2.4. Evaluer prosessen underveis

Det har vært behov for å gå tilbake noen skritt både rent organisatorisk og i utarbeiding og utprøving av tiltak. Prosjektperioden var satt til 2 år, noe som er lite hvis det er forventet at prosjektet både skal utvikle, utprøve, implementere og evaluere tiltak. Perioden har hovedsakelig gått til å utvikle og forankre tiltak. Noen av tiltakene vil man rekke å prøve ut og evaluere, men de fleste vil ikke rekke å evalueres innen prosjektperiodens utløp. Det vil heller ikke være en prosjektgruppe som evaluerer effekten av tiltakene og vurderer om de skal videreføres, når alle er prøvd ut over noe tid. Derimot har prosjektgruppen og andre samarbeidende aktører vist at det er enkelte engasjerte fagpersoner som brenner for å få på plass disse tiltakene, og derfor gjør det mulig å videreføre implementeringsprosessen ut over prosjektperioden.

Prosjektet har innledningsvis opplevd problemer med hensyn til forankring hos enhetsledelsen i kommunen. Dette kan ha bakgrunn i at prosjektet ikke var kommunisert godt nok til enhetsledelsen i forkant av søknad og tildeling av midler. Rådmenn, styringsgruppe, fagpersoner og brukere, og etter hvert også enhetsledere, har i all hovedsak vært positivt innstilt både til prosjektets mandat og etter hvert tiltak.

En utfordring har vært hvem som skal definere hva som er utfordringsbildet i Setesdal, om det er brukere, fagpersoner eller ledere. Helsenettverket har internt i eget nettverk stilt spørsmål med beslutninger og prosesser i prosjektet, i perioden der prosjektet hovedsakelig forholdt seg til utfordringsbildet som var beskrevet av brukere og fagpersoner. Åtte måneder ut i prosjektperioden ble det levert en formell klage til prosjektgruppen, som blant annet gjaldt utfordringsbilde. Utfordringsbildet har blitt justert til å også passe til enhetsledernes oppfatning av hvilke utfordringer og løsninger som bør prioriteres.

Kommunene har hatt ulike prioriteringer med hensyn til ressurser inn i prosjektet og med hensyn til oppfølging av tiltak. De kommunene som har hatt engasjerte personer i prosjektet, har hatt størst deltakelse på de ulike tiltakene, og vil også kunne forvente størst utbytte av prosjektet.

3.0. Resultater og gevinster av prosjektet

Vi har som nevnt i kap 1.2 utfordringer med å gjøre evalueringer av alle tiltak. Det er for tidlig å si noe om lokal effekt foreløpig, men dersom man er trofast til modellene og får disse godt forankret i organisasjonen, viser forskning fra andre steder at det gir gevinst i form av bedre og mer forutsigbare tjenester på sikt.

Det vi har oppnådd:

- Kompetanseheving og økt fokus på koordinatorrollen og IP, med særlig godt oppmøte av kommunene Bygland, Valle og Bykle.
- Etablert samarbeid med DPS og NAV Aust-Agder for å tilpasse en drop-in-variant til Setesdal.
- Etablert samarbeid med DPS der kommunene i Setesdal gis tilgang til spesialister gjennom FACT-team, når det blir igangsatt gjennom DPS Aust-Agder i 2018.
- Psykisk helse og rus i kommunene har tatt i bruk verktøy for å evaluere behandlerrelasjon, og gitt tjenestene bedre mulighet til å vite om behandlingen de gir fungerer for brukeren.
- Fastleger og psykisk helse og rus i kommunene har tatt i bruk verktøy for behandling av mild til moderat depresjon, med fokus på forebygging, selvhjelp og tidlig intervensjon.
- En avtale med, og ferdig planlagt modell for mestringskurs for pårørende i kommunene – avhengig av tildeling av midler i slutten av november
- Å skape møteplasser for fagpersoner på tvers av kommuner og instanser
- Tilrettelagt for at en brukerorganisasjon har etablert seg lokalt i Setesdal

Prosjektet skal, som Fylkesmannen ber om, prioritere aktivitet som retter seg mot

- **Utvikle modell for samhandling for psykisk helse og rus i Setesdal (Formålet er å etablere en modell for samhandling hvor alle tiltak samordnes og koordineres.)** - prosjektet har ikke utarbeidet én overordnet modell for individrettet arbeid eller samhandling. Det har blitt utviklet flere mindre modeller, der det handler i større grad om felles opplæring og veiledning, både internt i kommunene/mellom instanser og mellom kommunene/særlig for Psykisk helse og rus-tjenestene.
- **Reell kapasitetsøkning i det samlede kommunale rusarbeidet** – Tiltak som bruk av FIT skal gi fagpersoner tilbakemeldinger som forhindrer at man bruker tid på noe som ikke virker. Kapasiteten i tjenesten vil da kunne benyttes mer målrettet. Tiltak om Drop-in vil kunne bidra til å løse langvarige og kompliserte saker raskere, noe som vil frigjøre tid og kapasitet. Bruk av I Fight Depression vil gi pasienter mer ansvar for egen bedring, og derav kunne behandle flere med færre ressurser enn ordinær en-til-en-oppfølging.
- **Styrkning av de lovpålagte kommunale helse- og omsorgstjenestene** – Gjøre kommunene bedre i stand til å vise til konkrete tiltak som kommunene er pålagt å tilby eller ha en plan for f.eks. brukermedvirkning, pårørende, samarbeid med KPH, opplæring og veiledning av ansatte, m.m.
- **Helhetlige og sammenhengende tjenester** – Påbegynt i form av av IP- og koordinatoropplæring. I noen kommuner har det blitt mer tydelig hvordan Koordinerende enhet kan organiseres bedre. Ulike tjenester har samme mål, og ved styrket samarbeid mellom DPS, ARA og kommunene innen tiltak som Drop-in, virtuell poliklinikk og FACT-team, vil pasientene kunne oppleve mer helhet til tilbudet de mottar.
- **Tilgjengelige, oppsøkende og brukernære tjenester** – delvis via påbegynt samarbeid med KPH om FACT, dialogmøter og telepsykiatriløsninger.

- **God kvalitet og kompetanse i tjenestetilbudet** – alle opplæringsdagene har bidratt til å øke kompetanse, bevissthet og kvalitet. Eksempelvis med tanke på selvmordsforebygging, screening og vurdering av suicidfare.

3.1. Tiltak 1: Ny giv for individuell plan og koordinatorrollen

Formål

Ulike kilder som brukerplan, fagpersoner, koordinerende enhet og brukere har alle gitt tilbakemelding om at det er behov for mer kunnskap om bruk av individuell plan og om koordinatorrollen. Effektiv bruk av individuell plan og koordinator som er trygg på rollen sin, er samhandlingsjoker nr. 1, og bedrer ansvarsavklaring mellom aktører, smidigere overganger og bedre oversikt over kompliserte tilfeller.

Rambøll gjennomførte på vegne av Helsedirektoratet fra 2009-2010 en undersøkelse om koordinerende enhet. Følgende suksesskriterier trukket fram som viktige for at koordinerende enhet skal fungere etter intensjonen og for god koordinering av tjenestene for den enkelte på individnivå, sitat:

- God administrativ og praktisk forankring i kommunen
- Informasjon om rolle og funksjon til både tjenesteytere/samarbeidspartnere og brukere
- Legitimitet blant tjenesteytere/samarbeidspartnere
- Etablerte samarbeids- og kommunikasjonsstrukturer på tvers av tjenesteområder
- System for opplæring av koordinatorene for individuell plan, og å skape arenaer for brukervedvirkning
- Felles forståelse på tvers av enheter av hva habilitering og rehabilitering innebærer
- Samarbeid med spesialisthelsetjenesten
- Tydelig ansvarsfordeling mellom enheter og tydelighet overfor brukere
- Nedskrevne prosedyrer, rutiner og håndbøker
- Fleksibilitet

Rapporten peker på følgende hovedutfordringer:

- Å få ansatte til å ta rollen som koordinator for brukere med individuell plan
- Det er ulike oppfatninger av ansvar i forskjellige kommunale sektorer
- Å etablere samarbeid med tjenester utenom de tradisjonelle helse-, pleie- og omsorgstjenestene
- Å sikre tilstrekkelig informasjonsspredning
- Å utarbeide gode nok prosedyrer, internkontrollsystemer og kvalitetshåndbøker
- Funksjonen innehas av en enkelt person i kommunen

(Hentet fra: Perspektiver på god praksis – En undersøkelse av koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering i kommuner, Rambøll, Oslo, 2010)

Kommunene er gjennom prosjektet, i samarbeid med Fylkesmannen og et lignende samhandlingsprosjekt i Arendal og Grimstad, gitt anledning til å få kompetanseheving. Det er også utarbeidet forslag til prosedyrer for å sikre varig effekt av tiltaket, men det vil være opp til koordinerende enhet i hver enkelt kommune hvorvidt det vil implementeres i etterkant av prosjektperioden.

Beskrivelse

Opplæring av fagpersoner i form av motivasjonskurs, workshop, e-læring.
Sikre prosedyrer på at IP og kriseplan gjøres tilgjengelig i kjernejournal

Omfang

Nyttig og aktuelt for alle kommunene.

Arendal og Grimstad har ønske om/behov for samme tiltak, og prosjektleder i tilsvarende prosjekt der vil gjerne ha samarbeid om dette. Bred tilnærming, tilbys alle som jobber med IP i alle involverte kommuner.

Ansvar

Fylkesmannen er medarrangør for lokal opplæring.

Helsekompetanse.no tilbyr e-læring.

Koordinerende enhet har ansvar for opplæring og veiledning av koordinatorene

Koordinator i ansvarsgruppe kan sammen med bruker og/eller fastlege oppdatere kjernejournal.

Kontaktpersoner:

Fylkesmannen

Koordinerende enhet i kommunene

Kompetanse

Innledning om brukerperspektivet ved IP ved Jenny Kjønnås og John Egil Johnsen, Rio Restart

Foredrag med Arnhild Daasvatn – vernepleier, avdelingsleder for tjenester innen habilitering i Froland kommune. Systemansvarlig for IP og koordinering.

- Juridisk grunnlag og statlige føringer – hvorfor må vi jobbe med koordinering og IP?
- Verdigrunnlag for arbeidet med individuell plan og koordinering
- Etikk og holdninger – hva preger oss i arbeidet som 24-timers-mennesker på jobb?
- Hvordan er tjenesten organisert i min kommune – hva har vi og hvor vil vi? Praktisk, konkret arbeid med ulike løsninger og tilbakemeldinger i egen organisasjon – oppsummering i plenum
- Koordinatorrollen – hva innebærer den?
- Ledelse og ansvar for å ivareta arbeidet med individuell plan og koordinering – oppsummering og avslutning av dagen

Hjemmel

Plikten til å utarbeide IP fremkommer av:

- [helse- og omsorgstjenesteloven § 7-1](#)
- [spesialisthelsetjenesteloven § 2-5](#)
- [pasient- og brukerrettighetsloven § 2-5](#)
- [psykisk helsevernloven § 4-1](#)
- [barnevernloven § 3-2a](#)
- [arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 15](#)

Referanser

Lovdata.no

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/rehabilitering-habilitering-individuell-plan-og-koordinator/seksjon?Tittel=individuell-plan-og-koordinator-6935>

<http://kurs.helsekompetanse.no/plan>

Gevinster:

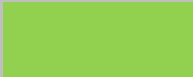
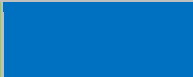

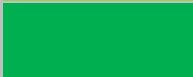
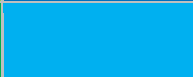

- IP oppleves som et verktøy heller enn en byrde for fagpersoner
- Bedre kommunikasjon om pasienten mellom kommune og spesialisthelsetjeneste
- Lettere å tilby pasienten riktig behandling og tjenester
- Kommunene gis bedre mulighet til å oppfylle lovpålagte oppgaver
- Pasienten opplever en mer helhetlig oppfølging med avklarte ansvarsforhold

Merkostnader:

- Tidsbruk for opplæring av ansatte
- Koordinerende enhet må ha kapasitet til å implementere prosedyrer og veilede koordinatorene.

Risiko – og sårbarhetsvurdering:

Uønsket hendelse	Mulige årsaker og konsekvenser	Forebyggende og skadereduserende tiltak
Fagpersoner har ikke anledning til å delta	Knappe personalressurser. Ikke tydelig nok bestilling fra ledere om deltakelse. Fare for fortsatt tilfeldig bruk av IP.	Aktuelle deltakere forankres gjennom ledelse ved at hver enhet må sende et visst antall på kurs. Kurs holdes på to ulike tidspunkt, og gjentas etter planlagt intervall.
Bruker ønsker ikke IP eller samtykke til samarbeid eller at pårørende blir involvert	Begrenset kjennskap til nytten ved samarbeid mellom ulike aktører. Begrenset innsikt i egen situasjon og manglende motivasjon til å involvere hjelpere.	Tema må kunne tas opp jevnlig, når fagpersoner blir tryggere i sin presentasjon, og bruker utvikler seg i løpet av sin prosess kan temaet tas opp igjen.

Stor sannsynlighet			
Moderat sannsynlighet			
Liten sannsynlighet			
	Lav konsekvens	Moderat konsekvens	Alvorlig konsekvens

Evaluerings:

Behovet for kurs og kompetanseheving ble løftet høyest av koordinerende enhet i Bykle, Valle og Evje og Hornnes kommuner. Fagpersoner i alle kommuner har også sagt at det er et område det var ønskelig med mer fokus på.

Kursdager ble arrangert i november 2017, og totalt 35 personer fra Setesdal deltok. Deltakere var fra kommunal psykisk helse og rus, habilitering, pleie og omsorg, helsestasjon, barnevern, skole og NAV. Det deltok rundt 10 personer fra hver av kommunene Bykle, Valle og Bygland, mens totalt 5 personer fra Evje og Hornnes har deltatt på kurs. Ut i fra behovet som ble meldt inn, ville det vært forventet at flere fra Evje og Hornnes ville deltatt, særlig innenfor helsestasjon/PLO. Det hadde også vært ønskelig at flere fra NAV hadde deltatt, da de er aktuelle deltakere i svært mange ansvarsgrupper og driver mye oppfølgingsarbeid.

Tilbakemeldingene på innhold og relevans har vært positive, og temaet oppleves mindre komplisert og byråkratisk.

Konkrete tilbakemeldinger fra deltakere på kompetansehevingstiltak:

SPØRSMÅL / UTGANGSPUNKT:

1. Hvordan fungerer koordinerende team / enhet i din kommune?
2. Som koordinator – hva har dere som fungerer godt og skal videreføres?
3. Som koordinator – hva bør forbedres / endres / innoveres i egen kommune?
4. Hva trenger du fra din leder?

VALLE OG BYKLE

- Ønsker å utvikle koordinerende enhet og systemet for individuell plan og koordinatører.
- Har mye ansvarsgrupper og få planer.
- Jobbe med å strukturere begreper/ avklare begreper innen eget arbeid
- Ønsker å fordele ansvaret for koordinering på flere.
- Etablere fora for veiledning i større grad.
- Trenger å etablere kultur for å bruke tid på sakene når nødvendig.

BYGLAND

- Koordinerende enhet er knyttet til person. Ønsker å utvikle en større gruppe som kan ha dette felles ansvaret, arbeidet er i gang
- Koordinatorer opplever å få god veiledning og støtte i nye saker, og dermed en god start
- Ønsker samlinger for koordinatører, ser at det blir mindre sårbart når man får anledning til å treffes
- Nyttig å jobbe tverrfaglig!

EVJE OG HORNNES

- Koordinerende enhet fungerer godt, men ofte de samme som får ansvar som koordinatører. Kan gjerne jobbe med å fordele ansvar på flere.

FELLES TILBAKEMELDINGER TIL LEDERNE

- Ikke avsatt tid nok til å koordinere i de ulike kommunene
- Bedre opplæring før oppstart meldt inn fra flere kommuner
- Informasjon og opplæring bør være en del av opplæringen som nyansatt
- Serviceerklæring om IP / koordinator bør opp i lyset igjen?
- Vannhull og støtte i krevende situasjoner / saker er ønskelig fra mange av kommunene
- Ledere må ha kunnskap om IP og koordinering.
- Anerkjennelse og ros + veiledning, tid og vannhull

TILBAKEMELDINGER PÅ DET SOM FUNGERER GODT

- Mange kommuner eks. Evje og Hornnes, Arendal og Lindesnes formidler at de har gode koordinatører pr i dag, men at de trenger flere å fordele saker til
- Åmli formidler at det fungerer godt å etterkomme brukers ønsker om hvem som skal være koordinator
- Grimstad kommune har god oversikt og vet hvem de skal fordele saker til. Sosialtjenesten fremheves som særlig gode på koordinering – og de utfordrer hjemmetjenesten til å ta flere koordinatorsaker

3.2. Tiltak 2: Drop-in

Formål

- Bedre samarbeid mellom behandlere ved de involverte instansen og NAV-veiledere
- I økt grad sikre samtidighet mellom behandling og bruk av arbeidsrettede tiltak i NAV
- Raskere medisinsk avklaring av pasient/arbeidssøker
- Kompetanseoverføring mellom involverte parter
- Raskere oversikt i sammensatte og kompliserte saker

Beskrivelse

Faste deltakere er spesialister fra DPS og ARA, og ansatte fra NAV. Andre aktuelle deltakere er kommunenes ansatte i psykisk helse og rus, fastlege.

Rullerende ordning etter modell av «Aust i Aust-Agder» Sette sammen team med fagpersoner fra Klinikk for psykisk helse og NAV, ute i kommunene som kan ha faste drop-in-møter på ca. 2 timer. NAV, kommunens psykisk helse og rus-ansatte og fastleger kan møte opp og drøfte saker med alle aktørene. Saker kan meldes inn i forkant, men må ikke det. Mulighet for veiledning til fagpersoner i kommunene/NAV.

Omfang

Forslag fra NAV-lederne: En gang i halvåret i hvert område, en gang i halvåret på DPS Byglandsfjord. Det vil si totalt 6 g i året i regionen.

Område 1: Evje og Iveland

Område 2: Bykle, Valle, Bygland

Ansvar

Samarbeidsavtale mellom KPH og NAV er på plass.

Kontaktpersoner:

Merete Almås som ruskoordinator delegerer til lokale Nav-ledere i hver kommune som innkaller og sørger for lokale til møtene.

Kompetanse

Det er ønskelig at KPH bidrar inn i drop-in med fagpersoner innen både psykisk helse og rus. NAV deltar med veileder fra lokalt NAV-kontor. Fra kommunens side er det ønskelig med fagpersoner fra psykisk helse, samt fastlege.

Hjemmel

Forskrift om habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator: Kapittel 4. Habilitering og rehabilitering i spesialisthelsetjenesten

§ 14. Særlig om råd, veiledning og samarbeid

Det regionale helseforetaket skal sørge for

- a) råd og veiledning til kommunen om opplegg for enkeltpasienter
- b) samarbeid med kommunen om opplegg for enkeltpasienter og utarbeiding av individuelle planer
- c) generelle råd og veiledning til ansatte i kommunen
- d) samarbeide med andre etater når det er nødvendig for utredning, tilrettelegging og gjennomføring av tilbudet til den enkelte.

Referanser

Nasjonal faglig retningslinje for behandling og rehabilitering av rusmiddelproblemer og avhengighet

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/rehabilitering-habilitering-individuell-plan-og-koordinator/seksjon?Tittel=veiledningsplikten-8195>

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/hod/hoeringer_kta/dokumenter/rundskriv_i-3_2013.pdf

<https://helsedirektoratet.no/Lists/Publikasjoner/Attachments/261/Spesialisthelsetjenesteloven-med-kommentarer-IS-5-2013.pdf>

Utstyr

Lokaler til drop-in

Gevinst for:

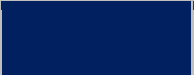

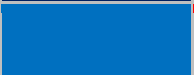

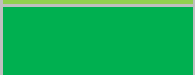
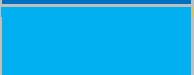

- Pasient som får løst saken raskere og smidigere
- NAV som får tilgang til spesialistvurderinger og mulighet til mer effektive avklaringer
- Kommunens kapasitet, der pasienten kan dra bedre nytte av tilbudet fra spesialisthelsetjenesten, og mindre grad bare kommunens helsetjeneste
- Fastleger som bruker mye ressurser på kommunikasjon med NAV/spesialisthelsetjeneste
- Fagpersoner som får lettere tilgang på veiledning

Merkostnad:

- Sykehuset som kan få færre konsultasjoner per dag pga reisevei
- Kostnader til overnatting?
- Fastleger, NAV-veiledere og kommunens ansatte som må få anledning til å delta på bekostning av andre oppgaver.

Risiko – og sårbarhetsvurdering:

Uønsket hendelse	Mulige årsaker og konsekvenser	Forebyggende og skadereduserende tiltak
Vanskelig å motivere fagpersoner/fastleger til å ta i bruk tilbudet	Reisetid og lange arbeidsdager. Ukjent med arbeidsmetoden. Kan føre til at det tar lenger tid å komme i gang enn planlagt. Økonomiske prioriteringer av fastleger	Fagpersoner må selv delta i utformingen av hvordan de ønsker at tilbudet skal være, og de må få oversikt over hva som er mulig. Fastlegene må tidlig erfare forenkling og positive konsekvenser for pasienten.. Fagpersoner i kommunene må oppfordres til å melde inn behov.
Problem med å finne egnede datoer/avlyste møter	Akutte hendelser. Perioder med travle kalendere.	Viktig med gode ambassadører inn til fagpersoner.

Stor sannsynlighet			
Moderat sannsynlighet			
Liten sannsynlighet			
	Lav konsekvens	Moderat konsekvens	Alvorlig konsekvens

Evaluerings:

Det er positivt engasjement rundt tiltaket, og utprøvinger andre steder i fylket har vist seg å være nyttig for fagpersoner. Det er fortsatt behov for å spisse funksjonsbeskrivelsen og

stadig tilpasse drop-in til det kommunene har behov for. Det ble avholdt et drøftingsmøte i juni hos DPS Aust-Agder i Grimstad, og et større oppfølgingsmøte på Rysstad i oktober, med deltakere fra psykisk helse og rus alle kommuner, samt NAV i alle kommuner. Prosjektleder har informert og fått tilbakemeldinger om tiltaket hos de fleste fastlegene i regionen. Alt er klart for oppstart, det skal utarbeides møteplan for 2018 før prosjektets slutt, samt sørge for at det er på plass ansvarlige for hvert drop-in møte kommende år. Prosjektet vil i samarbeid med fagpersonene i Setesdal levere forslag til møtefrekvens innen utgangen av 2017. UiA forespørres om å evaluere tiltaket.

3.3. Tiltak 3: Virtuell poliklinikk

Formål

Sikre lik tilgang på tjenester, kompensere for geografiske utfordringer, fange opp den gruppen som har problemer med å følge opp behandling i KPH. Sikre at pasient har kontakt med samme behandler i ulike faser av behandling/oppfølging. Sikre bedre kommunikasjon og samhandling mellom første og andrelinjetjenester.

Beskrivelse

Følge opp behandling via Lync / Skype fra KPH Arendal/Byglandsfjord, fortrinnsvis med kommunal behandler til stede. Tilby veiledning gjennom video til fagpersoner i kommunene, både innen psykisk helse og innen pleie og omsorg.

Omfang

Etter behov, der tekniske fasiliteter er til stede. Kan tilbys i alle kommuner, og tilpasses den enkelte pasients ønske.

Ansvar/ kontaktpersoner:

Tjenesteleder/koordinator for Psykisk helse og rus i hver kommune.
Avd. leder DPS Aust Agder

Kompetanse

Det er ønskelig at KPH bidrar med fagpersoner innen både psykisk helse og rus, samme som har behandlingsansvar for pasienten i KPH.

Hjemmel

Forskrift om habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator: Kapittel 4.

Habilitering og rehabilitering i spesialisthelsetjenesten

§ 14. Særlig om råd, veiledning og samarbeid

Det regionale helseforetaket skal sørge for

- a) råd og veiledning til kommunen om opplegg for enkeltpasienter
- b) samarbeid med kommunen om opplegg for enkeltpasienter og utarbeiding av individuelle planer
- c) generelle råd og veiledning til ansatte i kommunen
- d) samarbeide med andre etater når det er nødvendig for utredning, tilrettelegging og gjennomføring av tilbudet til den enkelte.

Utstyr

Lokaler til konsultasjoner med teknisk utstyr

Gevinst for:

- Pasient som kan benytte timene lettere
- Pårørende og ledsagere som kanskje ikke trenger å følge
- NAV som stiller aktivitetskrav?

- Kommunens kapasitet, der pasienten kan dra bedre nytte av tilbudet fra spesialisthelsetjenesten, og mindre grad bare kommunens helsetjeneste
- Kommunens ansatte som får lettere tilgang på veiledning

Merkostnad:

- Evt oppgradering av teknisk utstyr
- Ved tekniske utfordringer, unødig tidsbruk

Risiko – og sårbarhetsvurdering:

Uønsket hendelse	Mulige årsaker og konsekvenser	Forebyggende og skadereduserende tiltak
Problemer med tilgang til PC med klarert programvare	Per nå kun tilgang som fungerer ved behandlerens eget kontor ved DPS Bjorbekk. Vanskeliggjør å samle flere fagpersoner.	Prøves ut innenfor de løsningene som fungerer. Gjennomføre tilstrekkelig øving på metoden før pasientene slippes til.
Vanskelig å motivere fagpersoner til å ta verktøyet i bruk	Manglende erfaring, erfart at det ikke har fungert.	IKT-folk lett tilgjengelig for å løse problemer som oppstår. Benytte teknikken ofte nok til at det er kjent fra gang til gang
Problem med å rekruttere deltakere	Gir ikke samme nærhet i kommunikasjon som ekte møter. Kan oppleves utrygt datasikkerhetsmessig.	Pasientene må kjenne fagpersonene fra før. Lokal behandler må være med på møtet, i hvert fall i starten. Alle fagpersoner må være trygge på de sikkerhetsmessige aspektene og kjenne til de begrensningene som er.

Stor sannsynlighet			
Moderat sannsynlighet			
Liten sannsynlighet			
	Lav konsekvens	Moderat konsekvens	Alvorlig konsekvens

Evaluerings:

Setesdalskommunene har i lengre tid vært utstyrt og klar til å ta i bruk videokonferanse via Skype for Business, og har også benyttet det mye mellom kommunene.

Tiltaket har latt vente på seg, grunnet KPH har jobbet med og testet ut tekniske løsninger og programvare, samt utarbeidet retningslinjer for bruken. Det er planlagt å gå i gang i januar med bruk av Acano som løsning, via Norsk Helsenett.

3.4. Tiltak 4: FACT-team

Formål

Målgruppen er pasienter som krever langvarige sammensatte tjenestebehov, som ikke får et godt nok tilbud i kommunene dag. Alvorlige psykiske lidelser, psykose, alvorlig personlighetsforstyrrelse, med behov for innsats av varierende intensitet. Å bedre oppfølging

rundt de som i perioder trenger en-til-en-oppfølging, heldøgnstilsyn og innleggelse, samt å bedre situasjonen der sykehus formidler behov som kommunene ikke er i stand til å løse.

«Kommunene har sårbare tjenester innenfor psykisk helse og rus. Når enkeltpersoner blir veldig syke, krever det en enorm andel av kommunens totale ressurser, og det er ofte kompliserte problemstillinger. Kommunene opplever å ikke være i stand til å gi brukeren et godt nok tilbud, og pasienten opplever å bli sendt mye frem og tilbake mellom kommunehelsetjeneste og spesialisthelsetjeneste.»

FACT-modellen er utprøvd med gode resultater, det er allerede 18 aktive FACT-team i Norge, og 15 nye under etablering. Modellen er lagt opp til at ett team yter tjenester til en befolkning på rundt 50 000 mennesker.»

<https://www.napha.no/content/21842/Fordeler-med-FACT>

Beskrivelse

Når pasienten i gode perioder ikke trenger innleggelse, kan de følges opp av en fagperson med case manager-ansvar i kommunen, samtidig som den ivaretas av kommunens tjenestetilbud. Metoden bygger på brukerinvolvering og bygging av relasjoner, slik at innsatsen oftest oppleves mer positiv for pasientene enn tradisjonell oppfølging. Det er ukentlig kommunikasjon mellom behandler i spesialisthelsetjeneste og fagpersoner i kommunen, og mulighet til å gripe inn med tiltak tidlig ved tegn til forverring. I perioder med forverring av symptomer, vil pasienten tas opp på en liste for tett oppfølging og hyppig kontakt og veiledning fra DPS ved FACT-team. Kontakt kan skje via telefon, video og oppmøte, etter behov. Aktuelle pasienter må henvises inn i FACT-oppfølgingen og DPS avgjør om pasienter passer kriteriene

Omfang

Kommunene har pasientgrunnlag til å kunne prøve ut dette, med 2-5 pasienter i hver kommune.

Ansvar

Oppfølges av DPS Aust-Agder når avtaler er inngått, kommunene utnevner ansvarlig case manager.

Kontaktpersoner:

Ørjan Fossheim, DPS Aust-Agder

Kompetanse

FACT-team er tverrfaglig sammensatt med ulike relevante profesjoner, og med fagpersoner ansatt i både kommunal sektor og i spesialisthelsetjenesten.

Referanser

<https://www.napha.no/content/21842/Fordeler-med-FACT>

<https://rop.no/actfact/>

https://helsedirektoratet.no/Documents/Psykisk%20helse/Sluttrapport%20evaluering%20AC T-Team_endelig.pdf

Utstyr

Samme som tiltak "virtuell poliklinikk"

Gevinst for:

- Pasient som unngår forverring

- Redusere behov for innleggelse
- Støtte kommunalt personale
- Kan redusere bruk av tvang

Merkostnad:

- KPH må tilby personalressurser og gjøres tilgjengelig på telefon og til utrykning ved behov.
- Kommunen må sette av personalressurs til case manager og tid til samarbeidsmøter.

Risiko – og sårbarhetsvurdering:

Stor sannsynlighet			
Moderat sannsynlighet			
Liten sannsynlighet			
	Lav konsekvens	Moderat konsekvens	Alvorlig konsekvens

Uønsket hendelse	Mulige årsaker og konsekvenser	Forebyggende og skadereduserende tiltak
Fortsatt sårbart på sen kveld, natt og helg	Tilgjengelighet hos psykisk helse og rus i kommunen.	Legevakt. Kriseplan må utarbeides i samarbeid med pasient (og pårørende), IP må være oppretta og aktiv.
Legevakt og psykisk helse har ulike journalsystem	Viktig informasjon går tapt, hvordan kan den gjøres tilgjengelig på kveld/natt	Kan fastlegen legge kriseplan inn i sitt system forebyggende
Manglende tilgang til kriseplan	Ulike journalsystemer	Sørge for oppdatering av kjernejournal

Evaluerings:

FACT-team er enda ikke kommet i drift, og det forventes oppstart i løpet av 2018. Andre regioner i Agder har gode erfaringer med FACT-team, også i spredt befolkede områder, som Lister-regionen. Det er noe usikkerhet enda rundt hvilken grad teamet vil tilby oppsøkende virksomhet til kommunene i Setesdal, men mye av utfordringene som er i dag vil også kunne løses ved hjelp av videokonferanse.

Kommunene har enda ikke inngått avtaler med DPS Aust-Agder om deltakelse i FACT team, det er viktig at kommer på plass.

3.5. Tiltak 5: FIT – feedback informerte tjenester

Formål

- Ivareta brukerens rett til medvirkning
- Ivareta tjenestenes plikt til å involvere brukerne
- Jobbe i samsvar med nasjonale retningslinjer og sikre en systematisk tilnærming
- Utvikle og kvalitetssikre tjenestene
- Styrke brukeren i egen mestring og utvikling

Målet med FIT er å få systematiske tilbakemeldinger av de som bruker helsetjenestene, for på den måten å kunne utvikle den hjelpen folk faktisk trenger og ønsker. Arbeidsformen ble laget for å kunne skreddersy terapi, og anbefales også brukt i psykisk helse og rustjenestene i kommunene.

Omfang

Alle brukere, tilpasset versjon til yngre barn.

Gjennomført i starten og slutten av hver samtale med bruker.

Resultat på gruppenivå blir benyttet i arbeidet med tjenesteutvikling

Ansvar

Alle fagpersoner som tilbyr samtalebehandling/oppfølging til brukere.

Kontaktpersoner: Veiledere, Merete Almås og Silje R. Nesvaag

Beskrivelse

I FIT gir brukerne sine tilbakemeldinger til behandlerne gjennom verktøyene ORS og SRS.

ORS (Outcome Rating Scale) gir et bilde av hvordan brukeren har det, og om han eller hun faktisk får det bedre. **SRS (Session Rating Scale)** handler om relasjonen mellom bruker og behandler. Begge deler er skjemaverktøy som fylles ut, det første tidlig og det andre mot slutten av samtalen. Resultatene brukes som et samtaleemne for behandler og bruker, og danner grunnlag for det videre tiltak- og behandlingsforløpet.

FIT handler om å få tilbakemeldinger fra brukerne ved å benytte skalaene ORS og SRS.

Disse ble utviklet av Barry Duncan Scott Miller og i samarbeid med flere kollegaer ved Institute for the Study of Therapeutic Change i USA på 2000-tallet. I årene etterpå har dette blitt forsket på og implementert mange steder i verden.

Det er gjort flere studier for å vise at skalaene er både reliable, valide og brukervennlige. De ble først utviklet for voksne og senere kom det skalaer for barn, CORS (child outcome rating scale) og CSRS (child session rating scale). For å få systematikk i tilbakemeldingene kan man ta i bruk web-baserte dataprogram som f.eks FIT-Outcomes. www.fit-outcomes.com

Kompetanse

Avholde kursdag i bruk av FIT

Egenstudier ved å sette seg inn i aktuell litteratur.

Sørge for veilederopplæring for personer ansatt i Setesdal

Hjemmel

Brukermedvirkning reguleres ulike steder i sosial- og helselovgivningen.

- pasientrettighetsloven
- psykisk helsevernloven
- lov om statlige helseforetak
- spesialisthelsetjenesteloven
- sosialtjenesteloven

- lov om råd e.a. representasjonsordning i kommuner og fylkeskommuner for
- mennesker med nedsatt funksjonsevne m.m.
- internkontrollforskriften

Referanser

<https://napha.no/search/?pageNumber=0&q=FIT>
<https://helsedirektoratet.no/publikasjoner/brukermedvirkning-psykisk-helsefeltet-mal-anbefalinger-og-tiltak-i-opptrappingsplan-for-psykisk-helse>
<https://www.regjeringen.no/contentassets/d30685b2829b41bf99edf3e3a7e95d97/no/pdfs/stm201420150026000dddpdfs.pdf>
<https://helsedirektoratet.no/Lists/Publikasjoner/Attachments/410/Sammen-om-mestring-Veileder-i-lokalt-psykisk-helsearbeid-og-rusarbeid-for-voksne-IS-2076.pdf.pdf>
<https://helsedirektoratet.no/Lists/Publikasjoner/Attachments/237/Psykisk-helsearbeid-for-barn-og-unge-i-kommunene-IS-1405.pdf>
<http://www.ks.no/fagomrader/helse-og-velferd/laringsnettverk/Barn-og-unge/verktoy-og-metoder-for-a-sikre-god-samhandling/brukermedvirkning/>
<https://www.napha.no/fit/>

Utstyr

Web-baserte dataprogram, FIT-Outcomes. www.fit-outcomes.com

Litteratur

Gevinst for:

- Brukere – i form av tilpasset tjenestetilbud, bli hørt, terapeutisk effekt i seg selv.
- Fagpersoner – egenutvikling, kan legge til rette for at en bruker tiden godt, heller enn å bruke tid på tiltak som ikke har effekt.
- Tjenesten – legge til rette for utvikling av tjenestetilbudet.

Merkostnad

- Mulig uvant for brukere i starten, må bruke tid til å «sosialisere» de også inn i tilbakemeldingskulturen og være ærlige og realistiske.
- Tid til opplæring
- Kan være krevende å få negative tilbakemeldinger
- Kostnader knyttet til web-lisens, litteratur og arbeidstid til opplæring.

Risiko – og sårbarhetsvurdering:

Uønsket hendelse	Mulige årsaker og konsekvenser	Forebyggende og skadereduserende tiltak
Motvilje fra fagpersoner	<p>Mulige årsaker: Tidsbruk, ser ikke nytten av at tiltaket kan være tidsbesparende på sikt. Usikkerhet rundt bruk eller innholdet i tilbakemeldingene. Mener at brukermedvirkning er godt nok ivaretatt på anna vis.</p> <p>Mulige konsekvenser: Fagpersoner tar avgjørelser på vegne av brukere om hva som er god nok brukermedvirkning. Tjenestetilbudet blir ikke endret etter brukernes behov, men de ansatte.</p>	<p>Bruke god nok tid i forkant av oppstart på opplæring og drøfting av litteratur.</p> <p>Plan for evaluering, veiledning og hvordan bruke tilbakemeldingene til å forbedre tjenestetilbudet.</p>

<p>Motvilje fra brukere</p>	<p>Mulige årsaker: Synes det er ubehagelig å skulle vurdere alliansen, vanskelig å være helt ærlig. Tillit til at fagpersonen vet hva som er best, forventning om at fagpersonen tar ansvaret for framgang. Motvilje for bruk av tida på å fylle ut skjema. Mulige konsekvenser: En får tilbakemeldinger en ikke kan «stole på».</p>	<p>Bruke tid på å forklare bakgrunnen og formålet med denne måten å jobbe på. Respektere brukere sitt ønske om ikke å bruke tilbakemelding om de har sterk motvilje til det, eventuelt be om å prøve 5 ganger, før en tar avgjørelse om å bruke det videre eller ikke.</p>
<p>Tekniske problem knyttet til bruk av lisens Kommunene vil ikke bruke penger på lisens</p>	<p>Mulige årsaker: Tekniske løsninger og nettilgang. Regulerings i personvernloven legger begrensninger. Mulige konsekvenser: Tidsbruk og frustrasjon.</p>	<p>Kan bruke papirversjon midlertidig, for så å legge inn i programmet ved et senere tidspunkt. Kan bruke papirversjon, men vil trolig koste mer lønnskostnader, enn lisensen koster i året.</p>

Stor sannsynlighet	Yellow	Dark Blue	Red
Moderat sannsynlighet	Light Green	Blue	Red
Liten sannsynlighet	Green	Light Blue	Yellow
	Lav konsekvens	Moderat konsekvens	Alvorlig konsekvens

Evaluerings:

Det ble gjennomført evaluering av FIT 31.10.17. De fleste ansatte innen psykisk helse og rus i Setesdal hadde da fått prøvd ut og gjort noen erfaringer med verktøyet. Veiledere fra Kristiansand deltok og svarte på en del spørsmål, samt at en del refleksjoner og diskusjon om motivasjon og nytte av verktøyet ble tatt opp. Konklusjonen av evalueringen var at det var viktig å få tilgang på tettere veiledning, både til bruk av verktøyet og i vurdering av resultater. Kommunepsykolog i Bykle og Valle, og interkommunal ruskoordinator skal delta på veilederkurs i januar, og vil drive tettere veiledning etter det.

Foreløpige erfaringer er at det ikke alltid er lett å huske på å spørre spørsmålene, litt usikkerhet rundt hvordan man kan bruke svarene til å bedre behandling og relasjon. Samtidig oppleves det som interessant å se utvikling av score, og få mulighet til å justere seg som terapeut.

Det er blitt belyst at det kan ligge utfordringer rundt håndtering av personvernlovgivningen når den nye personvernforordningen GDPR innføres i mai 2018, og det må derfor gjøres en egen evaluering rundt hvordan innsamlede data håndteres. Napha, med flere jobber med å finne løsninger på den utfordringen.

3.6. Tiltak 6: I Fight Depression: Selvmordsforebygging og depresjonsmestringsverktøy

Formål

- Forebygge depresjon
- Forebygge selvmord
- Sikre tidlig intervensjon
- Dra bedre nytte av pasientens egne ressurser

Beskrivelse

Pilotprosjekt utviklet av EAAD og UiO som innebærer utprøving av et nettbasert verktøy for selvhjelp til pasienter med milde og moderate depressive symptomer. Leger og psykologer kan henvise mens selve veiledningen av programmet utføres av utdannet helsepersonell. Opplæring av leger/ psykologer og veiledere er planlagt våren 2017, med forventet igangsetting av tiltak for pasienter høsten 2017.

Omfang

Alle kommunene i regionen er påmeldt, med ulikt i hvor stor grad relevante fagpersoner har deltatt i opplæring.

Ansvar

Fastleger, psykologer og autorisert helsepersonell. Under veiledning av ansvarlige for prosjektet ved EAAD og UiO.

Kontaktpersoner:

Prosjektmedarbeider Hilde Thomassen ved UiO, Senter for selvmordsforskning og forebygging

Kompetanse

Fastlege, psykologer og lokalt helsepersonell som møter pasienter med mild og moderat depresjon tilbys opplæring fra UiO.

Hjemmel

Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven)

§ 3-3. *Helsefremmende og forebyggende arbeid*

§ 3-4. *Kommunens plikt til samhandling og samarbeid*

Referanser

<https://ifightdepression.com/no/>

Utstyr

Verktøyet fungerer best på PC/Nettbrett. Tilbakemelding er gitt til utvikler om at mobilversjon bør gjøres tilgjengelig.

Gevinst for:

- Pasienten som kan jobbe med sine utfordringer i sitt nærmiljø og i eget tempo
- Fastlegen som kan tilby nyttig verktøy og få hjelp fra andre til oppfølging
- Kommunene som kan tilby tidlig intervensjon og forebygging
- Spesialisthelsetjenesten kan få mindre henvisninger og på sikt færre til behandling på sykehus

Merkostnad:

- Fastleger og veiledningspersonale må sette av tid til opplæring
- Må investeres tid til å bli kjent med bruk av verktøyet, og oppfølgingen.

Risiko – og sårbarhetsvurdering:

Uønsket hendelse	Mulige årsaker og konsekvenser	Forebyggende og skadereduserende tiltak
Legene kan mangle motivasjon til å ta i bruk verktøyet/metoden	Tidkrevende å sette seg inn i nye ting. Kan begrense antall personer som får tilbudet.	Sikre at det er fagpersoner som er veldig dedikert som skal motivere andre.
Pasientene kan mangle motivasjon til å ta i bruk metoden	Krever mer av de selv enn tradisjonell samtaleterapi gjør. Kan ha problemer med å følge opp behandlingen.	Støtten fra fagpersoner må være god nok, hyppig nok. Tilbakemeldinger fra pasienter må tas på alvor. Ikke henvise inn pasienter med alvorlig depresjon, kun mild og moderat.

Stor sannsynlighet			
Moderat sannsynlighet			
Liten sannsynlighet			
	Lav konsekvens	Moderat konsekvens	Alvorlig konsekvens

Evaluerings:

Kommunene i Setesdal hadde et svært godt oppmøte på kursdag på Rysstad i juni 2017, med 57 oppmøtte.

Det er også mange i regionen som har meldt seg på som veiledere, og vi ligger helt i front nasjonalt på å ta i bruk verktøyet. Det er fortsatt en del leger og annet helsepersonell som ikke har hatt anledning til å delta på opplæringen, men det vil avholdes kurs i regionen også i 2018, i tillegg til at det snart er tilgjengelig e-læringskurs.

Brukergrunnlaget til nå er for lite til å kunne konkludere hvorvidt verktøyet er nyttig og bør videreføres. Erfaringer til nå viser at programmet fungerer godt for disiplinerte pasienter og bidrar til å strukturere et behandlingsforløp. Hovedutfordringen ligger i at programmet er lite mobilvennlig og gjør registreringen mindre tilgjengelig i brukerens hverdag og vanskeliggjør bruk for dem som ikke har pc/iPad. Dette er meldt tilbake til ressursgruppen for IFD.

Når det gjelder personvern og datasikkerhet rundt programvaren, har det blitt gjort grundige vurderinger og godkjenning av NSD (Norsk Senter for Forskningsdata). I tillegg er det på plass databehandleravtaler og rutiner for sletting av data og innsyn i data, slik at den nye personvernforordningen er tatt godt hensyn til.

3.7. Mestringskurs for pårørende Setesdal

Formål

Styrke pårørendes mestringsevne og forebygge at pårørende får egne helseproblemer.

- Kunnskapsformidling om det å være pårørende til personer med psykiske vansker og/eller rusavhengighet.
- Kunnskapsformidling om hvor man kan få hjelp for sin egen del.
- Pårørende er alle som definerer seg selv som pårørende, kommunen må ikke ha hatt kontakt med dem fra før

Omfang

Målgruppen er vid.

Rullering mellom kommunene i Setesdal

Vinter/Vår 2018: Bykle – 3 møter

Høst 2018: Evje eller Bygland - 3 møter

Hvert møte varer 2-3 timer, med en bolk med foredrag/undervisning, og en bolk med samtaler, i gruppe, eller ledere er tilgjengelig for enkeltsamtaler. Når dato er satt og innholdet planlagt, må informasjon spres ut. Både helsestasjon, fastleger, videregående skoler, folkehøgskoler, psykisk helse og rus, nettsider, Setesdølen

Ansvar

Interkommunal ruskoordinator og NKS Veiledningssenteret i Agder koordinerer tilbudet.

Kontaktpersoner:

Ruskoordinator LMT Setesdal

Koordinator for Psykisk helse og rus i hver kommune.

NKS Veiledningssenteret for pårørende i Kristiansand

Kompetanse

- Kunnskap og erfaring med psykisk helse, rus, avhengighet og kronisk sykdom.
- Kunnskap og/eller erfaring om rollen som pårørende, lovverk og rettigheter.

Hjemmel

Helsepersonelloven: § 10 *Informasjon til pasienter m.v.* Pasient- og brukerrettighetsloven: § 3-3. *Informasjon til pasientens nærmeste pårørende* Spesialisthelsetjenestelov

Referanser

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/parendeveileder>

<http://parorendeprogrammet.no>

<http://www.helsebiblioteket.no/psykisk-helse/aktuelt/parendes-rettigheter-brosjyrer-for-helsepersonell-og-parende>

Opptrappingsplanen for rus

Primærhelsemeldingen

Barn som pårørende

Veileder fra Helse og omsorgsdepartementet: Sammen om mestring

Utstyr

Kurslokale med fremviser

Enkel servering

Gevinst for:

- Brukere – pårørende som ellers har lite eller ingen tilbud

- Fagpersoner som har noe å tilby pårørende uavhengig av om pasienten ønsker å involvere sine pårørende
- Tjenesten – legge til rette for utvikling av tjenestetilbudet, oppfylle bedre krav om tilbud og veiledning av pårørende.

Merkostnader

- Kan avdekke behov for tettere oppfølging av pårørende for den pårørende sine egne vansker.
- Pårørende bør oppfordres til selv å si ifra om hvilket tilbud de kan ha nytte av.
- Kostnader knyttet til leie av lokaler, annonsering av tilbudet, leie inn foredragsholder.

Risiko – og sårbarhetsvurdering:

Uønsket hendelse	Mulige årsaker og konsekvenser	Forebyggende og skadereduserende tiltak
Få deltakere	<p>Mulige årsaker: Usikkerhet rundt hvem som er målgruppa, og om en passer inn. Store avstander og mye tidsbruk for å delta.</p> <p>Mulige konsekvenser: Vanskelig å holde tilbudet i gang over tid. Mye kostnader i forhold til nytten.</p>	<p>Definere pårønderollen godt. Spre lokaliseringa av tilbudet og tilpasse til brukergruppa.</p> <p>Tilbudet må utformes i samarbeid med pårørendegruppa selv og være fleksibel.</p>

Stor sannsynlighet			
Moderat sannsynlighet			
Liten sannsynlighet			
	Lav konsekvens	Moderat konsekvens	Alvorlig konsekvens

Evaluerings:

Tiltaket er tildelt midler fra fylkesmannen for å gjennomføre 6 kursdager i 2018. Veiledningssenteret for Pårørende har holdt tilsvarende kurs for pårørende gjennom Lærings- og mestringscenteret ved SSHF.

4.0. Ønsker for fremtiden

4.1. Oppfølging etter prosjektperioden

For å sikre varige resultater av et prosjekt er det viktig med tydelig og langvarig implementeringsstøtte. Prosjektgruppens flertall mener at det ikke er behov for egne ressurser eller søknad om midler for å sikre implementeringsprosessen. Prosjektet har noe ubrukte midler for 2017 som vil overføres til 2018, slik at ruskoordinator i LMT Setesdal kan bidra til å koordinere aktive tiltak.

Når prosjektperioden er over vil det hvile mer ansvar på ledere og fagpersoner som har vært aktive i prosjektet. Det blir viktig å ha et positivt fokus på de endringene som man kan forvente skal gi nytte. Dessuten må fagpersoner nedover i organisasjonen få anledning til å prioritere dette arbeidet

I den grad det er negative erfaringer eller manglende motivasjon rundt tiltak, er det viktig at det tas på alvor og løftes opp til drøfting i for eksempel fagnettverk eller andre fora hvor det kan få en saklig tilnærming, samt se på muligheten til å innhente ambassadører som kan løfte blikket og se om det kan gjøres justeringer som bedrer de negative opplevelsene eller holdningene.

Dersom det er veldokumenterte grunner og enighet hos involverte fagpersoner til at iverksatte tiltak ikke bør videreføres, vil det være naturlig å avslutte. Det samme gjelder dersom et tiltak har hatt ønsket effekt, men at problematikken som skulle avhjelpe er løst.

4.2. Føringer og muligheter for fremtiden

Retningen de lokale tjenestene innenfor psykisk helse og rus vil gå i årene fremover, er en videreføring av punktene nevnt i kap 1.6. Det er aktive prosjekter i gang fra SSHF sin side der det utvikles og prøves ut større grad av ambulering og oppsøkende virksomhet. Det er fokus på mer bruk av tekniske løsninger for veiledning og pasientkontakt, og det er stadig mer behov for spesialisert kompetanse i kommunene.

Fokus i årene fremover er mer samtidighet i behandling og jobb, noe som også er en del av modellen og formålet i tiltakene drop-in og FACT- team. FACT-team har ofte egen jobbspesialist som jobber etter modellen IPS (Individual placement and support), på norsk «Individuell jobbstøtte». Det er en arbeidsmetode som internasjonalt og nasjonalt har vist gode resultater; (<https://www.napha.no/multimedia/7124/Effektevaluering-IPS-desember-2016>)

Resultatene fra spørreskjema viste at IPS bidro til signifikant bedre livskvalitet, bedre selvopplevd helse, lavere symptomnivå på depresjon og bedre funksjon ved 12 måneders oppfølging sammenliknet med 10 kontrollgruppen. Deltakerne som fikk IPS hadde også en signifikant høyere tro på at arbeid var bra for helsen sammenliknet med kontrollgruppen ved 6 og 12 måneders oppfølging.

Innen 2020 skal alle kommuner ha kommunepsykolog, noe bare Valle og Bykle av Setesdalskommunene har per i dag. Det er knapt med kvalifiserte psykologer tilgjengelig, og vanskelig å tilby små stillingsstørrelser i et miljø uten andre psykologer å støtte seg på. Det bør derfor allerede nå starte opp planlegging av hvordan kommunene Bygland og Evje og

Hornnes skal organisere, og bli i stand til å rekruttere og holde på dyktige fagpersoner i kommunepsykologstilling.

Recovery er en retning som brer om seg, og mange av tiltakene er underlagt recoverytankegangen. Det utvikles stadig nye arbeids- og samarbeidsmåter basert på recoverytenkning, og det er opprettet et eget nettverk for fagpersoner som ønsker å jobbe innenfor recovery, med deltakere fra UiA, SSHF, Fylkesmannen, kommuner, Napha m.fl. Nettverket driftes av Fylkesmannen ved Tove Johnsen, og er tilgjengelig for alle tjenester som ønsker å utvikle recovery-orienterte tjenester.

Samhandlingskompetanse er også et tema det vil være økt fokus på, å planlegge overganger tidlig nok, grundig nok, og ha kjennskap til ansvarsfordeling og prosedyrer for at samarbeidet skal være mindre tilfeldig og personavhengig. Det er brukt tid på å utvikle en delavtale mellom kommunene og SSHF som omhandler fagfeltet Psykisk helse og rus, men den er ikke signert og tatt i bruk. Så langt har det vært vurdert at fagfeltet er godt nok ivaretatt av de generelle delavtalene og at det ikke er behov for en spesifikk delavtale for psykisk helse og rus. Det er fortsatt anledning, på de områdene det fortsatt oppleves usikkerhet eller uenighet rundt ansvarsforhold, til å signere avtalen for enkeltkommuner.

Velferdsteknologi er også under voldsom utvikling, Nasjonalt Senter for Telemedisin og e-Helse i Tromsø har med god effekt og svært positive tilbakemeldinger fra brukere, prøvd ut direkte pasientbehandling via video, og det kan forventes lignende løsninger kan tas i bruk i vår region etter hvert.

Samtidig må alle tjenester forholde seg til skjerpede krav til personvern, gjennom innføring av GDPR, den nye personvernforordningen som iverksettes fra 25.05.18. Det er svært viktig at kommunene tilrettelegger for i forkant, med tydelige prosedyrer, slik at det ikke går ut over samarbeid og muligheter til tverrfaglig innsats.

4.3. Erfaringer av prosessen

Erfaringen i dette prosjektet viser at ved interkommunalt samarbeid, er eierskap og forankring grunnleggende for å få til vellykkede endringsprosesser og prosjekter. Kommunene har ulik samarbeidskultur og holdningen er fortsatt mange steder at oppgaver løses best lokalt i egen kommune, og det varierer mellom kommunene hvorvidt det oppleves behov for endrings- og forbedringsarbeid.

Prosjektet har fått tilgang til å styrke samhandling mellom kommune og KPH i betydelig grad, samt gi fagpersoner kompetanse og nettverk til å styrke lokale tjenester. Det interkommunale samarbeidet, at kommunene utfyller hverandre, har det vært mindre interesse for å utvikle i prosjektgruppen. Kommunene er små, og enkeltpersoner med sterke meninger, tillegges mye vekt, og påvirker prosesser i stor grad. I dette prosjektet opplevde vi å være avhengig av at Helsenettverket, som består av alle enhetslederne i helse, pleie og omsorg i kommunene i Setesdal, så nytten/behovet for prosjektet for at det skulle fungere. Rådmennene hadde godkjent prosjektet, og det var tildelt midler fra Fylkesmannen. Det var lagt til grunn et samarbeid med første- og andrelinjetjeneste, NAV og private aktører, der også kommunene er deleiere. Likevel uttrykte Helsenettverket sterke meninger om at slike aktører ikke burde delta i prosjektet. Setpro valgte å trekke seg fra prosjektet i juni 2016, mens Evjeklinikken trakk seg fra prosjektet vinteren 2017.

Forankringsarbeid før og underveis i prosesser må være grundig nok til at aktører med formell makt må ha eierskap til både problemet som skal løses, og løsningen som foreslås,

og utfordringer med uformelle styringslinjer må identifiseres og løses tidlig. Beslutningsmyndighet og organisatoriske linjer i det interkommunale samarbeidet, og tydelige ansvarsforhold er nødvendig å avklare godt før oppstart av et prosjekt. Hvem skal ha myndighet til å styre retning og innhold, bør avklares tydelig i forkant. Det må skapes forutsigbarhet og det må være en forpliktelse til å være lojale gjennom prosesser. Skal man søke om midler i framtiden bør det også tydelig avklares på forhånd hvilken rolle Helsenettverket skal ha, hvilke linjer prosjekter skal styres etter, og i hvilken grad ulike nivåer forventes og forpliktes til å bidra inn. Det bør legges vekt på at tilbakemeldinger må gis i riktig fora, være løsningsorienterte og konkrete, og orientere seg fremover i prosessen og ikke bakover.

5.0. Kilder

Annika Lexén & Bengt Svensson (2016): Mental health professional experiences of the flexible assertive community treatment model: a grounded theory study, Journal of Mental Health, DOI: 10.1080/09638237.2016.1207236

Perspektiver på god praksis – En undersøkelse av koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering i kommuner, Rambøll, Oslo, 2010

Veileder om rehabilitering, habilitering, individuell plan og koordinator:

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/rehabilitering-habilitering-individuell-plan-og-koordinator/seksjon?Tittel=individuell-plan-og-koordinator-6935>

<http://kurs.helsekompetanse.no/plan>

OSA, Delavtaler mellom SSHF og kommuner

Utviklingsplan SSHF

Primærhelsemeldingen

Strategiplan SSHF 2015-2017

Mestre hele livet – Regjeringens strategi for god psykisk helse (2017-2022)

Sammen om mestring – Veileder i lokalt psykisk helsearbeid og rusarbeid for voksne

Lovdata.no

Opptrappingsplan for rusfeltet 2016-2020:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/1ab211f350b34eac926861b68b6498a1/no/pdfs/prp201520160015000dddpdfs.pdf>

Nasjonal faglig retningslinje for behandling og rehabilitering av rusmiddelproblemer og avhengighet

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/rehabilitering-habilitering-individuell-plan-og-koordinator/seksjon?Tittel=veiledningsplikten-8195>

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/hod/hoeringer_kta/dokumenter/rundskriv_i-3_2013.pdf

<https://helsedirektoratet.no/Lists/Publikasjoner/Attachments/261/Spesialisthelsetjenesteloven-med-kommentarer-IS-5-2013.pdf>

<https://www.napha.no/content/21842/Fordeler-med-FACT>

<https://rop.no/actfact/>

https://helsedirektoratet.no/Documents/Psykisk%20helse/Sluttrapport%20evaluering%20AC T-Team_endelig.pdf

<https://napha.no/search/?pageNumber=0&q=FIT>

<https://helsedirektoratet.no/publikasjoner/brukermedvirkning-psykisk-helsefeltet-mal-anbefalinger-og-tiltak-i-opptrappingsplan-for-psykisk-helse>

<https://www.regjeringen.no/contentassets/d30685b2829b41bf99edf3e3a7e95d97/no/pdfs/stm201420150026000dddpdfs.pdf>

<https://helsedirektoratet.no/Lists/Publikasjoner/Attachments/410/Sammen-om-mestring-Veileder-i-lokalt-psykisk-helsearbeid-og-rusarbeid-for-voksne-IS-2076.pdf.pdf>

<https://helsedirektoratet.no/Lists/Publikasjoner/Attachments/237/Psykisk-helsearbeid-for-barn-og-unge-i-kommunene-IS-1405.pdf>

<http://www.ks.no/faqomrader/helse-og-velferd/laringsnettverk/Barn-og-unge/verktoy-og-metoder-for-a-sikre-god-samhandling/brukermedvirkning/>

<https://www.napha.no/fit/>

<https://ushtakerhus.wordpress.com/2016/10/26/endringsledelse-og-tjenesteutvikling-i-psykisk-helse-og-rustjenester/>

<https://ifightdepression.com/no/>

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/parendeveileder>

<http://parorendeprogrammet.no>

<http://www.helsebiblioteket.no/psykisk-helse/aktuelt/parendes-rettigheter-brosjyrer-for-helsepersonell-og-parende>

<https://www.napha.no/multimedia/7124/Effektevaluering-IPS-desember-2016>

Opptappingsplanen for rus

Barn som pårørende

LMT SETESDAL
LOKALMEDISINSKE
TJENESTER

Setesdalssamarbeid

Bykle, Valle, Bygland,
Evje og Hornnes

Avtale

mellom

Universitetet i Agder (UiA)

og

regionene

Lister, Lindesnes og Setesdal

om

Distriktsvennlig bachelorprogram i sykepleie (2018 -2021)

Regionene Lister, Lindesnes, Setesdal og UiA inngår herved en tre-årig avtale om distriktsvennlig bachelorprogram i sykepleie i perioden 2018 – 2021.

Opptak til og gjennomføring av høyere utdanning er regulert i Lov om universiteter og høyskoler og øvrige rettsregler med hjemmel i loven. UiA har på dette grunnlag det fulle ansvar for studentene både faglig og administrativt gjennom hele utdanningsforløpet.

1. Opptak – studiested og praksisgjennomføring

UiA er ansvarlig for opptak. Det skal legges opp til ett undervisningssted i hver region. Det skal foretas en konkret vurdering av plassering av undervisningssteder når søkermassen er klar.

Det kan tas opp inntil 40 studenter til programmet i 2018. Minimum antall studenter for oppstart er 25 studenter. Det bør være minimum seks studenter knyttet til hvert studiested. Av undervisningsmessige hensyn vil noe av undervisningen bli lagt til Kristiansand eller Grimstad. Arbeidsformen i studiet vil i stor grad være nettbasert undervisning. Praksisundervisningen vil foregå ved SSHF, i kommunehelsetjenesten i Agder og ved UiAs klinikklaboratorium. Utgangspunkt for fordeling av undervisningssted er timeplanen.

2. Ansvarspersoner/kontaktpersoner

Fra UiA er førsteamanuensis Anne Opsal utpekt som studiekoordinator for distriktsvennlig bachelor sykepleie. Hun har på vegne av UiA det daglige ansvar for gjennomføring av studiet.

3. Prosjektets organisering

Prosjektet styres av en styringsgruppe med en representant fra hver av regionene, programansvarlig for bachelorprogrammet i sykepleie og en student. Studiekoordinatoren er sekretær for styringsgruppen.

4. Ansvar for tilrettelegging

Regionene har ansvar for at det tilrettelegges praktisk på følgende områder:

- ◆ tjenlige undervisningslokaler/-fasiliteter m/nødvendig utstyr
- ◆ tilgang til internett med tilfredsstillende kapasitet i undervisningslokalene
- ◆ tilgang til hensiktsmessig videokonferanseutstyr i undervisningslokalene

UiA skal definere nærmere tekniske spesifikasjoner på utstyret. UiA og hver region oppnevner en IKT-ansvarlig som skal ha ansvar for at systemene fungerer sammen. Disse har også ansvar for å gi beskjed dersom det foretas endringer eller oppdateringer av utstyret.

Kostnadene til undervisningslokaler/-fasiliteter dekkes av regionene. Det samme gjelder nettilgang.

Kommunene i regionene som omfattes av avtalen har et særlig ansvar for å samarbeide med UiA om tilrettelegging og gjennomføring av praksisstudier ved kommunens virksomheter.

5. Markedsføring av studiet

UiA og regionene har i fellesskap ansvar for markedsføring av studiet. UiA tar ansvar for annonsering av studiet. Kommunene sørger for spredning av informasjon i kommunene. Regionene deltar ved oppstart og avslutning av studiet.

6. Tilslutning til avtalen

Regionen Østre Agder kan til og med 28. januar 2018 slutte seg til avtalen på samme betingelser som øvrige regioner.

7. Merkostnader ved studiet

Gjennomføring av studiet innebærer ikke økonomiske transaksjoner mellom partene. Partene dekker egne kostnader som måtte oppstå som resultat av forpliktelser etter denne avtalen. Inngåelse av avtale forutsetter at minimum 25 studenter starter i studiet. Dersom antall søknader, utsendte tilbud eller aksept av studietilbud tilsier at antallet vil bli lavere, kan partene kreve at avtalen reforhandles eller oppheves.

Dokumentasjon på hhv opptak og eksamensgjennomføring vil oversendes fra UiA etter hvert semester.

8. Force Majeure

Ingen av partene har misligholdt sine forpliktelser etter denne kontrakten dersom utførelsen av pliktene er blitt utsatt eller forhindret av force majeure. Varsel om force majeure skal skje uten ugrunnet opphold.

9. Tvist

Tvister som gjelder forståelsen av denne kontrakten, eller forhold som utspringer av kontrakten, skal søkes løst ved forhandlinger mellom partene. Dersom enighet ikke oppnås, skal tvisten avgjøres etter reglene i Voldgiftsloven.

Agder – januar 2018

Setesdalregionen

Signe Sollien Haugå
Signe Sollien Haugå

Lindesnesregionen

Per Storetvedt
Per Storetvedt

Østre Agder

Per Kristian Lunden
Per Kristian Lunden

Listerregionen

Hilde Strømme
Hilde Strømme

Universitetet i Agder

Veslemøy Rabe
Veslemøy Rabe

Avtale januar 2018

Workshop om Electric City Agder

William Fagerheim, Mind the Gap AS

CoWorx, Kristiansand, 24. november 2017

Formål med workshopen

- *Utrede* sammen «Electric City Agder» ved å gi innspill på:
  - hva det kan være
  - hva vi kan komme i gang med
  - en arbeidsprosess for å realisere mål vi har satt oss

Prosessen i dag (programmet)

Fokus

**Perspek-
tiver**

Betydning

Fokus

**Mulig-
heter**

Strategi

**Arbeids-
form**

Steinar Eilertsen, VAF: Innspill på hva det kan være

Prosessleder: Innspill på hvordan vi prosessmessig kan skape fokus

- Hva er i gang?
- Hva mer kan vi komme i gang med?

Grønn verdiskaping: **Nicolai S. Løvdal, FutureFrogs**

Transport: **Harald Tobiassen, Statens vegvesen**

Byutvikling: **Ståle Stundal, Skanska Eiendomsutvikling**

Smarte byer: **Leif Skiftenes Flak, UiA**

Kompetanseoppbygging: **Siren M. Neset, Norges forskningsråd**

Finn Aasmund Hobbesland, Nye Veier

Tine Sundtoft, VAF: «Electric City Agder» og regionen

Sjekke ut at vi har noenlunde samme forståelse av hva det kan være

Sette ord på innholdet ved å utforske mulighetsrommet for «Electric City Agder»

Gi innspill til en overordnet plan om hva vi kan komme i gang med på kort og lang sikt

Gi innspill til hvordan vi sammen kan jobbe med å realisere «Electric City Agder»

Prosessen steg 1

- Hovedpremisset:
  - 50 prosent av kraftoverskuddet i 2020 vil være på Agder
  - Jf. Steinar Eilertsen: «Vi er annerledesregionen i annerledeslandet»

Foto: Håkon Hovvold Larsen / OGCANPIX

Norden vil svømme over av kraft

Fra til 2020 forventes kraftproduksjonen i Norden å øke med 55 TWh. I samme periode forventes forbruket å stige med 1 TWh. Det gir et prekært behov for kabler til Europa.

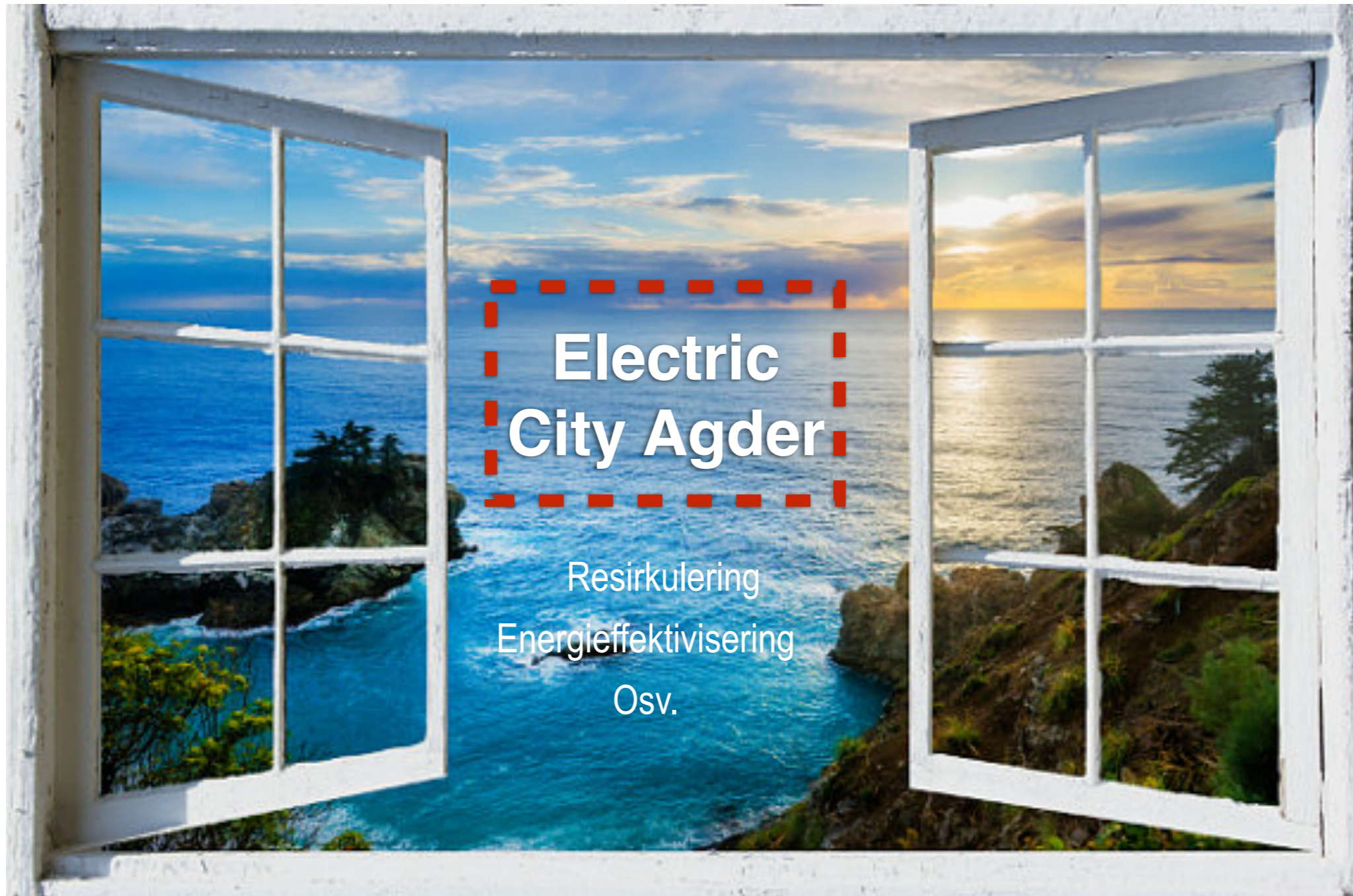
Prosesen steg 1

- Electric City Agder er knyttet elektrifiseringen og digitaliseringen av samfunnet som skjer over hele kloden
- Tre premisser:
  1. All energiproduksjon er fornybar
  2. All energibruk er elektrisk
  3. Samfunnet digitaliseres (automatisering)

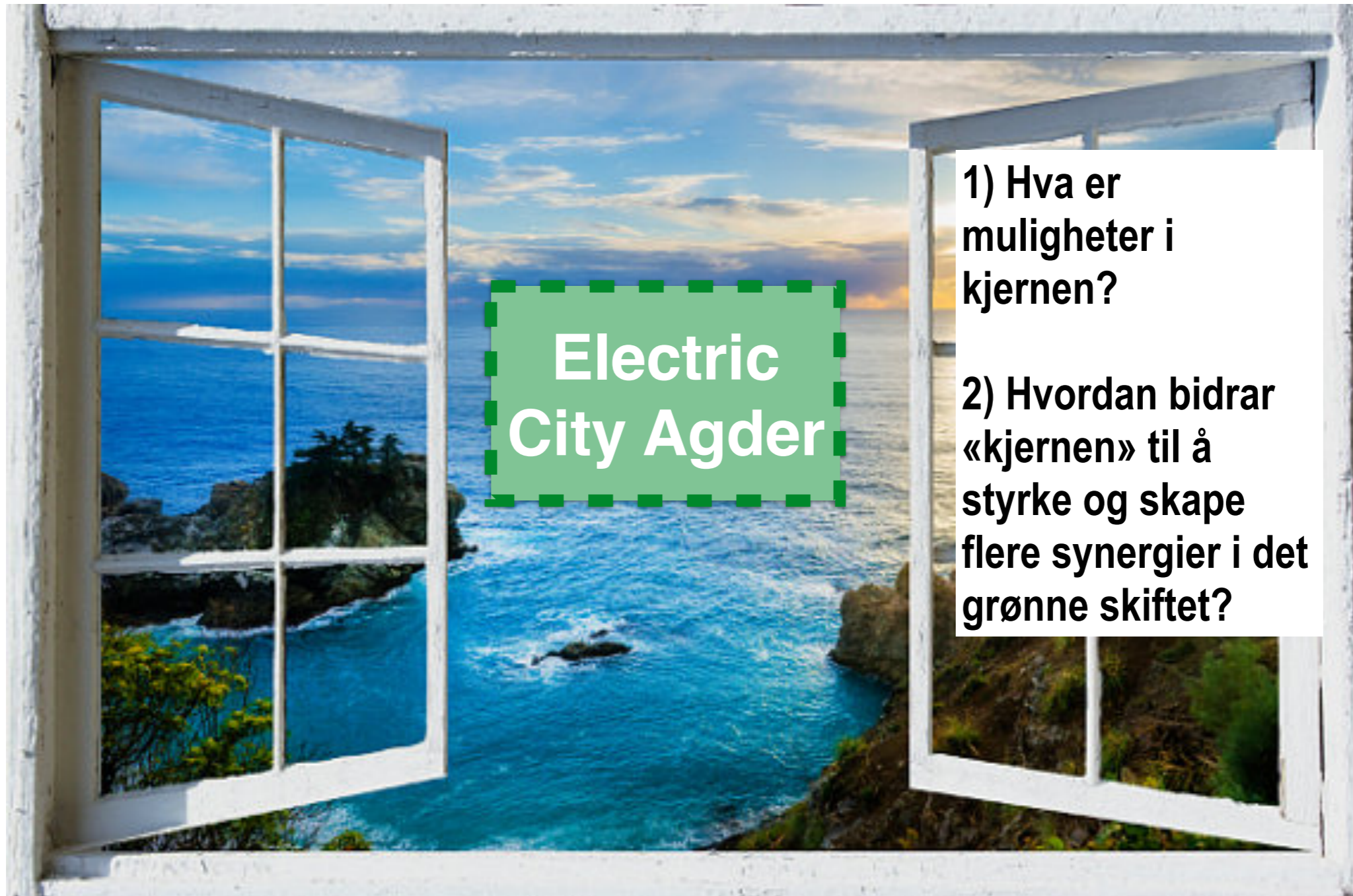
Prosessen steg 1

FORNYBARSAMFUNNET

Proessen steg 2

FORNYBARSAMFUNNET

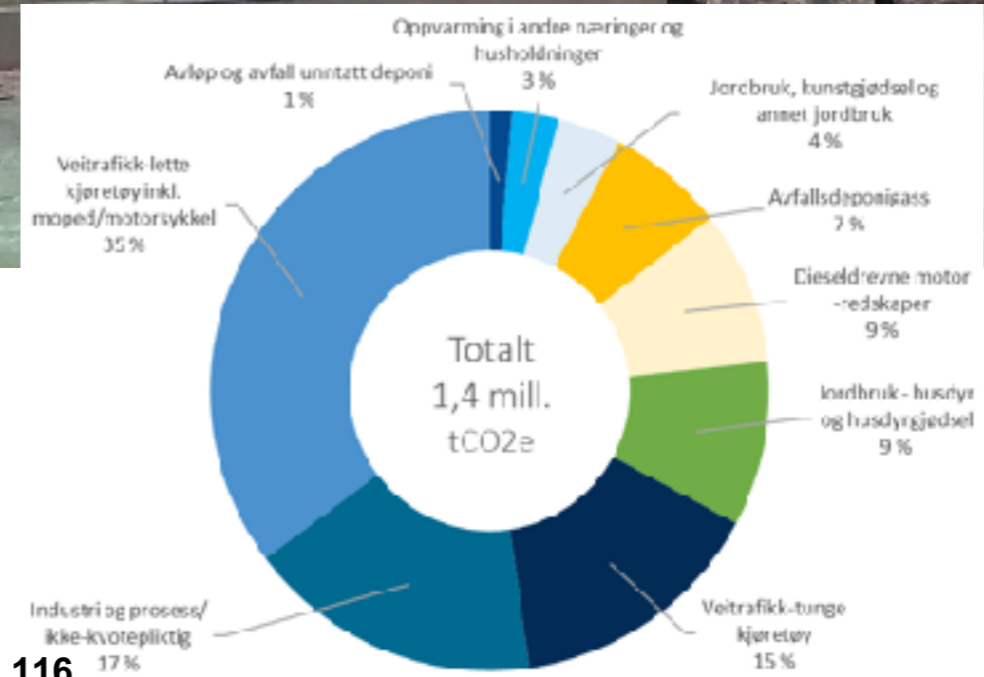

Prosesen steg 2

Store samfunnsutfordringer som kan løses:

- Persontransport
- Godstransport
- Sjøtransport
- Lufttransport
- Maskiner ifbm næringsvirksomhet (bygg)
- Oppvarming i industrien

Prosesen steg 2

To perspektiver på å ta kraften i bruk (kraftoverskuddet):

Omlegging av
energibærere

Utvikle nye
anvendelser

Prosessen steg 3

**Person-
transport**

**Gods-
transport**

**By-
og
samfunns-
utv. -**

**Industri og
produksjon**

**Hva gjør vi i dag
som vi kan
forsterke?**

**Hva gjør vi ikke i
dag, som vi må
begynne med?**

Prosessen steg 4

Hvordan ta posisjonen «Electric City Agder»?

Hva er
suksesskriterier?

Hva er fallgruver?

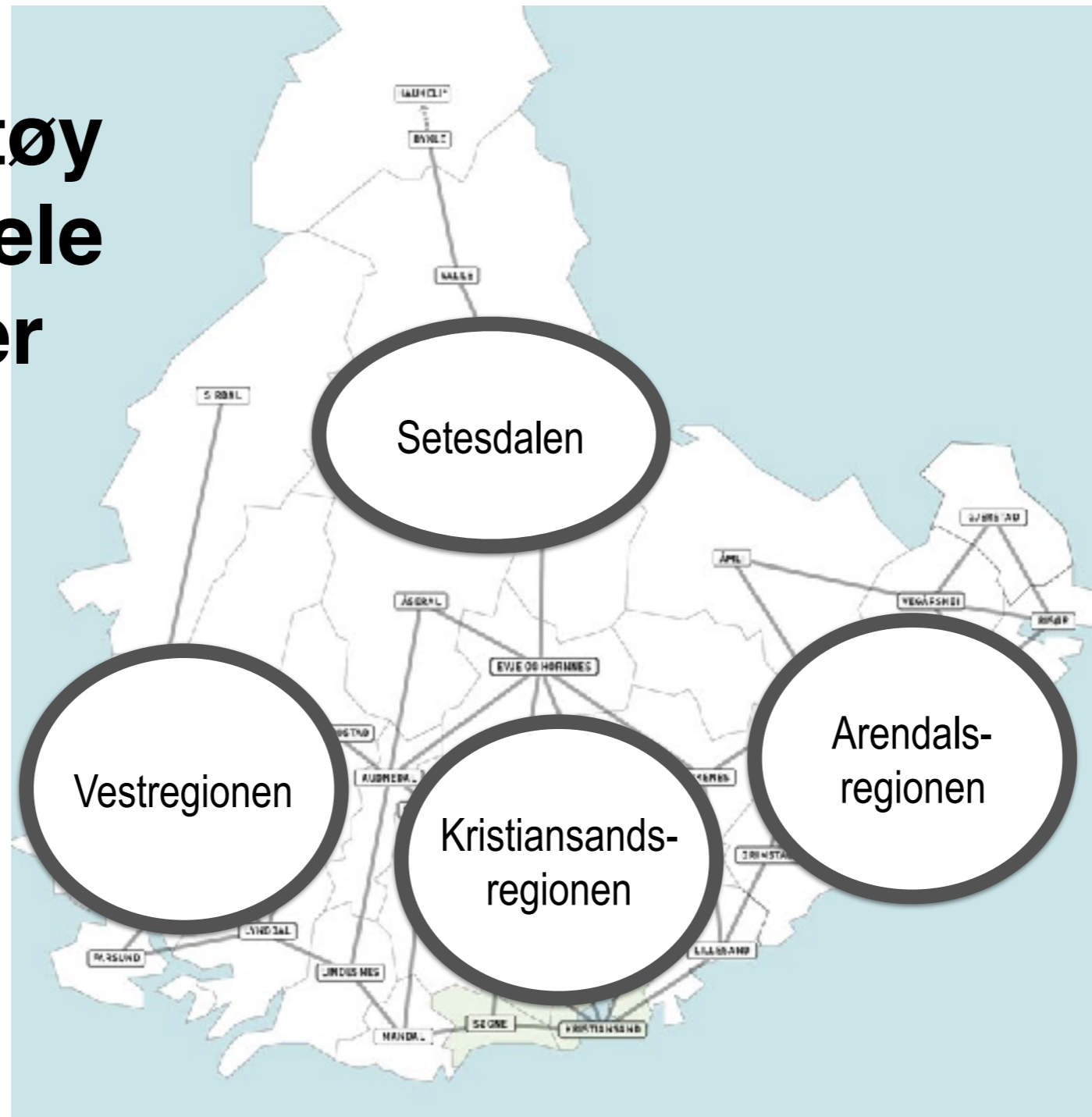
Hvordan skal vi arbeide
sammen?

Hvilke roller har vi?

Hele Agder er representert

**Verktøy
for hele
Agder**

Høringsuttalelse fra Fjellnettverket – revidert distriktsindeks

Fjellnettverket takker KMD for mulighet til å gi tilbakemelding til forslag til ny metode for å måle distriktsutfordringer i kommunene. Fjellnettverket har kommuner og fylkeskommuner som medlemmer og kommer derfor med et innspill på vegne av disse.

Fjellnettverket deler ønsket om en ny gjennomgang av distriktsindeksen. Det reviderte forslaget gir mulighet til å oppdatere datagrunnlaget raskere enn dagens indeks og det er positivt. Vi tror også at bruken av data for grunnkretser gjør indeksen mer presis.

Vi ser samtidig vesentlige problemer i det nye utkastet, både vurdert som analyseverktøy og som styringsverktøy:

Som analyseverktøy innebærer utkastet vesentlige endringer i forhold til dagens system. Utregninger gjort av Lokalsamfunnsforeningen viser at av landets 422 kommuner vil 277 få høyere indeks og altså komme dårligere ut i forhold til støtteordninger, mens 145 kommuner får lavere indeks. Til dels er endringene store i disfavør av små og mellomstore kommuner. Om myndighetene ønsker en svakere distriktspolitikk eller en distriktspolitikk med vesentlig andre vektlegginger enn den som har vært, er det spørsmål som bør opp til åpen debatt framfor at politikken blir forandret gjennom endringer i utregningsgrunnlaget.

Dagens distriktsindeks er basert på geografi (40 %), demografi (30 %), arbeidsmarked (20 %) og levekår (10 %). En tjenlig metode for å oppnå en bedre distriktspolitikk kan være å endre vektingen mellom delindeksene på midlertidig eller mer varig basis. Den nye indeksen basert på sentralitet (60 %), demografi (20 %) og arbeidsmarked (20 %) blir mer grovmasket og derfor i mindre grad enn nåværende egnet som distriktspolitisk styringsverktøy på denne måten.

For å ta en tenkt situasjon: Myndighetene ønsker å prioritere arbeid for mer like levekår i kommunene. Det kan gjøres med å vekte levekår høyere i DI. Det kan også gjøres med ekstra overføringer til kommuner med uheldig befolkningsstruktur. Disse mulighetene, som både kan være enkle å gjennomføre og virkningsfulle, blir vanskeligere å nytte med revidert DI.

I sentralitets-elementet er det etter vårt skjønn et tilbakeskritt at kommuner med lang reisetid til hovedstadsområdet i mindre grad enn hittil får kompensert for de ulempene det medfører. Mange av våre medlemmer opplever reiser til og møter i Oslo som en stor belastning.

Fjellnettverket deler som nevnt ønsket om å revidere DI, men synes samtidig mye gjenstår før vi har kommet fram til en revidert DI som både er et egnet analyseverktøy og et egnet styringsverktøy. Vi vil derfor oppfordre departementet om å synliggjøre konkrete konsekvenser av endringen og en ny høringsrunde før en ny DI blir satt ut i livet.

Fjellnettverket finner også grunn til å peke på at våre kommuner har store naturressurser i form av elektrisitet, beitearealer, rekreasjonsområder, mineraler etc, og at mange av disse ressursene bare kan utnyttes om det bor folk der ressursene er. Samfunnsutviklingen de siste tiårene har gått i disfavør av våre områder og i favør av de store byene. I den nye regjeringsplattformen heter det for

eksempel: «Regjeringen vil legge til rette for levende lokalsamfunn og vekst i hele Norge.» Dette forutsetter at nivået på regionalstøtte blir opprettholdt og trolig økt, og at virkemidlene blir mer presise.

Steinar Berthelsen
Styreleder Fjellnettverket

Kari Randen
Daglig leder Fjellnettverket

Business Region Kristiansand
Presentasjon

Kristiansandsregionen er
Norges beste region å bo
og arbeide i

/NÆRINGSFORESIGHT

Agenda for møte:

1. Velkommen v/leder for By- og samfunnsenheten Knut Felberg
2. Konstituering av styringsgruppa
3. Innspill til ressurspersoner – referansegruppe
4. Konsulent presenterer seg og forteller om oppdraget og sine tanker om dette
  - Spørsmål og forventningsavklaringer til Næringsforesight og prosessen videre
5. Eventuelt

/NÆRINGSFORESIGHT

Formål:

- Næringsforesight skal gi et kunnskapsgrunnlag for å sikre et omstillingsdyktig og robust næringsliv i Agder i et 20-års perspektiv
- Skal fremme en profesjonell dialog om videreutvikling av Agder som en fremtidsrettet, innovativ og bærekraftig region
- Foresight-prosessen skal bidra til at kommunene i Agder blir bedre tilretteleggere for et fremtidsrettet, omstillingsdyktig og lønnsomt næringsliv

PARTNERE

- Næringsforeningen i Kristiansandsregionen, Sørlandets kompetansefond, Sørlandsparken Næringsforening
- Kommunesamarbeidet i Østre Agder, Listerrådet, Lindesnesregionen og Setesdal regionråd og Kristiansand kommune

/NÆRINGSFORESIGHT

Tilbydere – konsulentbistand:

- Dietz – Oxford
- Vista Analyse
- InFuture
- Mind the Gap
- Rohrbeck Heger

Sak 2)   Konstituering av styringsgruppa

Forslag til vedtak:

**Styringsgruppe for Næringsforesight
konstitueres med følgende representanter:**

Anita S. Diethricson, Nikr

Peter Klemsdal, Sørlandets kompetansefond

Erik Rostoft, Sørlandsparken Næringsforening

Bård V. Birkedal, Kommunesamarbeidet Østre
Agder

Signe Sollien Haugaa, Setesdal Regionråd

Svein Vangen, Listerrådet

Øyvinn Moltumyr, Lindesnesregionen

Ragnar Evensen, Kristiansand kommune

Kenneth Andresen, observatør VAF/AAF

Eli Skaranger (?), observatør UiA

/NÆRINGSFORESIGHT

Sak 3) Innspill til ressurspersoner – referansegruppe

Lindesnesregionen:

Eva Åsland – leder i Åseral Næringsråd

Elling T. Eikrapen – gründer

Jan Stangvik – leder i hovedutvalg for drift og utvikling i Åseral kommune

Dagfinn Lauvslund – tidligere daglig leder i Lindesnesrådet og fremdeles saksbehandler for saker om støtte fra fondet

Ole Tom Haddeland – eier av Åseral Regnskapskontor og sekretær for Åseral Landbruksråd

Østre Agder:

Representanter fra NODE, EYDE, UIA

Morten Lindvik – styreleder Sørlandsporten Teknologinettverk og Lindalgruppen

Michel Esnault - leder for Sørlandsporten Næringshage og sekretariatsleder for Sørlandsporten Teknologinettverk

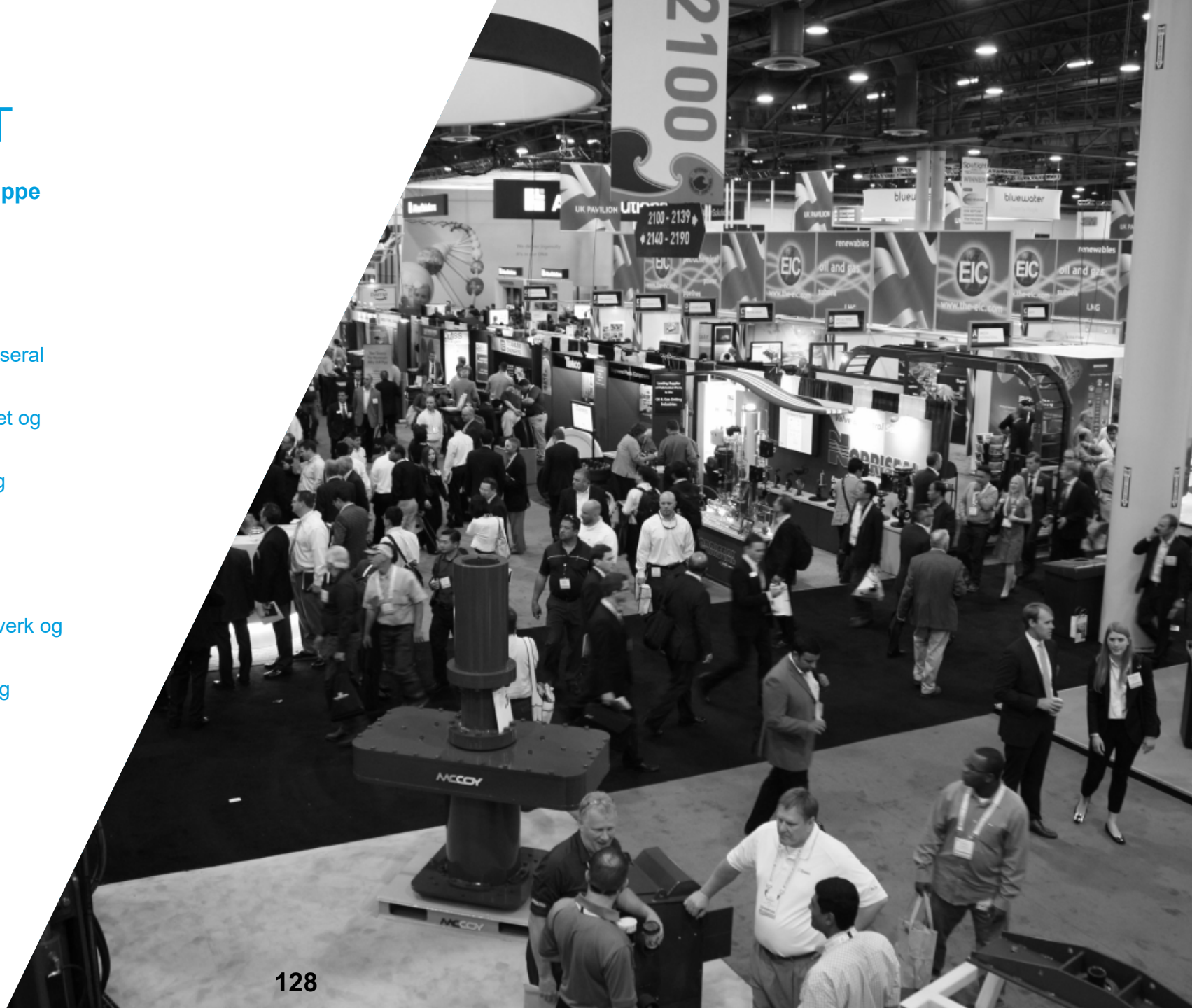
Espen Nystad – daglig leder Grimstad næringsforening

Morten Haakstad – daglig leder Arendal Næringsforening

Setesdalsregionen:

Svein Hjorthaug – næringssjef Bykle

Næringsansvarlige i kommunene i Setesdal

/NÆRINGSFORESIGHT

Listerregionen: ?

Kristiansandsregionen/Agder:

Marianne Furholt eller Lars Petter Maltby, Eyde

NODE v/Anne Grete Ellingsen

Innovasjon Norge v/Sveinung Hovstad

Otto Isaksen, Digin

Aleksander Lien, Ungt Entreprenørskap

Siren Neset, Forskningsrådet

Gunstein Skomedal, Elkem, doktorgrad fra UiA, Eyde-tenketank (ingeniør)

Hanne Amalie Larsen, Riksrevisjonen, tidligere Trainee Sør (statsviter)

Ranveig Tobiassen, Innoventus Sør, (forretningsutvikler)

Monica Hattrem-Berge, gründer av bl.a Butikkpikene (selvlært)

Baljinder S.Rihel, Sopra Steria

Kirsti H. Brandsvoll, PwC (siv.ingeniør)

Kristoffer Jørgenvåg (RedRock)

Joakim Hanssen (Fundament),

Cecilie Kittelsen (Babycare).

Jardar Føreland (PWC)

/REFERAT

Møte: Møte i konstituerende styringsgruppe - Næringsforesight
 Dato: 17.01.18
 Sted: Bystyresalen, Rådhuset

Deltagere: Anita Dietrichson, Bård V. Birkedal, Eli Skaranger, Erik Rostoft , Peter Klemsdal, Signe Sollien Haugå, Svein Vangen, Øyvin Moltumyr, Geir A. Haugum, Knut Felberg, Lukas Wedemeyer, Valborg Langevei og Øyvind Arnesen. InFuture v/Camilla Tepfers og Trygve Lie.
 Harald Furre og Ragnar Evensen var tilstede i deler av møtet.

Forfall: Kenneth Andresen

Sak		Oppfølging
1)	<p>Velkommen</p> <p>Knut Felberg, leder for By- og samfunnsenheten i Kristiansand kommune ønsket velkommen. Presentasjon vedlagt. InFuture valgt som konsulent – klagefrist for øvrige tilbydere er 19.1.</p>	
2)	<p>Konstituering av styringsgruppen</p> <p><u>Vedtak</u> (Enst.):</p> <p><i>Styringsgruppe for Næringsforesight konstitueres med følgende representanter:</i></p> <p>Anita S. Diethricson, Næringsforeningen i Kristiansandsregionen</p> <p>Peter Klemsdal, Sørlandets kompetansefond</p> <p>Erik Rostoft, Sørlandsparken Næringsforening</p> <p>Bård V. Birkedal, Kommunesamarbeidet Østre Agder</p> <p>Signe Sollien Haugå, Setesdal Regionråd</p> <p>Svein Vangen, Listerrådet</p> <p>Øyvin Moltumyr, Lindesnesregionen</p> <p>Ragnar Evensen, Kristiansand kommune</p> <p>Kenneth Andresen, observatør, Vest- og Aust-Agder fylkeskommuner</p> <p>Eli Skaranger (foreløpig), observatør, UiA.</p>	

<p>3)</p>	<p>Innspill til ressurspersoner – referansegruppe</p> <p>Det ble lagt frem et foreløpig forslag til ressurspersoner – referansegruppe. Følgende hadde falt ut av listen, og er lagt til i vedlagte oppdaterte liste: Reidar Fuglestad, adm.dir. Sørlandets Kunstmuseum, Terje Klungland, daglig leder Coworks og Mike Troxel, daglig leder Makerspace.</p> <p>Innen</p> <p>Innspill i møte:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Referansegruppa vil kunne bli brukt på ulike måter i de ulike faser av prosjektet - Viktig å få inn et tilstrekkelig antall unge mennesker og kvinner som ressurspersoner i referansegruppa - Studentene (totalt 8000) på UiA er viktige ressurser som kan benyttes i referansegruppa, i en fase av prosjektet der det relevant 	<p>Frist alle (som ikke har meldt inn): 24.1 - tilbakemelding <i>til Valborg</i> på ressurspersoner til referansegruppe – supplér vedlagte liste.</p> <p>Forslag til sammensetn. referansegruppe ferdig innen 1 ½ uke, dvs. 29.1 – <u>Ansvar:</u> Valborg</p>
<p>4)</p>	<p>Konsulent presenterer seg og forteller om oppdraget og sine tanker om dette</p> <p>-Spørsmål og forventningsavklaringer til Næringsforesight og prosessen videre</p> <p>InFuture v/Camilla Tepfers (prosessleder) og Trygve Lie (prosjektleder) presenterte sitt forslag til gjennomføring av oppdraget, med spørsmål og forventningsavklaringer. Presentasjon vedlagt.</p> <p>Innspill i møte:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Viktig med politisk eierskap til Næringsforesight i hele regionen, også på kommunenivå - Kommunikasjonen er viktig. Skal vi få et eierskap, er synlighet og kommunikasjon viktig. - Det må gjøres et stykke informasjonsarbeid både mot politikere, næringsliv og UiA for å sikre eierskap til prosjektet. - Opptatt av sluttrapporten – viktig at det ikke blir for jordnært, heller ikke for fancy. Mulighetsrommet – komparative fortrinn + åpenbare utfordringer som er relevant for næringslivet - Bruk suksessen «Felles mål for Agder», som en god referanse inn i dette prosjektet - Politisk implementering – må komme i fase 2 - Konkrete forventninger til at prosjektet også skal gi noen resultater på hvordan kommunene på politisk og administrativt nivå skal bli bedre tilretteleggere for næringslivet, ref. målsetting. <p>Møtestruktur + workshops etc.</p> <ul style="list-style-type: none"> - InFuture, i samarbeid med kommunen kommer med forslag til møtestruktur + forslag til workshops etc. - Næringsforeningene og andre tilbød seg å holde evt workshops etc gjennom sine kanaler. 	<p>Kommunikasjon: Kommunen utarbeider en egen sak innen 23.1 på kommuneportalen m/generell info om næringsforesight som alle samarbeidspartnere kan bruke – oversender også bilder og ev. vedlegg til fri disposisjon for alle.</p> <p>VL forventer å sende ut et forslag til møtestruktur/workshops innen 1.2</p>
<p>5)</p>	<p>Eventuelt. Ingen saker.</p>	

PS 8/18 Delegerte saker

HAPPY HUNDESENER DA
Abusdalsvegen 325
4737 HORNNES
E-post:

Setesdalsamarbeid

Bykle, Valle, Bygland,
Evje og Hornnes

Vår ref.:
2017/88-7

Sakshandsamar:
Signe Sollien Haugå
ssh@setesdal.no

Dato
30.01.2018

Delegasjonssaknr.: 9/18

Svar på søknad om etableringsstøtte

Vi viser til dialog tidleg 2017 og søknad via Evjemoen Næringspark og løyving frå Evje Hornnes kommune, samd dialog med Connie Barthold i høve sak.

Etableringa synest å ha definert ei nisje og har særleg kompetanse i høve bestemte kundegrupper. Ein finn ikkje att ev. støtte vil vere konkurransevridande i høve andre som driv kennel/hundepensjonat i området. Etableringa vil understøtte regionen med ei ny type verksemd og styrke mangfaldet.

Administrativt vedtak:

I medhald av delegert fullmakt og etter samla skjøn løyver dagleg leiar kr. 31.625 som etableringsstøtte til Happy Hundesenter DA.

Tilskottet kan nyttast til dekking av etableringskostnadar av firma, ev. tenestekjøp og eigeninnsats (dokumentert med timeliste/gjeremål) i høve tiltak i budsjett/søknadsgrunnlaget som t.d. utvikling av marknadsplan og undervisningsmateriell, profilutvikling osv. og tiltak for marknadsintroduksjon. Løyvinga kan ikkje nyttast til dekking av kjøp av utstyr / inventar.

Løyvinga blir ytt frå Regionalt Næringsfond og med finansiering frå løyvingar frå Aust-Agder fylkeskommune og kommunane i Setesdal.

Støtta kan utgjere inntil 50 % av dokumenterte kostnader avgrensa av nemnte beløp. For å få utbetalt støtta må de sende inn kortfatta rapport saman med stadfeste økonomiopplysingar frå rekneskapsførar/ revisor. Hugs å oppgje kontonummer for utbetaling.

Lykke til med etableringa!

Med helsing
Setesdal regionråd

Signe Sollien Haugå
dagleg leiar

Kopi: Evjemoen Næringspark , att: Connie Barthold

Klageadgang:

De har høve til å klage på vedtaket. Klaga må sendast dagleg leiar i fondet innan 3 veker etter mottakinga av dette brevet. Klaga skal sendast Setesdal regionråd, Pb 4, 4747 Valle. Det må gå fram av klaga kva del av vedtaket de ynskjer å endre og kva for grunngjeving de har for klaga.

Stadfesting av mottaking av løyving – ev utfyllande opplysingar:

Vi gjer merksam på at vi rapporterer alle løyvingane frå regionalt næringsfond til Kommunal og regionaldepartementet og at det difor er viktig at du som mottakar gir ev. tilleggsopplysingar som trengst i høve EØS-regelverket, sjå nedanfor.

EØS-reglar for offentleg støtte og løyvingar frå regionalt næringsfond

Løyvinga er i høve reglar om bagatellmessig støtte, jf Kommisjonsforordning (EF) nr 1998/2006 av 15.des 2006 om bruk av EF-traktaten sin artikkel 87 og 88, publisert i EU Tidende 28.12.2006 nr L379. I følgje desse reglane kan støttemottakar / verksemd ikkje motta meir enn til saman 200 000 Euro over eit tidsrom på 3 rekneskapsår frå samlege støttekjelder. Tilbodet om løyving føreset at ei ikkje kjem i konflikt med denne regelen.

Verksemd eller støttemottakar er ansvarleg for at alle offentlege subsidier eller tilskott ikkje overstig 200 000 Euro (for tida ca 1,5- 1,6 mill NOK – avhengig av kronekursen) til saman i løpet av dei siste tre rekneskapsåra. Som støttemottakar må du sende skrifteleg eller elektronisk stadfesting på at det ikkje er motteke tilbod om annan bagatellmessig støtte i inneverande og de to føregåande rekneskapsåra – eller oppgje motteken støtte (beløp, støttekjelde, tidspunkt for tilbod). Ved eventuelle nye søknader om offentleg støtte (uansett støttekjelde) har støttemottakar plikt til å opplyse om tidlegare tilskott dei 3 siste rekneskapsår frå tilbodstidspunkt.

Svar på tilbod om løyving - frist:

Vi syner til tilsagnet om løyving med vilkår og reglane som er referert til EØS-regleverket. Vi ber om tilbakemelding og stadfesting på om du tek imot løyvinga – samt ev. opplysingar om støtte siste 3 år jf. EØS-regelverket.

Svar utbes innan ein månad får dato. Du kan svare elektronisk eller pr post.

Hovden SoE
Att: Linne Roesstad Sharpe
E-post:linne@soelab.com

Setesdalsamarbeid

Bykle, Valle, Bygland,
Eyje og Hornnes

Vår ref.:
2018/16-3

Sakshandsamar:
Signe Sollien Haugå
ssh@setesdal.no

Dato
30.01.2018

Delegasjonssaknr.: 6/18

Svar på søknad om støtte til pilotutvikling - marknadsavklåring - nettløysing

Vi syner til møte 21.des 2018 og til dialog og motteke prosjektplan m.m. i etterkant.

Forretningsideen synest interessant både som kommersiell løysing, og den kan truleg vere av regional interesse for private verksemder.

Administrativt vedtak:

I medhald av delegert fullmakt løyver dagleg leiar kr. 25.000 til vidareutvikling av konseptet med tanke på intro / presentasjon på Setesdalskonferansen 2018.

Løyvinga kan nyttast til å marknadsundersøking og tilpassing av teneste/konsept til potensielle kunder, kva gjeld teknisk løysing, betalingsmodellar ulike typer verksemder/behov dei har knytt til sal av varer/tenester osb og ev utprøving med eit utval i framkant av konferansen.

Løyvinga kan maksimalt tilsvare inntil 50 % av dokumenterte kostnader. For å få utbetalt løyvinga må det ligge føre eit stadfest prosjektrekneskap, der både eigeninnsats og kjøp av tenester kan inngå.

Ein gjer og merksam på at støtte frå Regionrådet føreset at verksemda har forretningsadresse i ein av kommunane i Setesdal. Ver grei å oppgje kontonummer for utbetaling.

Med helsing
Setesdal regionråd

Signe Sollien Haugå
dagleg leiar

Bykle kommune

4754

Bykle

Klageadgang:

De har høve til å klage på vedtaket. Klaga må sendast dagleg leiar i fondet innan 3 veker etter mottakinga av dette brevet. Klaga skal sendast Setesdal regionråd, Pb 4, 4747 Valle. Det må gå fram av klaga kva del av vedtaket de ynskjer å endre og kva for grunngjeving de har for klaga.

Stadfesting av mottaking av løyving – ev utfyllande opplysingar:

Vi gjer merksam på at vi rapporterer alle løyvingane frå regionalt næringsfond til Kommunal og regionaldepartementet og at det difor er viktig at du som mottakar gir ev. tilleggsopplysingar som trengst i høve EØS-regelverket, sjå nedanfor.

EØS-reglar for offentleg støtte og løyvingar frå regionalt næringsfond

Løyvinga er i høve reglar om bagatellmessig støtte, jf Kommisjonsforordning (EF) nr 1998/2006 av 15.des 2006 om bruk av EF-traktaten sin artikkel 87 og 88, publisert i EU Tidende 28.12.2006 nr L379. I følgje desse reglane kan støttemottakar / verksemd ikkje motta meir enn til saman 200 000 Euro over eit tidsrom på 3 rekneskapsår frå samlege støttekjelder. Tilbodet om løyving føreset at ei ikkje kjem i konflikt med denne regelen.

Verksemd eller støttemottakar er ansvarleg for at alle offentlege subsidier eller tilskott ikkje overstig 200 000 Euro (for tida ca 1,5- 1,6 mill NOK – avhengig av kronekursen) til saman i løpet av dei siste tre rekneskapsåra. Som støttemottakar må du sende skrifteleg eller elektronisk stadfesting på at det ikkje er motteke tilbod om annan bagatellmessig støtte i inneverande og de to føregåande rekneskapsåra – eller oppgie motteken støtte (beløp, støttekjelde, tidspunkt for tilbod). Ved eventuelle nye søknader om offentleg støtte (uansett støttekjelde) har støttemottakar plikt til å opplyse om tidlegare tilskott dei 3 siste rekneskapsår frå tilbodstidspunkt.

Svar på tilbod om løyving - frist:

Vi syner til tilsagnet om løyving med vilkår og reglane som er referert til EØS-regelverket. Vi ber om tilbakemelding og stadfesting på om du tek imot løyvinga – samt ev. opplysingar om støtte siste 3 år jf. EØS-regelverket.

Svar utbes innan ein månad får dato. Du kan svare elektronisk eller pr post.

Eli Torborg Telhaug
Tveitvegen 13
4737 Hornnes
E-post:

Setesdalsamarbeid

Bykle, Valle, Bygland,
Evje og Hornnes

Vår ref.:
2018/10-2

Sakshandsamar:
Runar Granheim
runar.granheim@setesdal.no

Dato
30.01.2018

Delegasjonssaknr.: 7/18

Svar på søknad om tilskot til nydyrking, Gnr/bnr: 19/10

Vi syner til dykkar søknad om støtte til nydyrking via Evje og Hornnes kommune datert 20.12. 2017. Søknaden gjeld nydyrking av 43 daa – kostnadsrekna til kr. 13.340,- kr/ pr daa. Me trekk frå kostnader til kalking og uforutsette utgifter, og kjem til en kostnad på 10.930 kr/daa, totalt kr 470.000. Ein syner og til etablert praksis når det gjeld støtte til nydyrking med inntil 10 % av kostnader i høve godkjent dyrkingsplan, og godkjent kostnadsgrunnlag avgrensa oppad til maks kr.12.000 pr daa.

Administrativt vedtak:

I medhald av delegert fullmakt og etablert praksis løyver dagleg leiar kr 47.000,- som støtte til nydyrking, basert på søknad til dyrking av 43 daa og etablert praksis om godkjent kostnadsgrunnlag.

Løyvinga blir ytt frå Regionalt Næringsfond som er finansiert av Aust-Agder fylkeskommune og kommunane i Setesdal via Regionrådet.

Løyvinga blir ytt på vanlege vilkår. Ein føreset at det ligg føre godkjent dyrkingsplan og at landbruksansvarleg i kommunen ferdiggodkjenner tiltaket med dokumentasjon av kostnader som grunnlag for utbetaling av løyvinga. Det er og høve til å få delutbetaling av løyvinga undervegs i tiltaket.

Ver grei å oppgje kontonummer for utbetaling.

Med helsing
Setesdal regionråd

Signe Sollien Haugå
Dagleg leiar

Runar Granheim
Rådgevar

Kopi:
EVJE OG HORNNES KOMMUNE

Kasernevegen 19

4735

EVJE

Klageadgang:

De har høve til å klage på vedtaket. Klaga må sendast dagleg leiar i fondet innan 3 veker etter mottakinga av dette brevet. Klaga skal sendast Setesdal regionråd, Pb 4, 4747 Valle. Det må gå fram av klaga kva del av vedtaket de ynskjer å endre og kva for grunngjeving de har for klaga.

Stadfesting av mottaking av løyving – ev utfyllande opplysingar:

Vi gjer merksam på at vi rapporterar alle løyvingane frå regionalt næringsfond til Kommunal og regionaldepartementet og at det difor er viktig at du som mottakar gir ev. tilleggsopplysingar som trengst i høve EØS-regelverket, sjå nedanfor.

EØS-reglar for offentleg støtte og løyvingar frå regionalt næringsfond

Løyvinga er i høve reglar om bagatellmessig støtte, jf Kommisjonsforordning (EF) nr 1998/2006 av 15.des 2006 om bruk av EF-traktaten sin artikkel 87 og 88, publisert i EU Tidende 28.12.2006 nr L379. I følgje desse reglane kan støttemottakar / verksemd ikkje motta meir enn til saman 200 000 Euro over eit tidsrom på 3 rekneskapsår frå samlege støttekjelder. Tilbodet om løyving føreset at ei ikkje kjem i konflikt med denne regelen.

Verksemd eller støttemottakar er ansvarleg for at alle offentlege subsidier eller tilskott ikkje overstig 200 000 Euro (for tida ca 1,5- 1,6 mill NOK – avhengig av kronekursen) til saman i løpet av dei siste tre rekneskapsåra. Som støttemottakar må du sende skrifteleg eller elektronisk stadfesting på at det ikkje er motteke tilbod om annan bagatellmessig støtte i inneverande og de to føregåande rekneskapsåra – eller oppgje motteken støtte (beløp, støttekjelde, tidspunkt for tilbod). Ved eventuelle nye søknader om offentleg støtte (uansett støttekjelde) har støttemottakar plikt til å opplyse om tidlegare tilskott dei 3 siste rekneskapsår frå tilbodstidspunkt.

Svar på tilbod om løyving - frist:

Vi syner til tilsagnet om løyving med vilkår og reglane som er referert til EØS-regleverket. Vi ber om tilbakemelding og stadfesting på om du tek imot løyvinga – samt ev. opplysingar om støtte siste 3 år jf. EØS-regelverket.

Svar utbes innan ein månad får dato. Du kan svare elektronisk eller pr post.

Tommy Uleberg
Dåsvannsdalen 700
4737 HORNNES
E-post:

Setesdalsamarbeid

Bykle, Valle, Bygland,
Evje og Hornnes

Vår ref.:
2017/32-3

Sakshandsamar:
Runar Granheim
runar.granheim@setesdal.no

Dato
29.01.2018

Delegasjonssaknr.: 3/18

Svar på søknad om tilskot til dyrking

Vi syner til dykkar søknad om støtte til nydyrking via Evje og Hornnes kommune datert 22.nov 2016. Søknaden gjeld nydyrking av 7 daa – kostnadsrekna til kr. 10.353,- kr/ pr daa. Ein syner og til etablert praksis når det gjeld støtte til nydyrking med inntil 10 % av kostnader i høve godkjent dyrkingsplan, og godkjent kostnadsgrunnlag avgrensa oppad til maks kr.12.000 pr daa.

Administrativt vedtak:

I medhald av delegert fullmakt og etablert praksis løyver dagleg leiar kr 7.250,- som støtte til nydyrking, basert på søknad til dyrking av 86 daa og etablert praksis om godkjent kostnadsgrunnlag.

Løyvinga blir ytt frå Regionalt Næringsfond som er finansiert av Aust-Agder fylkeskommune og kommunane i Setesdal via Regionrådet.

Løyvinga blir ytt på vanlege vilkår. Ein føreset at det ligg føre godkjent dyrkingsplan og at landbruksansvarleg i kommunen ferdiggodkjenner tiltaket med dokumentasjon av kostnader som grunnlag for utbetaling av løyvinga. Det er og høve til å få delutbetaling av løyvinga undervegs i tiltaket.

Ver grei å oppgje kontonummer for utbetaling.

Med helsing
Setesdal regionråd

Signe Sollien Haugå
Dagleg Leiar

Runar Granheim
Rådgevar

Kopi:
Evje og Hornnes kommune

Kasernevegen 19

4737

HORNNES

Klageadgang:

De har høve til å klage på vedtaket. Klaga må sendast dagleg leiar i fondet innan 3 veker etter mottakinga av dette brevet. Klaga skal sendast Setesdal regionråd, Pb 4, 4747 Valle. Det må gå fram av klaga kva del av vedtaket de ynskjer å endre og kva for grunngjeving de har for klaga.

Stadfesting av mottaking av løyving – ev utfyllande opplysingar:

Vi gjer merksam på at vi rapporterer alle løyvingane frå regionalt næringsfond til Kommunal og regionaldepartementet og at det difor er viktig at du som mottakar gir ev. tilleggsopplysingar som trengst i høve EØS-regelverket, sjå nedanfor.

EØS-reglar for offentleg støtte og løyvingar frå regionalt næringsfond

Løyvinga er i høve reglar om bagatellmessig støtte, jf Kommisjonsforordning (EF) nr 1998/2006 av 15.des 2006 om bruk av EF-traktaten sin artikkel 87 og 88, publisert i EU Tidende 28.12.2006 nr L379. I følgje desse reglane kan støttemottakar / verksemd ikkje motta meir enn til saman 200 000 Euro over eit tidsrom på 3 rekneskapsår frå samlege støttekjelder. Tilbodet om løyving føreset at ei ikkje kjem i konflikt med denne regelen.

Verksemd eller støttemottakar er ansvarleg for at alle offentlege subsidier eller tilskott ikkje overstig 200 000 Euro (for tida ca 1,5- 1,6 mill NOK – avhengig av kronkursen) til saman i løpet av dei siste tre rekneskapsåra. Som støttemottakar må du sende skrifteleg eller elektronisk stadfesting på at det ikkje er motteke tilbod om annan bagatellmessig støtte i inneverande og de to føregåande rekneskapsåra – eller oppgje motteken støtte (beløp, støttekjelde, tidspunkt for tilbod). Ved eventuelle nye søknader om offentleg støtte (uansett støttekjelde) har støttemottakar plikt til å opplyse om tidlegare tilskott dei 3 siste rekneskapsår frå tilbodstidspunkt.

Svar på tilbod om løyving - frist:

Vi syner til tilsagnet om løyving med vilkår og reglane som er referert til EØS-regelverket. Vi ber om tilbakemelding og stadfesting på om du tek imot løyvinga – samt ev. opplysingar om støtte siste 3 år jf. EØS-regelverket.

Svar utbes innan ein månad får dato. Du kan svare elektronisk eller pr post.

Veronika Bjørndal
Dåsvannsdalen 1440
4737 HORNNES
E-post:

Setesdalsamarbeid

Bykle, Valle, Bygland,
Evje og Hornnes

Vår ref.:
2017/31-3

Sakshandsamar:
Runar Granheim
runar.granheim@setesdal.no

Dato
29.01.2018

Delegasjonssaknr.: 1/18

Svar på søknad om tilskot til nydyrking 1/11 Øvre Dåsvand

Vi syner til dykkar søknad om støtte til nydyrking via Evje og Hornnes kommune datert 12.des 2016. Søknaden gjeld nydyrking av 50 daa – kostnadsrekna til kr 7620,- kr/ pr daa. Ein syner og til etablert praksis når det gjeld støtte til nydyrking med inntil 10 % av kostnader i høve godkjent dyrkingsplan, og godkjent kostnadsgrunnlag avgrensa oppad til maks kr.12.000 pr daa.

Administrativt vedtak:

I medhald av delegert fullmakt og etablert praksis løyver dagleg leiar kr 38.100,- som støtte til nydyrking, basert på søknad til dyrking av 50 daa og etablert praksis og godkjent kostnadsgrunnlag.

Løyvinga blir ytt frå Regionalt Næringsfond som er finansiert av Aust-Agder fylkeskommune og kommunane i Setesdal via Regionrådet. Løyvinga blir ytt på vanlege vilkår. Ein føreset at det ligg føre godkjent dyrkingsplan og at landbruksansvarleg i kommunen ferdiggodkjenner tiltaket med dokumentasjon av kostnader som grunnlag for utbetaling av løyvinga. Det er og høve til å få delutbetaling av løyvinga undervegs i tiltaket. Ver grei å oppgje kontonummer for utbetaling.

Klageadgang:

De har høve til å klage på vedtaket. Klaga må sendast dagleg leiar i fondet innan 3 veker etter mottakinga av dette brevet. Klaga skal sendast Setesdal regionråd, Pb 4, 4747 Valle. Det må gå fram av klaga kva del av vedtaket de ynskjer å endre og kva for grunngeving de har for klaga.

Med helsing
Setesdal regionråd

Signe Sollien Haugå
Dagleg leiar

Runar Granheim
Rådgjevar

Kopi:

EVJE OG HORNNES KOMMUNE

Kasernevegen 19

4735

EVJE

Stadfesting av mottaking av løyving – ev utfyllande opplysingar:

Vi gjer merksam på at vi rapporterar alle løyvingane frå regionalt næringsfond til Kommunal og regionaldepartementet og at det difor er viktig at du som mottakar gir ev. tilleggsopplysingar som trengst i høve EØS-regelverket, sjå nedanfor.

EØS-reglar for offentleg støtte og løyvingar frå regionalt næringsfond

Løyvinga er i høve reglar om bagatellmessig støtte, jf Kommisjonsforordning (EF) nr 1998/2006 av 15.des 2006 om bruk av EF-traktaten sin artikkel 87 og 88, publisert i EU Tidende 28.12.2006 nr L379. I følgje desse reglane kan støttemottakar / verksemd ikkje motta meir enn til saman 200 000 Euro over eit tidsrom på 3 rekneskapsår frå samlege støttekjelder. Tilbodet om løyving føreset at ei ikkje kjem i konflikt med denne regelen.

Verksemd eller støttemottakar er ansvarleg for at alle offentlege subsidier eller tilskott ikkje overstig 200 000 Euro (for tida ca 1,5- 1,6 mill NOK – avhengig av kronkursen) til saman i løpet av dei siste tre rekneskapsåra. Som støttemottakar må du sende skrifteleg eller elektronisk stadfesting på at det ikkje er motteke tilbod om annan bagatellmessig støtte i inneverande og de to føregåande rekneskapsåra – eller oppgje motteken støtte (beløp, støttekjelde, tidspunkt for tilbod). Ved eventuelle nye søknader om offentleg støtte (uansett støttekjelde) har støttemottakar plikt til å opplyse om tidlegare tilskott dei 3 siste rekneskapsår frå tilbodstidspunkt.

Svar på tilbod om løyving - frist:

Vi syner til tilsagnet om løyving med vilkår og reglane som er referert til EØS-regleverket. Vi ber om tilbagemelding og stadfesting på om du tek imot løyvinga – samt ev. opplysingar om støtte siste 3 år jf. EØS-regelverket.

Svar utbes innan ein månad får dato. Du kan svare elektronisk eller pr post.

Knut Johan Tveit
Tveitvegen 14
4737 HORNNES
E-post:

Setesdalsamarbeid

Bykle, Valle, Bygland,
Evje og Hornnes

Vår ref.:
2017/34-3

Sakshandsamar:
Runar Granheim
runar.granheim@setesdal.no

Dato
30.01.2018

Delegasjonssaknr.: 4/18

Svar på søknad om tilskot til nydyrking på Tveit gnr. 19, bnr. 5

Vi syner til dykkar søknad om støtte til nydyrking via Evje og Hornnes kommune datert 1.03.2016. Søknaden gjeld nydyrking av 17 daa – kostnadsrekna til kr. 16.235,- kr/ pr daa. Minus kostnader til kalking vert kostnaden 14.882 kr/pr daa. Ein syner og til etablert praksis når det gjeld støtte til nydyrking med inntil 10 % av kostnader i høve godkjent dyrkingsplan, og godkjent kostnadsgrunnlag avgrensa oppad til maks kr.12.000 pr daa.

Administrativt vedtak:

I medhald av delegert fullmakt og etablert praksis løyver dagleg leiar kr 20.400,- som støtte til nydyrking, basert på søknad til dyrking av 17 daa og etablert praksis og godkjent kostnadsgrunnlag.

Løyvinga blir ytt frå Regionalt Næringsfond som er finansiert av Aust-Agder fylkeskommune og kommunane i Setesdal via Regionrådet.

Løyvinga blir ytt på vanlege vilkår. Ein føreset at det ligg føre godkjent dyrkingsplan og at landbruksansvarleg i kommunen ferdiggodkjenner tiltaket med dokumentasjon av kostnader som grunnlag for utbetaling av løyvinga. Det er og høve til å få delutbetaling av løyvinga undervegs i tiltaket. Ver grei å oppgje kontonummer for utbetaling.

Med helsing
Setesdal regionråd

Signe Sollien Haugå
Signe Sollien Haugå
Dagleg leiar

Runar Granheim
Runar Granheim
Rådgjevar

Kopi:

EVJE OG HORNNES KOMMUNE

Kasernevegen 19

4735

EVJE

Klageadgang:

De har høve til å klage på vedtaket. Klaga må sendast dagleg leiar i fondet innan 3 veker etter mottakinga av dette brevet. Klaga skal sendast Setesdal regionråd, Pb 4, 4747 Valle. Det må gå fram av klaga kva del av vedtaket de ynskjer å endre og kva for grunngjeving de har for klaga.

Stadfesting av mottaking av løyving – ev utfyllande opplysingar:

Vi gjer merksam på at vi rapporterer alle løyvingane frå regionalt næringsfond til Kommunal og regionaldepartementet og at det difor er viktig at du som mottakar gir ev. tilleggsopplysingar som trengst i høve EØS-regelverket, sjå nedanfor.

EØS-reglar for offentleg støtte og løyvingar frå regionalt næringsfond

Løyvinga er i høve reglar om bagatellmessig støtte, jf Kommisjonsforordning (EF) nr 1998/2006 av 15.des 2006 om bruk av EF-traktaten sin artikkel 87 og 88, publisert i EU Tidende 28.12.2006 nr L379. I følgje desse reglane kan støttemottakar / verksemd ikkje motta meir enn til saman 200 000 Euro over eit tidsrom på 3 rekneskapsår frå samlege støttekjelder. Tilbodet om løyving føreset at ei ikkje kjem i konflikt med denne regelen.

Verksemd eller støttemottakar er ansvarleg for at alle offentlege subsidier eller tilskott ikkje overstig 200 000 Euro (for tida ca 1,5- 1,6 mill NOK – avhengig av kronekursen) til saman i løpet av dei siste tre rekneskapsåra. Som støttemottakar må du sende skrifteleg eller elektronisk stadfesting på at det ikkje er motteke tilbod om annan bagatellmessig støtte i inneverande og de to føregåande rekneskapsåra – eller oppgie motteken støtte (beløp, støttekjelde, tidspunkt for tilbod). Ved eventuelle nye søknader om offentleg støtte (uansett støttekjelde) har støttemottakar plikt til å opplyse om tidlegare tilskott dei 3 siste rekneskapsår frå tilbodstidspunkt.

Svar på tilbod om løyving - frist:

Vi syner til tilsagnet om løyving med vilkår og reglane som er referert til EØS-regelverket. Vi ber om tilbakemelding og stadfesting på om du tek imot løyvinga – samt ev. opplysingar om støtte siste 3 år jf. EØS-regelverket.

Svar utbes innan ein månad får dato. Du kan svare elektronisk eller pr post.

Gunnar Eivind Greibrokk
Dåsvannsdalen 178
4737 Hornnes
E-post:

Setesdalsamarbeid

Bykle, Valle, Bygland,
Evje og Hornnes

Vår ref.:
2017/35-5

Sakshandsamar:
Runar Granheim
runar.granheim@setesdal.no

Dato
30.01.2018

Delegasjonssaknr.: 5/18

Svar på søknad om tilskot til nydyrking

Vi syner til dykkar søknad om støtte til nydyrking via Evje og Hornnes kommune datert 20.12. 2017. Søknaden gjeld nydyrking av 20 daa – kostnadsrekna til kr. 10.500,- kr/ pr daa. Ein syner og til etablert praksis når det gjeld støtte til nydyrking med inntil 10 % av kostnader i høve godkjent dyrkingsplan, og godkjent kostnadsgrunnlag avgrensa oppad til maks kr.12.000 pr daa.

Administrativt vedtak:

I medhald av delegert fullmakt og etablert praksis løyver dagleg leiar kr 21.000,- som støtte til nydyrking, basert på søknad til dyrking av 20 daa.

Løyvinga blir ytt frå Regionalt Næringsfond som er finansiert av Aust-Agder fylkeskommune og kommunane i Setesdal via Regionrådet.

Løyvinga blir ytt på vanlege vilkår. Ein føreset at det ligg føre godkjent dyrkingsplan og at landbruksansvarleg i kommunen ferdiggodkjenner tiltaket med dokumentasjon av kostnader som grunnlag for utbetaling av løyvinga. Det er og høve til å få delutbetaling av løyvinga undervegs i tiltaket. Ver grei å oppgje kontonummer for utbetaling.

Med helsing
Setesdal regionråd

Signe Sollien Haugå
Dagleg leiar

Runar Granheim
Rådgjevar

Kopi:
EVJE OG HORNNES KOMMUNE

Kasernevegen 19

4735

EVJE

Klageadgang:

De har høve til å klage på vedtaket. Klaga må sendast dagleg leiar i fondet innan 3 veker etter mottakinga av dette brevet. Klaga skal sendast Setesdal regionråd, Pb 4, 4747 Valle. Det må gå fram av klaga kva del av vedtaket de ynskjer å endre og kva for grunngjeving de har for klaga.

Stadfesting av mottaking av løyving – ev utfyllande opplysingar:

Vi gjer merksam på at vi rapporterer alle løyvingane frå regionalt næringsfond til Kommunal og regionaldepartementet og at det difor er viktig at du som mottakar gir ev. tilleggsopplysingar som trengst i høve EØS-regelverket, sjå nedanfor.

EØS-reglar for offentleg støtte og løyvingar frå regionalt næringsfond

Løyvinga er i høve reglar om bagatellmessig støtte, jf Kommisjonsforordning (EF) nr 1998/2006 av 15.des 2006 om bruk av EF-traktaten sin artikkel 87 og 88, publisert i EU Tidende 28.12.2006 nr L379. I følgje desse reglane kan støttemottakar / verksemd ikkje motta meir enn til saman 200 000 Euro over eit tidsrom på 3 rekneskapsår frå samlege støttekjelder. Tilbodet om løyving føreset at ei ikkje kjem i konflikt med denne regelen.

Verksemd eller støttemottakar er ansvarleg for at alle offentlege subsidier eller tilskott ikkje overstig 200 000 Euro (for tida ca 1,5- 1,6 mill NOK – avhengig av kronekursen) til saman i løpet av dei siste tre rekneskapsåra. Som støttemottakar må du sende skriftleg eller elektronisk stadfesting på at det ikkje er motteke tilbod om annan bagatellmessig støtte i inneverande og de to føregåande rekneskapsåra – eller oppgie motteken støtte (beløp, støttekjelde, tidspunkt for tilbod). Ved eventuelle nye søknader om offentleg støtte (uansett støttekjelde) har støttemottakar plikt til å opplyse om tidlegare tilskott dei 3 siste rekneskapsår frå tilbodstidspunkt.

Svar på tilbod om løyving - frist:

Vi syner til tilsagnet om løyving med vilkår og reglane som er referert til EØS-regelverket. Vi ber om tilbakemelding og stadfesting på om du tek imot løyvinga – samt ev. opplysingar om støtte siste 3 år jf. EØS-regelverket.

Svar utbes innan ein måned får dato. Du kan svare elektronisk eller pr post.

PS 9/18 Drøfting/orienteringssaker

PS 10/18 Orientering ymse repr / utval

PS 11/18 Førespurnader

SAKSFRAMLEGG

Setesdalsamarbeid

Bykle, Valle, Bygland,
Eyje og Hornnes

Saksmappenr.: 2006/23-23	Sakshandsamar: 	Arkiv: 033	21.02.2018
Saksnummer:	Dato:	Utval	

Konstituering - val av representantar representasjon, utsendingar oa.

Tilråding:

For perioden 2018-2020
er vald:.....

Saksutgreiing:

1. Bakgrunn for saka
Styret har praksis for oppnemningar av representantar for 2-årsperioder til ulike organg.
2. Saksopplysningar:
Kontinuering av leiar og nestleiar til styret – stadfesting av vedtak per mail.
I tillegg kjem oppnemningar som er godkjent i eigne vedtak – t.d. i høve rv 9-prosjektet mv.

Liste over verv for oppnemning 2018-2020:

Vassdragsstyret for Nedre Otra,.

..... observatør til styret:

Vassdragsstyret for Øvre Otra:

..... leiar .
..... 1. vara
..... 2.vara

Krypsivprosjektet.

..... fast repr..
..... 1. vara og
..... 2.vara

Krypsivfondet:

..... fast repr.
..... 1. vara
..... 2.vara

**Forvaltingsplan for Otra / vassdirektivet,
representantar til arbeidsutvalet: (4)**

.....
.....
.....
.....

Vassregionutvalet:

..... fast

..... vara

3. Vurderingar

Valle, den 21.02.2018

Signe Sollien Haugå
dagleg leiar

Vedlegg:

SAKSFRAMLEGG

Setesdalsamarbeid

Bykle, Valle, Bygland,
Evje og Hornnes

Saksmappenr.: 2016/55-9	Sakshandsamar: 	Arkiv: 601	29.01.2018
Saksnummer:	Dato:	Utval	

Offentleg innkjøp - innkjøpsamarbeid og lokal verdiskaping

Tilråding:

Styret tek rapporten til etterretning.

Rapporten blir sendt til kommunane. Avhengig av tilbakemeldingar og ønskje om ev fellestiltak t.d. om kompetansetilbod kan Regionrådet ta ei operativ rolle i høve t.d.kurs – utvikling av felles innkjøpsstrategi eller anna. Administrasjonen blir bedt om å legge fram utkast til innkjøpsreglement i samarbeid med representantar for kommunane, gjerne med utgangspunkt i reglementet til Evje og Hornnes kommune.

Styret tilrår at kommunane gjer leverandørlistene offentlege, over same lest som leverandørstatistikken frå Kommunal Rapport.

Saksutgreiing:

1. Bakgrunn for saka

Bakgrunnen for kartlegging av offentleg innkjøp i Setesdal kjem etter eit vedtak i Setesdal regionråd, den 19.10.2016:

«Setesdal regionråd avsett kr. 100.000 frå ansvar 5201 (interkommunalt samarbeid) prosjekt 482 til oppfølging av tema offentlege innkjøp – lokal verdiskaping.

Arbeidet starta med ei kartlegging av alle innkjøp av varer og tenester som kommunane gjer i eigen regi, gjennom kommunale selskap og interkommunale samarbeid. Kartlegginga syner omfang av samla innkjøp, omfang av innkjøp i medhald av rammeavtaler –, og om leverandøren er lokal / i Setesdal, og omfang av innkjøp utan avtaler - for perioden 2014 - 2016.

Til kartlegginga følgjer ei vurdering av fleire sider ved innkjøpa, og om felles innkjøpsavtaler for medlemmer av Setesdal regionråd kan vere fordelaktig, og moment til ev felles innkjøpsstrategi for Setesdal.

2. Saksopplysningar

Kartlegginga vart gjennomført våren 2017 av Eli Beate Tveiten på bakgrunn av datamateriale frå kommunane. Kartlegginga vart avgrensa til kommunale økonomiopplysningar då det synta seg vanskeleg å framskaffe datamateriale for ulike IKS/interkommunale samarbeid og kommunalt eigde føretak.

Rapporten blir lagt fram med eit tillegg frå administrasjonen med drøfting og supplering kring regelverk og framlegg til tiltak mv.

Førebels utkast til rapport er drøfte i rådmannsutvalet, og justert i høve innspel frå gruppa.

3. Vurderingar

Kartlegginga syner ei auke i innkjøp frå lokale leverandørar, og at den viktigaste drivaren i tala er knytta til nybygg/vedlikehald og restaurering. I 2016 var andelen lokale leverandørar på 60 %. Ein ser også at kjøp mellom kommunar og frå IKS er drivarar i tala. Ein ser også at lokale verksemdar er fråverande i rammeavtalar o.l gjennom t.d OFA. Årleg rapportering via Kommunal rapport – leverandørstatistikk, kan nyttast meir aktivt for å belyse lokal verdiskaping og faktisk omfang av kommunane sine lokale innkjøp av varer og tenester.

Kommunane har eit omfattande samarbeid med OFA, både ved inngåing av rammeavtalar og som rådgjevar når det gjeld andre (store) innkjøp, - eit døme er ladestasjonane i Setesdal. Undersøkinga syner at dei tilsette ynskjer seg meir kompetanse på området, og meir ressursar til å kunne ta seg av gåande og komande avtalar. Det er og gjennomgåande tilbakemeldingar om at OFA er viktig som kompetansemiljø og rådgjevar i høve spørsmål knytt til innkjøp frå dei som nyttar dei. Innkjøpsansvaret er gjerne ulikt organisert og fordelt på ulike personar og etatar i kommunane, og det synest som det er ønskje om meir opplæring til fleire ute i kommunane.

- Det bør vurderast å legge opp felles opplæring/ kompetanseutvikling med bistand frå OFA.

Innkjøps samarbeidet med OFA er nært,- og omfattande. At kommunane deltek i brukargrupper til utarbeiding av nye avtalar er tilrådeleg, - dersom ein *ikkje* deltek kan ein heller ikkje vere med å utforme avtalane. Elles syner undersøkinga at OFA ivaretek kommunane på ein god, og rimeleg måte. Kontingent for å delta i OFA-samarbeidet er basert på folketal, - følgjeleg slår dette positivt ut for kommunane i Setesdal.

- Ein ser det som vesentleg å vidareføre deltakinga i OFA , og at det ikkje er føremålstenleg å sjå føre seg å etablere noko tilsvarande for innkjøpsområda som OFA ivaretek.
- Vesentleg å deltake aktivt i brukarutval for best mogleg ivaretake lokale behov

Kommunane står fritt til å velge om dei vil produsere varer og tenester sjølv, eller om dei vil kjøpe frå andre. Offentlege innkjøp er innramma i lovar og forskrifter (*lov om offentlige anskaffelser* og *i forskrift om offentlige anskaffelser*).

Visse grunnleggande prinsipp gjeld for alle innkjøp, mellom anna krav til konkurranse, god forretningsskikk, likebehandling av leverandørar og gjennomsiktighet. Når ein terskelverdien 100.000 slår forskrifta inn og det er krav om at det skal innhentast pris frå fleire. Den nasjonale terskelverdien er 1,1 million, og her er det krav om kunngjering og konkurranse. Endringar i lov om offentlege anskaffingar m.a. med krav til leverandørar i høve lærlingar og anna tilseier at det er trong for å nedfelle endringane i rutinar og praksis for å sikre at dette blir ivareteke.

- Ein måte å gjer det på er å utvikle eige /felles innkjøpsreglement for å sikre at slike tilhøve blir ivareteke.
- Eit tiltak er å utvikle ein felles strategi for innkjøp,- med fokus på lokalt produsera varer og tenester (jfr §5 - § 7 i LOA, miljø, kortreiste varer o.l)

Data *kan* tyde på at det blir ein del innkjøp i Setesdal over terskelverdien 100.000 utan at det er innhenta prisar eller at det føreligg avtalar. Det er viktig å vere klar over at leverandørar som meiner seg forbigått eller ekskludert har moglegheit til å klage (til KOFA) og at konsekvensane kan bli dyre

dersom det blir funne brot på lov og forskrift. Det er og grunn til å tenkje gjennom om sum av småkjøp fører til ei utilsikta konkurransevriding mellom lokale leverandørarar, og at det bør takast aktive grep for å førebyggje slike utslag.

- Eit aktuelt tiltak er periodisk utlysing av lokale anbod/rammeavtaler på varer og tenester som ikkje er omfatta av avtaler gjennom OFA, - også nytte handlingsrommet i avtalane til å handle lokalt produsera varer og tenester.
- Eit anna tiltak for auka medvid om dette er publisering av leverandørlistar frå kommunane si side.

Nytt av året (2018) er det at verksemdar som vil delta i Doffin må gjere det via elektroniske kunngjeringsverktøy (KGV).

- Ein tilrår å tilby kurs og opplæring for lokale verksemdar i bruk av dette verktøyet. Verktøyet er gratis å bruke for verksemdar som ynskjer å levere til OFA, reikninga dekkast av OFA og kommunane.

Valle, den 29.01.2018

Signe Sollien Haugå
dagleg leiar

Vedlegg: kartlegging og tillegg.

A dark blue vertical bar runs down the left side of the page. A blue arrow-shaped graphic points to the right from the bar, containing the year 2017.

2017

Setesdal regionråd

Kartlegging – Offentleg innkjøp

A series of thin, curved lines in shades of blue and grey originate from the bottom left corner and sweep upwards and to the right, creating a sense of movement and design.

Eli Beate Tveiten

Forord

Innholdfortegnelse

Innhold

Innleiing.....	1
Avgrensingar.....	2
Setesdal:.....	3
2016:.....	4
Historikk - 2015:	6
Historikk - 2014:	7
Evje og Hornnes.....	9
2016.....	9
Historikk - 2015	12
Historikk - 2014	13
Bygland.....	15
2016.....	15
Historikk - 2015	17
Historikk - 2014	20
Valle.....	21
2016:.....	22
Historikk - 2015:	24
Historikk - 2014:	25
Bykle	27
2016.....	27
Historikk - 2015	29
Historikk - 2014	31
Oppsummering.....	32

Innleiing

Bakgrunnen for kartlegging av offentleg innkjøp i Setesdal kjem etter eit vedtak i Setesdal regionråd, den 19.10.2016:

«Setesdal regionråd avsett kr. 100.000 frå ansvar 5201 (interkommunalt samarbeid) prosjekt 482 til oppfølging av tema offentlege innkjøp – lokal verdiskaping.

Arbeidet starter med ei kartlegging av alle innkjøp av varer og tenester som kommunane gjer i eigen regi, gjennom kommunale selskap og interkommunale samarbeid. Kartlegginga skal sjå på omfang av samla innkjøp, omfang av innkjøp i medhald av rammeavtaler –med varighet, og om leverandøren er lokal / i Setesdal, og omfang av innkjøp utan avtaler - for perioden 2015 og 2016.

Til kartlegginga skal følgje ei vurdering av alle sider ved innkjøpa, og om felles innkjøpsavtaler for medlemmer av Setesdal regionråd kan vere fordelaktig, og gjerne moment til ev felles innkjøpsstrategi for Setesdal. Arbeidet blir lagt fram i temadag med politisk og administrativ deltaking – gjerne i lag med innkjøpsentralen for offentlege innkjøp i Agder (OFA). Ein ser føre seg at ein som minimum kjem ut med utkast til felles innkjøpsstrategi i Setesdal- og at denne kan supplerast og utdjupast tilpassa ulike verksemdar i regionen.»

Frå dagleg leiar i Setesdal regionråd var bestillinga å ta med året 2014 i tillegg.

Det viste seg fort at det var veldig vanskeleg å få tak i naudsynt data til ei slik kartlegging. Dette skulda at ERP systemet i Setesdal ikkje er lagt opp for å kunne hente ut denne type informasjon. Her må ein inn i både rekneskapen og leverandørreskontroen samstundes og kople desse saman. Systemleverandøren gav tilbakemelding på at dette ikkje var mogleg i Agresso.

Etter fleire forsøk mot systemleverandør klarte Bygland kommune i samarbeid med Evry å lage eit program som klarte å hente ut nok data frå rekneskapen til kommunane, slik at det var mogleg å lage denne undersøkinga. Dette arbeidet gjorde at prosjektet vart utsett med fleire månader, samt at ein ikkje fekk riktig eller nok data, til å svare på alle spørsmåla som var ynskjeleg i utgangspunktet.

Det var og ønskjeleg å undersøkje om ein nytta innkjøpsavtale som ein har i gjennom OFA. OFA har vore behjelpelege med å gi tilgang til systemet deira, men diverre var det ikkje noko måte å søke opp kva slags avtalar dei forskjellige kommunane hadde tilbake i tid. Dette gjer at det er vanskeleg å setje kjøpa opp mot eventuelle avtaler for dei respektive åra, og ein har vanskar med å kommentere om avtalene er fylgt eller ikkje. Ein har forsøkt å sjå på kjøp i 2016 opp mot dei avtalene som ligg til grunn for januar – april 2017.

I rapporten er det skild på kjøp gjort frå leverandørar med postnummer i Setesdal, vidare kalla **lokalt**, og mot kjøp frå leverandørar med postnummer utanfor Setesdal, vidare kalla **eksternt**.

Kjøp over kr 100.000,- tilknytt eit prosjektnummer er i rapporten antatt kjøp i samband med investeringar. Om det ligg lokale anbod bak desse innkjøpa er vanskeleg å kommentere ytterlegare, då det ikkje er ein måte å finne dette på. Ein har likevel luka bort dei kjøpa som ein er kjend med at det føreligg avtalar for alle fire kommunane.

For kjøp utan prosjekt nummer, er det forsøkt å sjå om desse kjøpa er knytt opp mot avtaler i samband med OFA og egne anbod for kommunane i Setesdal, eller om det er kjøp over kr 100.000,- utan avtaler.

Grunna den store usikkerheita knytt til spørsmålet rundt avtaler og om kjøpa er i tråd med dette, er emnet ikkje grundigare presentert i rapporten. Ein vel likevel og kommentere dei observasjonar og avklåringar som er gjort gjennom prosjektet. Desse kommentarane ligg i oppsummeringa.

Ein håpar rapporten gir en oversikt over kor mykje av dei totale innkjøpa som er føreteke frå lokale leverandørar i Setesdal og kor mykje som er kjøpt utanfor Setesdal. Ein vil også bryte dette ned på kommune nivå for alle 4 kommunane. I tillegg vil rapporten sei noko om korleis det ser ut som om innkjøpsavtaler avtaler er fylgt.

Avgrensingar

Alle summene er eks mva.

Lønn og pensjon er heldt utanom, og er følgeleg ikkje tatt med i nokre summar i rapporten.

Tala i rapporten er i det einskilde års kroner og er ikkje indeksjustert.

Tal som i tekst er oppgjeitt i millionar kroner, er avrunda til næraste million

Grunna utfordringar med datakjelda er det berre kommunane som er sett på. For de kommunar som har vertskommunerekneskap, ligg desse kjøpa inne som ein del av samla kjøp for den aktuelle kommunen. IKS og andre som har eigne rekneskap, er ikkje med i rapporten.

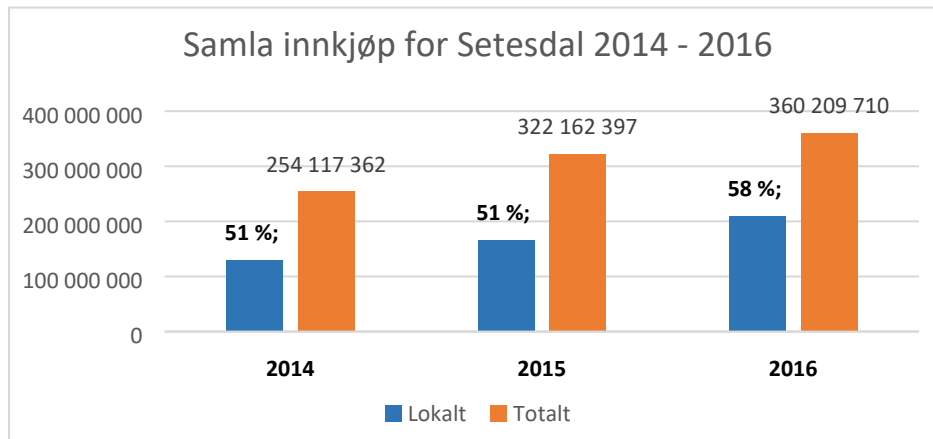
Leverandør lokalisert på bakgrunn av postnummer på fakturaen, ikkje fysisk lokasjon. Butikkar som har utsal i Setesdal, men fakturaadresse andre stadar, er av systemet tatt med som eksterne kjøp.

Det er ikkje skild mellom investeringar og drift. Derimot er det skild på kjøp med prosjektnummer og utan prosjektnummer. Ein har fått opplyst at det er normalt å nytte prosjektnummer på alle investeringar i dalen. Og at dette som oftast også nyttas på større innkjøp i driftsrekneskapen. Dette vil normalt vere dei innkjøp som gjerast utanom den «ordinære drifta».

Ein har i rapporten vald å kommentere året 2016. Dei andre åra ligg inne som historiske oversikter og er med å gi eit heilskapleg bilde over utviklinga.

Setesdal, samla sett:

Grafen under synar den felles utviklinga for dei fire kommunane i Setesdal, vidare kalla Setesdal. Søyila til høgre visar samla verdi for innkjøp i Setesdal, mens søyila til venstra visar kor mykje av dei totale innkjøpa som er handla lokalt.

Ein ser at det har vore ei kraftig auke i samla innkjøp dei siste årane. Dette skuldast i hovudsak ulikt, men stigande investeringsnivå i dei ulike kommunane frå det eine året til det andre. Ein ser og at delen av lokale innkjøp ligg ganske jamt på 51% med ein kraftig oppgang i 2016 til 58 %.

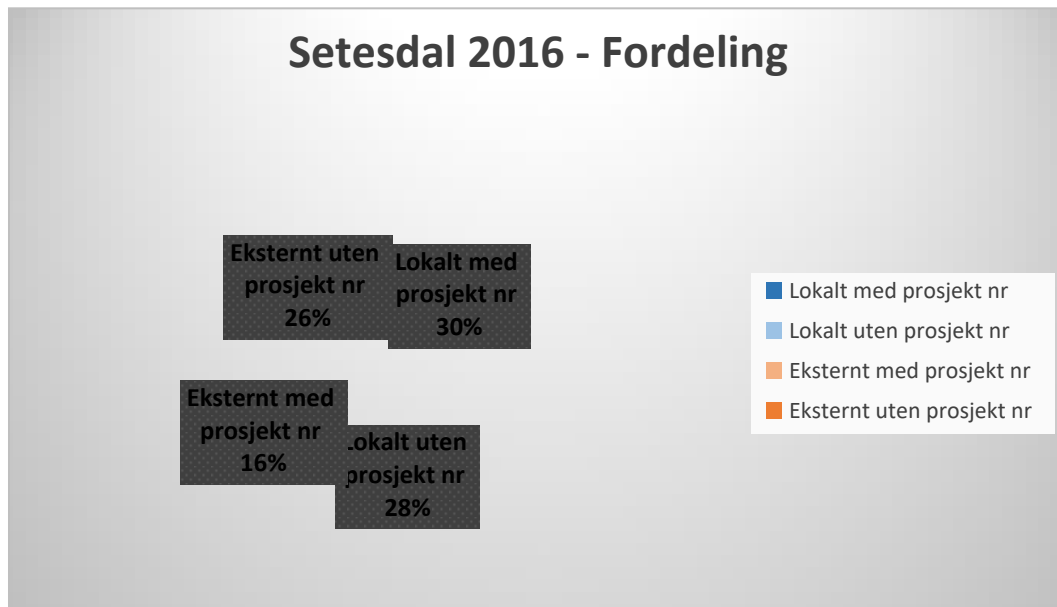
Når ein ser på dei einskilde kommunane utover i rapporten, ser ein at til dømes Bygland har ein kraftig auke i lokale innkjøp som i 2016 var på heile 70 % av dei samla innkjøpa. Det er naturleg å tenkje seg at det er større investeringar, kor lokale firma har vunne anboda, som er utslagsgjevande for det høge talet for Bygland. Evje og Hornnes ligg også høgt i 2016, med samla lokale innkjøp på 60% av dei totale innkjøpa til kommunen. Ein ser det som sannsynleg at det er dei same tendensane som synast her som for Bygland. Ein kjenner med anna til at det er bygd nye idrettshallar av lokale entreprenørar i både desse kommunane. Dette er med og dreg godt på den samla lokale delen for Setesdal. Bykle og Valle ligg ganske jamt med den historiske prosent når ein ser åra over eit.

Samla gjennomfører Setesdal kommunane innkjøp for 360 millionar årleg i 2016, mot 254 millionar i 2014. Auka i dei lokale innkjøpa utgjer samla sett over 79 millionar kroner i 2016, sett mot lokalt innkjøp i 2014.

2016:

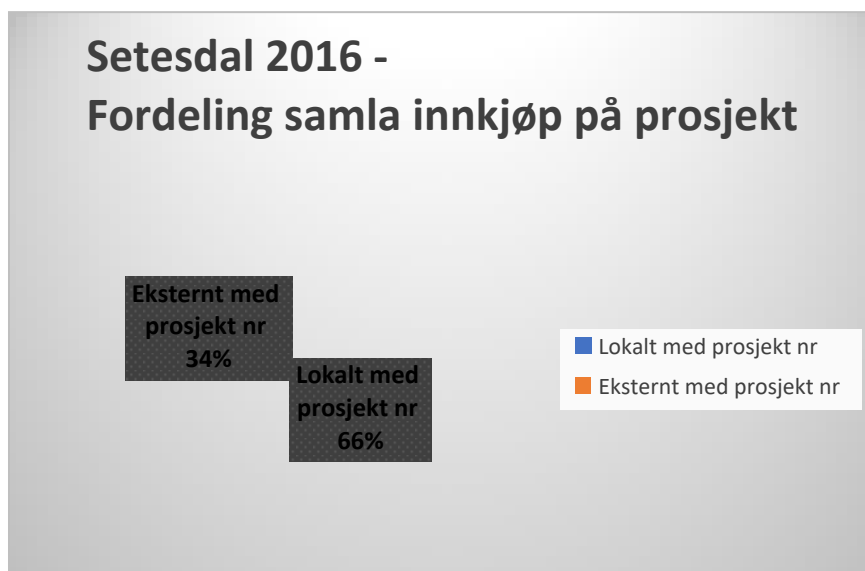

I 2016 vart det totalt handla for 360 millionar til saman i dei fire kommunane. Det blei handla for 209 millionar hos bedrifter med adresse i Setesdal. Dette utgjer 58 % av totalt samla innkjøp. Figuren nedanfor syner korleis innkjøpa er fordelt (lokal/ekstern, med/utan prosjektnummer)

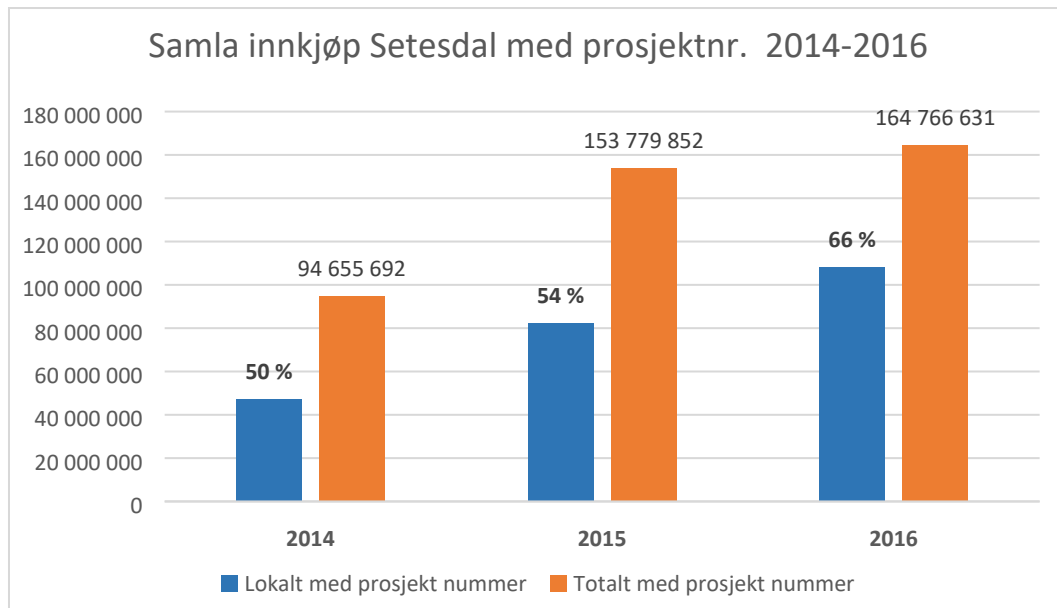
Antatt at det nyttast prosjektnummer på investeringar og større innkjøp, gir det eit signal om kor mykje som går til lokale leverandørar utanom den ordinære drifta.

For 2016 er 30% av samla innkjøp handla lokalt med prosjektnummer, mot berre 16% eksternt. For 2016 utgjer dette 108 millionar i lokalt innkjøp, mot 56 millionar kjøpt eksternt.

Bryt en det ytterlegare ned og ser på totalt innkjøp med prosjektnummer i 2016, ser ein at lokale innkjøp utgjer 66% mot eksterne innkjøp på 34%.

Ein set også her opp utviklinga for dei tre siste årane, som har vore:

Ein ser at den totale delen som er handla lokalt er kraftig aukande. Dette er og kombinert med stor auke i dei samla innkjøpa. Spesielt i frå 2014 til 2015 kor totale innkjøp med prosjektnummer auka med over 60%. Det vil sei at den lokale auka frå 2014 til 2015 på 4% utgjer nesten 36 millionar kroner meir i lokale innkjøp. Veksten inn i 2016 utgjer ytterlegare 25 millionar meir i lokale innkjøp sett mot 2015.

Historikk - 2015:

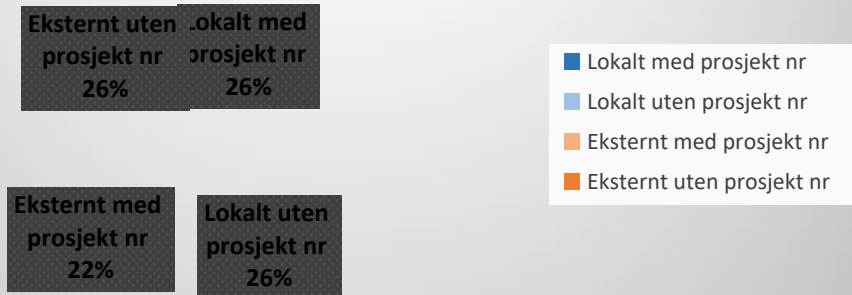

Totalt innkjøp 322 millionar

Samla kjøp lokalt utgjer 166 millionar

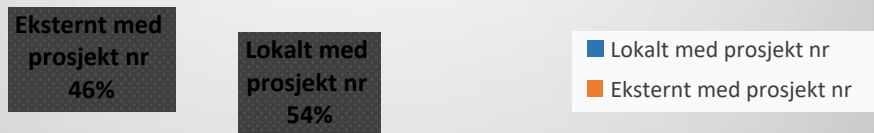

Setesdal 2015

Oppdeling av totalt innkjøp på 322 millionar

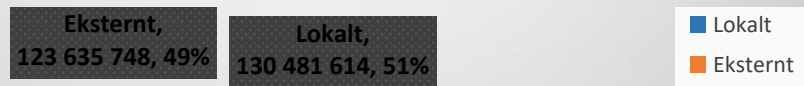
Prosjekt 2015

Samla innkjøp med prosjektnummer 154 millionar – Fordelt med 54/46

[Historikk - 2014:](#)

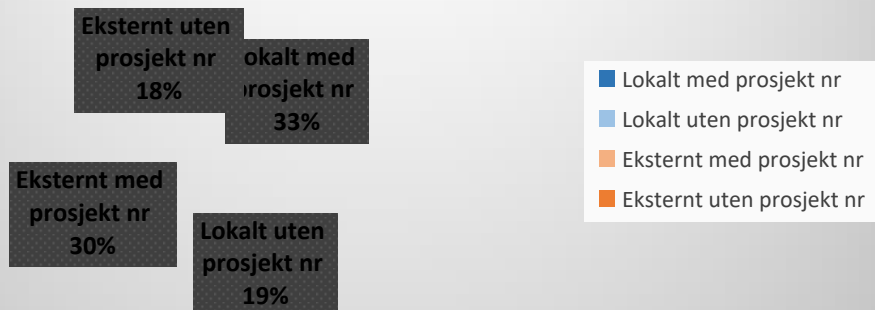
Setesdal lokalt - eksternt 2014

Totalt innkjøp 254 millionar

Samla kjøp lokalt utgjør 130 millionar

Setesdal 2014

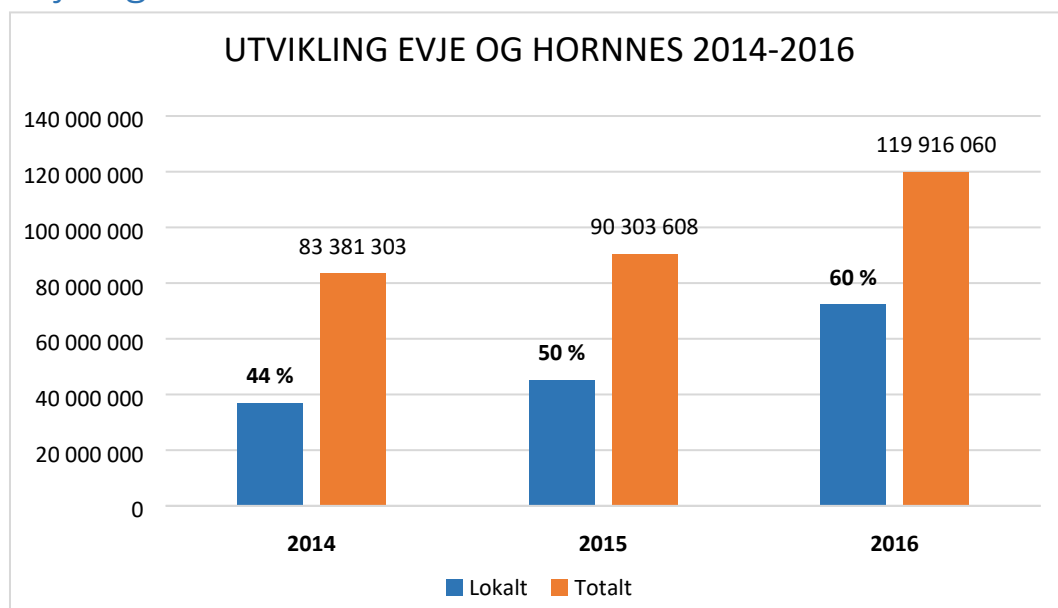
Oppdeling av totalt innkjøp på 254 millionar

Prosjekt 2014

Samla innkjøp med prosjektnummer 95 millionar – Fordelt med 50/50

Evje og Hornnes

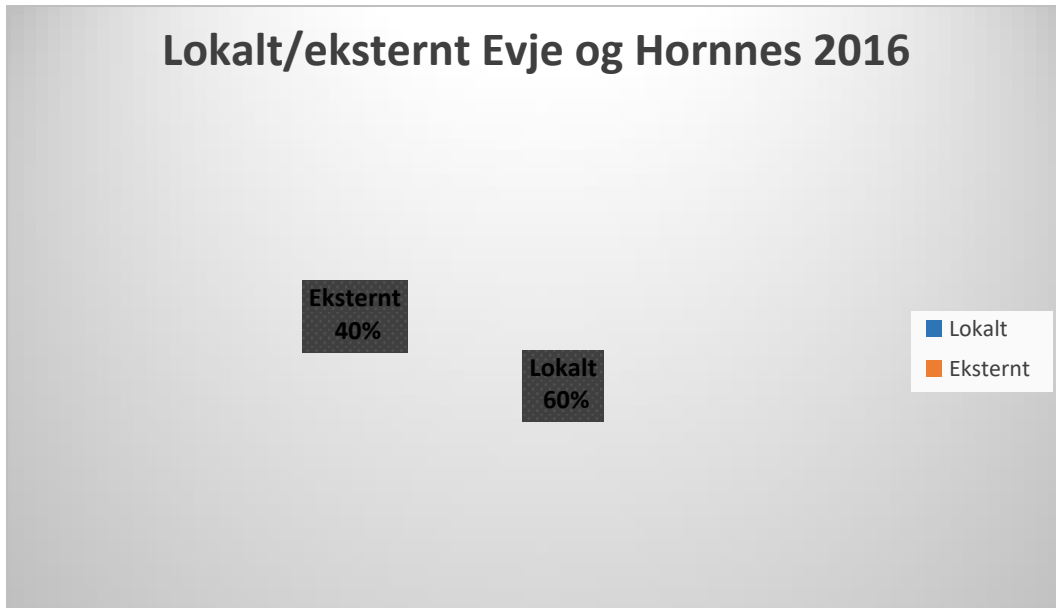

I perioden 2014 -2016 har Evje og Hornnes hatt ein aukande trend på innkjøp. I tillegg vert det kjøpt meir lokalt for kvart år en tidlegare. Auka i kjøp frå lokale leverandørar over perioden utgjer 16%poeng av dei samla innkjøpa, og utgjer for kommunen 35 millionar kroner frå 2014 til 2016. Dette aleine utgjer bortimot halvparten av den samla auka i lokale innkjøp for Setesdal under eit.

Totalt så handlar kommunen for 72 millionar kroner frå leverandørar i Setesdal i 2016.

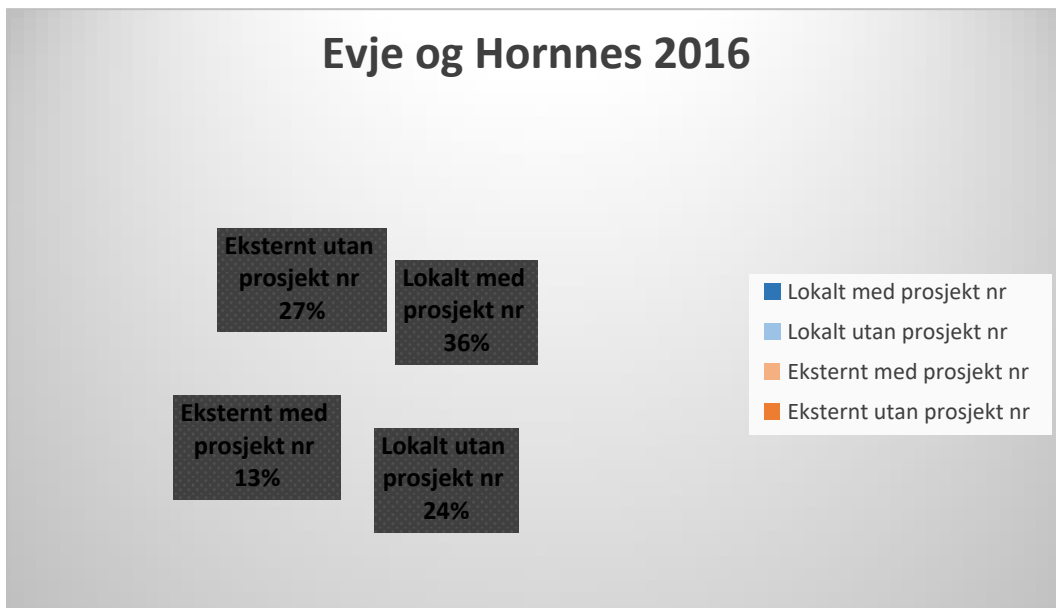
2016

Lokalt/eksternt Evje og Hornnes 2016

I 2016 føretok kommunen innkjøp for 120 millioner kroner. Det vart handla for 72 millioner hos bedrifter med adresse i Setesdal. Dette utgjør 60 % av totalt samla innkjøp i kommunen.

Evje og Hornnes 2016

Vidare er beløpa meir gruppert. Dei er dela i same gruppe som i diagrammet over. Men det er i tillegg lagt på prosjektnummer for dei ulike innkjøpa. Totaldiagrammet synar korleis dei totale innkjøpa på 120 millioner er fordela.

For 2016 er 36% av samla innkjøp handla lokalt med prosjektnummer, mot 13% eksternt. For 2016 utgjør dette 43 millioner i lokalt innkjøp, mot 15 millioner kjøpt eksternt.

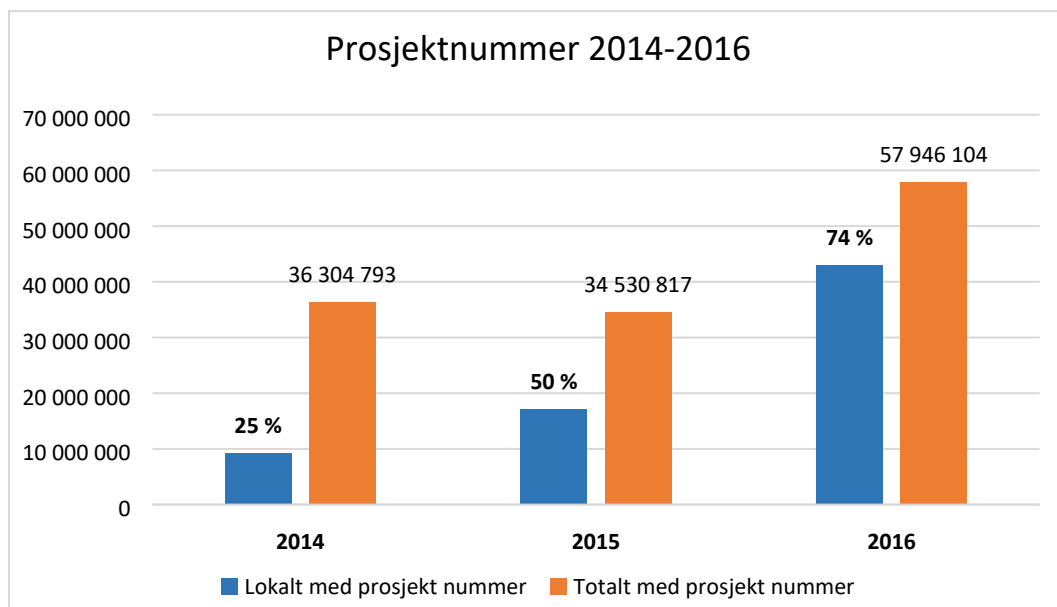
Prosjekt 2016

Bryt en det ytterlegare ned og ser på totalt innkjøp med prosjektnummer i 2016, ser ein at innkjøp frå lokale leverandørar utgjør 74%, mot innkjøp frå eksterne leverandørar på 26%.

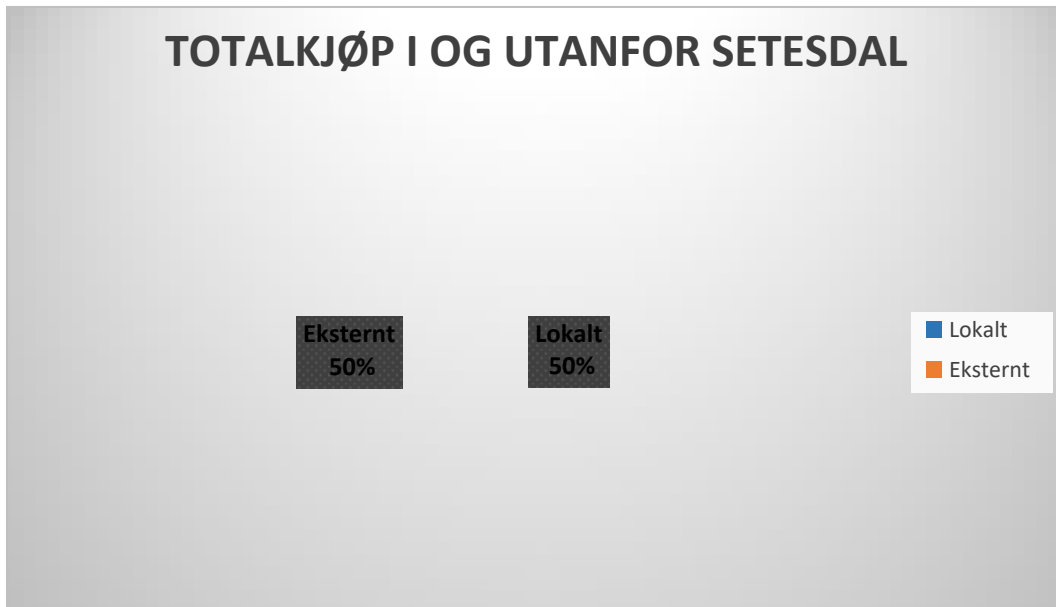
Totalt vart det handla for 58 millionar knytt mot prosjektnummer.

Ein set også her opp utviklinga for dei tre siste årane, som har vore:

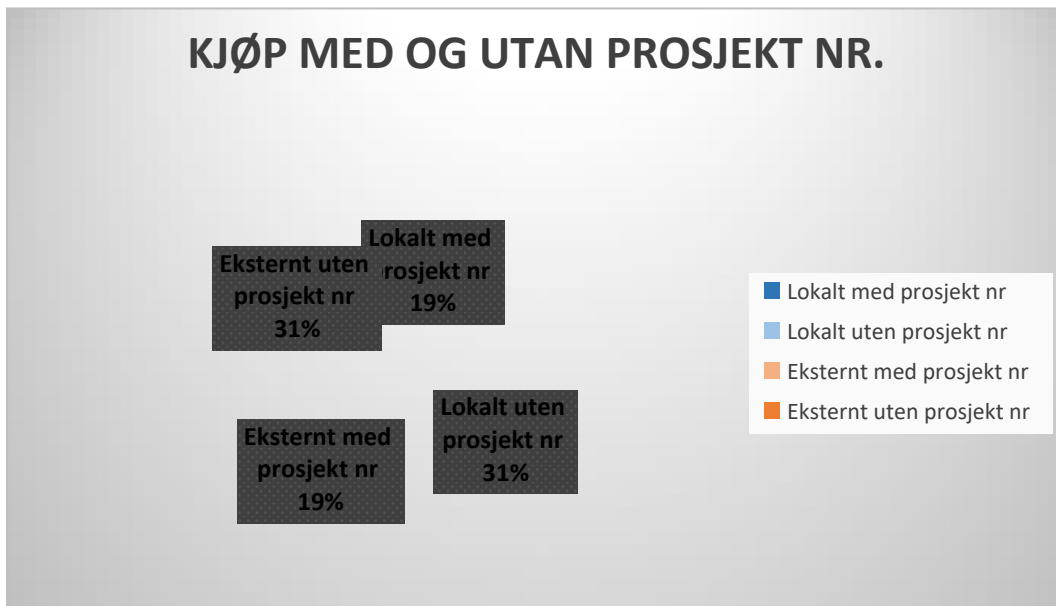
Kommunen har hatt ei kraftig auke i lokale innkjøp knytt mot prosjektnummer. I 2014 og 2015 handla dei for relativt same beløp, men dei dobla den lokale delen av innkjøpa. For 2016 har kommunen hatt vesentleg høgare innkjøp, og veksten i den lokale delen av innkjøpa har fortsett å vekse med same trend som året før. Totalt utgjør veksten i lokale innkjøp knytt mot prosjektnummer 34 millionar frå 2014 til 2016. Dette forklarar i hovudsak veksten i totale innkjøp på totalt 35 millionar frå 2014 til 2016. (Ref. første figur for kommunen).

Historikk - 2015

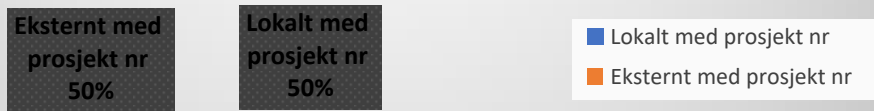
Totalt innkjøp 90 millionar

Samla kjøp lokalt utgjær 45 millionar

Oppdeling av totalt innkjøp på 90 millionar

Prosjekt 2015

Samla innkjøp med prosjektnummer 34 millionar – Fordelt med 50/50

Historikk - 2014

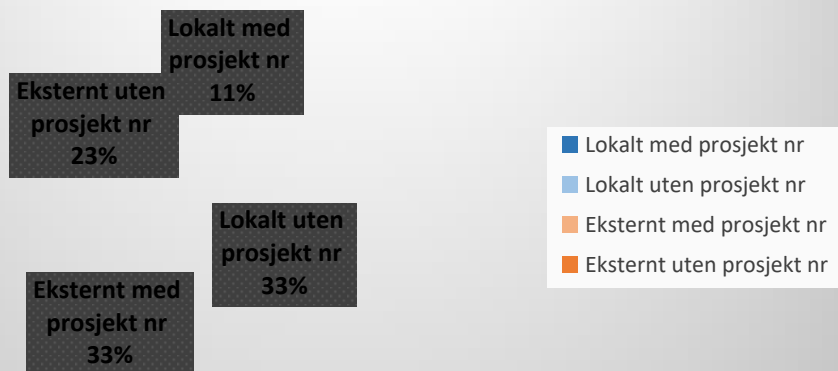
TOTALKJØP I OG UTANFOR SETESDAL

Totalt innkjøp 83 millionar

Samla kjøp lokalt utgjer 37 millionar

KJØP MED OG UTAN PROSJEKT NR.

Oppdeling av totalt innkjøp på 83 millioner

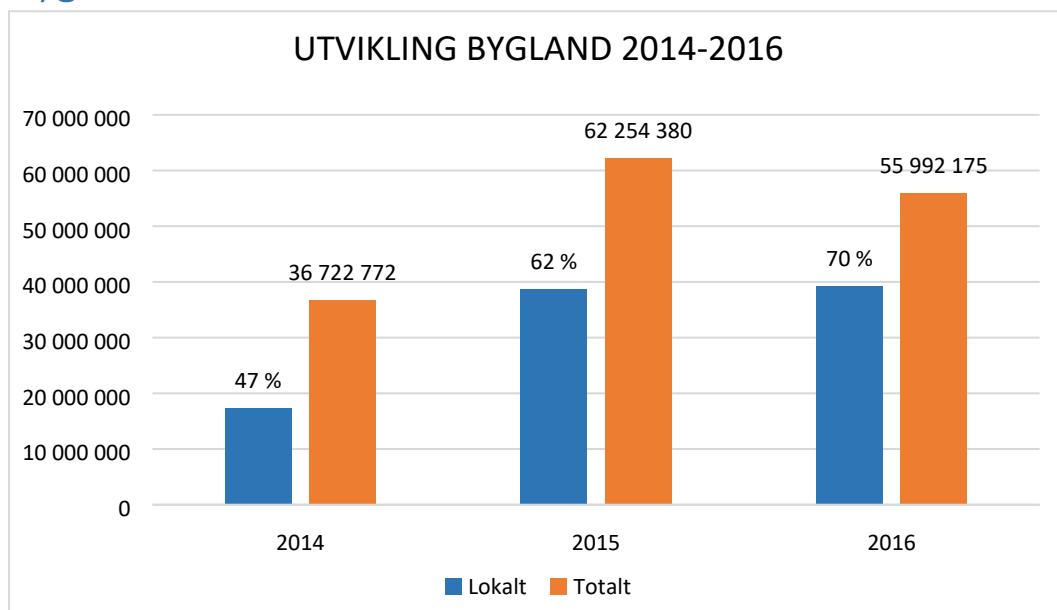
Prosjekt 2014

Samla innkjøp med prosjektnummer 34 millioner – Fordelt med 25/75

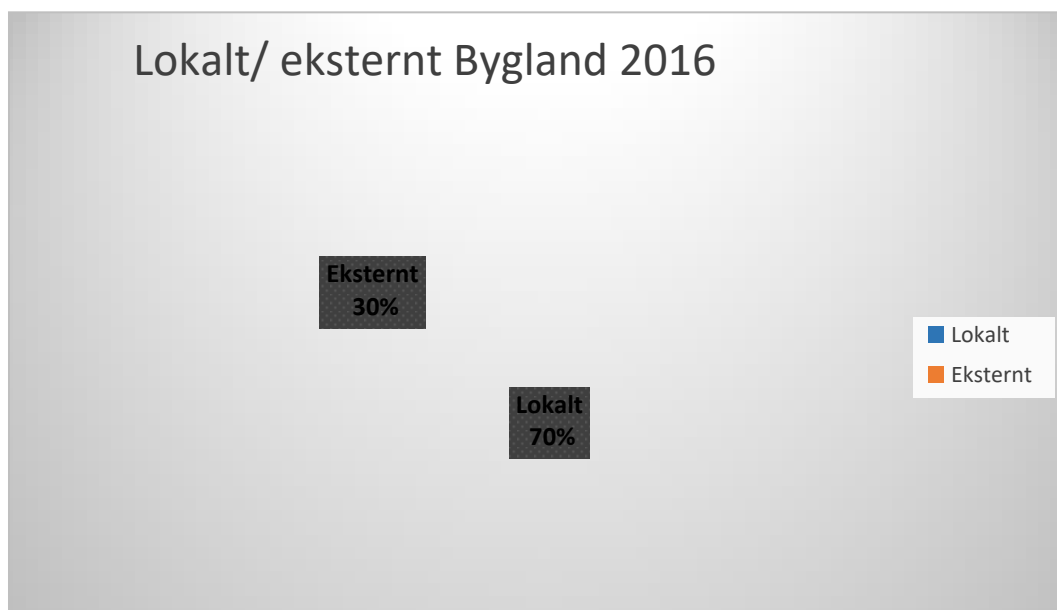
Bygland

I perioden 2014 -2016 har Bygland hatt ein svingande trend på innkjøp. Det vert kjøpt meir lokalt for kvart år en tidlegare. Auka i kjøp frå lokale leverandørar over perioden utgjer 23%poeng av dei samla innkjøpa, og utgjer for kommunen 22 millionar kroner frå 2014 til 2016. Ser ein 2016 mot 2015 er kronesummen av lokal handel lik for begge åra. Dette skuldast at innkjøpa er lågare for 2016 mens den delen som blir handla lokalt, har auka.

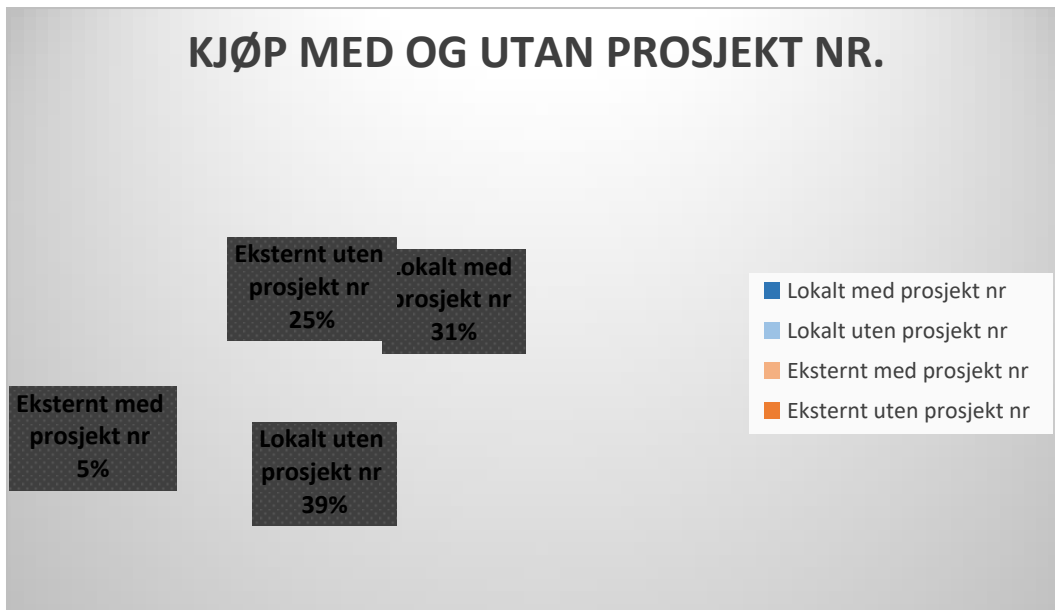
Totalt så handlar kommunen for 39 millionar kroner frå leverandørar i Setesdal i 2016.

2016

I 2016 føretok kommunen innkjøp for 56 millionar kroner. Det vart handla for 39 millionar hos bedrifter med adresse i Setesdal. Dette utgjer 70 % av totalt samla innkjøp i kommunen.

KJØP MED OG UTAN PROSJEKT NR.

Vidare er beløpa meir gruppert. Dei er dela i same gruppe som i diagrammet over. Men det er i tillegg lagt på prosjektnummer for dei ulike innkjøpa. Totaldiagrammet synar korleis dei totale innkjøpa på 56 millionar er dela opp.

For 2016 er 31% av samla innkjøp handla lokalt med prosjektnummer, mot 5% eksternt. For 2016 utgjer dette 17 millionar i lokalt innkjøp, mot 2 millionar kjøpt eksternt.

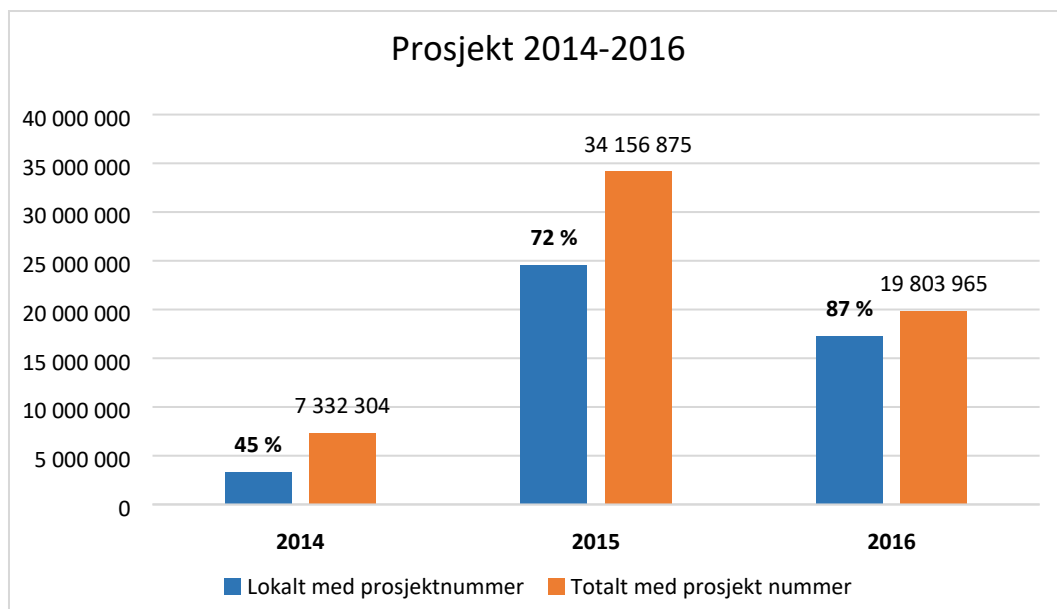
Prosjekt 2016

Bryt en det ytterlegare ned og ser på totalt innkjøp med prosjektnummer i 2016, ser ein at innkjøp frå lokale leverandørar utgjer 87%, mot innkjøp frå eksterne leverandørar på 13%.

Totalt vart det handla for 20 millionar knytt mot prosjektnummer.

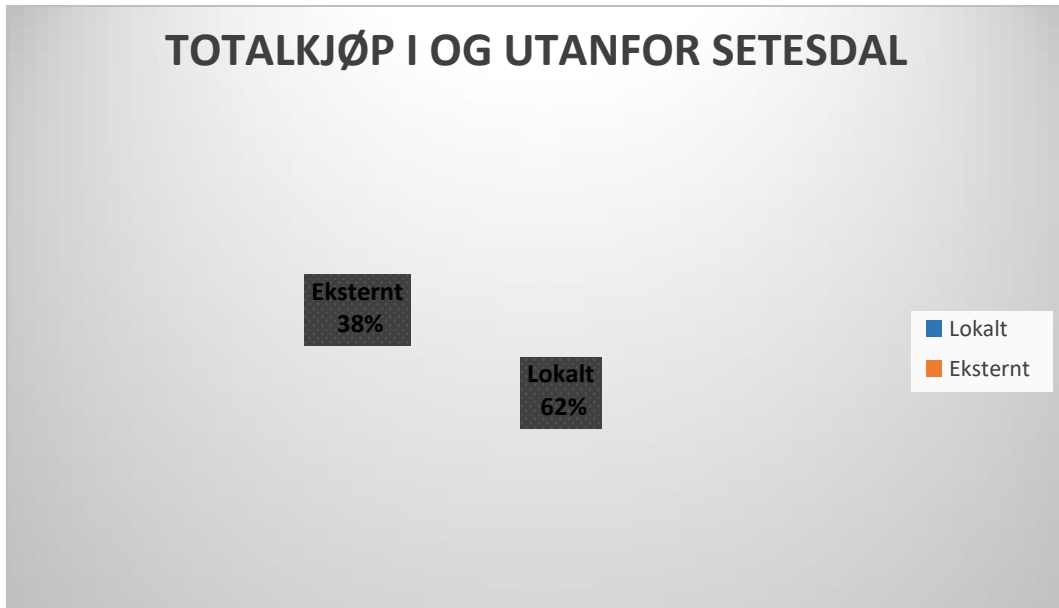
Ein set også her opp utviklinga for dei tre siste årane, som har vore:

Kommunen har hatt ei kraftig auke i lokale innkjøp knytt mot prosjektnummer. I 2014 hadde kommunen låge innkjøp og relativt låg del var handla lokalt. I 2015 handla dei for eit større beløp, og den innkjøp frå lokale leverandørar vart på 72 %. For 2016 har kommunen hatt lågare innkjøp igjen, men veksten i den lokale delen av innkjøpa har fortsett å vekse til 87%. Totalt utgjør veksten i lokale innkjøp knytt mot prosjektnummer 14 millionar frå 2014 til 2016. Det er ein nedgang i kronesummen til lokale leverandørar frå 2015 til 2016 på 8 millionar.

[Historikk - 2015](#)

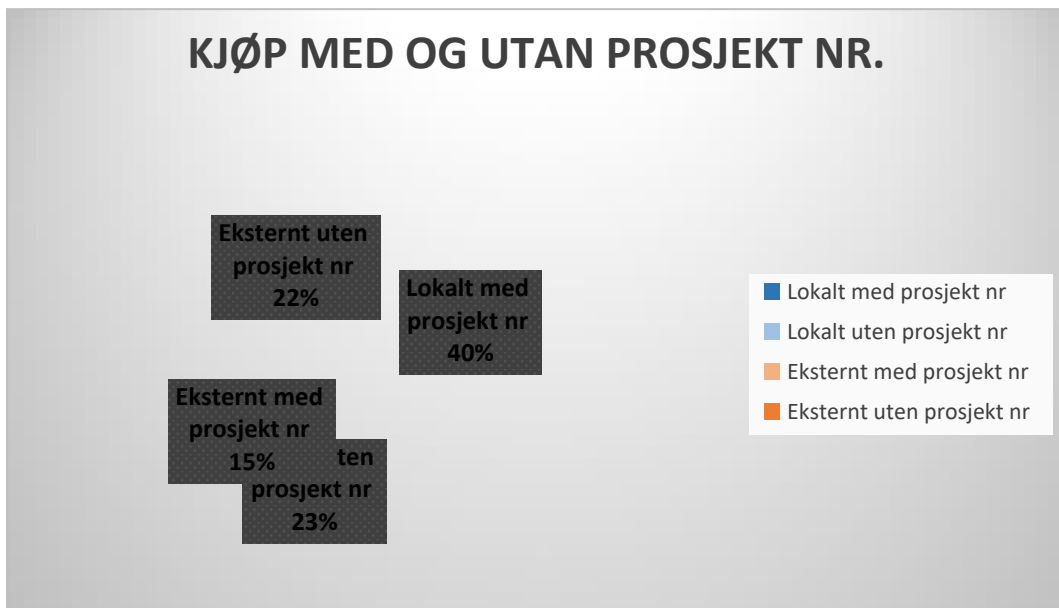
TOTALKJØP I OG UTANFOR SETESDAL

Totalt innkjøp 62 millionar

Samla kjøp lokalt utgjær 39 millionar

KJØP MED OG UTAN PROSJEKT NR.

Oppdeling av totalt innkjøp på 62 millionar

Prosjekt 2015

Samla innkjøp med prosjektnummer 34 millionar – Fordelt med 72/28

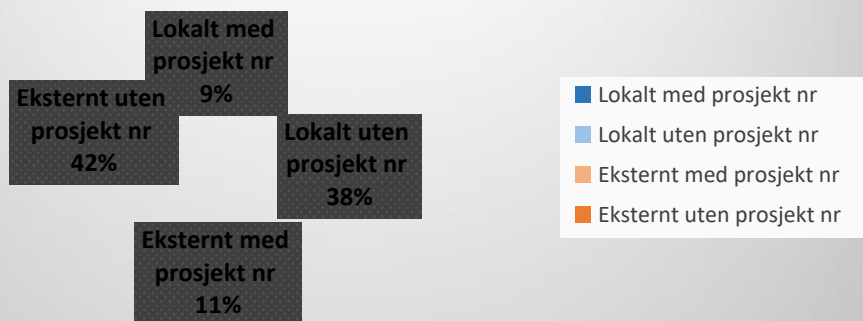
Historikk - 2014

Totalt innkjøp 37 millionar

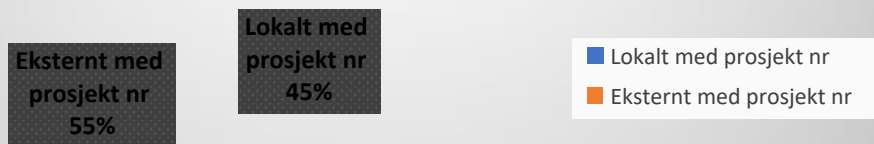
Samla kjøp lokalt utgjør 17 millionar

KJØP MED OG UTAN PROSJEKT NR.

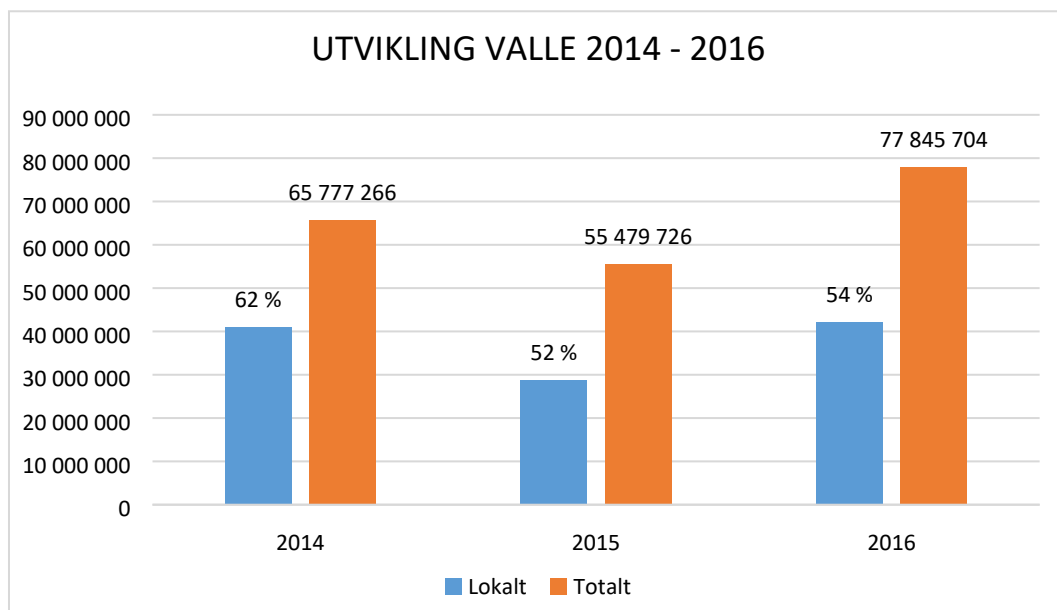
Oppdeling av totalt innkjøp på 37 millioner

Prosjekt 2014

Samla innkjøp med prosjektnummer 7 millioner – Fordelt med 45/55

Valle

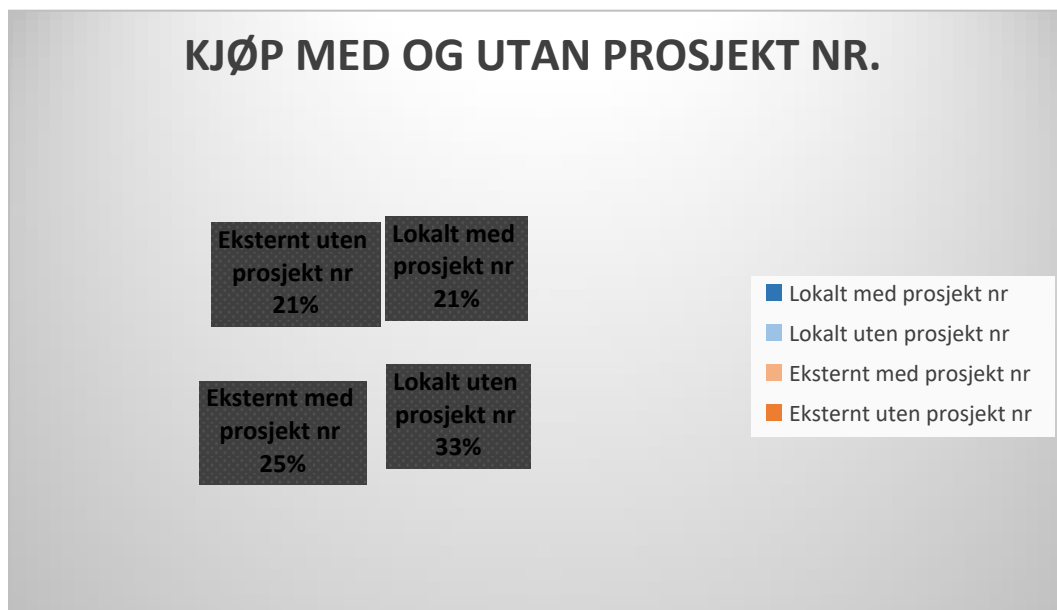
I perioden 2014 -2016 har Valle hatt ein svingande trend på innkjøp. Innkjøpa vart kraftig redusera i 2015 mens dei steig til godt over 2014 nivå i 2016. Det vert kjøpt mindre lokalt i 2016 enn i 2014, og omtrent på nivå med 2015. Reduksjon i kjøp frå lokale leverandørar over perioden utgjør 8%poeng av dei samla innkjøpa, men utgjør for kommunen 1 millionar kroner i total vekst frå 2014 til 2016. Dette fordi ein har høgare innkjøp i 2016 en tidlegare år.

Totalt så handlar kommunen for 42 millionar kroner frå leverandørar i Setesdal i 2016.

2016:

I 2016 føretok kommunen innkjøp for 78 millionar kroner. Det vart handla for 42 millionar hos bedrifter med adresse i Setesdal. Dette utgjer 54 % av totalt samla innkjøp i kommunen.

Vidare er beløpa meir gruppert. Dei er dela i same gruppe som i diagrammet over. Men det er i tillegg lagt på prosjektnummer for dei ulike innkjøpa. Totaldiagrammet synar korleis dei totale innkjøpa på 78 millionar er dela opp.

For 2016 er 21% av samla innkjøp handla lokalt med prosjektnummer, mot 25% eksternt. For 2016 utgjer dette 16 millionar i lokalt innkjøp, mot 19 millionar kjøpt eksternt.

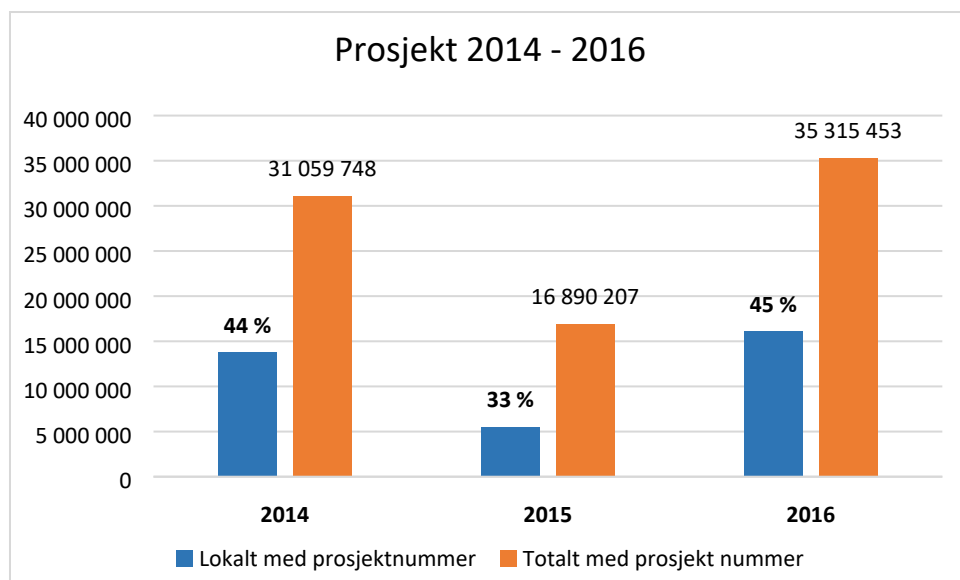

Bryt en det ytterlegare ned og ser på totalt innkjøp med prosjektnummer i 2016, ser ein at innkjøp frå lokale leverandørar utgjer 45%, mot innkjøp frå eksterne leverandørar på 55%.

Totalt vart det handla for 35 millionar knytt mot prosjektnummer.

Ein set også her opp utviklinga for dei tre siste årane, som har vore:

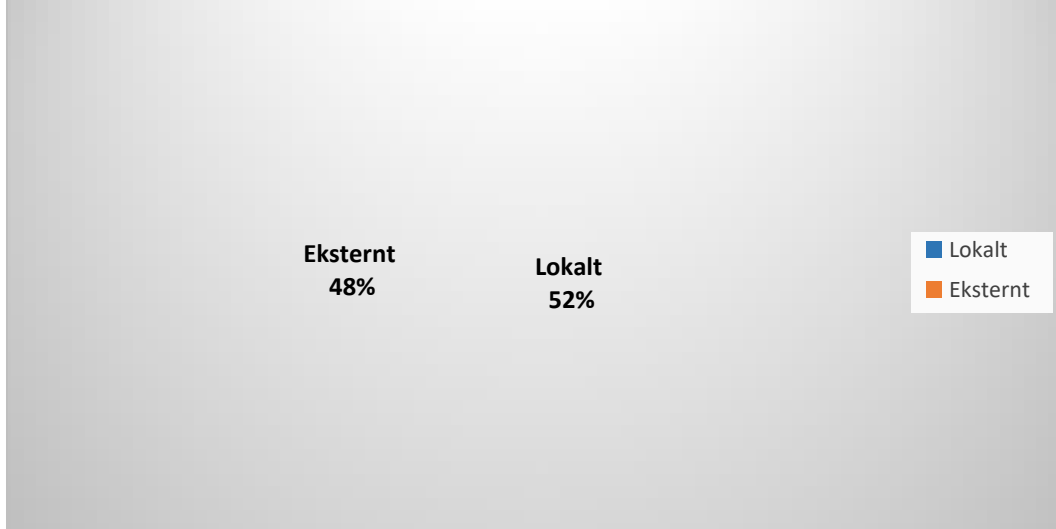

Kommunen har hatt ein sterk reduksjon i totale innkjøp knytt mot prosjektnummer i 2015. 2016 ligg litt over 2014 nivået. Ein ser at kommunen har ein lågare del av lokale innkjøp knytt mot prosjektnummer en dei andre kommunane. Dei ligg på 45% i 2016.

I 2014 og 2016 ligg kommunen jamt på innkjøp frå lokale leverandørar mens dei i 2015 handla meir ekstern en dei to andre åra med ein lokal del på 33%. Veksten frå 2014 til 2016 er på 2 millionar kroner til lokale leverandørar. Dette er ei auke på 10 millionar isolert frå 2015 til 2016.

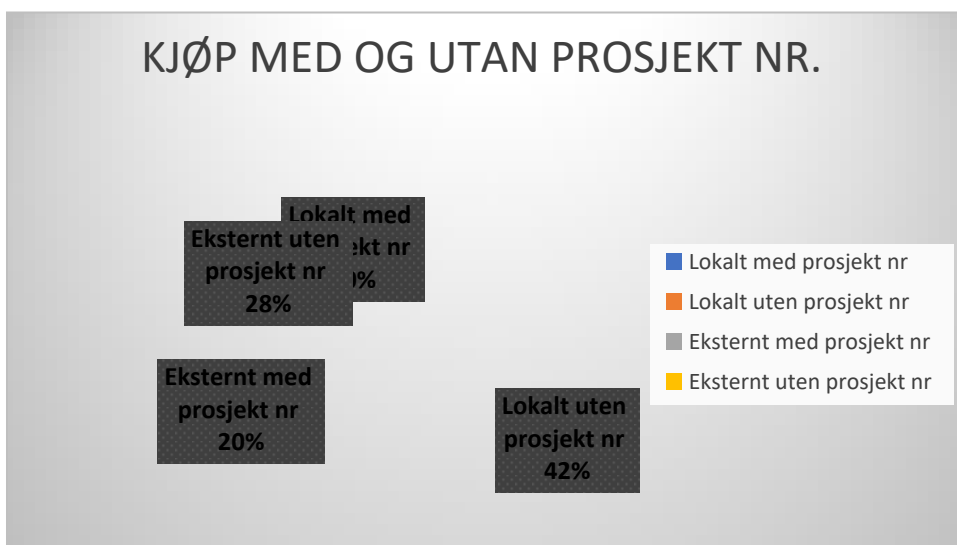
[Historikk - 2015:](#)

Lokalt - Eksternt kjøp 2015

Totalt innkjøp 55 millionar

Samla kjøp lokalt utgjær 29 millionar

Oppdeling av totalt innkjøp på 55 millionar

Samla innkjøp med prosjektnummer 17 millionar – Fordelt med 33/67

Historikk - 2014:

Totalt innkjøp 66 millionar

Samla kjøp lokalt utgjør 41 millionar

KJØP MED OG UTAN PROSJEKT NR

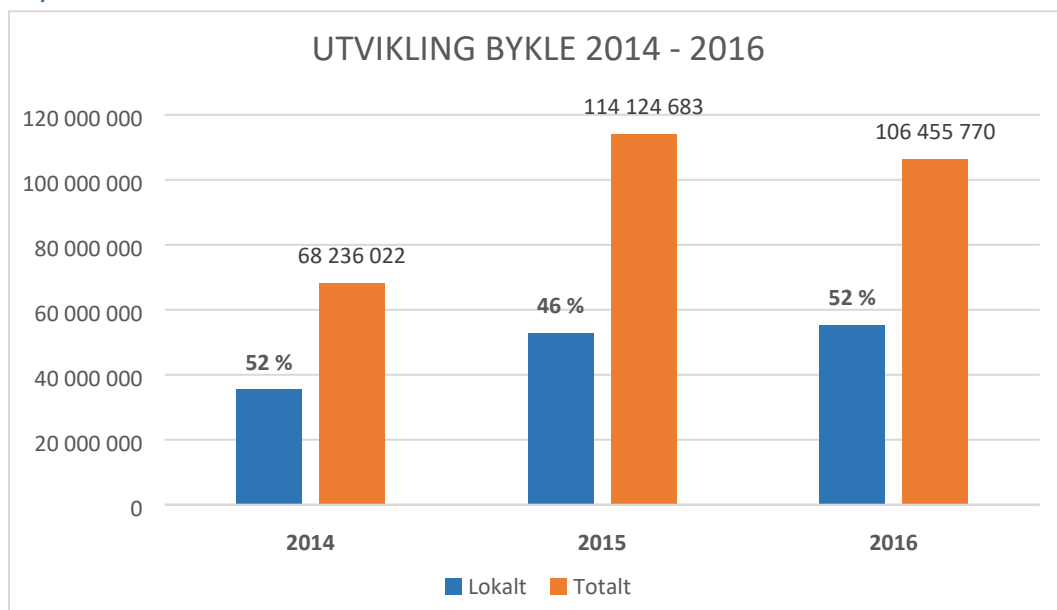
Oppdeling av totalt innkjøp på 66 millioner

Prosjekt 2014

Samla innkjøp med prosjektnummer 31 millioner – Fordelt med 44/56

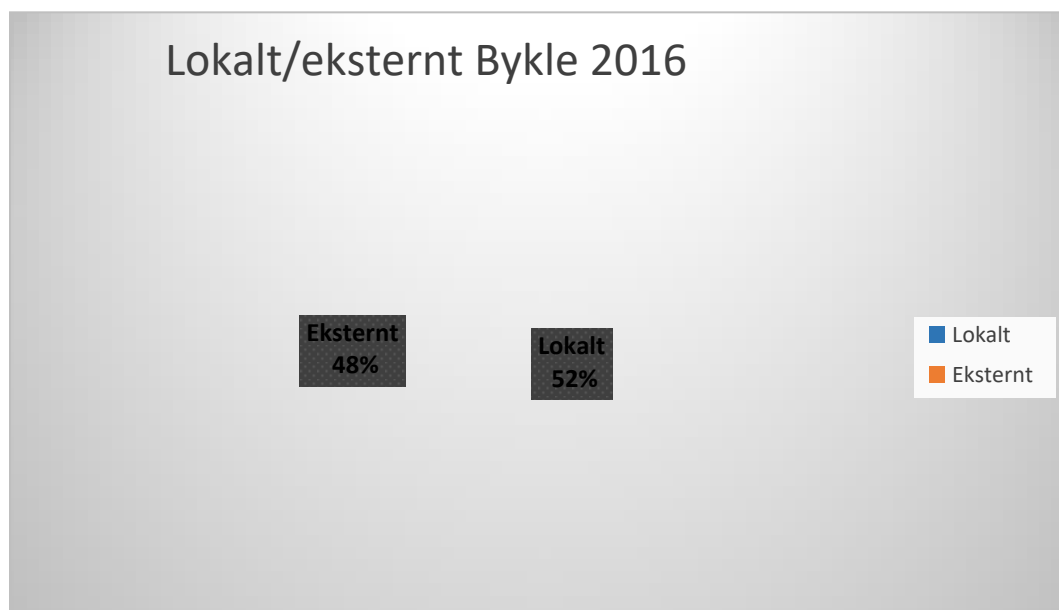
Bykle

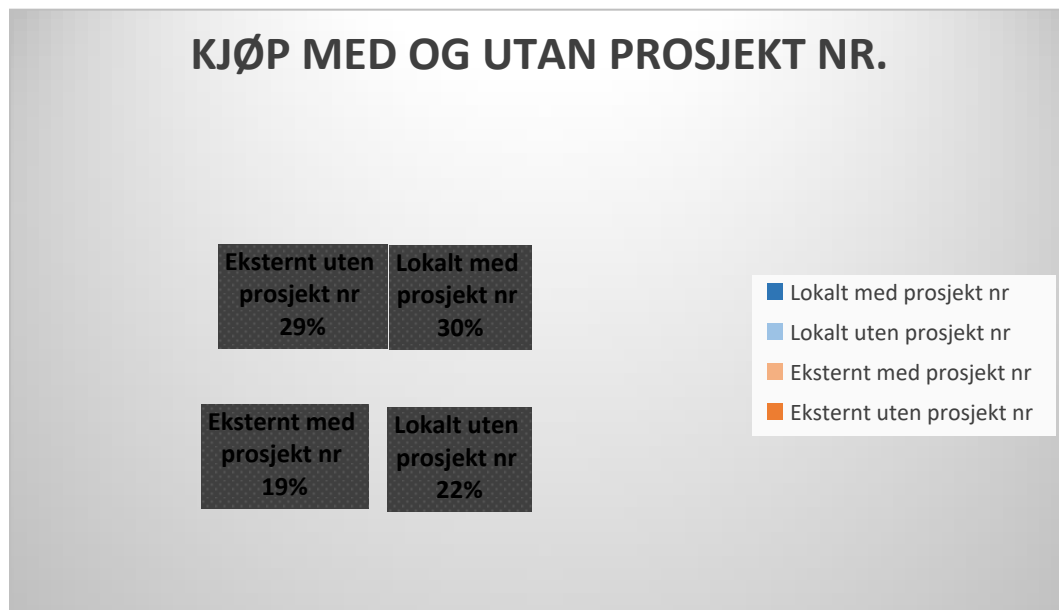
I perioden 2014 -2016 har Bykle hatt ei kraftig auke i innkjøp frå 2014 til 2015, med en svak reduksjon i 2016 igjen. Det vert kjøpt mindre lokalt i 2015, men det har teke seg opp igjen i 2016 til same nivå som for 2014 på 52%. Med den kraftige auka i samla innkjøp har kommunen likevel ein sterk vekst i sum som er handle lokalt.

Totalt så handlar kommunen for 55 millionar kroner frå leverandørar i Setesdal i 2016.

2016

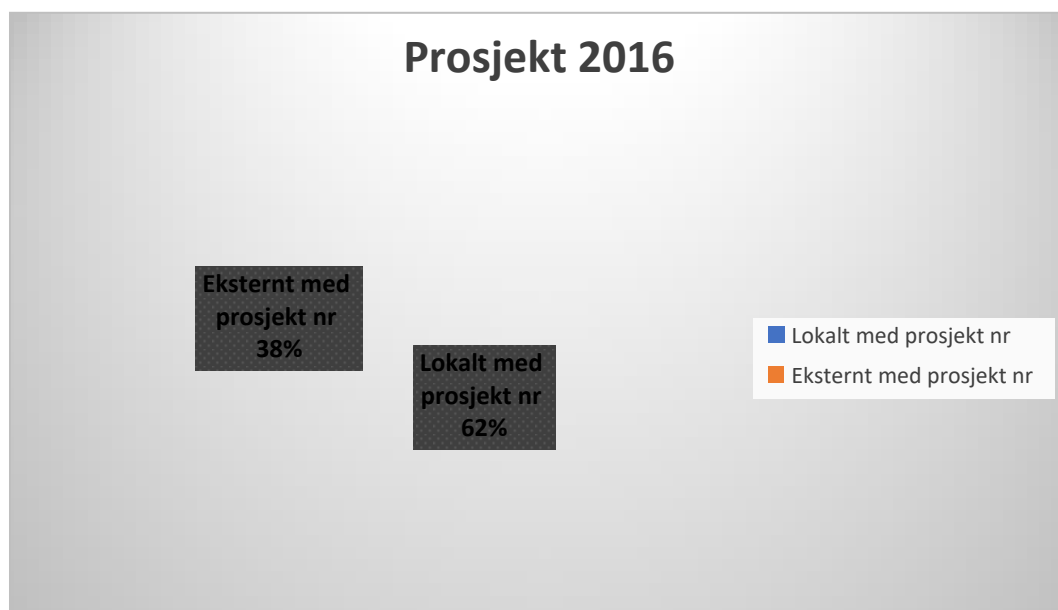

I 2016 føretok kommunen innkjøp for 106 millionar kroner. Det vart handla for 55 millionar hos bedrifter med adresse i Setesdal. Dette utgjer 52 % av totalt samla innkjøp i kommunen.

Vidare er beløpa meir gruppert. Dei er dela i same gruppe som i diagrammet over. Men det er i tillegg lagt på prosjektnummer for dei ulike innkjøpa. Totaldiagrammet synar korleis dei totale innkjøpa på 106 millionar er fordela.

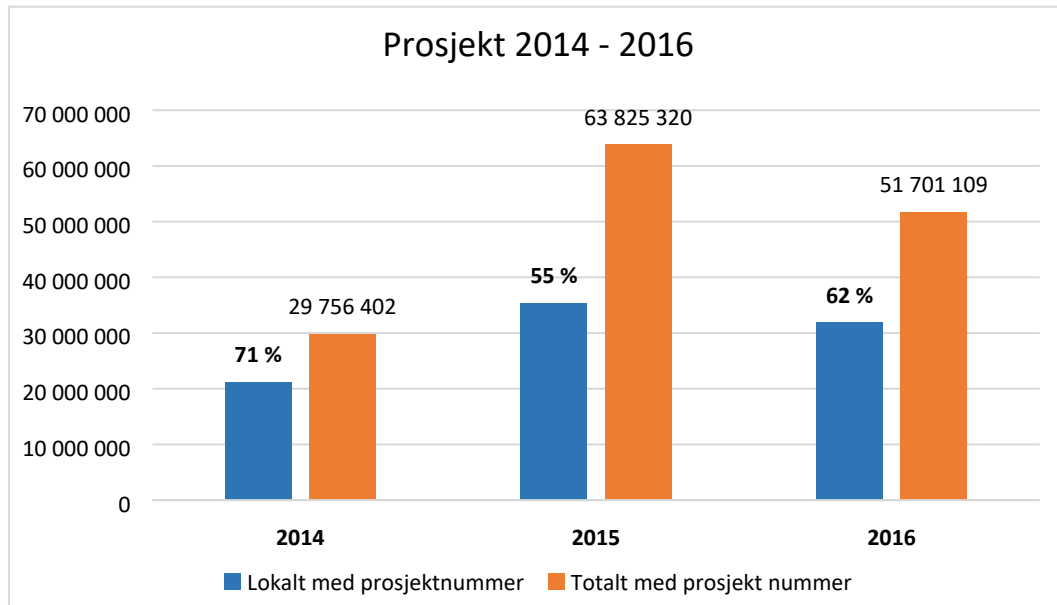
For 2016 er 30% av samla innkjøp handla lokalt med prosjektnummer, mot 19% eksternt. For 2016 utgjer dette 32 millionar i lokalt innkjøp, mot 20 millionar kjøpt eksternt.

Bryt en det ytterlegare ned og ser på totalt innkjøp med prosjektnummer i 2016, ser ein at innkjøp frå lokale leverandørar utgjør 62%, mot innkjøp frå eksterne leverandørar på 38%.

Totalt vart det handla for 52 millionar knytt mot prosjektnummer.

Ein set også her opp utviklinga for dei tre siste årane, som har vore:

Kommunen har hatt ei kraftig auke i totale innkjøp knytt mot prosjektnummer frå 2014 til 2015. mens en i 2014 kjøpte vesentleg større del av innkjøpa lokalt. I 2016 vart innkjøpa noko redusert, mens ein handla større del lokalt en i 2015. Totalt over perioden har kommunen ein reduksjon i lokal del av innkjøpa på 9 %poeng. Grunna auka i omsetning har dei likevel ei auke i lokale innkjøp på 11 millionar i 2016 sett mot 2014. Mens dei har ein reduksjon i lokal del sett mot 2015 på 3 millionar.

[Historikk - 2015](#)

Lokalt - Eksternt kjøp 2015

Totalt innkjøp 114 millionar

Samla kjøp lokalt utgjør 53 millionar

KJØP MED OG UTAN PROSJEKT NR.

Oppdeling av totalt innkjøp på 114 millionar

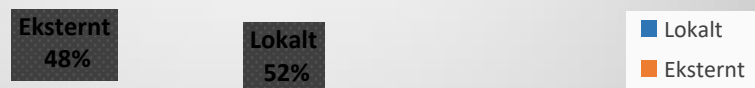
Prosjekt 2015

Samla innkjøp med prosjektnummer 64 millionar – Fordelt med 55/45

Historikk - 2014

TOTALKJØP I OG UTANFOR SETESDAL

Totalt innkjøp 68 millionar

Samla kjøp lokalt utgjør 35 millionar

KJØP MED OG UTAN PROSJEKT NR.

Oppdeling av totalt innkjøp på 68 millioner

Prosjekt 2014

Samla innkjøp med prosjektnummer 30 millioner – Fordelt med 71/29

Oppsummering

Samla i Setesdal så vart det gjennomført innkjøp for 360 millionar i 2016. 58% av dette er handla lokalt. Det tilseier at det vart handla for 209 millionar frå lokale leverandørar i Setesdal. Ein ser at det er i hovudsak er kjøp med prosjektnummer som utgjer den største delen av desse summene. Ut av desse innkjøpa, er 66% handla lokalt.

At 42% av innkjøpskostnadane er handla eksternt, samanfalle med korleis innkjøpsavtalene er fordela. Dei fleste av avtalene som er gjort gjennom OFA er ikkje hos lokale leverandørar. Tala tyder på at kommunane er lojale mot dei avtala dei er med i gjennom OFA og andre avtaleorgan.

Ein ser at det er enkelttilfelle hos alle kommunane. Dette kan være tilfelle kor gammal avtale er gått ut, og en fortsett å handle hos same leverandør Dette kan skuldast at avtala ikkje er fornya, eller andre orsakar.

Ein ser også at det er handla hos enkelt leverandørar for beløp over beløpsgrensene for offentlege anbod, utan at det er heilt klart om det føreligger form for anbod i forkant. Ein må vere forsiktig med å påstå at det ikkje ligg anbod eller avtaler til grunn for enkelte kjøp. Ein ikkje innhenta komplett uttale frå alle kommunane på alle punkta. Det er derfor sannsynleg at det kan liggje både anbod og avtaler til grunn for desse kjøpa hos den einskilde kommunen utan at det er kome med i rapporten. Det er heller ingen kommunar som skilar seg nemneverdig ut frå dei andre kommunane i høve kjøp utan dokumentera avtale.

I forhold til spørsmålet om felles, lokal innkjøpsordning for Setesdal, synar tala at det handlast for 151 millionar utanfor Setesdal. Alle tenestene som kjøpast eksternt kan nok ikkje leverast i Setesdal, eller at ein ikkje kan få den naudsynte kompetansen som ein har behov for frå lokale leverandørar.

For driftsregnskapet er den største eksterne enkeltleverandøren utanfor Setesdal, Vennesla kommune, kor det er handla varer og tenester for over 10 millionar. Dette er ledd i ein avtale mellom dei og Evje og Hornnes kommune. Den neste er LOS AS, kor det er handla varer og tenester for over 9 millionar. Etterfylgt av Agder kommunerevisjon IKS kor ein har handla for 2,7 millionar. Ein ser at dei fleste leverandørane, kor det samla for Setesdal handlast eksternt over kr 300.000,- er knytt opp mot dei innkjøpsavtalane som føreligg.

Om ein skal tilrå at det vert oppretta ei lokal, felles innkjøpsavdeling i Setesdal ser ein for seg at dei i hovudsak vil jobbe med innkjøp som samla sett for alle kommunane utgjer i størrelses orden kr 600.000,- og nedover.

Derimot så vil ein tilrå at det settast ned ei arbeidsgruppe for Setesdal som kan arbeide tett inn mot OFA. OFA avtalene kan delast opp i soner, og Setesdal er i dag ei eiga sone. Arbeidsgruppa kan jobbe med å fremje lokale leverandørar som hovudleverandørar til Setesdal. Dette kan gjerast ved å delta i brukargrupper, for å påverke anboda og ivareta Setesdal direkte inn i anbodsprosessen. Ein kan og jobbe med team som jobbar med å fremje Setesdal og dei lokale leverandørane inn i anbodsprosessane. Dersom det ikkje er nokon som er med å jobbar for dette, vil ein heller ikkje vinne fram med ynskja sine. Ei slik arbeidsgruppe vil jobbe under OFA i brukargrupper for dei einskilde anboda OFA gjennomfører. Ein har ikkje teke stilling til korleis ei slik gruppe kan organiserast, men den bør vere felles for Setesdal.

Byglandsfjord 07.06.2016

Eli Beate Tveiten

Tillegg til kartlegginga, - «offentleg innkjøp» med forslag til vidare arbeid

Dette er meint som eit tillegg til kartlegginga om offentlege innkjøp i Setesdal 2014-2016.

Her forklarar me kort lovverket når det gjeld offentleg innkjøp. Vidare seier me litt om OFA før me presenterer korleis innkjøpa i Setesdal fordelar seg på ulike varegrupper (kost.art). Me har også innhenta nokre svar på praksis og rutinar i kommunane, som kort kommenterast. Målet med dette arbeidet var å undersøke i kva grad ein nyttar lokale leverandørar i Setesdal. Kartlegginga syner at det blir handla meir lokalt enn eksternt. I perioden 2014-2016 blir nær 60 % av alle innkjøp handla lokalt. I følgje ein artikkel i Kommunal Rapport den 9.9.2016 er dette over snittet i Noreg. Snittet i Noreg i 2015 låg på 40 % lokal handel. Tala syner at store innkjøp/investeringar til dømes innan nybygg er ein viktig drivar i desse tala, - lokale entreprenørar har vunne anboda. Eit sentralt spørsmål er om ein kan auke andelen lokale leverandørar til kommunane, også for andre vare- og tenestegrupper. Avtalane med OFA gjev eit visst handlingsrom, - ofte kan ein kjøpe 20 % utanom. Her kan ein tydeleg strategi for innkjøp oppmode til å nytte lokalt produsera varer og tenester. Me ser også at det er viktig å jobbe for auke kompetanse og medvit i det lokale næringslivet, - både for moglegheiter lokalt men også regionalt når det gjeld offentlege innkjøp.

Offentlege innkjøp, -lova og regjeringas vegleiar

Visse grunnleggande prinsipp gjeld for alle innkjøp, uavhengig av art og verdi. Dette gjeld blant anna krava til konkurranse, god forretningsskikk, forholdsmessighet, likebehandling av leverandørar, forutbereikneligheit, gjennomsiktighet og etterprøvbarheit (LOA §4). Vidare, fra §5-§7 pålegg lova det offentlege å ta omsyn til sosiale høve, miljø og arbeidshøve ved gjennomføringa av innkjøp. Mellom anna kravet i §7 om *lærlingar*. Det er knytta ei rekke direktiv og føringar for dei ulike vare- og tenestegruppene, som kjem i tillegg til lova.

Offentlege innkjøp er hovudsakleg regulert i *lov om offentlige anskaffelser* og i *forskrift om offentlige anskaffelser*. §1 i lov om offentlige anskaffelser (LOV-2016-06-17-73) seier: *Loven skal fremme effektiv bruk av samfunnets ressurser. Den skal også bidra til at det offentlige opptre med integritet, slik at allmennheten har tillit til at offentlige anskaffelser skjer på en samfunnstjenlig måte.*

Regelverket skal altså sikre at pengane utnyttast best mogleg, samt at innkjøpa bidreg til eit konkurransedyktig næringsliv. Også § 4 i anskaffelseslova angjev grunnprinsippet i lova; «Oppdragsgiveren skal opptre i samsvar med grunnleggende prinsipper om konkurranse, likebehandling, forutbereikneligheit, etterprøvbarheit og forholdsmessighet» (<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2016-06-17-73?q=anskaffelsesloven>).

Vidare er det ein del typar innkjøp som har eigne reglar og terskelverdiar, dette gjeld til dømes forsyning, som straum og vatn, konsesjonskraft, helse og sosialtenester m.m.

Lova er omfattande, og det finst ein del rom for tolking og ulik praksis, spesielt når det gjeld «små» kjøp. Nytt for 2017 er at den nasjonale terskelverdien er heva frå 500.000 til 1,1 million. Kjem ein over den nasjonale terskelverdien er det eigne reglar for konkurranse, anbod og kunngjeringar m.m. Det er likevel klare føringar også for innkjøp mellom 100.000 og 1,1 million. For innkjøp over 100.000 er ein t.d plikta å føre ein innkjøpsprotokoll, med dokumentert innhenting av prisar frå fleire leverandørar.

I tillegg har regjeringa ein eigen vegleiar til offentlege innkjøp (<https://www.regjeringen.no/no/tema/naringsliv/konkurransopolitikk/offentlige-anskaffelser-/forste-kolonne/veileder/id2518931/>). Lova blir av fleire oppfatta som komplisert. Særleg når det gjeld innkjøp for *under eller i nærleiken* av terskelverdiane. Anskaffelsesforskrifta slår til dømes ikkje inn før innkjøpa bikkar 100.000. Men ein blir likevel oppmoda om at oppdragsgjevar opptre

ansvarleg, m.o.a for å hindre korrupsjon eller kameraderi, men også for å opptre på ein slik måte at allmenheita har tillit til det offentlege, jfr. anskl § 4. Ein må altså følge dei grunnleggande prinsippa (jfr ovanfor) for alle offentlege innkjøp, uansett kva beløp det handlar om. Under følgjer ei oversikt over nasjonale terskelverdiar og heimel i lov (henta frå:

<https://www.regjeringen.no/no/tema/naringsliv/konkurransopolitikk/offentlige-anskaffelser-/andre-kolonne/terskelverdier/id2522847/#Footnote>):

Terskelverdi	Type anskaffelse	Henvisning til anskaffelsesforskriften
100.000	Alle anskaffelser som er omfattet av forskriften	§ 1-1 (og anskaffelseslovens § 2)
1,1 millioner	Anskaffelser av varer, tjenester og bygge- og anleggsarbeid	§ 5-1 (2) bokstav a
1,1 millioner	Særlige tjenester	§ 5-1 (2) bokstav b

EØS-terskelverdiar er regulert i forskrifta § 5-3:

(1) EØS-terskelverdiene er

- a) 1,1 millioner kroner ekskl. mva. for statlige myndigheters vare- og tjenestekontrakter og plan- og designkonkurranser
- b) 1,75 millioner kroner ekskl. mva. for andre oppdragsgiveres vare- og tjenestekontrakter og plan- og designkonkurranser
- c) 44 millioner kroner ekskl. mva. for bygge- og anleggskontrakter.

(2) EØS-terskelverdien er 6,3 millioner kroner ekskl. mva. for kontrakter om særlige tjenester og kontrakter om helse- og sosialtjenester.

(3) For statlige myndigheters varekontrakter på forsvars- og sikkerhetsområdet gjelder terskelverdien i første ledd bokstav a bare for varer som angitt i WTO-avtalen om offentlige anskaffelser tillegg I vedlegg 4 punkt 2, mens terskelverdien i første ledd bokstav b gjelder for øvrige varer på forsvars- og sikkerhetsområdet.

Innovasjon og offentlege innkjøp, - «ut av boksen tankegang»

Nytt i lova i 2017 er ei ny kontraktsform, innovasjonspartnerskap. Det inneber også ein meir innovativ måte å planlegge innkjøp på. Eg nemnar litt om det her, sidan det er eit breitt satsingsområde nasjonalt for tida. Kommunane og andre offentlege aktørar kan som sagt sjølv velge i kva grad ein vil produsere sjølv,- eller kjøpe frå andre. Å tenke innovasjon og offentlege innkjøp handlar om å sjå heile verksemda under eitt,- og vere open for at det kan finnast betre, meir effektive og rimelegere løysingar. Ein fokuserar altså meir på det behovet som skal dekkast, enn på korleis det skal dekkast. Eit behov kan til dømes vere at ein treng varme i eit kommunalt bygg, og at målet er å vere mest mogleg effektiv å miljøvenleg. Å vere innovativ tyder å vere open for nye måtar å dekke behov for, og la leverandørane kome med innspel til løysingar så tidleg som mogleg. Det

gjeng altså ut på å ha ein dialog, - før ein har funne fram til løysinga, samstundes som ein fokus på brukaren, altså kommunens innbyggjar.

Om å bereikne anslått verdi på innkjøp, - fleire adskilte avdelingar

Reglene for korleis ein bereiknar verdien finn ein i forskrifta § 5-4. Oppdragsgjevar må foreta ein forsvarleg vurdering av innkjøpet for å vurdere om ein kjem over eller under dei gjevne terskelverdiane. Ein gjer dette på grunnlag av anslag over den samla betalinga til ein leverandør, eksklusiv mva. Det er ikkje rom for å dele opp innkjøpet for å kome under terskelverdiane. I § 5-4 (3) i forskrifta ser ein også at dersom oppdragsgjevaren består av fleire adskilte einingar, skal den samla antekne verdien leggest til grunn. Ein kan altså ikkje skilje ut dei enkelte einingane, ei heller selskap som kommunen i stor grad eig. Når ein nærmar seg, eller overstig 100.000 kr slår altså loven inn, jfr. Forskrifta § 1-1. Reglene er slik at ein reiknar «normalforbruk» over 48 mnd, altså når det gjeld frekvenskjøp, innkjøp som typisk blir innlemma i rammeavtalar. Vidare reiknar ein heile kontraktsummen, inkl. evt opsjonar i både volum og tid, og gjeld både for investering og drift.

OFA – Offentlege fellesinnkjøp på Agder

Samarbeidet er organisert som eit interkommunalt samarbeid etter kommunelovens § 27. Samarbeidet er formelt etablert 16. juni 2005 med Aust- og Vest-Agder fylkeskommuner og 24 kommunar som deltakarar, samt 9 andre kommunale og statlige enheter (<http://www.ofanett.no/>).

Oppgåvene til OFA er fyrst og fremst å etablere og vedlikehalde ei portefølje av rammekontraktar som medlemmene kan bruke for å dekke sine behov for innkjøp. OFA har også ei viktig rådgjevarrolle for medlemmene, både ved enkeltkjøp og ved større innkjøp om det trengs. Vidare gjennomfører OFA leverandørutviklingstiltak.

Det er ei lang liste av avtalar ein kan ta del i gjennom OFA. Døme på slike avtalar er; *Service og forvaltning av medisinsk teknisk utstyr, rådgjevartjenester* (bygg, teknisk, VVS, geologi osv), *programvarelisensar, daglegvarar, frukt og grønt, rammekontrakt telefoni* m.m. Døme på ein stor avtale der OFA la til rette for, er kjøp av ladestasjonar til Setesdal, (<https://www.austagderfk.no/om-fylkeskommunen/innkjop/offentlig-fellesinnkjop-pa-agder/>). Agder Kollektiv Trafikk står for avtalar innan persontrafikk og busstrafikk, der OFA var ein bidragsyter i prosessen. OFA legg vekt på å vere fleksible for kommunane, mellom anna ved å dele ymse varegrupper inn i undergrupper. Meininga er at kommunane skal kunne gjere avtalar med til dømes lokale leverandørar på undergrupper, som til dømes *frukt og grønt*, men samstundes ha ein avtale med OFA på *daglegvarar*.

OFA har også høve til å dele regionen opp i ulike sonar, der Setesdal blir reikna som ein eigen sone.

Setesdal og OFA

Setesdal som område har vore medlem av OFA sidan starten i 2005. Kontingent bereiknast på grunnlag av folketal, og gjer Setesdal til ein del av eit stort kundenettverk. Ein betalar ikkje påslag for

t.d lengre transportveg for dei ulike varene. Avtalane er «individuelle» for kvar kommune, og omfattar ei lang rekke varegrupper og tenester, og undergrupper av desse. I kartlegginga ser det ut til at Setesdal er eit lojalt og aktivt medlem i OFA og andre avtaleorgan. Det blir ikkje noko vidare fokusert på dei einskilde avtalane mellom kommunane og OFA. Dette er heller ikkje mogleg å sortere ut i det datamaterialet som har vore tilgjengeleg. Det som imidlertid kjem fram er at dei fleste avtalane som er gjort med OFA ikkje kjem frå lokale leverandørar. Det er vanleg at ein må avrope minst 80% innanfor avtalen, 20% kan altså handlast utanom.

Når nye avtarar skal utformast inviterast som regel aktørane til å deltake i brukarutval. Brukarutvala utformar/konkretiserar bestillinga, - ved å delta får ein altså høve til å spele inn lokale behov og ynskje.

Artsinndeling i kommunale reiknskap.

Kommunane nyttar felles artsinndeling i reiknskapet. Dette heng mellom anna saman med KOSTRA (Kommune-Stat-Rapportering) som gjev styringsinformasjon om ressursinnsats, prioriteringar og måloppnåing i kommunar og fylkeskommunar.

Setesdal, innkjøp fordelt på varegrupper

Kartlegginga syner at det har vore ei kraftig auke på innkjøp i Setesdal samla.

Me ser at den største drivaren i desse tala er knytta til nybygg og vedlikehald av bygg (kostart 230). Totalt vert det gjort innkjøp for over 159 millionar i denne posten, samla for Setesdal i 2016, som totalt handla for 360 millionar i 2016. For 2015 er totalsummen for innkjøp over 322 millionar. Innkjøp knytta til nybygg og vedlikehald i 2015 var på nær 127 millionar.

Me vil i det følgjande syne korleis tale fordelar seg på dei ulike varegruppene for Setesdal totalt for åra 2015 og 2016. Tala her er inkludert mva. Artsinndelinga som er nytta er standard i reiknskapa til kommunar, fylkeskommunar IKS og liknande. Merk at løn, pensjon, ymse finanstenester m.m er teke ut av datamaterialet. Mva er inkludert i desse tala. Merk at nokre varar, som til dømes matvarer kan inngå i fleire kostartar. Eit typisk døme er matvarer kjøpt inn til heimkunnskap på skulen, som då ofte gjeng inn under under art 105, undervisningsmateriell. Nedanfor ein tabell som syner innkjøpa for Setesdal samla i 2016, med forklaring av artane.

SETESDAL SAMLA 2016, Fordelt etter varegrupper/kost.art.

Kostart	Varegruppe	sum	Kostart	Varegruppe	sum
100	Kontormateriell	1 980 367	200	Kjøp og leasing av driftsmiddel	15 825 678
105	Undervisningsmateriell	3 808 230	209	Kjøp og leasing av medisinsk utstyr	520 866
110	Medisinsk forbruk	2 066 945	210	Kjøp og leasing av transportmiddel	1 739 497

114	Medikament	1 062 743	220	Leige av driftsmiddel	802 619
115	Matvarar	6 138 291	230	Nybygg, rest/vedlikehald	159 355 772
120	Samlepost Reingjeringsmateriel Frikjøp politikarar forbruksvarar	11 962 963	240	Servicedriftsavtalar,	13 626 702
130	Post,telefoni, internett m.m	4 610 422	250	Materialar til nybygg, vedli.m.m	4 645 683
140	Annsarar	1 816 398	260	Reinhald og vaskeritenester	883 711
150	Opplæring, kurs	3 323 457	270	Andre tenester	17 612 819
160	Køyre godtgj.(opplysn ingspl)	317 *	280	Grunnerverv	564 665
165	Andre opplysningspliktige godtgj.	1 513	285	Kjøp av eksisterande bygg	5 040 722
170	Transportkostnadar	9 447 343	300	Kjøp frå staten	666 356
180	Energi	15 103 116	330	Kjøp frå fylkeskommunar	426 877
181	fjernvarme	64 962	350	Kjøp frå kommunar	44 757 376
183	Naturgass	2 974	370	Kjøp frå andre (private)	25 972 254
184	Bienergi	475 138	375	Kjøp frå IKS der kommunen sjølv er deltakar	31 350 356
185	Forsikringer, vakthald	3 639 392	380	Kjøp fra (fylkes)kommunalt foretak i egen kommune/fylkeskomm	16 138 472
190	Interne serviceeiningar	9 054 508			
195	Avgifter, gebyr, lisensar m.m	13 667 406			

SETESDAL SAMLA 2015, Fordelt etter varegrupper/kost.art.

Kostart	Sum	Kostart	Sum
100	2 046 323	200	15 620 020
105	3 756 127	209	180 245
110	1 728 116	210	1 441 576
114	1 089 855	220	795 362
115	6 636 963	230	126 780 452
120	9 919 489	240	10 856 014
130	4 437 296	250	4 717 509
140	2 099 538	260	469 124
150	3 299 570	270	20 567 947
160	26 585	280	7 372 587
165	13 476	285	1 258 565
170	9 138 004	300	749 376
180	12 431 380	330	596 597
181	374 876	350	36 665 159
183	33 989	370	21 016 857
184	714 430	375	31 948 433
185	3 227 414	380	10 375 632
190	6 836 568		
195	13 278 572		

Topp 10 leverandører til Setesdal i 2015 og 2016

2015	2016
BRG Entreprenør AS	Smeland
Evje Bygg AS	Jegteberg
Nomeland Anlegg	Setesdal IKT
Setesdal Miljø og Gjenvinning	LOS AS
LOS AS	Evje Bygg
Uppstad Transport og Anlegg	Setesdal Miljø og gjenvinning
Setesdal IKT	Bykle Kommune
Vennesla kommune	Valle Kommune
Bykle Kommune	Vennesla Kommune - Barn og Familie
TT Anlegg AS	Uppstad Transport og Anlegg

Leverandørlista stadfestar at det er store prosjekt som er drivarar for den lokale andelen i kommunale innkjøp i Setesdal. Merk elles at Vennesla kommune er den største eksterne leverandøren til Setesdal.

Respons frå kommunane

Me sendte ut ei lita spørjeundersøking til kommunane om rutinar og kompetansenivå på dette området. Me spurde mellom anna om korleis ansvar for kommunale innkjøp er organisert, om det er nok kompetanse på området, politiske føringar osv. Me spurde også spesielt om rutinar for kjøp under 100.000 kr.

Svara tyder på variasjon mellom kommunane på korleis ein handterer innkjøp. Alle vektlegg samarbeidet med OFA som viktig, ikkje minst på rådgjevarsida når det gjeld større innkjøp. Det er vanleg at ansvar for kommunale innkjøp ligg på avdelingsleiarnivå. Ein kjenner til at det i det daglege er vanleg att tilsette føretek innkjøp «når det trengs». Når det gjeld innkjøp for under 100.000 er det så vidt me har funne berre Evje og Hornnes som har klare rutinar/internt reglement. Evje og Hornnes har eit lokalt reglement mtp innkjøp, som også ligg ute på heimesidene til kommunen (lenke nederst). Her blir lovverket presentert kort, samt at kommunen syner at ein vektlegg transparens når det gjeld kommunens innkjøp. For alle innkjøp under terskelverdien 100.000 kan einingane sjølv gjennomføre innkjøp, i tråd med kommunens reglement. Reglementet seier at for alle kjøp for mellom 5000-100.000 skal det innhentast prisar frå minst to leverandører.

Det føreligg også malar og rutinar i dei andre kommunane, men ikkje på ein slik måte for kjøp under 100.000. Elles gjev dei aller fleste tilbakemelding om at lovverket er svært omfattande, og alle ynskjer seg meir kompetanse på dette området.

Konklusjon og anbefalingar/spørsmål til vidare arbeid

Me ser at andelen lokale leverandører har vore godt over 50 % i perioden 2014-2016. Ein ser også at dette er knytta til store prosjekt og nybygg, der lokale entreprenører og underleverandører er godt representert. Elles blir det handla mykje lokalt når det gjeld handverkstenester og varar til dagleg drift, og ikkje minst innkjøp kommunane seg i mellom.

Lokalt innkjøpssamarbeid

OFA samarbeidet er tett, og både OFA og kommunane er opptekne av å bruke lokale leverandørar, der det er mogleg. Dette legg OFA til rette for m.o.a ved å kunne dele inn regionen i ulike sonar, og vidare ved å kunne dele inn varegruppene i undergrupper, slik at det skal vere mogleg for mindre verksemdar å levere.

Å opprette eit eige lokalt innkjøpssamarbeid i Setesdal i tillegg til OFA ser me difor ikkje som naudsynt, eller hensiktsmessig, så lenge OFA fungerer som ein koordinator i dette arbeidet. Det er viktig at kommunane deltek i brukarutvala for dei enkelte avtalane, - for på den måten å kunne vere med å påverke, og ikkje minst skaffe seg ei god oversikt over kva avtalane gjeng ut på. På den måten kan ein også spele inn lokale behov, både for varer og tenester.

I tillegg ser ein at det kan vere fordelaktig at innkjøpsansvarlege frå dei forskjellige kommunane har jamnlege møter; både for planlegging av framtidige avtalar og for å styrke kompetanse og fokus på innkjøp.

Lokale verksemdar

Verksemdar i Setesdal er i liten grad inne som leverandørar gjennom OFA. Difor kan eit arbeid med å gjere verksemdar meir medvitne om moglegheiter innanfor offentlege innkjøpsavtalar vere nyttig.

At verksemdene får opplæring og kompetanse innanfor KGV-verktøyet er naudsynt for å kunne delta i konkurransen. Det er tilrådeleg at kommunane tilbyr kurs og opplæring innanfor dette verktøyet og vidare opplæring i korleis ein legg inn anbod o.l. Det er grunn til å tru at mange verksemdar har vekstpotensiale i denne marknaden. Men i tillegg kan kommunane i sin strategi for innkjøp legge i botn at ein skal prioritere varer og tenester som er produsert lokalt. Som nemnt har ein i dei fleste avtalane med OFA eit visst handlingsrom, - ein kan kjøpe inntil 20 % utanom avtalene. Ein lokal innkjøpsstrategi kan seie at nyttar dette handlingsrommet til å handle *lokalt produsera* varer og tenester.

Ein idè kan vere å skipe til årlege innkjøp/leverandørmøter. Kommunane (og OFA) kan kunngjere sine behov (små og store) og innkjøpsplanar, leverandørar får høve til å kome med innspel og moglege løysingar.

Interne reglement/ felles malsystem i kommunane, - innkjøpstrategi

Innkjøpsfunksjonen skal sikre kosteffektiv tenesteproduksjon og behovsdekning i tråd med verksemda si overordna målsetning, - noko som er krevjande både mtp tid og kompetanse. I botn for slikt arbeid bør det ligge ein klar overordna strategi. Fyrst og fremst handlar dette om å auka medvit, - refleksjon over eiga praksis og for å kvalitets sikre at ressursane brukast mest mogleg effektiv, og i tråd med lovverk og avtalar. Ein slik strategi kan også sette fokus på lokale leverandørar. Som del av ein slik innkjøpstrategi kan ein gjere som Evje og Hornnes kommune, nemleg å ha ein mal/reglement for interne rutinar når det gjeld alle innkjøp i kommunen, også dei som ligg under terskelverdiane i forskrifta. Eit slikt felles internt reglement sikrar at kommunen har ein praksis som gjeld over heile lina, - lett tilgjengeleg for alle dei tilsette. Det å ha rutiner for alle typar kjøp, også under terskelverdien 100.000 er dessutan også i tråd med regjeringas vegleiar. Å ha ein klart reglement for innkjøp inneber også å ansvarleggjere alle dei tilsette i verksemda. Alle dei tilsette, og då særleg alle som har innkjøpsmynde bør kjenne til regelverk og gjeldande avtalar.

Difi har utarbeidd ein mal for innkjøpstrategi; sjå link nederst i dokumentet.

Offentlege leverandørlistar?

Vidare kan det diskuteras om det kan vere ein ide å offentleggjere leverandørlistene, t.d. på heimesidene, noko liknande slik ein får leverandørstatistikken levert frå Kommunal Rapport (KR). Ved å sende inn data til KR, får ein i retur ein analyse/leverandørstatistikk som syner alle leverandørar og totalsummar. Analysen er gratis, gjev oversikt over kost.art og leverandørar, og gjev eit godt bilete av praksisen.

Ei slik offentleggjering vil truleg føre til meir medvit om eigne rutinar i kommunane, og også føre til meir medvit blant lokale verksemder om kva moglegheiter dei har til å levere varer og tenester til kommunane.

Runar Granheim 06.12.2017

Linkar:

Innkjøpsreglement Evje og Hornnes: <http://www.e-h.kommune.no/getfile.php/1263985.1622.dbqxefyqsd/Innkj%C3%B8psreglement.pdf>

Strategimal DIFI: <https://www.anskaffelser.no/verktoy/anskaffelsesstrategi-mal>.

SAKSFRAMLEGG

Setesdalsamarbeid

Bykle, Valle, Bygland,
Eyje og Hornnes

Saksmappenr.: | Sakshandsamar: | Arkiv:
2018/6-4

19.02.2018

Saksnummer: | Dato: | Utval

Høyringsuttale - planprogram Regionplan Agder 2030 - Setesdal regionråd

Tilråding:

Styret i Setesdal regionråd ser arbeidet med felles regionplan for Agder som viktig og verdfullt. Styreleiar og dagleg leiar får fullmakt til å avgj uttale i tråd med saksframlegget og innspel framkome i møtet.

Saksutgreiing:

1. Bakgrunn for saka

Aust-Agder fylkeskommune og Vest-Agder fylkeskommune har sendt forslag til planprogram for Regionplan Agder 2030 til høyring. Dette er ein rullering av gjeldande Regionplan Agder 2020. Fylkeskommunen ber om innspel til planprosessen, medverknad og tematikken i planarbeidet, med utgangspunkt i kva ein ser som landsdelen sine viktigaste moglegheiter, utfordringar og kva område ein ser størst behov for regionalt samarbeid.

2. Saksopplysningar

Høyringsbrev og utkast til planprogram følgjer som vedlegg.
Høyringsfrist: 1.mars 2018

Saksframlegget er handsama i Rådmannsgruppa i Setesdal 21.feb 2018.

Regional utviklingsplan Setesdal 2020 :

<http://www.setesdal.no/getfile.php/2500136.2251.duqftsxxcr/Regional+utviklingsplan+Setesdal+2020.pdf>

Handlingsprogram 2020 følgjer som utrykte vedlegg:

<http://www.setesdal.no/getfile.php/4024399.2251.p7mlmiqplljtp/Handlingsprogram+2017-2020.pdf>

Regionplan Agder 2030 formalisers som regional plan etter plan og bygningslova. Vedteken plan

vil vere førande for regionale organ si verksemd og for kommunal og statleg planlegging og verksemd. Fylkeskommunen har ei samordnande og koordinerande rolle mellom regionale , lokale og statlege interesser. Mål, fokusområde, med-/påverknadsarbeid i innhaldsutviklinga vil såleis vere viktig. Regionplanen skal skildre ønskja utviklingsretning for sentrale samfunnsområde i Agder, prioritere viktige mål og definere korleis ein skal samhandle i eit regionalt partnerskap framover. Med ståstad i Setesdal er det viktig å spele inn ønskje i høve innretting av planprosess og planinnhald.

3. Vurderingar

Føremål med planarbeidet:

Fokus på berekraft, lågutslepps-samfunn og gode levekår kan gjerne forsterkast med ta heile Agder i bruk , regional forsterking og å nå og forsterke utviklinga i distrikta for å medverke til meir balansert vekst i heile Agder.

Føringar og rammer:

FNs berekraftsmål er eit godt utgangspunkt som femnar både nasjonale og lokale/regionale ambisjonar og målsettingar for dei komande åra.

Lista for internasjonale og nasjonale område synest dekkande.

Lista over førande regionale planer er dominert av planer for Kristiansand og Arendalsregionen, - medan dei regionale utviklingsplanane for Setesdal , Lister, Lindesnes og Østre Agder er utelate. Sett i ljøs av både mandatet til forhandlingsutvalet i samband med regionreforma og kunnskapsgrunnlag som syner særlege utfordringar og trong for merksemd utanom bystroka i landsdelen understreker ein at det ligg føre planer og strategiar i Regionsamarbeida som bør vere meir sentrale i planarbeidet framover.

For Setesdal ventar ein at desse dokumenta blir lagt til grunn:

- Regional utviklingsplan Setesdal 2020
- Handlingsplan Setesdal 2017-2020
- Kompetansestrategi Setesdal 2020
- Digital strategi Setesdal 2020
- Rv 9 – prosjektet - prosjektplan

Tematisk innretting

Klima og berekraftig vekst i alle delar av Agder

I distrikts Agder er potensialet for å medverke til meir klimagevinst knytt til nytte større delar av den fornybare energiproduksjonen nærmare produksjonsstaden og gjennom vekststrategiar innafor avstandsuavhengige kraftkrevjande verksemder – som t.d. datalagring. Regional innsats for å tilretteleggje for accesspunkt og infrastruktur – gjennom hovudføringsveggar for digitale næringar og trafo/nett-tilkopling inn mot sentralnettet for straumforsyning vil vere avgjerande.

Klimatilpassing vil også omhandle grønne næringar – og berekraftig reisemålsutvikling – og forsterka attraktivitet forsterking på landsdelen sitt potensial.

Busettingsmønster og fullverdige tenestetilbod og mobilitet for samfunndeltaking

Attraktivitet i høve busetting og kvardagsliv handlar både om fullverdige offentlege tenestetilbod i nærleiken til der ein bur – men og om høve til samfunnsdeltaking og mobilitet i høve spesialisttenester og andre samfunnsfunksjonar. Kollektivtilbod – eller alternative småskala transportløyseringar ksenan vere viktige å investere i for å oppretthalde busettingsmønster og småsamfunna og den lokale verdiskapinga som finn stad i distrikta (t.d innafor kraftproduksjon, reiseliv og tentativt digitale /nye næringar) Digital infrastruktur er ein føresetnad for tilflytting og utvikling i distrikta – likeeins for å sjå føre seg høve til bruk av velferdsteknologi og anna i høve innbyggjar, kommunal verksemd og ikkje minst samfunnstryggleik.

Forslag til nytt / gjennomgåande tema: Regional utvikling og vekst i distrikta:

Med ståstad Setesdal er det ei uro for korleis ein kan sikre fullverdige tenestetilbod til innbyggjarane i alle delar av regionen dersom sentraliseringa av tenester og funksjonar held fram. Samstundes ser ein og store moglegheiter for innovasjon og utviklingsarbeid innretta mot særlege utviklingsområde og (globale) trendar der ein har stadlege naturressursar og attraktivitet for nye næringar. Eit særleg løft i høve nærings- og samfunnsutvikling i distrikta i Agder kan vere utløysande – og omvendt – kritisk om ein let vere å forsterke og differensiere innsatsen i høve desse delane av fylket. - Med sideblikk på regionreform og samanslåingsprosessen i Agder der det i forhandlingsutvalet er nedfelt intensjonar om særleg merksemd i høve regional utvikling i distrikta – regionane utanom kystbyane - bør dette takast opp som gjennomgåande tema i alle temasatsingane – ev fokuserast som eit eige tema for konkretisering av strategiar og tiltak som kan medverke til balansert vekst og differensiert utvikling i flankane av Agder. Konkret kan ein opprette ei administrativ arbeidsgruppe/ faggruppe der regionalutviklingssjefane og daglege leiarar av regionråda arbeider med dette temaet konkret.

Prioriterte tema:

Digital infrastruktur / kommunikasjon og mobilitet er og tema som ein ser som meir fundamentale for levedyktige lokalsamfunn i distrikta. Digital infrastruktur er ein føresetnad / prioritet framfor e-helse og velferdsteknologi i ein slik kontekst. Mellom dei føreslegne tema vil ein tilrå prioritering av :

- Utdanning- og kompetanse
- Klima
- Kommunikasjon – transport og mobilitet.
- Næringsutvikling og verdiskaping
- Innovasjon

Informasjon – medverknad og dialog

Regionråda har ei utviklingsrolle i sine regionar, medan rådmannsutvala meir har koordinerande funksjonar knytt til drift og interkommunale tenester. Ein ser det som tenleg at representasjonen i den administrative styringsgruppa vart forsterka med at kvart regionsamarbeid møter med både leiar av rådmannsutval og dagleg leiar i regionsamarbeida. Regionråda si rolle er uklar i føreslegen planprosess – og bør avklårast.

På same måte har ein røynsle med at tematiske arbeidsgrupper blir «fagtunge» grupper utan tilstrekkeleg kjennskap til ulikskapen utanfor byane – Ein tilrår difor at det blir gjort grep i høve å sikre representasjon og rotasjon av møte ut i alle delar av Agder for å sikre medverknad og forankring.

Oppsummering:

Ein meiner at regionsamarbeida og regionale utviklingsplanar for Lister, Lindesnes, Setesdal og Østre Agder må få meir sentral fokus i planarbeidet.

Dagleg leiar tilrår at styret føreslær at planprosessen blir lagt opp med langt sterkare vekt på involvering av alle delar av Agder, og at ein avklårar om medverknaden skal vere direkte på kommunenivå eller via Regionsamarbeida.

Ein føreslær at møta i Regionplan Agder 2030, styringsgruppe, temagrupper og mv rullerar mellom dei ulike delane av Agder gjennomgåande for slik å sikre både betre involvering/forankring og tovegs kjennskap til moglegheiter og utfordringar i dei ulike regionane.

Med ståstad Setesdal er det ei uro for korleis ein kan sikre fullverdige tenestetilbod til innbyggjarane i alle delar av regionen dersom sentraliseringa av tenester og funksjonar held fram. Samstundes ser ein og store moglegheiter for innovasjon og utviklingsarbeid innretta mot særlege utviklingsområde og (globale) trendar der ein har stadlege naturressursar og attraktivitet for nye næringar. Eit særleg løft i høve nærings- og samfunnsutvikling i distrikta i Agder kan vere utløysande – og omvendt – kritisk om ein let vere å forsterke og differensiere innsatsen i høve desse delane av fylket. - Med sideblikk på regionreform og samanslåingsprosessen i Agder der det i forhandlingsutvalet er nedfelt intensjonar om særleg merksemd i høve regional utvikling i distrikta – regionane utanom kystbyane - bør dette takast opp som gjennomgåande tema i alle temasatsingane – ev fokuserast som eit eige tema for konkretisering av strategiar og tiltak som kan medverke til balansert vekst og differensiert utvikling i

flankane av Agder. Oppretting av ei eiga faggruppe Regionalutvikling med representasjon som føreslege vil slik ein ser det vere tenleg.

Ein vil og tru at annan vekting gjennom representasjon i arbeidsgruppene med representasjon frå alle regionsamarbeida på line med Arendal og Kristiansand, ville utløyse andre fokusområde og strategiar som er meir relevante for å sikre samfunnsutviklingsperspektiva – regional forsterking og samhandling mellom kommunane, fylkeskommunen, regionsamarbeida og andre.

Valle, den 19.02.2018

Signe Sollien Haugå
dagleg leiar

Vedlegg:

- 1 Høringsbrev planprogram Regionplan Agder 2030.docx
- 2 Forslag til planprogram - Regionplan Agder 2030_191217

Se vedlagt liste over høringsinstanser

Vår ref.: 17/08575-8

Dato: 21. desember 2017

Regionplan Agder 2030 - høring av forslag til planprogram

Aust-Agder fylkeskommune og Vest-Agder fylkeskommune varsler med dette om oppstart av planarbeid og høring av forslag til planprogram, jfr. plan- og bygningslovens § 4-1 og § 8-3.

Fylkesutvalgene i Aust-Agder og Vest-Agder vedtok den 19. desember å sende forslag til planprogram for Regionplan Agder 2030 på høring. Regionplan Agder 2030 er en rullering av gjeldende Regionplan Agder 2020.

Fylkeskommunene inviterer høringsinstansene til å bidra med konstruktive innspill til vedlagt planprogramforslag. Planprogramforslaget beskriver hvordan prosessen for å lage Regionplan Agder 2030 er tenkt gjennomført.

Regionplan Agder 2030 skal være et overordnet strategisk styringsdokument for hele Agder. Den skal sette tydelige, målbare, ambisiøse og realistiske mål mot 2030 og peke på felles tiltak for å nå målene. Hovedmålet med Regionplan Agder 2030 er å utvikle Agder til en miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig region i 2030 – et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår.

Høringsinstansene bes spesielt om innspill til medvirkning og den tematiske innretningen av planarbeidet (kap. 5 og 6 i planprogramforslaget). Hvilke av de nevnte aktuelle temaområder bør prioriteres og hvorfor? Begrunnelsen bør ta utgangspunkt i det som oppfattes som landsdelens viktigste muligheter og utfordringer og på hvilke områder en ser størst behov for regionalt samarbeid.

Frist for innspill er 1. mars 2018. Høringsuttalelser merkes "Regionplan Agder 2030" og sendes fortrinnsvis digitalt til postmottak@vaf.no.

Alternativt kan høringsuttalelsene sendes til Vest-Agder fylkeskommune, Postboks 517 Lund, 4605 Kristiansand.

Forslag til planprogram og ytterligere informasjon om planarbeidet vil være å finne på følgende nettsider:

- <https://www.austagderfk.no/tjenester/samfunnsplanlegging/regionale-planer/regionplan-agder-2030/>
- <http://www.vaf.no/planer/hoeringer/forslag-til-planprogram-regionplan-agder-2030/>
- <http://www.regionplanagder.no/planer-og-strategier/revisjon-av-regionplan-agder-2020/>

Eventuelle spørsmål til planprogrammet eller planprosessen kan rettes til:

Manuel Birnbrich
Prosjektleder Regionplan Agder 2030
Tlf. 38 07 46 04
E-post: manuel.birnbrich@vaf.no

Med vennlig hilsen

Ola Olsbu
plan- og samferdselssjef
Aust-Agder fylkeskommune

Kenneth Andresen
regionalsjef
Vest-Agder fylkeskommune

Antall vedlegg: 2

- Forslag til planprogram Regionplan Agder 2030
- Liste over høringsinstanser

**Forslag til
planprogram –
Regionplan Agder
2030**

Høringsfrist 1. mars 2018

Vedtatt i fylkesutvalgene i Aust-Agder fylkeskommune
og Vest-Agder fylkeskommune 19. desember 2017

REGIONPLAN
AGDER

AUST-AGDER
FYLKESKOMMUNE

Vest-Agder
fylkeskommune

INNHOLD

1. Fra Regionplan Agder 2020 til Regionplan Agder 2030	1
2. Formål med planarbeidet	2
3. Viktige føringer og rammer	3
4. Muligheter, utfordringer og behov for utredninger	4
5. Tematisk innretning av planarbeidet	6
6. Informasjon, medvirkning og dialog	7
7. Organisering	7
8. Fremdriftsplan	10

1. Fra Regionplan Agder 2020 til Regionplan Agder 2030

I 2010 vedtok fylkestingene i Aust-Agder og Vest-Agder Regionplan Agder 2020. Regionplan Agder 2020 er et sentralt overordnet styringsdokument for utviklingen av hele Agder. Den er blitt til gjennom et omfattende samarbeid mellom kommunene og fylkeskommunene, næringslivet, akademia, regionråd, organisasjoner, statlige myndigheter med flere.

Regionplan Agder beskriver ønsket utviklingsretning for sentrale samfunnsområder i Agder. Den er en prioritering av viktige mål, og presiserer at nøkkelen til måloppnåelse er økt samhandling i et regionalt partnerskap. Hovedmålet i regionplanen er å utvikle en sterk og samlet landsdel som er attraktiv for bosetting og næringsutvikling både i kystsonen og de indre distriktene. For å samarbeide om og følge opp målene i regionplanen med konkrete tiltak og handlinger er det etablert fora hvor ordførere, rådmenn og fagfolk fra hele landsdelen møtes jevnlig.¹

Virkelighetsbildet både globalt, nasjonalt og regionalt har endret seg betydelig siden 2010. Endringene øker i hastighet og påvirker på ulike måter samfunnet som helhet, grupper og enkeltpersoner. Fokus må derfor være på å utvikle en region som tåler omstilling og som har rigget seg for endringene. Fylkespolitikkerne i Aust-Agder og Vest-Agder vedtok derfor i 2016 at regionplanen skal rulleres, at arbeidet starter opp tidlig i 2018, og at planen utformes i et 2030-perspektiv.

Dette dokumentet er et planprogram som beskriver hvordan selve planen skal utarbeides og hvordan prosessen frem mot Regionplan Agder 2030 er tenkt gjennomført. Planprogrammet skal gi svar på:

- hva som er formålet med Regionplan Agder 2030
- om kunnskapsgrunnlaget er godt nok og hvor det eventuelt er behov for nye utredninger
- hvordan regionplanen skal lages
- hvem som skal bidra til å utarbeide planen
- på hvilken måte ulike aktører kan påvirke innholdet i planen
- når planen og avklaringer underveis skal være ferdige

Regionplan Agder 2030 utarbeides som en regional plan etter plan- og bygningsloven. Det betyr at Regionplan Agder 2030, når den er vedtatt, skal være grunnlag for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen.² Formelt er det fylkeskommunene som har ansvaret for å utarbeide planen, men prosessen skal være et bredt samarbeid med berørte offentlige myndigheter, organisasjoner og andre aktører. Fylkeskommunenes rolle er å samordne og koordinere regionale, lokale og statlige interesser og aktører for å få til økt samhandling.

1 Mer konkret om den etablerte regionale samordningsstrukturen kan leses her: <http://www.regionplanagder.no/om-oss/>

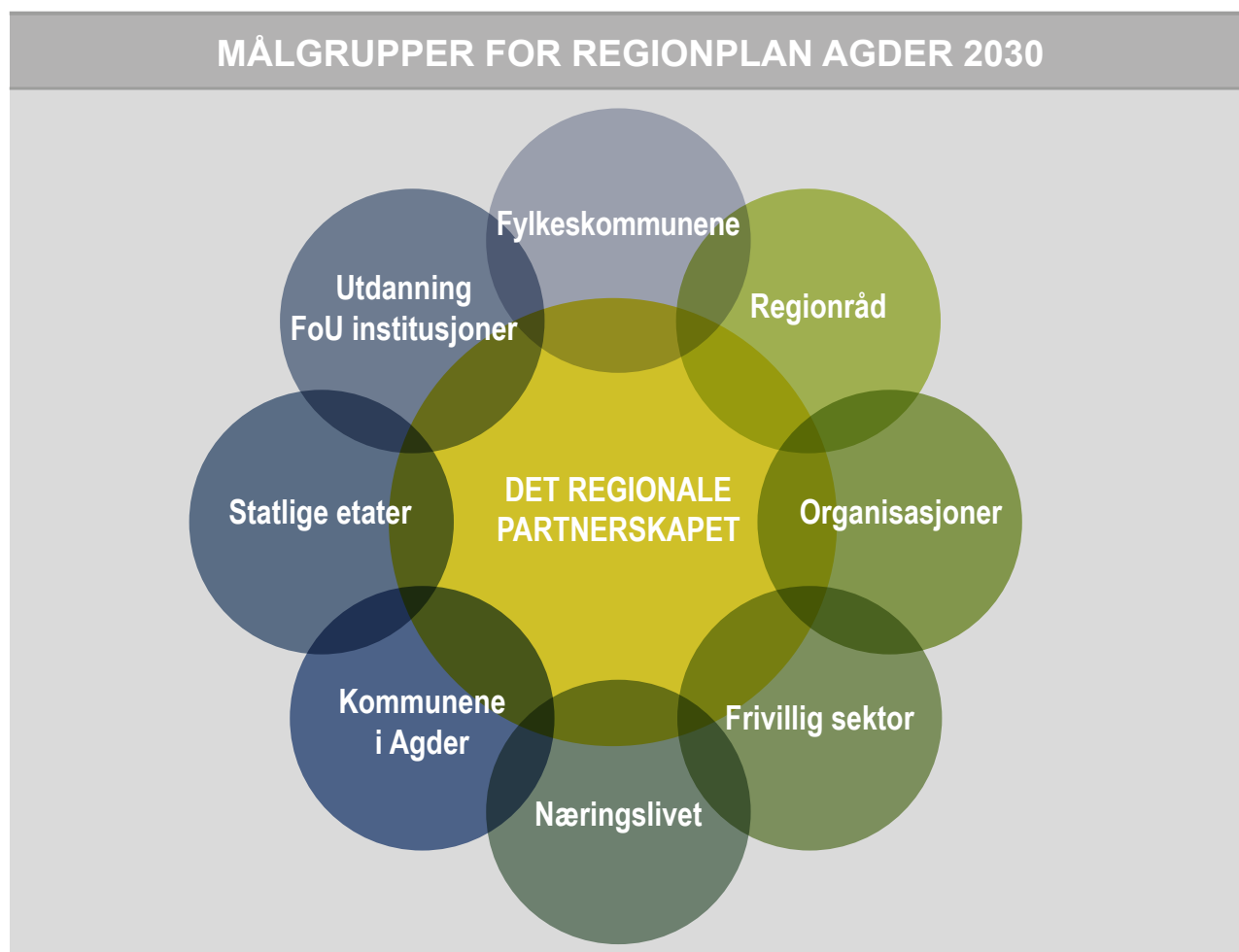
2 § 8-2 Plan og bygningsloven

2. Formål med planarbeidet

Hovedmålet med Regionplan Agder 2030 er å utvikle Agder til en miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig region i 2030 – et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår. Regionplan Agder 2030 (med tilhørende handlingsprogram) skal:

- ta utgangspunkt i en balansert utvikling av hele Agder, med bærekraftige og sterke byer og distrikter
- være et overordnet strategisk styringsdokument for hele Agder
- gi retning til samarbeidet for å løse regionens viktigste hovedutfordringer og for å utnytte regionens mange muligheter
- sette nye omforente mål og retningslinjer for utvikling av landsdelen. Målene skal være tydelige, målbare, ambisiøse og realistiske å nå innen 2030.
- utpeke politikkområder der regional samordning kan gi merverdi
- peke på felles tiltak for å nå målene
- være retningsgivende for prioritering, samordnet innsats og virkemiddelbruk fra ulike offentlige aktører

Det viktigste grepet for måloppnåelse vil være godt samarbeid, basert på tillit og respekt mellom samfunnsaktørene i landsdelen (se figuren under).

3. Viktige føringer og rammer

Listen er ikke uttømmende.

INTERNASJONALT:

- FNs bærekraftsmål ³
- Parisavtalen ⁴

FNs BÆREKRAFTSMÅL

Illustrasjon: FN-sambåndet

NASJONALT:

Nasjonale forventinger til regional og kommunal planlegging

- Meld. St. 18 (2016-2017): Berekraftige byar og sterke distrikt
- Meld. St. 22 (2015-2016): Nye folkevalgte regioner – rolle, struktur og oppgaver
- Meld. St. 21 (2011-2012): Norsk klimapolitikk, og Klimaforliket 2012
- Meld. St. 33 (2016-2017): Nasjonal transportplan 2018-2029
- Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (2014)
- Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen (2011)
- Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging (og klimatilpasning) i kommunene (2009, nye retningslinjer under arbeid)
- Rapport fra ekspertutvalg for oppgaver til de nye fylkeskommunene (kommer februar 2018) og Stortingets oppfølging av den

³ <http://www.fn.no/Om-FN/FNs-baerekraftsmaal>

⁴ <https://goo.gl/fZ2S1b>

REGIONALT:

- Regional planstrategi for Agder 2016-2020
- Regional plan for likestilling, inkludering og mangfold på Agder 2015-2027 (LIM-planen)
- Regional plan for innovasjon og bærekraftig verdiskaping Agder 2015-2030 (VINN Agder)
- Regional transportplan Agder 2015-2027
- Regional plan for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei (Heiplanen)
- Regional plan for vannforvaltning i vannregion Agder 2016-2021
- Regional plan for Kristiansandsregionen 2011-2050
- Areal- og transportplan for Arendalsregionen 2017-2040
- Folkehelsestrategi for Agder 2018-2025 (under arbeid)
- Internasjonal strategi for Agder (2012)
- Strategi for forskning, utvikling og innovasjon i Agder, 2015-2030
- Regional kompetansestrategi (under arbeid)

4. Muligheter, utfordringer og behov for utredninger

Dette kapitlet trekker opp temaer som vil bli nærmere belyst i planarbeidet. Regionale ulikheter og utviklingstrekk vil bli tatt hensyn til.

Et klima i endring

Klimaet er i endring og stiller krav om klimatilpasning for å håndtere hendelser som følger av villere og våtere vær. Mer og mer intens nedbør gir nye utfordringer når det gjelder håndtering av flomsituasjoner, skred og lokalt overvann. Stigende havnivå og hyppigere stormflo, mer vind, kortere snøsesong og lengre vekstsesonger innebærer nye utfordringer, men også nye muligheter.

Agder er storprodusent av fornybar energi, og står for 12 prosent av Norges totale kraftproduksjon. Agder produserer omtrent dobbelt så mye fornybar energi som det regionen forbruker, noe som gjør regionen til en stor eksportør av grønn elektrisitet.

Etter at Parisavtalen trådte i kraft med 2-gradersmålet har Norge lovfestet sine klimamål frem mot 2030 og 2050. Klimaloven trår i kraft i 2018, og innebærer at Norge og Agder skal være lavutslippssamfunn i 2050. Dette betyr i prinsippet at klimagassutslippene i Agder må reduseres med 92 prosent fra 2015 til 2050. I dag er veitrafikk den største enkeltkilden til direkte klimagassutslipp i Agder (44 prosent), og er dermed også sektoren som må ta den største reduksjonen i utslippsvolum. Den teknologiske utviklingen og elektrifisering av bilparken vil gi stor effekt når det gjelder å redusere de direkte utslippene i denne sektoren. Samtidig kan helhetlig regional bolig-, areal- og transportplanlegging legge grunnlaget for at flere kan velge alternative transportformer som å ta buss, gå eller sykle. Innovasjon i offentlig sektor med blant annet økt bruk av velferdsteknologi i kommunale tjenester vil også bidra til redusert transportbehov.

Et Agder i vekst

Agder har opplevd sterk befolkningsvekst gjennom mange år. Den sammenhengende oljeoppturen fra 2004 til 2008, Agders sterke oljerelaterte næringsliv og bortfall av migrasjonshindre i Europa, la grunnlag for en periode med høy arbeidsinnvandring. Oljeprisfallet i 2014 stiller krav om endringer og tilpasninger. Nye muligheter må gripes av regionens konkurransedyktige næringsliv, sterke næringsklynger og kompetansemiljø på nasjonalt og internasjonalt ledende nivå. Potensialet for innovasjon og å skape nye løsninger i et bærekraftperspektiv er stort. Økt samarbeid om grønn og blå verdiskaping kan skape nye verdier.

Agder er blant regionene i Norge med aller høyest fastlandseksport, og har lange tradisjoner for internasjonalt rettet arbeid. Forutsetningene for utvikling av internasjonalt samarbeid på en rekke områder er derfor gode, og mulighetene mange, blant annet innenfor internasjonalt orientert næringsutvikling og forskning knyttet til klima, samarbeid om utdanning og utvikling av kultur- og opplevelsesindustrien.

Et mer konsentrert bosettingsmønster

I likhet med resten av verden er det først og fremst byene og kommunesentrene i Agder som vokser. Her ligger også flertallet av arbeidsplassene og hovedtyngden av offentlige tjenester og andre tilbud. Samtidig er det slik at de store byene og deres randkommuner vokser raskere og mer enn distriktskommunene.

Nærhet til kommuner med arbeidsplassoverskudd betyr mye for hvor mange som pendler. For å sikre størst mulig mobilitet av arbeidskraft og kompetanse er det viktig å motvirke ulempene som følger av fysiske avstander. Dette innebærer samarbeid på tvers av fag og kommunegrenser for å utvikle bedre digital og fysisk infrastruktur og smarte transportløsninger. Utviklingen av samferdselsankeret i Agder, med E18 og E39 som hovedkorridor langs kysten og Rv 9 og Rv 41 som knytter innland og kyst sammen, bidrar til å øke mobiliteten i landsdelen. I tillegg er de enkelte stedenes attraktivitet for både bosetting og verdiskaping viktig for å sikre god utvikling i hele regionen. Utformingen av de fysiske omgivelsene har mye å si for hverdagen og livsutfoldelsen til innbyggerne.

En eldre og mer mangfoldig befolkning

Økende levealder og fallende fødselstall sammen med de store generasjonene fra 1950- og 1960-tallet gjør at befolkningen i Norge og i Agder blir eldre. Nesten 40 prosent av befolkningsveksten frem mot 2030 vil komme i aldersgruppen over 67 år, og i 2040 vil én av fem innbyggere i Agder være i denne gruppen. Samtidig blir det stadig flere som bor alene, og andelen familiehusholdninger reduseres.

Befolkningen i Agder blir også stadig mer mangfoldig. I dag har mer enn én av ti egder bakgrunn som innvandrere, eller er født av foreldre som innvandret. Andelen har vært økende over mange år. Fruktheten i Norge er fallende, og selv om Agder har noe høyere fødselstall enn landsgjennomsnittet er det ikke høyt nok til å opprettholde folketallet på lengre sikt. Størstedelen av befolkningsveksten i Agder, som i Norge for øvrig, skyldes innvandring.

Endringene i befolkning og befolknings sammensetning har stor betydning for både tjeneste-produksjon og arealplanlegging. Agder skiller seg fortsatt negativt ut på områder som er viktige for å ha gode levekår, f. eks. utdanningsnivå, deltakelse i arbeidslivet, psykisk og fysisk helse. Det krever nytenkning for å sikre like muligheter for utdanning og arbeid for alle, og motvirke levekårsutfordringer og utenforskap til arbeidsliv og samfunn.

Agders naturressurser

Agder strekker seg fra hav og fjorder til fjell og hei, og har et mangfoldig landskap som spenner fra rolig skjærgårdslandskap med svaberg og skvalpeskjær til sanddyner og mer dramatisk kystlandskap i vest. I mellombeltet finnes rike skogsområder, og hele 40 prosent av landarealet består av produktiv skog. Om lag 17 prosent av regionen er vernet etter naturmangfoldloven gjennom over 200 verneområder. Kun 2 prosent av landområdet er dyrka mark, noe som gjør dette til en knapp ressurs i Agder. Mye av jordbruksarealene ligger i tillegg tett opp til byer og tettsteder, og er utsatt for om-disponering til annen type bruk. Frem til i dag har arealet som blir brukt til boligbebyggelse økt omtrent proporsjonalt med befolkningsveksten i Agder. Det er imidlertid en tendens til at flere og flere nye boliger kommer i form av fortetting og transformasjon, og dette er nødvendig for å unngå ytterligere byspredning som medfører økte reiseavstander og press på arealene.

Kunnskapsgrunnlag

Det er igangsatt arbeid med å sammenstille et nytt kunnskapsgrunnlag til Regionplan Agder 2030. Kunnskapsgrunnlaget vil inkludere statistikk for et bredt spekter av områder som er viktig for samfunnsutviklingen, og er planlagt ferdigstilt i mars 2018. Arbeidet består i stor grad i å systematisere og sammenstille relevant kunnskap som er etablert gjennom de siste årene.

Som allerede eksisterende kunnskapsgrunnlag trekkes spesielt frem:

- Regionale utviklingstrekk for Agder. Kunnskapsgrunnlaget – del 2 av Regional planstrategi for Agder 2016-2020 (2016)⁵
- Kunnskapsgrunnlag til folkehelsestrategi for Agder 2018-2025 (2017)⁶
- Regionale utviklingstrekk 2016 (Kommunal- og moderniseringsdepartementet)⁷

Kunnskapsgrunnlagene og relevante rapporter i planarbeidet skal samles og gjøres tilgjengelig på nettsiden til Regionplan Agder.

For å oppdatere og komplettere kunnskapsgrunnlaget vurderes det behov for mindre utredninger på enkelte planområder. Aktuelle eksempler er: smarte transportløsninger, status elektrifisering av transportsektoren, digital kapasitet, analyse knyttet til Agders helhetlige levekårssatsing, undersøkelser på kultur- og kulturminnefeltet.

5. Tematisk innretning av planarbeidet

Regionplan Agder 2020 har fem hovedsatsingsområder:

1. Klima: Høye mål – lave utslipp
2. Det gode livet: Agder for alle
3. Utdanning: Verdiskaping bygd på kunnskap
4. Kommunikasjon: De viktige veivalgene
5. Kultur: Opplevelser for livet

I Regionplan Agder 2030 anses følgende temaområder som aktuelle å bli tatt opp. Det avklares tidlig i planprosessen hvilke av disse som bør være hovedtema og hvilke som bør være gjennomgående perspektiv. Avklaringen og prioriteringen skal skje gjennom høringen av planprogrammet, dialog med målgruppene for planen og politisk behandling i fylkeskommunene.

- Klima
- Levekår
- Utdanning og kompetanse
- Kommunikasjon, transport og mobilitet
- Kultur og kulturminner
- Likestilling, inkludering og mangfold
- Folkehelse
- Næringsutvikling og verdiskaping
- Bærekraftig forvaltning av Agders naturressurser
- By- og tettstedsutvikling
- Det internasjonale perspektivet
- E-helse og velferdsteknologi
- Frivillighet som ressurs
- Innovasjon

Arbeidet med Regionplan Agder 2030 bør samordnes med pågående satsinger av regional betydning.

5 https://issuu.com/austagderfk/docs/kunnskapsgrunnlaget_20-20del_202_2?e=1710541/55460101

6 <http://www.vaf.no/media/6904825/Kunnskapsgrunnlag-folkehelsestrategi.pdf>

7 https://www.regjeringen.no/contentassets/0f23b353a82342febe57e38d79246853/rut_2016_web.pdf

6. Informasjon, medvirkning og dialog

Planarbeidet skal legge til rette for at hele regionen involveres på en god måte. Dette er en forutsetning for et bredt regionalt eierskap til gjennomføring av planen.

Medvirkning sikres gjennom formell høring av planprogram, planutkast og handlingsprogram i tråd med plan- og bygningsloven og gjennom aktiv involvering av kommuner og regionråd, regionale statlige etater, akademia, organisasjoner, næringsliv og frivillig sektor, i de gruppene som etableres for planarbeidet. På denne måten kan målgruppene for planen aktivt påvirke planarbeidets innretning og innholdet i planen. Dette vil skje i hele 2018 og i sluttfasen tidlig i 2019⁸.

Det vil bli informert om planarbeidet på fylkeskommunenes nettsider, i regionavisene, på nettsiden til Regionplan Agder⁹ og på sosiale medier.

Når det gjelder arenaer for dialog og medvirkning tilstrebes det å bruke etablerte møteplasser til å informere om planarbeidet, f. eks. møter i kommunestyre og regionråd, Sørlandsrådet og Rådmannsgruppen Agder 2020¹⁰, med flere. I tillegg planlegges det en felles regional konferanse og geografisk spredte innspillseminarer, samt egne tematiske arbeidsgrupper for planprosessen, for å involvere private, frivillige og offentlige aktører i Agder¹¹.

Det er viktig å holde fortløpende god dialog spesielt med regionråd og enkeltkommuner, slik at arbeidet med Regionplan Agder 2030 blir koordinert med strategisk planarbeid i kommunene.

7. Organisering

Prosjekteier: Aust-Agder fylkeskommune og Vest-Agder fylkeskommune. Fylkestingene i Aust-Agder og Vest-Agder er formell planmyndighet og vedtar planen og handlingsprogram. Fylkesutvalgene er fast utvalg for plansaker. Fylkesutvalgene legger planprogram og planutkast med handlingsprogram på høring og fastsetter planprogrammet.

Prosjektansvarlig: Fylkesrådmennene i Aust-Agder og Vest-Agder har ansvar for at planprosessen blir gjennomført i tråd med planprogrammet, og innstiller til fylkesutvalgene/fylkestingene.

Politisk styringsgruppe: Medlemmene i fellesnemnda for sammenslåing av Aust-Agder fylkeskommune og Vest-Agder fylkeskommune. Styringsgruppen blir fortløpende orientert om fremdriften i planarbeidet, og skal bidra til koordinerte vedtak i fylkesutvalgene og fylkestingene.

Administrativ styringsgruppe: Medlemmene i Rådmannsgruppen Agder 2020¹². Administrativ styringsgruppe gir føringer ved viktige milepæler i planarbeidet. Medlemmene bidrar til forankring av planarbeidet i sine respektive organisasjoner og har dialog om planarbeidet med sine viktigste samarbeidspartnere. Leder for Rådmannsgruppen innstiller til politisk styringsgruppe.

8 Se også på fremdriftsplanen i siste kapittel.

9 www.regionplanagder.no

10 Mer om Sørlandsrådet og Rådmannsgruppen finnes her: <http://www.regionplanagder.no/om-oss/>

11 Se kapitlet om organisering av planprosessen.

12 <http://www.regionplanagder.no/om-oss/raadmannsgruppe/>

Referansegrupper

Sørlandsrådet¹³ blir politisk referansegruppe. Sørlandsrådet blir fortløpende orientert om fremdriften og kan gi innspill til planprosessen. Det vurderes å opprette flere referansegrupper etter behov, relatert til enkelte plantemaer.

Prosjektgruppe: Består av prosjektleder, et sekretariat, et arbeidsutvalg og tematiske arbeidsgrupper.

Prosjektleder: Aust-Agder fylkeskommune og Vest-Agder fylkeskommune. Prosjektleder har ansvar for å utarbeide planen med handlingsprogram, gjennomføring av planprosessen og koordinering av arbeidsgruppene.

Sekretariat: Ressurspersoner fra begge fylkeskommuner. Bistår med utarbeidelse av plan og handlingsprogram. Sammenstiller planforslag basert på innspill fra arbeidsgruppene og henter inn kunnskap ved behov.

Arbeidsutvalg: Består av representanter fra begge fylkeskommuner, Kristiansand og Arendal kommuner. Arbeidsutvalget diskuterer og kvalitetssikrer forslag fra sekretariatet og arbeidsgruppene før de videresendes til styringsgruppene.

Tematiske arbeidsgrupper: Det foreslås å bruke eksisterende faggrupper for oppfølging av Regionplan Agder 2020¹⁴, men det vurderes å utvide gruppene med flere aktører under planprosessen. Det dannes nye arbeidsgrupper på de plantemaer der det per i dag ikke eksisterer faggrupper.

Hver tematisk arbeidsgruppe har ansvar for å levere tekst til plandokumentet på sitt plantema/sitt fagområde. Gruppene skal blant annet beskrive et 2030-scenario, foreslå mål, tiltak, og indikatorer.

Medlemmene i arbeidsgruppene består av aktører med en faglig kompetanse som passer til gruppens tema, f. eks. regionale og statlige aktører, kommuner, organisasjoner, akademia, næringsliv og frivillige organisasjoner¹⁵. I arbeidsgruppenes sammensetning tilstrebes det en god balanse mellom en tilstrekkelig faglig bredde og en hensiktsmessig gruppestørrelse. Fylkeskommunene vil invitere aktuelle aktører til å delta i disse gruppene.

Arbeidsgruppe for kunnskapsgrunnlaget

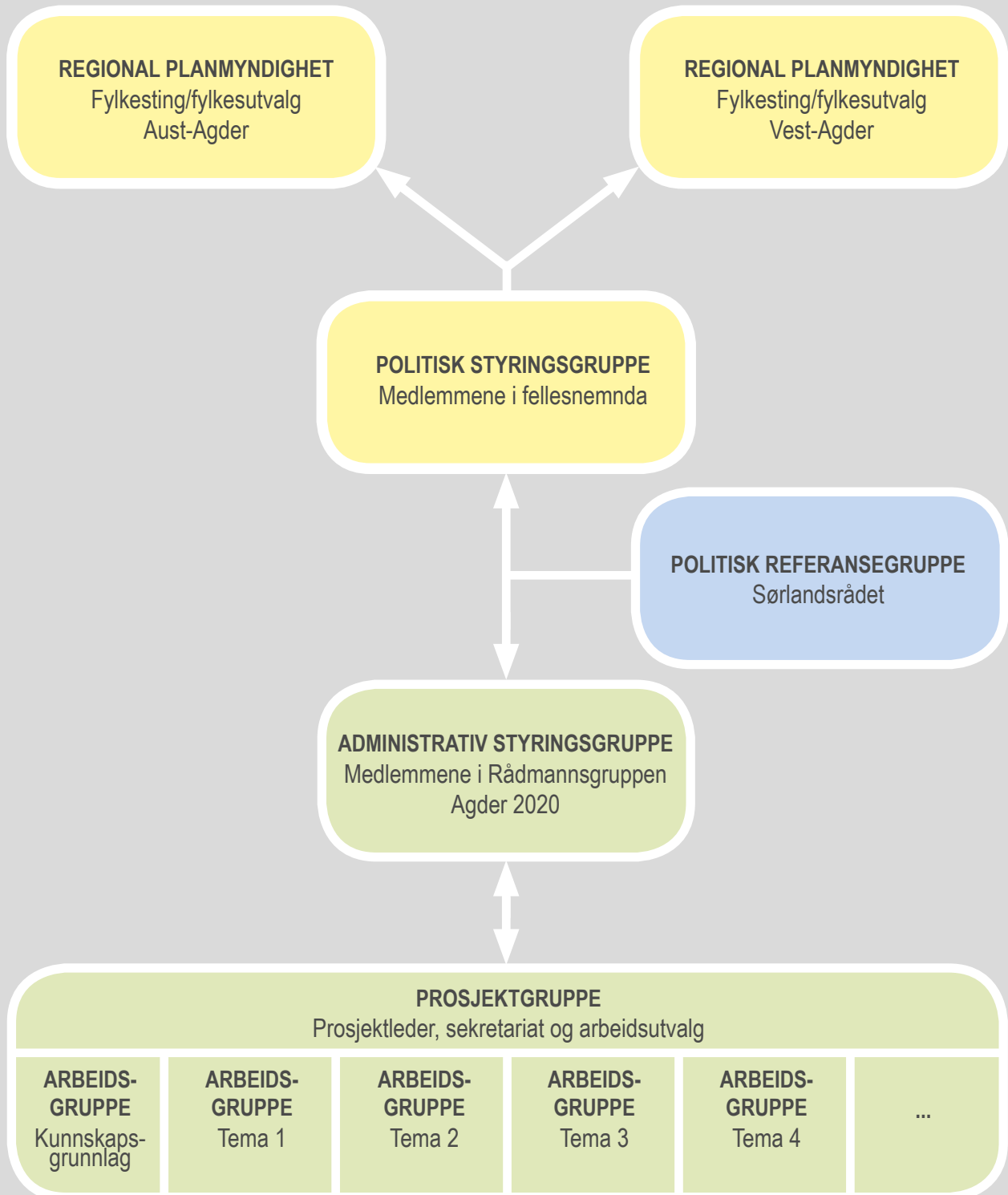
Denne gruppen er allerede blitt etablert i forberedende planfase og består av fagpersoner fra begge fylkeskommuner. Gruppen skal utarbeide et regionalt kunnskapsgrunnlag og fremskaffe relevant statistikk til arbeidet med de ulike plantema.

13 <http://www.regionplanagder.no/om-oss/soerlandsraadet/>

14 Faggruppe utdanning, faggruppe klima, faggruppe kultur. I tillegg regional koordineringsgruppe for eHelse og velferdsteknologi (RKG) og Agders internasjonale forum.

15 Se også figuren i kap. 2.

ORGANISERING AV PLANPROSESSEN

8. Fremdriftsplan

FREMDRIFTSPLAN		2017				2018												2019						
		S	O	N	D	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	J	F	M	A	M	J	
FASE 1 PLANPROGRAM	Utarbeidelse av planprogram	■	■	■	■																			
	Behandling av utkast til planprogram i fylkesutvalgene				■																			
	Høring av planprogram					■	■																	
	Innspillsverksted i fylkestingene						■																	
	Bearbeiding av høringsinnspillene							■																
	Fastsettelse av planprogram i fylkesutvalgene								■															
FASE 2 PLAN	Oppstartskonferanse																							
	Utarbeiding av planforslag og utkast til handlingsprogram					■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	Innspillsseminarer								■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	Tematiske arbeidsgrupper									■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	Politisk behandling av utkast til plan og handlingsprogram i fylkeskommunene																	■	■	■	■	■	■	■
	Høring av utkast til plan og handlingsprogram																		■	■	■	■	■	■
	Bearbeiding av høringsinnspillene																			■	■	■	■	■
	Endelig politisk behandling av plan og handlingsprogram																							■

SAKSFRAMLEGG

Setesdalsamarbeid

Bykle, Valle, Bygland,
Eyje og Hornnes

Saksmappenr.: | Sakshandsamar: | Arkiv:
2017/113-6

20.02.2018

Saksnummer: | Dato: | Utval

Handsaming - søknad om deltaking i MARA- prosjektet

Tilråding:

Styret godkjenner framlegg til deltaking i EU-prosjekt med pilotsatsing innretta mot utvikling av el-syssel-satsing og nye transportløysingar/-tenester for auka mobilitet for unge og andre som sjølv ikkje disponerer bil eller kollektivtransport som ivaretek transportbehov for «fullverdig» samfunnsdeltaking og kvardagsliv i distriktet.

Ledig ramme for forskning og innovasjon i budsjettet for 2018, kr 450.000, blir avsett til dette føremålet. Restfinansiering vil dels bli innarbeidd gjennom dels eigeninnsats og inndecking i budsjettet for 2019 og 2020 (prosjektperioden er 30 mnd). I tillegg får dagleg leiar/prosjektleiar fullmakt til vidare arbeid med siktemål å utløyse annan ekstern med-finansiering gjennom nasjonale/regionale ordningar innretta for samfunnsdeltaking/ regional - /lokalsamfunnsutvikling, barn/unge, folkehelse/levkår, klima, miljø, transport/elektrifisering, berekraft, reisemålsutvikling, innovasjon m.m.

Saksutgreiing:

1. Bakgrunn for saka
Styret godkjente i møte 14.desember deltaking i søknadsprosess med tanke på konkretisering av innhald i ein søknad for deltaking i eit eu-prosjekt med fokus på mobilitet i rurale distrikt. Søknadsprosessen er rask og 2.mars er dato for stadfesting av ev deltaking. Tidlegaste oppstart vil venteleg vere september 2018.

2. Saksopplysningar

Regional utviklingsplan – Setesdal

Regional utviklingsplan Setesdal 2020 og med nyleg godkjent handlingsprogram 2017-2020 er plangrunnlag som peiker på tiltak som styret har vedteke å arbeide med i perioden. Ein ev. søknad må sjåst som oppfølging av målsettingane om styrkt attraktivitet, og at det skal vere godt å arbeide, bu, drive verksemd og besøke Setesdal. Og målsettingar i høve moderne infrastruktur og ta i bruk teknologi og digital infrastruktur. Medverke til dynamisk vekst og utnytting av lokale føremunnar m.m, og at vi har lærelyst og nyttar kompetanse i utviklinga av regionen.

Ungdomsprosjektet – SGoS- hovudsak - ungdomsråd

Ungdomsprosjektet, Setesdal gründer og samfunnsutvikling (SGoS) har frå oppstart og serleg gjennom ungdomsråd-etableringa peika på behovet for betre mobilitet og ønskje om transporttilbod som mogleggjer meir deltaking i aktiviteter lokalt, og til tilbod i mellom kommunane, og til frå byen. Ein ev. søknad vil vere eit tiltak som kan utløyse og konkretisere utprøving av slike tilbod i distriktet.

Konsept og søknadsinnhald er utvikla i samarbeid med Sørlandets Europakontor , initiativtakar Evje Hornnes kommune og dagleg leiar. Vi har delteke på to partnermøte for å utvikle teneleg prosjektinnhald innafør utlysinga.

Om MARA

Prosjektet tilhøyrrer EU-programmet: [Interreg Østersjø](#) (Baltic Sea Region) Prioritet: Bærekraftig transport: *Accessibility of remote areas and areas affected by demographic change.*

MARA (Mobility and Accessability in Rural Areas) har som hovudmål å forbetre eksisterande eller utvikle alternative mobilitetsløysningar for både innbyggjarar og turister i avsidesliggande område, og å identifisere synergier mellom dei. Målgrupper for prosjektet er innbyggjarar, turister, næringsliv og offentlig sektor i regionane som deltek.

Prosjektet har oppstart høsten 2018, og prosjektperioden er 30 månader.

Prosjektinnhald for Setesdal

Dersom ein går inn for å søke deltaking i prosjektet, har ein arbeid ut eit konsept med deltaking i ulike arbeidspakker. Arbeidspakke 3 er vår hovudinnsatsområde – pilot for utprøving av nye mobilitetstilbod og utstyr.

Arbeidspakke 1 – Prosjektetablering – partner-avtaler osv.

Arbeidspakke 2 – Kartlegging behov og løysingar

Her vil vi få innblikk i og få råd om type løysingar / og røynsler som er gjort andre stader som kan vere overførbare /aktuelle å tilpasse for utprøving i Setesdal.

I førebuingane har ein arbeid med opplisting av kjelder i høve kartlegging av behova til ulike brukargrupper og transportørar – vedrørande kartlegging av behov og moglegheiter.

Aktuelle aktørar:

- Frivillig sentraler
- Ungdomsråd/ ungdomsprosjekt SGoS
- Ungdomsarbeidere
- Flyktningetjeneste
- Eldreråd
- AKT
- AAFK (Taxus – prosjekt)
- Taxinæring
- Setesdal bilruter / Konkurrenten
- Setesdalsbudet o.a.
- LMT (Lokalmedisinske tjenester)
- Setpro
- Kommunene – helsetenesta
- NAV
- Legekontor (bestillerfunksjon)
- Turistforeningar / Friluftsråd
- Reiselivsdestinasjon
- Organisasjonar
- Arrangørar/ arrangementsansvarlige,
- Verneområdeforvaltning

Ein kan og vurdere å få verktøy til behovskartlegging/ logistikk/transportplanlegging/ løysningar i takt med endrede behov for ulike målgrupper på lokalnivå, mellom kommunene og internt i regionen som utgangspunkt for å etablere dynamiske /fleksible transportløysningar. Ikkje minst får ein introduksjon til nye transportløysingar og ordningar frå partnerskapet som grunnlag for å velgje kva modell – løysing som er mest aktuelt å prøve ut i Setesdal. Kartlegginga vil føregå kommunevis og samla for Setesdal.

Setesdalsamarbeid

Bykle, Valle, Bygland,
Eyje og Hornnes

Arbeidspakke 3: Utvikling og utprøving - ulike transportløysingar - pilotprosjekt

Digitale løysningar - eks booking/betalingsløysningar og «fleksible ruteplanleggjarar» (bruker/behovsstyrte) rutetilbod tilpassa «små-persontransportoppdrag» , ulike transportmiddel . Mobile ressursar/ dynamiske tenester (avhengig av kva som skal prøvast ut og om det er private/frivillige / offentlege leverandørar/operatørar). Involvere «riktige» samarbeidsaktørar i ulike konsept. Som del av prosjektet: gjennomgang av eventuelle spørsmål knytt til konkurransevriding, lover og reguleringar, som sikrar trygge tilbod.

Arbeidspakke 4 – dokumentasjon og formidling til beslutningstakar og rammesetjarar

- a) Undervegs og i sluttfasen av prosjektet: grundige evalueringer. Formidling av røynsler og forbetringspotensial. I sluttfasen og for ettertiden vil det være viktig at vi får økt kompetansen og opparbeidet nettverk samt å ha lært av prosjektet; og finne ut om dei har berekraft over tid, og teknologien fungerer osv. Dersom røynslene syner at det er vellukka, kva må til for å drifte tilboda og løysingane vidare. Kost/nytte – økonomiske sider ved investering/drift.

3. Vurderingar

Føremål - Setesdalsdeltaking

Vår inngang til prosjektet er å sjå på transport og digitale løysingar for auka mobilitet til personar som ikkje sjølv disponerer bil. Det vere seg ungdom, eldre, sjuke med trong for transport i kvardagen til handel, helsetenester (lokalt og interkommunalt), flyktningar, personar i høve vaksenopplæring, personar med transportbehov for varig tilrettelagt arbeidsplasser/- arbeidstrening osv. – Altså transportbehov utover ordinære transport-ordningar som kollektiv-/pasienttransport ivaretek.

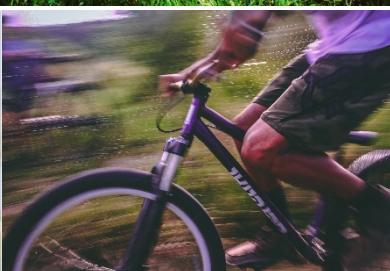
Prosjektet skal rette seg inn i mot transportbehov og brukarar som ikkje har høve til å nytte taxi for å dekke sine samla transportbehov (ikkje konkurransevridande), alternativt utviklast i lag med transportørar og sikre lik konkurranseutsetting.

Hovudinnsatsen i ev prosjektdeltaking for Setesdal vil vere å ta i bruk og prøve ut ulike transporttilbod/- løysingar som kan auke mobiliteten for nemnde målgrupper. Den andre hovudaktiviteten er å sette Setesdal på kartet som elektrifisert i høve sykkelrute og lokaltransport.

Det vi ønsker prosjektet skal bygge opp under:

- Fullverdig liv på landet: samfunnsdeltakelse og tilgang på likeverdige (offentlige)tjenester uavhengig av bustad
- Å bruke lokale ressursar og fortrinn. Grønt skifte: bruke kraft lokalt og moglegheitene som ligg i å synleggjere og understøtte fleire samfunns mål gjennom operative nye tenester og tilbod til lokalbefolkning og tilreisande.
- Skysstordningar - transport basert på el – og bruk av ny teknologi.

- Ta ein posisjon i høve nye transportløysingar og tenester (skysssordningar) med brei involvering av leverandørar, frivillig sektor, og privat/offentleg samarbeid innafor transport og samferdsle som ledd i samfunns- og regionutviklinga.
- Koble oss mot energimiljø og IKT-miljø både i Agder og med utanlandske samarbeidsaktørar.
- Breid involvering av målgrupper blant innbyggjarane og potensielle gjester kan også skape interesse og auke attraktiviteten for regionen dersom vi får prøve ut pilotløysningar for framtidsretta og miljøvennlige transportløysingar – med høve til individuelt tilpassa transport. For oss vil det være særlig interessant å lære hvordan en involverer målgruppene og kartlegger brukarbehov/omfang av transportbehov / betalingsvilje og kritiske faktorer for praktisk utprøving. Vi vil kartlegge transportbehov både for nemde målgrupper og for utenlandske og norske turister – som kan ha transportbehov knytt til å bu eller vere gjester i dalen.
- Utvikle ulike konsept med alternative framkomstmiddel ut frå behov/storleik og strekning på transporten. Bygdesyklar/Setesdalssyklar kan både vere eit grep i høve miljøvennlig framkomst – som samstundes er bra for folkehelse osv. Driftsforma vil bli avklåra – men delingsøkonomi / utleige / koordinering gjennom frivilligsentraler og / eller andre brukervennlige, digitale løysningar for å få tak i og nytte transportmidlene.
- Ein ser føre seg utvikling av ein infrastruktur / transport og tilbringartenester knytt opp til kvart av kommune /(delsentra) og langs riksveg 9 og kollektivtilboda som finst.

Vurdering av tilhøve til Utviklingsplan Setesdal - handlingsprogrammet for 2017-2020

Prosjektdeltaking vil understøtte og i praksis arbeide i samsvar med strategiane og tittaka:

- **Ein attraktiv region** synleggjere merkevara Setesdal
  - Tiltak 4 – dei gode historiene
- **Moderne infrastruktur**
  - Tiltak 9 – tilrettelegging for opplevingar og som generer verdiskaping og auka opphaldstid (kultur, næring, natur)
  - Tiltak 11 om gjennomføring av utviklingsprosjekt relatert til kollektivtilbod – kartlegging av behov og etterspurnad ulike trafikkant-grupper.
- **Dynamisk og lønsamt næringsliv / utnytte lokale føremonar**
  - Tiltak 19 – Felles og koordinert satsing på helenæring og aktivitetsturisme som understøtter folkehelsearbeidet.
  - Tiltak 20 – Vidareutvikle felles og sams reislivssatsing
  - Tiltak 21 - Arbeide aktivt for at regionen skal vere føredøme i satsing innafor fornbyar kraft og nye energibærarar.
  - Tiltak 22 – ta del i prosjekt som fører med seg direkte og indirekte verdiskaping basert på naturressursar.

Økonomi - risiko

Samla budsjett er p.t 357 500 Euro – av desse er 100.000 Euro investering i el-syklar.

Dersom ein får godkjent søknaden i EU-systemet – kan ein pårekne 50 % kostnadsdekking. (Investeringskostnadane må finanserast ved andre middel enn EU-finansiering.)

Eigenfinansieringa kan vere eigne middel, eigeninnsats og ev andre nasjonale/ regionale prosjektløyvingar. Eigeninnsats må dokumenterast for å få utbetalt støtte, men kan i praksis vere i form av å nytte noko arbeidstid for offentleg tilsette som omtalte i budsjettet, og stadfeste tidsbruken inn i prosjektet.

For å kunne vere omfatta av EU-prosjektet må ein følgje søknadsfristar og forplikningar i høve det ein ev legg inn i prosjektsøknaden for heile prosjektperioden – dvs inntil 30 mnd.

Ein har og høve til å søke andre offentlege støtteordningar t.d.til investering i el-sykkelsatsing som både er tenkt å elektrifisere lokaltransport av folkehelse- og miljøomsyn, og ikkje minst vekke interesse med Setesdal som tek elektrifiseringa som symboltung satsing på line med ladestasjonsprosjektet.

Mål med utprøving av nye modellar og utstyr – pilotsatsing nye skyssordningar

Føremålet er auka mobilitet med siktemål styrkt deltaking i kvardags- og samfunnsliv, auka attraktivitet som el-sykkeldestinasjon og lokalsamfunn som nyttar kortreist kraft til lokaltransport.

I tillegg vil ein prøve ut dynamiske bestillings-transporttenester for ulike brukergupper lokalt og internt i regionen.

Folkehelse – mobilitet og miljøvennleg transport – andre lokale effekter med samarbeid mellom private/offentlege og friviljug sektor.

Ein ser at ev prosjektdeltaking vil kunne ta elektrifiseringa av Setesdal eit stort steg vidare: befeste posisjon i høve nye trafikkantgrupper og transportbehov gjennom miljøvennleg transport og bruk av teknologi og digitale løysingar. Prosjektet vil befeste og vidareutvikle Setesdal i høve berekraftig regionutvikling.

El-sykkelrute – og ringverknader for transport/servering og overnattingsstader langs ruta.

Sykkelsatsinga vil og kunne marknadsførast som den første el-sykkel-ruta frå Danmark til Hovden. Parallelt med dette vil ein kunne utvikle booking-løysingar for transport av bagasje /overnatting/servering – på line med det ein ser for vandringane langs Hadrians Wall i Storbritannia: <https://www.mickledore.co.uk/walking-holidays/hadrians-wall/> I kjølvatnet av dette kan ein sjå føre seg nye forretningsområde og etterspurnad t.d. i høve transportørar i regionen, og auka gjestetel for overnattings-, serveringsstader og attraksjonar langs ruta.

Folkehelse på sykkelsete – auka aksjonsradius i lokalsamfunna

Tilrettelegging for lånesykkelordningar og/eller gunstige innkjøpsavtaler kan bidra til at fleire nyttar dette som alternativ/ supplement til privatbilisme i nærmiljøet, og kan auke ungdom sin aksjonsradius i høve fritid og samfunnsdeltaking lokalt.

Oppsummering:

Ein ser prosjektet som konkretisering av nyleg vedteke handlingsprogram og ambisjonar som styret konkretiserte i dette for komande 3års-periodo –med stort samanfall på fleire av tiltaka der.

Dagleg leiar legg fram ei positiv innstilling til vidare deltaking ut frå noverande kjennskap til prosjektet, konseptet samla og forventingar til nytte av arbeidspakker som skissert, og røynsler med kunnskapsdeling i partnarmøte 20.feb.

Valle, den 20.02.2018

Signe Sollien Haugå
dagleg leiar

Vedlegg:

Partner Budget			Partner Budget in €					
Work Package	Overall Action Line	Remarks / assumptions for budget estimates <i>Indicate for instance how many people would work on this WP (full or part time)</i>	Personnel	Office and Administration costs (flat costs (flat rate 15% of staff costs))	Travel and Accommodation	External Services	Equipment	Other Costs
1	Project Management and administration							Total 1
	Mainly cost for the reporting (one financial report is due every 6 months)			- €				- €
2	Analysing: identifying synergies between tourists' and citizens' mobility needs							Total 2
	GoA 2.1: Increase involvement of interested parties GoA 2.2: Identify current mobility needs GoA 2.3: Analyse existing mobility solution	0,2	33 500 €	5 025 €	10 000 €	10 000 €		58 525 €
3	Applying: adapting and advancing existing mobility concepts and testing new ones							Total 3
	GoA 3.1: Improve existing mobility models GoA 3.2: Develop new mobility concepts at the regional and BSR level GoA 3.3: Pilot and test new or adapted mobility cases GoA 3.4: Transnational exchange on adapted solutions	0,5	83 000 €	12 450 €	20 000 €	25 000 €	100 000 €	240 450 €
4	Upscaling: using the project results in order to improve the spatial plans of public authorities							Total 4
	GoA4.1: Promotion of project results GoA4.2: Exchange between local / regional authorities in charge of spatial planning and mobility GoA4.3: Adaptation and implementation of the project results at public authority level	0,2	33 500 €	5 025 €	10 000 €	10 000 €		58 525 €
	Total		150 000 €	22 500 €	40 000 €	45 000 €	100 000 €	- €
Please insert also the Name of Partner			PARTNER BUDGET TOTAL					
Setesdal Region Council			357 500 €					

Drøfting/orienteringssaker

DR 1/18 Førespurnad - Åseral kommune - observatørstatus - Setesdal regionråd

SAKSFRAMLEGG

Setesdalsamarbeid

Bykle, Valle, Bygland,
Eyje og Hornnes

Saksmappenr.: | Sakshandsamar: | Arkiv:
2018/27-2

21.02.2018

Saksnummer: | Dato: | Utval

Førespurnad - Åseral kommune - observatørstatus - Setesdal regionråd

Tilråding:

Saka blir lagt fram utan innstilling.

Saksutgreiing:

1. Bakgrunn for saka
Ordførar i Åseral kommune har sendt førespurnad om observatørstatus i Setesdal regionråd.
2. Saksopplysningar

Henvendiga følgjer saka.

Gjeldande vedtekter og samarbeidsavtale for Regionrådet:

<http://www.setesdal.no/samarbeidsavtale-og-vedtekter.310896.no.html>

3. Vurderingar

Møtene er i Setesdal regionråd er opne og deltaking som observatør i opne saker kan løysast i praksis i ei periode utan annan for formalisering dersom styret ønskjer det.

For ev fast observatørstatus bør ein vurdere vedtektsendring. Styret blir bedt om å vurdere om ev fast observatørstatus / vedtektsendring og skal omfatte saker unnateke offentlegheit. Saka blir lagt fram til drøfting på dette grunnlag.

Valle, den 21.02.2018

Signe Sollien Haugå
dagleg leiar

Vedlegg:

God onsdag frå Åseral.

De har truleg registrert at Audnedal og Åseral har fått observatørstatus i Listerrådet. Kommunestyret i Åseral har gitt meg fullmakt til å rette ein førespurnad om det same hjå dykk.

Lindesnesregionen har nærast gått i oppløysing, og dei tri kommunane i Nye Lindesnes har sett seg saman (i lengre tid) for å optimalisere den nye kommunen. På eit eller anna tidspunkt vil dei vurdere om samarbeid med andre kommunar blir aktuelt.

I Åseral vil vi ikkje vente lenger. Vi tek ikkje sjansen på at det meste skal sjekkast ut i siste del av 2019. Dette vil vi og vere tydelege på i komande møte i Lindesnesregionen.

Vi møtte ei open dør i vest, og vi har tru for det same når vi ser austover. Vonar de kan avklare førespurnaden med det første.

Ta kontakt med underteikna viss spørsmål.

Mvh

Oddmund Ljosland

ordfører

Tlf. 38 38 58 16 (direkte) / mobiltof. 474 69 292

ÅSERAL KOMMUNE - EI POSITIV KRAFT

SAKSFRAMLEGG

Setesdalsamarbeid

Bykle, Valle, Bygland,
Evje og Hornnes

Saksmappenr.: 2018/19-1	Sakshandsamar: 	Arkiv: 223	20.02.2018
Saksnummer:	Dato:	Utval	

Stipendordning profesjonelt styre

Tilråding:

Styret tek rapporten til orientering.

Saksutgreiing:

1. Bakgrunn for saka

Næringslivet i Setedal er konjunkturutsatt og generelt er det varierende marginar og lågare lønsemd enn ønskeleg. Etter møte i Valle næringslag, saman med Barthold frå Evje utvikling fekk ein konkretisert ideen om å prøve å utvikle medvit og merksemd rundt styrearbeid i utvikling av verksemder. Ideen gjekk vidare ut på å prøve om ei stipendordning lokalt for å oppmuntre til å auke kompetanse/profesjonalisere styrearbeid i verksemder, vidare for å sjå om dette kunne bidra til vekst og nytte for verksemda. Stipendet skulle gå til å engasjere ekstern og profesjonell styreleiar.

Det vert avsett 100.000 til ordninga. Ordninga vart satt opp for 2 år med same ramme.

2. Saksopplysningar

Fem søkarar , - tre verksemder iverksette

Det kom inn fem søknadar om stipend til dette arbeidet. Fire av desse er lokalsert i Evje og Hornnes, medan ei er lokalisert i Valle. Dei søkte om stipend med intensjon om å engasjere ekstern/profesjonell styreleiar. Tre av verksemdene gjennomførte dette, den siste av dei i oktober 2017. Den eine av desse gjekk konkurs i perioden. To av verksemdene har ikkje

kome i gong i perioden. Dei fem verksemdene var; Konkurrenten, Sunsense, Evje Mekaniske, Evje Auto og Valle Vekst.

Tilbakemeldingar

Når me har bede om tilbakemeldingar er dette på kvalitativt nivå. Me har ikkje undersøkt, eller bede om tilbakemeldingar om økonomisk resultat og liknande.

Tilbakemeldingar syner at dei som hyra inn profesjonell styreleiar var svært nøgd med ordninga, - og syner til at det å ha ein profesjonell styreleiar bidreg til auka fokus på faktorar i den daglege drifta som bidreg til betra resultat. I Sunsense er den profesjonelle styreleiaren godt kjent i den globale marknaden for verksemda (kosmetikk og liknande); med sine erfaringer og kontaktar er han ein dørøpnar for verksemda, noko som er viktig for Sunsense. I Konkurrenten er også styreleiaren godt kjent med marknaden, frå tidlegare arbeid og verv i mellom anna Color Line systemet. Konkurrenten gjev tilbakemelding om at dei varmt anbefalar andre verksemdar å profesjonalisere sitt styrearbeid. Dei gjev også tilbakemelding om at dei har hyra inn fleire eksterne styremedlemmer, slik at i eit styre på fem personar, er tre eksterne. I tilfellet Evje Mekaniske var styreleiaren, med sin faglege kompetanse innanfor økonomi ei god støtte i å legge verksemda ned på ein god og ryddig måte. Det var som sagt to som ikkje nytta seg av ordninga i perioden.

3. Vurderingar

For dei som nytta seg av denne ordninga har dette heilt klart vore eit nyttig tiltak. At det vidare blir arbeid med auka fokus på styrearbeid som ledd i utvikling og vekst i verksemdene meiner me er viktig. At styret (i AS) har ansvar og plikter følgjer også av Aksjeloven. Særleg kap. 6 i denne lova handlar om styrets ansvar; bl anna om å sørge for at verksemda har ei «forsvarleg» drift (§ 6-12(1)).

Ut frå avgrensa respons på incentivordninga frå næringslivet sjølv tilrår ein ikkje vidarføring av støtteordninga. (Den er heller ikkje lagt inn i budsjettet for 2018).

Forslag til vidare arbeid er å tilby kompetanseheving for styremedlemmer i private verksemdar i dalen gjennom kursing og liknande.

Valle, den 20.02.2018

Signe Sollien Haugå
dagleg leiar

Vedlegg:

Drøfting/orienteringssaker

DR 2/18 Drøfting - Setesdal bilruter